

INOVACIJSKI PROJEKTI

2014/2015

Zbornik strokovnih prispevkov

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Inovacijski projekti 2014/2015
Zbornik strokovnih prispevkov

Avtorji: Dr. Natalija Komljanc, Vesna Pečarič, Aleksandra Meglič, Alenka Čokl, Andreja Ošlaj, Barbara Lešnjek, Barbara Oder, Barica Flajnik Koželj, Bernarda Osojnik, Gyöngyike Kranjec, Ina Kreft Toman, Irena Doljak, Janko Stergar, Kamila Kramarič, Klavdija Krbavac, Klementina Pulko, Ksenja Kosi Viher, Lea Napotnik, Leonida Arsić, Lidija Kopasić, Almira Gregorič Kolenc, Maja Končar, Marjetka Herodež, Valentina Zadravec, mag. Metka Gelt, Mojca Đorđević, Mojca Hojski Tkavc, Mateja Turk, Monja Šalamon, Nataša Škrbinc, Nina Zver, Olivija Slivnjek, Polona Švajger, Sandra Rihter, Sanja Leben Jazbec, dr. Sonja Hudej, Teja Fuchs, Timea Varga, Uroš Ocepek, Valentina Toman Čremožnik, mag. Valerija Janhar Černivec, Vesna Sevšek Kolin, Vida Klun, Marjeta Dečman, Martina Ošlak, Kristina Zupančič, Simona Podobnik, Sabina Krajnc, Gabrijela Kverh Žgur, Mateja Ivanuša, Ksenija Guštin, Polona Siussi Podergajs, Mateja Turk

Vodja inovacijskih projektov: dr. Natalija Komljanc

Uredila: dr. Natalija Komljanc

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnik: dr. Vinko Logaj

Objava na spletnem naslovu:

<http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2014-15.pdf>

Ljubljana, november 2015

Prva izdaja

Besedilo ni lektorirano.

ISSN 2350-4161

VSEBINA

UVOD.....	6
Z ROKO V ROKI V PUBERTETO	7
ČUSTVA ODPIRAJO UM – ŠOLA PRIHODNOSTI ISKRICE V NAŠIH OČEH.....	14
ANGLEŠKE URICE V 1. VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU...	20
BRANJE JE DOBRO ZA ZNANJE	26
MOTIVACIJSKI KOTIČEK.....	33
FORMATIVNO SPREMLJANJE	38
DOŠEL JE, DOŠEL ZELEN JURIJ.....	2
Z LUTKO SE RAZVIJAM.....	8
UČENJE + X = TRAJNOSTNO ZNANJE	17
POT K SAMOSTOJNOSTI	23
ESEJISTIKA	28
ZMOREM SAM	34
KINOLOŠKO-DOŽIVLJAJSKÉ URICE SOCIALNO PEDAGOŠKO VPLIVANJE S POMOČJO ŽIVALI-PSA.....	44
NOČ BRANJA	51
VSI RAZLIČNI, VSI ENAKI POD STREHO DIJAŠKEGA DOMA PTUJ.	57
VEČ GIBANJA OTROK IN ODRASLIH DANES ZA BOLJ ZDRAV JUTRI	63
KAKO OBOGATITI BRALNO PISMENOST UČENCEV, KI OB VSTOPU V ŠOLO ŽE BEREJO IN PIŠEJO	71
EKSKURZIJA V LONDON IN MEDPREDMETNO POVEZOVANJE	77

SODELOVANJE OTROK S POMOČJO IKT	83
EVS PROSTOVOLJCI NA OŠ KOT GOSTITELJSKI ORGANIZACIJI ..	89
UČNA MOTIVACIJA PRI MATEMATIKI	97
IZVAJANJE INTERESNIH DEJAVNOSTI V OBLIKI PROJEKTNEGA DELA	101
RAZVIJANJE ODGOVORNOSTI PRI UČENCIH S POSEBNIMI POTREBAMI.....	107
ELEKTRONSKI UČITELJ.....	121
FLEKSIBILNO IZVAJANJE POUKA V 5. RAZREDU	126
NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI (SPOZNAVANJE TUJIH JEZIKOV IN KULTUR V 1. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU)	136
S SAMOZAVEDANJEM DO USPEHA	141
UČENJE ANGLEŠČINE V I. VIO: A FAIRYTALE – MY BEST FRIEND AND A TEACHER	148
NARAVA-NAJBOLJŠA UČILNICA ZA UČENCE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU IN DODATNIMI MOTNJAMI.....	154
MULTISENZORNI POUK.....	162
USTVARJANJE SPODBUDNEGA UČNEGA OKOLJA V DIJAŠKEM DOMU	166
NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI.....	172
DNEVI SAMOSTOJNOSTI ZA UČENCE PPVI, 6. STOPNJA.....	179
DIDAKTIKA OCENJEVANJA ZNANJA – FORMATIVNO SPREMLJANJE UČENČEVEGA NAPREDKA.....	184
SOIGRA: VPLIV USPEŠNIH DIJAKOV NA DELO V ODDELČNI SKUPNOSTI	189

NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI – MREŽNI IP UČIMO SE IN GUČIMO PO ANGLEŠKO	197
RAZVOJ DIDAKTIKE NA PODROČJU PROCESA OCENJEVANJA ZNANJA (FORMATIVNO SPREMLJANJE)	202
PRST PATTERNS - ORODJE ZA ZAZNAVANJE DIJAKOVIH UČNIH KARAKTERISTIK IN PREFERENC.....	208
NOVONASTALE TVORJENKE ME NAGOVARJAJO.....	215
VZGOJNA SKUPINA ZA OTROKE Z AVTISTIČNO MOTNJO.....	220
INTEGRACIJA ANGLEŠKEGA JEZIKA V POUK 1. TRIADE	227
TO ZMOREM TUDI JAZ – ŽIVETI TRAJNOSTNO.....	232
" STARI/A NE MI TEŽIT".....	241
VODIČ ZA STARŠE OTROK S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI MOTNJAMI	241
DELAVNICE ZA SPODBUJANJE OTROKOVIH MOČNIH PODROČIJ	247
GIBANJE MI JE V POMOČ	255
ZAČUTIMO DRUGAČNOST.....	259
KAKO NAREEDITI DOMAČO NALOGO?.....	269
S ŠTEVILI SE IGRAJMO IN JIH SPOZNAJMO	275
Z IKT PODPRTO POUČEVANJE V KOMBINIRANEM ODDELKU	282
POVEŽIMO SE.....	287
MOTIVACIJA ZA DELO DOMA PRI POUKU MATEMATIKE	291
S SAMOZAVEDANJEM DO USPEHA	295
GIBANJE MI JE V POMOČ	302

UVOD

Niz strokovnih prispevkov v nadaljevanju zbornika predstavlja zanimanje za t.i. socialno inkluzijo in formativno spremljanje razvoja učenja in dosežka.

Z vidika inkluzije - sistema »zmagaj, zmagaj« inoativcii namenljajo posebni namen osebnim potrebam učečih se, njihovemu druženju, socializaciji, razvoju spoštovanja, varnemu oz. sprejetemu učnemu okolju, samostojnemu sobivanju v učnem procesu. Inovativni učitelji in vzgojitelji razvijajo svobodne oblike izražanj učečih se, vse z namenom razvoja učnih potencialov, empatičnih odnosov in smiselni uporabi samorefleksij. V ospredju so rezultati socialnih situacij v smislu (samo)razvoja »zmorem/o«, prav tako tudi rezultati mentoriranja in koordiniranja ter sopodpore v raznoterih učnih situacijah. Inovativni učitelji vedo, da je gib-anje danost in zato potreba (sistem gibalnega razvoja, več razsežnosti gibanja, spodbudno učno okolje za odprte učne oblike, kjer je možno multisenzorno sprejemanje vtisov. Razvija se naravno učenje v naravi, situacijsko učenje, prostovoljstvo..., posebej se namenja čas jezikovnemu razvoju oz. učenju tujega jezika najmlajših.

Z vidika formativnega spremljanja sprožajo inovativni učitelji in vzgojitelji lastno samospreminjanje in zato posledično kvalitetnejše prilagajanje učečim se. Učenci dobijo priložnost sooblikovati in izvajati ter tudi evalvirati učni proces skupaj z rezultati učenja. Učeči se oblikujejo učne cilje in merila uspeha skupaj sproti. Namerno se razvija njihova moč. Povratno informiranje v pedagoški komunikaciji stremi h kakovosti učenja, poučevanja (pouka). Inovativni učitelji brez zadržkov predstavljajo svoje dosežke; opazna je večja samozavest – avtonomija strokovnjakov. Večja kompetenčnost kaže na boljše počutje vseh učečih se. Izostreno spremljanje omogoča kakovostnejšo didaktično podporo in ta optimalnejše učne rezultate. Oblika pogovora pridobiva na pedagoški veljavi. Vedno bolj je inovativnim učiteljem jasno, da ocena ni zadostna za zagotavljanje trajnega znanja. Učenci se učijo različno, a vsi stremijo k uspehu. Zbrani podatki o učenju in poučevanju ter znanju vplivajo povratno na izboljšanje vodenja in organiziranja pouka. Učeči se povezujejo v socialne učne skupine. Na ta način inovativni učitelji in vzgojitelji posodablajo sistem učenja in certificiranja. Pomembno spoznanje formativcev je, da se gibkost samostojnega in medsebojnega učenja povečuje. V sistem formativnega spremljanja se vključujejo tudi živali (pse).

Ob natančnem branju vseh zbranih spoznanj in njih povzemanju ugotavljamo smiselno povezanost med inkluzijo in formativnim spremljanjem. Skupina inovativnih učiteljev vsak na svoj ustvarjen način predstavlja inkluzijo kot indikator uspešnega formativnega spremljanja. Vabim vas, da se o tem prepričate sami. Zanimivo lastno spoznanje vam privoščim ob branju strokovnih prispevkov v nadaljevanju tega zbornika!

Dr. Natalija Komljanc, Vodja IP

OŠ GLAZIJA

Oblakova ulica 15

3000 Celje

Z ROKO V ROKI V PUBERTETO

2012 – 2015

Vodja inovacijskega projekta: Vesna Pečarič prof. def.

Sodelavci: Aleksandra Lampret Senčič prof. def., Matejka Boben prof. def., Karmen Šertel Pantner prof. def., Alja Lečnik prof. def., Aleksandra Zabavnik prof. biolog.

Konzulent: gospa Mirjana Pavlin, VIZ Frana Miličinskega Smlednik

Povzetek:

V članku želiva predstaviti pomen in uporabo delavnic za mladostnike s posebnimi potrebami. Interakcijske vaje, ki so načrtovane in preizkušene v sklopu projekta predstavljajo inovacijski mejnik, ki sva ga vnesli v metodično didaktične postopke pri obravnavi in približevanju tem ciljni skupini v povezavi z obdobjem odraščanja. Del delavnic sva predstavili tudi osnovnošolcem redne osnovne šole in ugotovili, da je priročnik vsestransko uporaben, predvsem pa, da je kos današnjemu času in izzivom, saj vsebuje teme, ki zoriijo z uporabniki: od temeljnih značilnosti obdobja pubertete do kompleksih vprašanj, s katerimi se danes srečujejo mladostniki. Delavnice so v internetni obliki na šolski spletni strani dostopne vsem, ki si želijo popestriti pouk na inovativen, izobraževalen in dinamičen način. Le-te vsebujejo vse dejavnosti, od skupinskega dela, dela v paru, samostojnega dela, uporabljene so metodike risbe, slike, besede, filma, posnetkov, IKT tehnologije, kar je seveda vse v skladu s časom v katerem živimo. Želiva, da je priročnik "živ organizem", ki se prilagaja in raste skupaj z uporabniki.

Abstract:

In the following article we wish to present the importance/the content and the practical view of the workshops for young students with special needs. Interactive exercises which have been designed and tested in the project represent innovative approach in the range of methodological-didactic strategies used when trying to teach and explain certain topics related to the period of growing up. One part of these workshops has been presented to the students in regular primary schools. This has shown us that the course book can be used in many

ways. Furthermore, its topics are up to date with our time and the challenges it brings. In a way, the topics grow with their users, from the basic characteristics of the puberty to the complex questions young people face nowadays. The workshops are available on our school website and anyone who wants to teach in an innovative, educational and dynamic way, can download them. You can find all sorts of activities, group work, pair work, individual work, there are also methodological approaches using drawings, pictures, words, films, tapes, IKT technology, everything related to the time we are living in. We wish this course book to be a "living organism" so it can adjust to and grow together with its users.

Ključne besede: mladostniki s posebnimi potrebami, izzivi pubertete, spolno nadlegovanje, pasti interneta, delo s starši

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Skozi leta delovanja na defektološkem področju in strokovnega dela z mladostniki s posebnimi potrebami sva s kolegico zaznali pomanjkanje ukvarjanja z učenci pri tematiki vodenega pogovora, socialnih interakcij na temo pubertete, spolnega zorenja, spolnosti. Obdobje mladostništva za osebe s posebnimi potrebami je ravno tako težavno, mladostniki se soočajo z izzivi, ki jih prinaša zorenje lastnega telesa, tako kot njihovi vrstniki občutijo spremembe na telesu in soočanje z okolico prinaša mnogo nerešenih vprašanj. Izrednega pomena za najino delo je bilo spoznanje, da lahko s pomočjo delavnic mladostnikom pomagava. Prav tako so se v skupino soočanja z mladostniškimi težavami vključili starši, za katere sva pripravili posebne delavnice. Proces ustvarjanja delavnic je bil dolgotrajen, poleg proučevanja literature sva proučevali tudi dejansko realno stanje soočanja mladostnikov s posebnimi potrebami z obdobjem pubertete.

Pri delu sva se želeli izogniti frontalnemu delu, postavili sva delo v krog, kar je postala stalnica delovanja v skupinah. Delo v krogu po svoji presoji vpliva na medsebojno komunikacijo, dinamiko, učenec se v delo vključuje po svoji presoji. Skupinsko delo temelji na zaupanju in enakopravnosti, pri čemer ima vsak otrok pravico do svoje individualnosti, zmožnosti lastnega doživetja. Dopolnjevanje zamisli, izražanje stališč ter izmenjava izkušenj so pri tem načinu dela dobro izraženi. Komunikacija poteka na besedni in nebesedni ravni, pri čemer sva morali upoštevati, da sva dobro poznali mladostnike, njihove kretnje, dinamiko obraza in telesa, da smo lahko ustvarjali razgibano komunikacijo. Ne bi bilo ravno premišljeno, če bi se delavnic lotevali brez poznavanja vrst komunikacije.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Naslanjanje na teoretične rešitve v tem polju je bilo omogočeno iz področja literature, na angleškem govornem področju sva izhajali iz tematike delavnic- workshopov, ki pa v najinem primeru niso klasični workshopi, temveč zbirka interakcijskih vaj, kar sva na razgovoru o 4. nivoju novosti inovacijskega projekta s pomočjo konzulentke dr. Natalije Komljanec poskušale tudi teoretično razrešiti. Susan Carell v svoji knjigi Skupinske aktivnosti za mladostnike pravi,

da skok v delo s skupinami mladostnikov lahko pomeni osvežitev ali pa frustrirajoč, težak boj. V nadaljevanju pove, da so razvojne naloge adolescence za mladostnika zahtevne že same po sebi, ko pa dodate še zahteve kompleksne družbe, v kateri živimo, se ne smemo čuditi, da številni med njimi postanejo preobremenjeni. Primerjava med dvoletniki in mladostniki nama je pomagala, da sva razumeli separacijo in individualizacijo, ki sta najpomembnejši nalogi adolescence (Carell, 2002, str. 8) :

Dvoletniki	Mladostniki
1. Upirajo se zahtevam staršev	Upirajo se zahtevam staršev
2. So »strašno fascinirani« nad vrstniki	So »strašno fascinirani« nad vrstniki
3. Potrebujejo konstantno zagotovilo o navzočnosti staršev (tiho dostopni starši)	Potrebujejo konstantno zagotovilo o navzočnosti staršev (tiho dostopni starši)
4. Problemi kontrole: • Toaletne navade • Stisnjeni zobje 18-mesečnikov, ki nočejo jesti	Problemi kontrole : • Čas prihoda domov zvečer • Uporniško zavračanje pogovorov s starši pri 14-letnikih
5. Nočejo deliti igrač	Nočejo deliti fanta ali dekleta (posesivno ščitenje ljubezenskega razmerja)
6. Se borijo za nadvlado v igri	Se borijo za nadvlado v odobravanju s strani vrstnikov.
7. Vse nosijo v usta, od gumbov do hroščev	Vse nosijo v usta, od alkohola do drog.

Spoznali sva, da mladostniki preizkušajo različne identitete, prav pomembni za mladostnike s posebnimi potrebami pa je, da jim pri razvoju vrstniške- skupinske identitete lahko pomagamo tudi s pomočjo delavnic, saj je potreba po sprejetosti bila veliko bolj zadovoljiva v takšni obliki dela kot pa je pri formalnem pouku. Ustvarjanje spolne identitete in njeno izražanje se začne prav v puberteti, mladostniki odkrivajo lastno seksualnost in privlačnost do nasprotnega spola. V procesu izvajanja delavnic sva spoznali kakšen tabu je sprejemanje spolne identitete pri mladostnikih in starši, ki k nam prihajajo iz drugega kulturnega okolja, da so si starši in otroci zelo različni med sabo. Nekateri starši so prelagali breme ukvarjanja s tem obdobjem na naju, kar sva v procesu »izobraževanja« staršev poskušali kar najbolj minimalizirati. Nepoučen mladostnik lahko utрпи trajne posledice, če ni pravilno poučen o vseh temah, ki se pojavljajo v adolescenci. Za mladostnike s posebnimi potrebami je potrebno še natančnejše razmišljanje, spremljanje individualnosti otroka, njegovo sposobnost dojemanja tem. Da bi razvoj osebnostnega vrednostnega sistema potekal s pomočjo staršev in učiteljev, je bilo potrebno mnogo medsebojnih pogovorov s starši. Tudi ankete so nama odstirale področja, s katerimi se straši soočajo ali pa se nikakor ne želijo soočati, zato sva pri delavnicah, ki so posebej kočljive za starše in tako popolna neznanka za otroke, uporabljali postopne korake, od enostavnosti do kompleksnosti (uporaba kartončkov z izrazi, razlaga poenotenih izrazov, izbira slikovnega materiala).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako delavnice o spolni vzgoji kvalitetno vplivajo na ozaveščanje mladostnikov s posebnimi potrebami o puberteti, pojmov iz spolnosti in spolne vzgoje

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vsakodnevna soočenja z mladostniki s posebnimi potrebami in njihovimi starši, ki so izražali stisko v povezavi z obdobjem odraščanja, predvsem pa so odkrito spregovorili o lastni nemoči. Le-to je predstavljalo najino vodilo, da sva se lotili tako pereče problematike o kateri je le malo literature v povezavi z osebami s posebnimi potrebami in njihovim doživljanjem lastnega telesa ter sprejemanja čustev.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ko sva definirali problem, sva šele z njegovim opisom spoznali, da bova potrebovali mnogo preizkušanja in popravkov, preverjanj, da bova prišli vsaj do približnih rezultatov, ki bodo vodili v sestavo delavnic primernih za izvajanje. Po analizi izvora, vzrokov, ki so naju pripeljali do ugotovitve, da potrebujeva zbirko interakcijskih vaj, sva ugotovili, da s sodelovanjem delovne organizacije lahko organizirava delo v delavnicah. Potrebno je bilo predstaviti problem vodstvu šole, se pogovoriti o problematiki in opisati stanje, ki ga želiva doseči, z argumenti pa sva se prijavili na Zavod za šolstvo, ki nama je pomagal širiti polje razvoja novosti. Po vzpostavitvi sodelovanja s starši, sva lahko nadaljevali delo z mladostniki. Zavedali sva se, da vstopava v popolnoma neraziskano področje, kar se tiče same izdelave delavnic in plasiranja le- teh pri delu z učenci, sodelovanje s starši ter vodstvu šole, ki nama je odobrilo izvajanje delavnic pri predmetu SOU. Pri izvajanju poti za odpravo problema sva se povezali s strokovno konzulentko Mirjano Pavlin, ki nama je dala pozitivne povratne informacije, naju opozorila na problematiko izvajanja delavnic v današnjem času in prostoru. V skupnih srečanjih smo ugotovljale, da bi bilo potrebno v naše šolske programe uvesti nov predmet, ki bi načrtno izvajal delavnice in podobne teme življenja, usposabljanja za življenje. Opažamo, da je v šolah praktičnega usposabljanja otrok za osnovne življenjske situacije zelo malo ali nič. Pri sodelovanju z ZRSŠ in konzulentko dr. Natalijo Komljanec smo skozi raziskovalna vprašanja postavljali nove cilje spoznavanja pri nastajanju delavnic in iskali rešitve ter poti do boljšega položaja delavnic na šoli. K sodelovanju sva pritegnili tiste sodelavce, za katere sva menili, da bodo imeli pozitiven odnos ter voljo do takšnega načina dela, ki je nestandarden in na trenutke zelo zahteven, saj se na delavnice moramo pripraviti z materialom ter si vseskozi zapisovati reakcije udeležencev, jih sproti reflektirati ter analizirati, da se lahko izpeljujejo nove. Skozi analizo ankete, evalvacijskih vprašalnikov ter končne analize dela sva načrtovali nadaljnji koraki, popravljali in brisali ter dopolnjevali in urejali poti pri delavnicah, postopke, izbor materiala in določevali čas, ki je potreben za izvedbo. Do končne rešitve sva prišli s preizkušanjem, ponovnim sestavljanjem delavnic, popraviljem in prilagajanjem populaciji s

katero delamo. Razumeli sva, da je potrebno za posebni program nameniti več časa predstavljanju dela v delavnicah ter pri posameznih temah za šolski program pa je potrebno več časa nameniti temam, ki so trenutno pereče, zato je potrebno delavnice živeti in jih sprotno prilagajati. Končna sestava delavnic je zahtevala zaključitev celotnega akcijskega kroga, pogled različnih aspektov uporabe priročnika. Ko sva priročnik v končni fazi lahko preizkusili še na uporabnikih redne osnovne šole, sva se zavedali, da zadeva lahko živi v slovenskem šolskem prostoru, je uporabna, zanimiva in koristna.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Organizacijo delavnic na ravni OŠPP

Ob ugotovitvi, da so delavnice potrebne, primerne in se zadovoljivo izvajajo v posebnem programu, sva s pomočjo staršev dosegli kompromis, da je delavnice potrebno plasirati v posebni in šolski program; za to sva potrebovali konsenz vodstva šole, ki je vnesel planiranje delavnic pri pouku v Letni delovni načrt šole, spremljal kakovost izvajanja delavnic, za izvajanje kakovosti so bila priložena evalvacijska poročila ter pregled konzulentke, dr. Natalije Komljanec. Veliko časa in truda sva porabili za razlago primernosti delavnic, za preboj med sodelavce, saj je to pedagoška novost, ki se lahko uporabi pri učencih od petega razreda dalje, potrebuje pa veliko spretnosti in sposobnosti izvajalca.

Navdušiti sodelavce za uporabnost delavnic

Ko sva z nenehnim reflektiranjem in postavljanjem vprašanj v akcijskem krogu preizkušali delavnice, sva ugotavljali, da jih je potrebno plasirati med ostale sodelavce. Za sodelovanje sva navdušili tiste osebe, ki so želele preizkusiti neformalen način sodelovanja z otroki, predvsem pa osebe, ki so menile, da je luknjo pomanjkanja interaktivnih vaj na področju pubertete potrebno zapolniti na delavniški način. S pomočjo drugih strokovnih delavk smo lahko izvedli prvi krog preizkušanja delavnic v internatu, posebnem in šolskem programu s čimer smo pridobili celotno sliko uporabnosti projekta.

Preboj z delavnicami na širše področje

Preboj z delavnicami na širše področje in zagovor novosti na 4. ravni na ZRSS nama je omogočil, da so delavnice zaživele v širšem prostoru, kjer pa seveda ni meje in je potrebno navduševati še naprej nadaljnje uporabnike. Seveda šteje dobra beseda in pozitivne izkušnje dosedanjega izvajanja. Ko sva izvedli delavnice v Zavodu za osebe s posebnimi potrebami in na redni osnovni šoli, sva osebju podali povratne informacije, analizo dela v delavnici.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je bil plasirati delavnice v učni proces na šoli in morebiten preboj v širše okolje, kar nama je v celoti uspelo.

Poleg velike notranje motivacije, elana za delo, navduševanja oseb okoli naju ter komunikacijskih spretnosti, je bilo potrebno veliko vzporednega dela: raziskovanja literature, sestavljanja in preoblikovanja delavnic, postavljanja pravih vprašanj, usmerjanja s strani konzulentke, pogled zunanjih sodelavcev in somišljenikov, pogled ljudi, ki nasprotujejo izvajanju, vse plati delovanja so bile potrebne, da so se izluščile najboljše delavnice. Na koncu sva vedno ugotavljali, da je več pozitivnih povratnih informacij, ki so nadgradile negativne.

Negativne, ali pa tiste, ki so naju spodbudile v nadaljnje delo so bile v smislu: pri predmetu SOU so že izbrane teme; učitelj ima že vse zbrano, ne potrebuje dodatnega dela; čemu potrebujemo novo formo saj to ni pouk, kar delata; starši se s tem ne bodo strinjali ipd.

Cilj projekta, ki sva si ga zastavili na začetku je bil razvoj modela delavnic za učence in starše na naši šoli, ki jih bomo skupaj z drugimi strokovnimi sodelavkami po potrebi razvijali in dopolnjevali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Najprej smo podatke zbirali s pomočjo anketnih listov. Razdelili smo 30 anket, v anketi so želeli sodelovati vsi starši. V anketi je sodelovalo tudi 6 učiteljev, ki so tudi sami izvajali delavnice. Veliko podatkov sva dobili z refleksijami sodelavcev, kot tudi od samih učencev vključenih v projekt.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Teme za najino nadaljnje delo sestavljanja delavnic in njih uporabo sva zbirali s pomočjo anketnih vprašalnikov in intervjujev. Vprašalnike sva razdelili po koncu opravljenih delavnic, v naslednjem letu pa sva anketo razdelili med tiste sodelavce, ki so izvajali delavnice. Pozorni sva bili na teme, ki so jih zastavljali sodelavci, posebej smo se pogovarjali o počutju mladostnikov, uporabi delavnic za naprej, primernosti tem in naslovov. Pri starših sva uporabili anketni vprašalnik in sprotno evalvacijo, intervju. Starši so imeli potrebo tudi po osebem pogovoru.

Metode obdelave podatkov

Podatki so bili obdelani ročno. Z različnimi in dobro zastavljenimi vprašanji sva dobili kvalitativno in kvantitativno analizo pri odgovorih. Ustno sva podali povratne informacije kolegom, vodstvu šole, izsledki so bili podani na refleksijah Zavoda RS za šolstvo.

Prikaz rezultatov

Rezultate najinega dela si lahko ogledate na šolski spletni strani.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Skozi najino delo sva ugotovili, da je potrebno veliko energije za motiviranje sodelavcev, saj so redki pripravljeni za izvajanje novosti, sploh pa kadar govorimo o tabu temah. Prav tako je potrebno veliko elana za drugačno, inovativno poučevane in tako vpeljevati v učni proces

drugačne metode dela, saj se učitelji radi poslužujejo frontalne oblike poučevanja. Uvajanje novosti v učni proces je naporno in »Sizifovo delo«, zahteva svoj čas in spoznanja. Pri izbiri gradiv sva imeli spolzka tla, saj so vse delavnice nastale z najinim raziskovanjem preko spleta, predvsem pa sva se posluževali tuje literature.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sodelavci, ki so bili zainteresirani za sodelovanje, so ob anketah in refleksijah ugotovili, da delavnice vplivajo na razgiban pouk, popestrijo učni proces, prinesejo nova in globlja spoznanja, kot pa to prinaša klasičen pouk. Spoznali so, da delavnice niso namenjene frontalnemu poučevanju, ampak odpirajo nove dimenzije skupinskega dela, dela v paru, samostojnega razmišljanja. Na redni osnovni šoli so ugotovili, da so delavnice nov pogled na razvoj otrok, da odpirajo poglavja, ki jih pri pouku zaradi časovne stiske ali organiziranosti samega procesa učenja ne uspejo predelati, niti se poglobiti vanje. Želijo, da s tem delom nadaljujeva. Vidijo veliko uporabnost, predvsem pa je bilo zanimivo spoznanje, »da sva v dveh urah spoznali to, kar so sami spoznavali v dveh letih«.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dosežene rezultate sva objavili na spletni strani šole. Inovacije lahko uporabijo vsi učitelji, ki poučujejo predmet SOU in Vzgojo za življenje, izvajajo ure Oddelčne skupnosti in roditeljske sestanke, kot primer razvijanja in izboljšanja »dobre prakse«. Nove metode izvajanja delavnic izboljšujejo kvaliteto pedagoškega dela v razredu in s tem razširjajo pridobljeno znanje ter poglobljajo medsebojne odnose, saj ravno v današnjem času učitelji in starši opažamo, da čas prehitro teče.

Možnosti uvajanja v druga področja

Spoznanja bomo uporabili v naslednjih šolskih letih, ko bomo delavnice izvajali pri predmetu SOU ter jih koristili kot inovativen učni pripomoček.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju uvajanja delavnic v pouk, širjenju delavnic na formalen in neformalen način, od drugih pa je odvisno kako se bodo delavnic posluževali in kako jih bodo najbolj koristno uporabili.

Literatura

- Carrell, S. (2002). *Skupinske aktivnosti za mladostnike*. Ljubljana: Institut za psihologijo osebnosti.
- Polak, A. (2001). *Aktivnosti za spodbujanje in razvijanje timskega dela*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Maxwell, C. J. (2003). *17 nespornih zakonov o skupinskem delu*. Ljubljana: Lisac@Lisac.

OŠ Naklo, OE Vrtec

Glavna cesta 47

4202 Naklo

ČUSTVA ODPIRAJO UM – ŠOLA PRIHODNOSTI ISKRICE V NAŠIH OČEH

2010 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Aleksandra Meglič, vzgojiteljica

Sodelavci: Gabrijela Masten - pomočnica ravnatelja, Sonja Naglič Orehar – pomočnica vzgojiteljice, Aleksandra Šimenec – pomočnica vzgojiteljice

Konzulent: dr. Inge Breznik, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Medsebojno sprejemanje in upoštevanje je pot k dobrim človeškim odnosom, zato je za čustveni in socialni razvoj zelo pomembno poskrbeti že v zgodnjem otroštvu. Naloga strokovnih delavcev v vrtcu je tudi ta, da otrokom omogočijo okolje, v katerem bodo lahko to, kar so. Okolje, v katerem se bodo počutili varne in sprejete, okolje, v katerem bodo lahko izražali svoje misli in čustva ter okolje, v katerem bodo lahko razvijali svoje potenciale. Ravno zaradi tega smo se odločili za inovacijski projekt Čustva odpirajo um, saj želimo otrokom dati dobro popotnico za življenje. K projektu smo pristopili strokovno in odgovorno. Zadali smo si jasne cilje, pretehtali načine, kako jih realizirati čim bolj uspešno in pripravili plan dejavnosti za njihovo doseg. V petih letih izvajanja projekta smo cilje dosegali preko socialnih iger, iger vlog, lutk, pravljič, ustvarjanja, gibalno-sprostitvenih dejavnosti (tehnike sproščanja, vizualizacija, plesna terapija, glasbena terapija), interakcijskih vaj in pogovorov. Napredek je bil viden iz leta v leto. Otroci so spoznali ustrezne načine reševanja konfliktov, preko različnih dejavnosti spoznavali različna čustva, jih skušali razumeti in se vanje vživeti. Svoja čustva so začeli izražati na sprejemljiv način in tako pripomogli k boljšim medsebojnim odnosom. Otroci so razvili osnovne dispozicije o vzpostavljanju empatičnih odnosov. Le-te bodo v prihodnjih letih nadgrajevali in izkušnje lahko prenašali na druge. Z razvijanjem empatičnih odnosov bodo lahko dosegali pozitivno komunikacijo, vplivali na lastno počutje in počutje drugih ter posledično dosegali uspehe v družbi. Ker smo pri projektu iz leta v leto uspešno dosegali zastavljene cilje, smo se odločili, da dejavnosti še naprej izvajamo kot primer dobre prakse.

Abstract:

Acceptance and respect between people is a path to good human relations, therefore it is vital to take care for the emotional and social development of children at their young age. Beside

that, the task of the kindergarten educator is to provide children with the environment where they can express themselves. An environment where a child can feel safe and accepted, an environment where a child can express his or her thoughts and emotions and an environment where a child can develop his or her potentials. And just because of that we have decided to create an innovative project called Čustva odpirajo um (or in English: Emotions open mind). With it, we want to give to our children a valid lesson which they can use later in life. We have approached this project with utmost professionalism and responsibility. Our goals were clear; we have weighed in all spectres how to make this goals work. We have also made a detailed plan in how we can reach them. In five years since we have started this project, we have accomplished our goals through social games, character building, puppet shows, storytelling, creativity, physical – relaxing activity (like different techniques of relaxing, visualization, dance therapy, music therapy, etc.), interaction exercises and conversations. The progress was seen through the years. The children have learned about the ways how they can resolve different conflicts; they have learned through all the activities how to recognise different emotions, understand them and accept them. They have showed their emotions in an acceptable ways and with it they have contributed to good intercommunion relations. Children have developed basic dispositions on how to establish emphatic relationships. This will be built on through the years and they will cast their experiences on to other people. With the development of emphatic relationships the children can accomplish positive communication; have a control over their own feelings and feelings of other people. Hopefully this will help them to become achievers in our society. Because of great results we have seen through the years from this programme, we have decided to continue with the program, never the last, this program is an example of a good practise.

Ključne besede: empatija, otrok in čustva, medsebojni odnosi, čustveno socialna zrelost, spretnosti sporazumevanja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V vrtcu želimo ustvariti ugodno klimo, kjer se bodo otroci in zaposleni počutili sprejete in jih bo spodbujala k aktiviranju svojih potencialov, kjer bo možno učiti se biti in sodelovati. Preko skrbno izbranih vsebin želimo spodbujati in omogočati razvijanje čustvene in socialne zrelosti otrok, graditi čustveno inteligentnost preko komunikacije, povratnih informacij, odnosov in zgledov, hkrati pa strokovnim delavkam omogočiti še bolj individualiziran pristop preko še boljšega razumevanja in poznavanja otrok.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ker je empatija zelo pomembna za uspeh na najrazličnejših področjih, si zasluži primerno pozornost. Z empatijo ali vživljanjem opisujemo sposobnost razumevanja čustev nekoga drugega. Lahko bi rekli, da smo se postavili v njegovo kožo.

Vse več je dokazov, da je empatija lastna vsem sesalcem, saj razumevanje tujih težav posameznemu osebkju lahko pomaga, da jih nekega dne premaga ali se jim izogne.

V sodobnem razvitem svetu sta razvijanje domišljije in pridobivanje izkušenj presenetljivo težja kot je bilo to v preteklosti.

Družine imajo vse manj članov, starši in otroci drug z drugim preživljajo vse manj časa, množični mediji so zmanjšali občutek pripadnosti lokalni skupnosti, s katero se je posamezniku veliko lažje poistovetiti, kot na primer z občinstvom, ki ga nagovarja državna ali celo multinacionalna televizija. To je nekaj dejavnosti za razvoj empatije

- igranje vlog (pozitivnih in negativnih likov) iz znanih zgodb,
- skrb za okolje, rastline in živali,
- pogovor o vsakdanjih dogodkih in osebah, vpletenih vanje, s poudarkom na njihovih občutkih,
- razprava o določenem vprašanju v skupinah enakomislečnih in različenomislečnih vrstnikov.

VIR: Več empatije za boljše človeštvo. www.tolovaj.com

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako graditi medosebno kulturo prek čustveno-socialnega razvoja otrok kot pogoj za učinkovito učenje in poučevanje v vzgojno-izobraževalni praksi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za sodelovanje v projektu smo se odločili iz razloga, ker v vrtcu želimo vzpostavljati pozitivno klimo. Dobro počutje tako otrok kot odraslih je namreč ključnega pomena za sodelovanje in sobivanje.

Cilji projekta so bili:

- Ustvariti ugodno klimo, kjer se bodo otroci počutili sprejeti in ki jih bo spodbujala k aktiviranju svojih potencialov, kjer bo možno učiti se biti in sodelovati;
- Omogočati in spodbujati čustveno socialno zrelost v vsakodnevem vzgojno-izobraževalnem procesu;
- Izgradnja čustvenega količnika prek komunikacije, povratnih informacij, odnosov in zgledov
- Upoštevanje otroka kot aktivnega ustvarjalca svojega znanja in vedenja
- Razvojni cilji: odzivnost, fleksibilnost, ustvarjalnost, samostojno odločanje, reševanje problemov, timsko delo – spretnosti sporazumevanja, etika soodvisnosti oz. vzajemnosti;
- Vrtec kot učeča se skupnost, odprt prostor življenja, srečevanja in skupnega dela.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- določitev ciljev, ki jih želimo doseči (navedeni zgoraj),
- iskanje načinov, s katerimi bomo cilje dosegli,
- zbiranje literature, izobraževanje
- priprava in izbor dejavnosti in gradiva za dosego cilja

- izvajanje dejavnosti in občasno beleženje podatkov (snemanje dejavnosti, zapisi po dejavnostih) - v petih letih izvajanja projekta smo cilje dosegali preko socialnih iger, iger vlog, lutk, pravljič, ustvarjanja, gibalno-sprostitutvenih dejavnosti (tehnike sproščanja, vizualizacija, plesna terapija, glasbena terapija),
- reflektiranje dejavnosti in opažanj (le to je potekalo sproti – med letom (mesečno), ob koncu vsakega leta, po končanem projektu. Refleksije so potekale na ravni oddelkov med vzgojiteljico in pomočnico vzgojiteljice, na ravni projektnega tima in na ravni celotnega strokovnega aktiva.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Osredotočili smo se na omogočanje in spodbujanje čustveno socialne zrelosti, na razvijanje empatičnih odnosov. Otroci v tem starostnem obdobju še nimajo dovolj izkušenj, na kakšen način ustrezno izražati svoja čustva, težko jim je razumeti čustva drugih, še težje se jim je vanje vživeti. Otroci (in tudi odrasli) so preko najrazličnejših dejavnosti te izkušnje pridobivali in tako gradili empatijo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Zastavljeni cilji so bili doseženi. Skozi dejavnosti, ki smo jih izvajali vsa ta leta, smo naredili velik korak na vzpostavljanju empatičnih odnosov tako pri otrocih kot pri zaposlenih. Napredek je najbolj viden pri otrocih, ki so v vrtec vključeni že od samega začetka izvajanja projekta, saj so bili spodbude deležni vsa leta njihovega bivanja v vrtcu. Opazen je tudi napredek pri otrocih, ki so v vrtcu manj časa, saj smo intenzivno delali na doseganju zastavljenih ciljev. Klima v vrtcu je bila pozitivna.

Glede na to da je omenjeni proces (dolgo)trajen, se bodo rezultati kazali še v prihodnjih letih.

Kazalci, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji, so zgolj kvalitativni, saj smo napredek spremljali predvsem preko opazovanja in reflektiranja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni otroci vseh starostnih obdobj iz dveh enot (od 1.–6. leta starosti). Otroci, ki so vrtec začeli obiskovati leta 2010, so bili v projektu od samega začetka pa do konca, zato je bila to tudi generacija otrok, ki je bila deležna najbolj aktivnega spremljanja.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Opazovanje, snemanje, zapisovanje

Metode obdelave podatkov

Reflektiranje, pogovor

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Glede na zgoraj predstavljene dosežene cilje lahko rečemo, da smo dosegli veliko. Otroci so spoznali ustrezne načine reševanja konfliktov, preko različnih dejavnosti spoznavali različna čustva, jih skušali razumeti in se vanje vživeti. Svoja čustva so začeli izražati na sprejemljiv način in tako pripomogli k boljšim medsebojnim odnosom.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Izvedba projekta bo zagotovo pozitivno vplivala na okolje, saj so otroci razvili osnovne dispozicije o vzpostavljanju empatičnih odnosov. Le-te bodo v prihodnjih letih nadgrajevali in izkušnje lahko prenašali na druge. Z razvijanjem empatičnih odnosov bodo lahko dosegali pozitivno komunikacijo, vplivali na lastno počutje in počutje drugih ter posledično dosegali uspehe v družbi.

Širjenje novosti

Možnosti uvajanja v druga področja

Z dejavnostmi v vrtcu bomo nadaljevali kot s primerom dobre prakse. Možnosti uvajanja v druga področja je veliko, saj nas odnosi spremljajo na vsakem koraku.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V petih letih smo pridobili kar nekaj znanja, izvedli številne dejavnosti, ki so vodile k doseganju zastavljenih ciljev. Drugim bi lahko pomagali z nasveti, izkušnjami, konkretnimi primeri dejavnosti... Največ pa za ljudi lahko naredimo, če jih sprejemamo takšne kot so, če jim omogočimo izražati lastna čustva, če jih poslušamo, če njihova čustva sprejmemo in jim pokažemo, da jih razumemo. Na ta način nam bodo zaupali ter se počutili varne in sprejete. Zelo učinkovit je dober vzgled.

Literatura

- Lamovec, T. (1993). Spretnosti v medsebojnih odnosih. Ljubljana. Inštitut za psihologijo osebnosti.
- McGrath, H in Francy, S.: (1996), Prijazni učenci in prijazni razredi. Ljubljana. DZS
- Poljšak Škraban, O. (2002). Čustva, čustveni razvoj in ravnanje s čustvi. Interno študijsko gradivo pri predmetu Razvojna psihologija.
- Schilling, D. (2000). 50 dejavnosti za razvijanje čustvene inteligence. Ljubljana. Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.
- Zver, T. (2009). Sprostimo in umirimo naše otroke – diplomsko delo

- Schmidt, G. (2008). Igre, masaže in sprostitev za otroke. Univerza v Ljubljani, Pedagoška Fakulteta, oddelek za predšolsko vzgojo. Priročnik za metodiko plesne vzgoje.
- Simonič, B. Empatija – moč sočutja v medosebnih odnosih.
- Wharam, J. Čustvena inteligenca – potovanje v središče samega sebe.
- Martinjak, S. Prepoznavanje in izražanje čustev ob igri z lutko – diplomska naloga.
- Srebot, R., Menih, K. (1996). Potovanje v tišino. Sprostitevna vzgoja za otroke. Ljubljana. DZS
- Schmidt, G., Bole, D. Gibalne igre s petjem – bansi. <http://www2.arnes.si/-gschmi>
- Schmidt, G. Vodena vizualizacija. <http://www2.arnes.si/-gschmi>
- Empatija in otroci. www.tolovaj.com
- Več empatije za boljše človeštvo. www.tolovaj.com
- Bizjak H. (1996). Sprostitev in ustvarjalnost v šoli ali pedagogika za tretje tisočletje. Ljubljana: samozaložba.
- Kucler, M. (2002). Pravljica kot socialnopedagoška intervencija. Socialna pedagogika, let. 6, št. 1, str. 21-46.

Osnovna šola Planina pri Sevnici

Planina pri Sevnici 69

3225 Planina pri Sevnici

ANGLEŠKE URICE V 1. VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU 2012-2015

Vodja inovacijskega projekta: Alenka Čokl, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Matejka Zendzianowsky, ravnateljica, Tanja Luskar, profesorica razrednega pouka, Alja Radanovič, profesorica razrednega pouka, Sara Zupanc, profesorica biologije, Nina Gradič Planko, profesorica slovenščine

Konzulent: Dr. Karmen Pižorn, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Povzetek:

Na naši šoli smo učiteljice projekt izvajale v prvih treh razredih, saj smo učencem skušale približati prvi tuj jezik, s katerim se bodo v okviru učnega načrta srečali v 4. razredu. Dejavnost smo imeli organizirano tako, da smo jo izvajali enkrat tedensko po eno šolsko uro, to je bilo po končanem rednem pouku. Vključeni so bili vsi učenci. Pri delu z učenci nismo uporabljali posebnih učbeniških kompletov, ampak smo učiteljice same iskale ideje preko drugih virov (večino idej smo našle na svetovnem spletu), uporabljale smo različne didaktične, gibalne in socialne igre, nekatere smo uporabljale tudi lutko, predvsem z učenci prvega razreda. Ustvarile smo tudi nekaj gradiva (učne kartice, didaktične igre, učni listi), ki smo ga sproti same pripravile in nam bo tudi v bodoče koristilo kot pripomoček pri pouku tujega jezika.

Večino aktivnosti je bilo povezanih z glasbo in gibanjem, kar so učenci zelo dobro sprejeli in so bili za te aktivnosti zelo motivirani. Prav tako smo vse učiteljice želele, da so učenci aktivni udeleženci in da jim približamo tuj jezik na sproščen in neobremenjen način. Pri analizi dela smo ugotovile, da nam je to uspelo. Prav tako je v 4. razredu moč opaziti, da je bil stik s tujim jezikom že prisoten, saj imajo učenci manj težav pri delu, še posebej na govornem področju in slušnem razumevanju, prav tako so manj sramežljivi in zadržani, saj je prvi stik z jezikom bil prijeten in sproščen. Tudi učiteljice smo s sodelovanjem pri projektu pridobile nova znanja,

tako na področju timskega dela, kot tudi pri pripravi učnih ur z raznovrstnimi idejami za učenje s poudarkom na motivaciji učencev za učenje tujega jezika.

Abstract:

At our school teachers have carried out the project in the first three classes, because we tried to introduce the first foreign language to the pupils who will start learning it within the curriculum in the 4th class. We have organised the activity in such a way that we performed it once a week for one school hour and after the regular classes. We included all pupils. While working with pupils we did not use any specific textbooks. However, teachers alone searched ideas through other sources (most of ideas were found on the internet), we used different teaching, physical and social games. Especially with pupils in first class, we used a puppet. We have created some of the material (teaching cards, didactic games, and worksheets) that was prepared by us and we will continue to benefit it as a tool for teaching a foreign language.

Most of the activities have been associated with music and movement which was very well accepted by pupils and they were very motivated. Furthermore, all teachers wanted that pupils are active participants and that we approach a foreign language in a relaxed and unburdened way. While analysing our work we found out that we succeeded. Also in the fourth class can be noticed that the contact with the foreign language was already present, because pupils have fewer problems at work, especially in the field of talking and listening comprehension. They are also less shy and reserved because the first contact with the language was pleasant and relaxed. Even teachers who were participating in the project gained new knowledge in terms of teamwork as well as at preparation of lessons with a variety of ideas for learning with a focus on motivating pupils to learn foreign languages.

Ključne besede: zgodnje učenje angleščine, prva triada, motivacija za učenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na naši šoli smo z učenjem tujega jezika v prvem vzgojnoizobraževalnem obdobju začeli že leta 2006, ko smo ponudili učenje tujega jezika kot interesno dejavnost tretješolcem, ki je bila tako s strani staršev kot tudi otrok zelo dobro sprejeta. Otroci so z veseljem sprejemali nove pristope k učenju jezika. V 4. razredu, ko je jezik postal del učnega načrta, smo opazili, da so otroci, ki so predhodno obiskovali omenjeno interesno dejavnost, imeli manj težav pri začetnem učenju jezika. Nekaj let kasneje smo se odločili, da učenje jezika ponudimo vsem učencem v prvem obdobju šolanja, t.j. od 1.-3. razreda, zato smo se odločili, da se vključimo v inovacijski projekt, kjer bomo lahko bolj načrtno spremljali prednosti in izzive novih prostopov k zgodnjemu poučevanju jezikov. Tako smo začeli spremljati tudi različne rezultate raziskav in in drugih projektov, zato smo z leti spreminjali načine, pristope in metode dela in postopoma prešli na CLIL. Že nekaj let delamo po tej metodi, s katero nam je uspelo, da so

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Zgodnje učenje tujih jezikov je zelo koristno in vpliva ugodno tudi na kasnejše učenje tujih jezikov, kar potrjujejo številne raziskave. Ne glede na to, kateri jezik je obvezni prvi tuji jezik, je to obdobje pomembno za ustvarjanje ugodnih okoliščin za kasnejšo večjezičnost. (Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v prvem VIO osnovne šole; Zgledi CLIL-a)

Na zgodnji stopnji učenja tujega jezika je poudarek na razvijanju slušne in govorne jezikovne zmožnosti. Kljub temu, da je tujejezikovno znanje mlajših učencev na začetku še šibko, si želijo sporazumevati v tujem jeziku. Učiteljeva naloga je, da ustvari situacije, ki spodbujajo učenčevo udeležbo pri pouku, ne glede na njihovo raven znanja.

Učence moramo izpostaviti dejavnostim, ki pritegnejo njihovo pozornost, tako da postane želja po sporazumevanju podobna naravni, pri tem pa jih moramo opremiti s sredstvi za lažje sporazumevanje, kot je poznavanje ustaljenih izrazov ali jim nuditi ostale strategije za pomoč pri govoru. (Dagarin Fojkar, 2008)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako se odzivajo otroci v zgodnjem obdobju na spoznavanje angleškega jezika preko pesmi, pravljic, iger in drugih dejavnosti?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želeli smo ugotoviti, kako se odzivajo in sprejemajo tuji jezik učenci v prvem vzgojnoizobraževalnem obdobju, ko še jezik ni sestavni del učnega načrta, ko poteka učenje jezika na zabaven in drugačen način kot v višjih razredih šolanja. Zanimalo nas je, ali ta izkušnja pripomore k manj stresnemu prehodu na učenje tujega jezika v 4. razredu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V projekt smo se prijavili z namenom, da izboljšamo prakso zgodnjega poučevanja angleščine, ki smo jo že izvajali na naši šoli. Ker smo manjša vaška šola, ki šteje okoli 110 otrok, sem bila na šoli edina učiteljica, ki sem izvajala angleščino za najmlajše, v tem času, ko smo sodelovali v projektu, pa se mi je pridružila še mlajša sodelavka, zato je bilo delo veliko lažje. Pri izvajanju so se nam pridružile še druge učiteljice, ki so aktivno sodelovali v timu. Tedensko smo načrtovale vsebino, oblike in metode dela ter dejavnosti, ki jih bomo izvajale z različnimi skupinami. Prav tako smo timsko tudi evalvirale in analizirale opravljeno delo. Tudi učence smo med letom večkrat vprašali za mnenje in predloge. V prvem letu izvajanja projekta smo s

vprašalnikom pridobili tudi mnenja staršev, ki so podprli naše delo in si želeli, da z njim nadaljujemo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Največkrat se je težava pokazala v časovnem izvajanju, saj smo skoraj vse skupine izvajale angleščino po pouku, ko so nekateri učenci že utrujeni, naveličani in si želijo neusmerjenih prostočasnih dejavnosti. Vendar smo se vse učiteljice trudile, da smo pripravile aktivne in raznolike ure, dejavnosti so se izmenjevale, tako da so bili učenci vseskozi aktivno vključeni.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

S pomočjo vprašalnika za starše smo pridobili njihovo mnenje o učenju tujega jezika v prvi triadi. Ugotovili smo, da se jim zdi zgodnji stik s tujim jezikom zelo pomemben, zato so vsi starši podpirali naš projekt. Tudi učenci so v večini kazali zanimanje za ure angleščine tudi tako, da so po urah želeli naslove spletnih strani, ki smo jih uporabljali pri pouku za delo doma, prav tako so bili odzivi pozitivni, ko smo izvedli ustno anketo med učenci. Tudi učiteljice razredničarke, ki v projekt niso bile aktivno vključene, so potrdile, da so učenci z zanimanjem pripovedovali o različnih dejavnostih ali pa se predstavili s kakšno angleško pesmico, ki so se jo naučili.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt je bilo vključenih skupaj 66 otrok, nekateri med njimi so bili vključeni vsa tri leta, drugi dve leti, ena generacija otrok pa eno leto, saj se v prihodnjem šolskem letu vključujemo v projekt postopnega uvajanja tujega jezika v drugi razred in neobveznega izbirnega predmeta angleščina v prvi razred, ki ga bodo obiskovali vsi učenci.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke o uspešnosti projekta smo zbirali s sprotnimi povratnimi informacijami učiteljic izvajalk (evalvacije učnih ur, skupni timski razgovori, polletna in letna refleksija dela), prav tako pa smo pridobivale tudi mnenja učencev ter njihove odzive na pripravljene dejavnosti. S vprašalnikom pa smo zbrali tudi mnenja staršev.

Metode obdelave podatkov

Sproti smo analizirali delo po končanih učnih urah, zbrali in analizirali smo podatke anketnih vprašalnikov za starše.

Prikaz rezultatov

Rezultate dela so učenci pokazali s sodelovanjem pri učnih urah, z razumevanjem jezika, kar so pokazali tako, da so se že odzivali na pobude v tujem jeziku. Otrokom je bilo zelo zanimivo predvsem v prvem razredu, ko so se s tujim jezikom srečali prvič in so mislili, da ne bodo ničesar razumeli, ob koncu ure, ko pa smo se že pogovarjali slovensko in evalvirali uro angleščine pa so ugotovili, da kljub temu, da je učiteljica vseskozi uporabljala tuji jezik, znajo novo pesem, so razumeli nekatere zahteve, so se naučili plesnih korakov ipd.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Opazile smo, da so učenci manj zadržani pri izgovorjavi, da se brez zadržkov vključijo v igre, da so se predvsem tretješolci že začeli odzivati tudi v angleščini. Ker smo večinoma uporabljali metodo CLIL, smo učiteljice mnenja, da je le-ta uspešna, saj učenci niso obremenjeni s prevajanjem, ampak razumejo jezik celostno, kar omogoča tudi pristop takega načina poučevanja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pozitiven odziv učencev, staršev in drugih učiteljev je kazalnik, ki nam je pokazal, da delamo dobro in da z našim delom nadaljujemo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Delo našega projekta je primer dobre prakse, saj smo z uresničevanjem zastavljenih ciljev nadaljevali iz leta v leto, kerj smo sproti ugotavljali, da delamo dobro in da želimo z našim delom nadaljevati. Metoda CLIL se je pokazala kot zelo uspešna, saj so otroci tuj jezik sprejemali na sproščen in neobremenjen način.

Možnosti uvajanja v druga področja

Predstavljene oblike in metode dela lahko uporabljajo učitelji v prvem in drugem vzgojnoizobraževalnem obdobju pri poučevanju tujih jezikov. Uporabljene didaktične igre, pesmi, zgodbe, ki so nastale v okviru projekta lahko uporabijo pri posameznih dejavnostih tudi učitelji tujih jezikov na višji stopnji, prav tako pa tudi učiteljice razredne stopnje pri motivacijskih dejavnostih v okviru pouka, pri podaljšanem bivanju ali v okviru interesnih dejavnosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje, ki smo jih pridobili s projektom so dragocene, še posebej za nas učitelje, ki smo ugotovili, da imamo veliko motivacije za delo na tem področju, vse učiteljice smo pripravljene na sodelovanje, na izmenjevanje izkušenj z drugimi, ki jih zanimajo tovrstne dejavnosti. Prav tako bomo na tem področju delo nadgrajevali in si še vnaprej izmenjevali nasvete in pobude.

Literatura

Jazbec, S. et. al. Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole; Zgledi CLIL-a. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-920-2

Skela, J. et. al. Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: Pregled sodobne teorije in prakse, Ljubljana, Založba Tangram, 2008. ISBN 978-961-6239-58-5

OŠ Sveti Jurij

Sveti Jurij 13

9262 Rogašovci

BRANJE JE DOBRO ZA ZNANJE

2012–2015

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Ošlaj, profesorica nemščine in šolska knjižničarka

Sodelavci: Andreja Ošlaj, šolska knjižničarka (vodja), Aleksander Mencigar, ravnatelj (član), Klavdija Gomboc, učiteljica razrednega pouka (članica), Marjeta Madjar, učiteljica razrednega pouka (članica), Nino Gumilar, učitelj slovenskega jezika (članica), Liljana Hajdinjak Zelko, učiteljica slovenskega jezika (članica), Andreja Burina, učiteljica razrednega pouka (članica), Anita Fartek, psihologinja (članica), Suzana Ficko Matko, učiteljica razrednega pouka (članica), Nataša Rajšp, učiteljica OPB (članica), Andreja Vertič, učiteljica razrednega pouka (članica), Andreja Sraka, pedagoginja (članica), Brigita Gomboc, učiteljica OPB (članica)

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod za šolstvo Republike Slovenije

Povzetek:

V želji, da bi pri učencih zbudili interes po branju ter jim približali pomen branja, smo na OŠ Sveti Jurij leta 2012 začeli z inovacijskim projektom Branje je dobro za znanje. Projekt smo izvajali tri šolska leta. V posameznih letih smo dodajali in prilagajali vsebine in dejavnosti, ki smo jih izvajalci projekta na praktičen način uresničevali z učenci. Že prisotnim dejavnostim na šoli, kot so bralna značka in šolski projekt Dobro jutro, knjiga!, smo dodajali nove aktivnosti in na ta način učencem približali predvsem tiskane oblike besedil. Učenci so v treh letih spoznali različne vire, iz katerih in s pomočjo katerih lahko pridejo do novih znanj. Starostne skupine otrok v posameznih letih izvajanja projekta so bile različne, tako da smo vire prilagajali po vsebini ter zahtevnosti, a smo se v vseh letih omejili na 2. vzgojno-izobraževalno obdobje, saj se je ravno od četrtega razreda naprej kazal precejšen upad v branju in bralni motivaciji.

Poleg dožemanja branja kot načina pridobivanja znanja smo želeli pri učencih ustvariti tudi pozitiven odnos do branja knjig in ostalih tiskanih medijev, razvijati branje z razumevanjem in jim predstaviti bralno-učne strategije.

Abstract:

In our school Primary School Sveti Jurij we wanted pupils to read more books and learn how important this skill is for them, so we started an innovation project Reading is Good for Knowledge in 2012. We have been doing this project for three years. In these years we added and adjusted topics and activities to accomplish our aims. The two already existing projects like reading badge and Good Morning Book! were joined by some new activities. This was the way we wanted the pupils to read more printed material. Pupils learned about various issues and how to gain new knowledge. The age groups were different each year. Therefore we adjusted difficulty levels and we stayed at the age level of pupils of the second triad. In the fourth class the interest in reading and its motivation is in a great decline.

Our aim was not only to motivate them to gain knowledge, but also to have a positive attitude towards reading books and other printed material, developing reading understanding skills and introduction of some learning skills.

Ključne besede: branje, bralci, motivacija, knjige, znanje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Tako kot drugod tudi na naši šoli opazamo upad števila bralcev, branje s slabšim razumevanjem, nezainteresiranost za branje knjig in ostalih tiskanih medijev. Vse to se z leti samo še poslabšuje, zato smo se načrtno lotili problema na vseh ravneh.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Branje kot ena izmed štirih komunikacijskih veščin je dejavnost, ki jo učenci pridobivajo že v nižjih razredih osnovne šole in nato uporabljajo celo življenje. Pomembno vlogo pri usvajanju te veščine ima motivacija.

N. Bucik (Bucik, 2006: 63) navaja, da številne raziskave poročajo o povezanosti bralne motivacije z učno uspešnostjo. Tako raziskovalci ugotavljajo, da so motivirani in zavzeti bralci tudi učinkoviti in uspešni učenci.

Bralno motivacijo S. Pečjak in A. Gradišar (Pečjak in Gradišar, 2012: 71) pojmujejo kot nadpomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo človeka k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in tako pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti (doživeti ponovno).

Znano je, da po svetu in pri nas strokovnjaki vedno večjo pozornost namenjajo upadanju bralne motivacije s starostjo oziroma z leti šolanja in hkrati opozarjajo na velike razlike med spoloma (Pečjak et al., 2006: 23). In ravno tej skupini, pri kateri se začne ta upad (2. vzgojno-izobraževalno obdobje), smo v inovacijskem projektu namenili našo pozornost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako v sodobnem času IKT-ja otroku približati knjigo in ostale tiskane medije ter ga motivirati za branje kot način »pridobivanja« znanja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S projektom Branje je dobro za znanje smo želeli uresničiti cilje po ohranitvi in dvigu motivacije branja učencev. Hkrati je bil naš cilj, da bi učenci spoznali, da je branje tudi vir znanja. Osnova projekta je bila torej spodbuditi pri učencih željo po branju ter hkratno razumevanje prebranega. Branje z leti upada, saj učenci začnejo enačiti branje z učenjem. Ker učenci dojemajo učenje kot težavno, tudi branje začnejo dojemati kot naporen proces.

Tako smo si v okviru projekta zastavili sledeče cilje:

- dojeti branje kot način pridobivanja znanja
- branje z razumevanjem
- razvijanje bralno-učnih strategij
- ustvarjanje pozitivnega odnosa do branja knjig in ostalih tiskanih medijev
- vzbujanje interesa za različna knjižna gradiva (leposlovne knjige, strokovne knjige, enciklopedije, leksikoni, stripi, časopis ...)
- predstavitev pomena branja ter omogočanje prepoznavanja branja kot vir informacij in znanj ter tudi kot zabavo in užitek
- večja vključenost v različne aktivnosti branja (bralna značka, bralni maraton, domače branje, obiski knjižnic ...)

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Zadnje leto izvajanja smo v inovacijskem projektu Branje je dobro za znanje v vse izpeljane dejavnosti vključili oba četrta razreda na šoli. Pri nekaterih aktivnostih so sodelovali tudi ostali učenci šole.

Tako smo v skladu z izbrano skupino otrok poleg vodje projekta, Andreje Ošlaj, za izvajanje izbrali še obe razredničarki, Marjeto Madjar in Klavdijo Gomboc, obe učiteljici razrednega pouka, ki sta sodelovali vsaka pri svojem razredu. Ostali člani projektne skupine so izvajali dejavnosti, za katere smo najprej pripravili načrt po korakih.

1. korak: september 2014 – načrtovanje

Na začetku šolskega leta smo člani projektne skupine izbrali novega vodjo inovacijskega projekta, Andrejo Ošlaj, šolsko knjižničarko. Skupaj smo pripravili akcijski načrt izvedbe in določili nosilce posameznih nalog ter pridobili tudi pisna soglasja staršev za sodelovanje.

2. korak: oktober 2014–junij 2015 – izvedba dejavnosti

Dejavnosti, ki smo jih pripravili in vključili v projekt:

Seznanimatev staršev s projektom

Starše smo na roditeljskem sestanku seznanili z izvajanjem, dejavnostmi in cilji inovacijskega projekta.

Anketa

Psihologinja Anita Fartek je pripravila anketni vprašalnik, ki so ga učenci rešili in nam je pokazal začetno stanje (bralno motivacijo učencev).

Knjižničarka na obisku

Dejavnost, ki se je izvajala skozi celo šolsko leto v obeh četrtih razredih, je bila Knjižničarka na obisku. Enkrat na mesec je vodja projekta obiskala vsak oddelek. Skupaj z razredničarkama je izbrala 10 različnih besedil iz različnih virov (enciklopedija, otroška revija, kuharska knjiga, leposlovna knjiga ...). Učenci so besedila, ki so bila zanje pripravljena, ob knjižničarkinem obisku prebrali in nato pisno odgovarjali na vnaprej pripravljena vprašanja. Učenci so odvisno od besedila tudi sami napisali podobno besedilo (recept, pesem ...) ali drugače poustvarjali (risali).

Prvo in zadnje besedilo je bilo vzeto iz knjige Zofija v knjižnici, tako so bila vprašanja podobno zahtevno postavljena. Na ta način je bilo lažje preveriti, ali so učenci tekom leta pridobili na bralnem razumevanju.

Obisk bibliobusa

Z učenci 4. razredov smo obiskali Potujočo knjižnico, v kateri nam je knjižničar bibliobusa predstavil zgodovino, namen in način delovanja te vrste knjižnice. Učenci, ki še niso bili včlanjeni, so imeli možnost pridobiti člansko izkaznico.

Bralni maraton

V času zimskih počitnic smo izvedli bralni maraton, v katerega se je letos vključilo več učencev kot lansko leto, kar je zelo pozitivno, saj se število iz leta v leto povečuje. Bralni maraton je letos sovpadal ravno s pustnim torkom, tako da smo po skupnem branju z učenci izdelali še maske in kostume v povezavi s prebranimi knjigami.

Branje za lepše sanje – bralna noč

V mesecu juniju smo na naši šoli prvič izvedli bralno noč. Povabili smo učence 4. in 5. razredov ter tudi staršem na roditeljskem sestanku predstavili načrtovane dejavnosti. Bralne noči se je udeležilo veliko učencev. Odziv učencev in staršev o izpeljani dejavnosti je bil zelo pozitiven, tako da bomo bralno noč ponovno izvedli naslednje šolsko leto.

Gremo v biblioteko

Učenci so z razredničarkama obiskali šolsko knjižnico, kjer so spoznali knjižne police, ki so namenjene učencem višjih razredov.

Dobro jutro, knjiga!

V tem šolskem letu smo ponovno izvedli interni projekt Dobro jutro, knjiga!, v okviru katerega so učenci enkrat na teden prvo šolsko uro 15 minut brali vnaprej pripravljeno besedilo. Besedilo se je bralo en mesec, ob koncu meseca pa so imeli možnost v spletni učilnici odgovoriti na vprašanja.

Bralna značka

Tradicionalno bralno značko smo tudi letos izvajali za učence vseh razredov.

3. korak: junij 2015 – evalvacija inovacijskega projekta

Ob koncu celoletnih dejavnosti smo v okviru projektne skupine evalvirali dosežene rezultate. Vodja projekta je poslala končno poročilo in prispevek konzulentki, dr. Nataliji Komljanc. Ker je bilo ugotovljeno, da so bili cilji projekta skozi tri leta doseženi, se projekt v tem šolskem letu zaključuje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ker smo bili priča čedalje večjemu upadu števila bralcev za bralno značko, branja s slabšim razumevanjem in splošno nemotiviranostjo za branje, smo z izbranimi dejavnostmi izboljšali stanje. Menimo tudi, da je spodbujanje k branju proces, ki se mora izvajati ves čas šolanja in se bo zato tudi po končanju inovacijskega projekta nadaljeval. Kot ključni pozitivni dejavnik opazamo osveščenost strokovnih delavcev o pomenu branja, ki se s pozitivnim vzgledom in z rednim delom na tem področju prenese tudi na učence.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- povečan obisk šolske knjižnice v 4. razredih (v primerjav z lansko generacijo)
- samostojno iskanje različne literature v šolski knjižnici in bibliobusu
- večja želja po vključevanju v dejavnosti branja, ki potekajo izven pouka (bralni maraton, bralna noč)
- boljše razumevanje prebranega besedila

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu smo opazovali 4. a in 4. b razred, skupaj 31 učencev. V 4. a razredu je bilo 15 učencev, v 4. b razredu pa 16 učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbrali s pomočjo pripravljenega anketnega vprašalnika (bralna motivacija na začetku šolskega leta), spremljanja kazalcev uspešnosti – povečan obisk šolske knjižnice (statistični podatki) in udeležba na aktivnostih s področja branja (statistični podatki).

Metode obdelave podatkov

Anketni vprašalnik smo sestavili sami na podlagi teoretičnih virov in lastnih izkušenj. Vprašalnik je bil sestavljen iz 11 vprašanj. Učenci so vprašalnik reševali vodeno s pomočjo knjižničarke in razredničarke. Z njim smo ugotovili bralne navade in motivacijo učencev (kje, koliko, kdaj berejo, kaj najraje berejo, zakaj berejo).

Prikaz rezultatov

Bralne noči se je udeležilo 19 od skupaj 31 učencev, kar znaša 61 % učencev. Ker smo dejavnost letos izvedli prvič, primerjave še ne moremo narediti.

Tudi na bralnem maratonu je bilo letos udeležениh več učencev kot v lanskem šolskem letu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Aktivnosti v zvezi z branjem so se povečale (povečala se je izposoja pri tej skupini otrok).
- Učenci zavestno iščejo različno literaturo: leposlovje, strokovne knjige, časopis in revije.
- Pri branju so bolj pozorni na različne informacije v besedilu.
- Bolj pozitivno dojemajo bralne dejavnosti (se vključujejo v bralne aktivnosti tudi izven rednega pouka – bralni maraton, bralna noč).

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci so predvsem bralno noč z navdušenjem sprejeli, tako da bomo s to dejavnostjo tudi v prihodnje nadaljevali.

Tudi dejavnost Knjižničarka na obisku bo še naprej potekala v obliki šolskega projekta, vendar bomo dejavnosti malo spremenili in prilagodili.

Učenci se bolj zavedajo pomena branja, kar ugotavljamo tudi v pogovoru z njimi, in tudi več berejo kot so prej. Vključeni učenci so pričeli pogosteje obiskovati knjižnico, veliko od njih je opravilo tudi bralno značko.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je bila večja direktna vključenost šolske knjižničarke pri pouku in prva bralna noč na šoli. Pri projektu je bilo vključenih veliko število učiteljev, saj želimo spodbuditi vsakega učitelja, da s svojim prispevkom deluje v smeri izboljšanja branja in bralne motivacije pri učencih. O IP smo poročali tudi v obliki strokovnega prispevka v občinskem glasilu Gorički vrh.

Možnosti uvajanja v druga področja

Dejavnost Knjižničarka na obisku se lahko z določenimi spremembami razširi na vsa področja (pri različnih predmetih), prav tako je mogoče ostale dejavnosti tematsko obarvati in prilagoditi ostalim ravnam ter na drugih področjih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje, ki smo jih pridobili, bomo predstavili tudi ostalim učiteljem na šoli in jih spodbudili k vpeljavi novosti pri načinu podajanja znanja učencem ter uporabi besedil na kreativen in poučen način.

Literatura

Bucik, N. Spodbujanje motivacije za branje. *Šolska knjižnica*, 2006, letnik 16, št. 2 - junij, str. 63 - 72.

Pečjak, S. in Gradišar, A. Bralne učne strategije. 2. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2012. ISBN 978-961-03-0047-2.

Pečjak, S. et al. Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje. 1. izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2006. ISBN-10 961-234-578-3.

OŠ dr. Slavka Gruma

Cankarjev trg 2

1410 Zagorje ob Savi

MOTIVACIJSKI KOTIČEK

2008-2015

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Lešnjek, prof. defektologije; Metka Baš, prof. defektologije; Mojca Brvar, prof. defektologije; Mateja Kočar Močnik, prof. defektologije; Nives Gros, prof. defektologije in Nuša Povšič, prof. spec. in rehab. pedagogike

Sodelavci: Špela Rebolj, prof. razrednega pouka; Simona Jan, absolventka; Simona Čamer, športni pedagog; Tatjana Alauf Veteršek, prof. spec. in rehab. pedagogike; Neva Izlakar, absolventka in mag. Nevenka Vidmar, prof. defektologije, Saša Pikel, prof. defektologije; Nika Košmelj, prof. spec. in rehab. pedagogike; Ksenja Kralj,

Konzulent: Sonja Dobravc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

S projektom Motivacijski kotiček, smo želeli v učencih z motnjo v duševnem razvoju, vzbuditi motivacijo na področjih samostojnosti, govora in jezika, branja ter gibanja. Na motivacijo naših učencev je močno povezana z motivacijo njihovih staršev. Zato smo v naše dejavnosti za spodbujanje motivacije, morali vključiti tudi starše. Z njihovo pomočjo (ankete, vprašalniki) in opazovanjem učencev, smo ugotovili, na katerih področjih potrebujejo dodatne spodbude (motivacijo). Na podlagi rezultatov, smo nato pripravili dejavnosti, ki so se jih udeležili naši učenci ter njihovi starši in sorojenci. Z dejavnostmi, kot so ugankarski kotiček, delavnice za starše, obiski javne knjižnice in jutranja telovadba, smo dosegli pozitivne rezultate. Naši učenci so uspešnejši pri rednem pouku, prav tako pa radi sodelujejo pri aktivnostih, ki jih dojemajo kot igro. Učenci oz. otroci s posebnimi potrebami mogoče niso tako samoiniciativni, kot njihovi običajni vrstniki. A to ne pomeni, da ob spodbudnem okolju ne morejo napredovati in usvajati novih znanj in spoznanj.

Ključne besede: motivacija, branje, gibanje

Abstract:

With the project called The Motivational Corner, we wanted to raise motivation in children with mental disabilities in the areas of independence, speech and language, reading and motion. The motivation of our children is highly connected with the motivation of their parents. That is why we had to include parents in our activities, which encourage motivation. With their help (surveys, questionnaires), and by observing our pupils, we have determined which areas still need additional incentives (motivation). We have prepared activities for our pupils, their parents and siblings, which were based on the results of the surveys. Positive results were reached because of the activities, such as: the puzzle corner, workshops for parents, visiting the public library and morning exercise. Our pupils are more successful in regular classes, but they also like participating in these activities. They consider them as a type of game. Pupils or children with special needs may not be as self-initiative as their normal peers, but that does not mean that they cannot improve and comprehend new knowledge and awareness within a stimulating environment.

Key words: *motivation, reading, motion*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otroci s posebnimi potrebami, potrebujejo veliko dodatnih spodbud in zunanje motivacije za doseganje ciljev. Naši učenci se v veliki večini soočajo s težavami na področju komunikacije, branja, gibanja in socialne integracije. Zaradi tega se pogosto izogibajo dejavnostim, ki vsebujejo te elemente, saj nimajo nobene motivacije. Tako ne morejo napredovati ne v šoli ne v drugih okoljih.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Motivacija je proces spodbujanja in usmerjanja k cilju in je pomemben mehanizem za uspešno učenje in usposabljanje. Če želimo doseči cilj, moram v to vložiti svojo energijo in sposobnosti. Motivacija lahko izhaja iz nas ali okolja. Pri otrocih s posebnimi potrebami je motivacija zelo pomembna. Paziti moramo, da posameznik v procesu učenja ne doživi neuspeha, ki bi deloval demotivacijsko. Naši učenci motivacijske koticke niso razumeli kot učenje. Pomenili so jim igro in zabavo. Vsak je lahko doživel uspeh. In uspeh je bil njihov motivator.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Vsako leto, smo si postavili različna raziskovalna vprašanja. Le-ta so temeljila na ugotovitvah iz prejšnjih let.

- Ali lahko preko danih dejavnosti nudimo podporo staršem pri delu z otrokom?
- Ali se učenci z motnjo v duševnem razvoju preko danih dejavnosti, lahko vključijo v širše okolje?
- Ali z danimi dejavnosti učenci pridobijo motivacijo za razvoj govora in jezika, branje in gibanje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pri svojem delu z učenci, smo ugotovili, da imajo težave na področju motivacije. Ugotovili smo tudi, da je motivacija otrok močno povezana z motivacijo njihovih staršev. Da bi dosegli večjo motivacijo, smo v različne dejavnosti vključili učence in njihove starše. Dejavnosti so bile oblikovane tako, da so bile zanimive za učence in prav tako starše.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo preko opazovanja učencev in anketnih vprašalnikov, ugotovili, da imajo težave na področju motivacije. Nato smo ob literaturi iskali dejavnosti, s katerimi bi povečali motivacijo. Čez čas smo dejavnosti dopolnjevali in poglobljali. Ob koncu šolskega leta smo opravili evalvacijo dejavnosti (evalvacije so vključene v zaključnih poročilih).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ugotovili smo, da naši učenci potrebujejo veliko zunanje motivacije pri razvoju govora in jezika. Za sta potrebna tudi spodbuda in sodelovanje domačega okolja (začetna ugotovitev IP). Področja smo tekom let razširili še na branje ter gibanje. Tudi za ti dve področji, smo poiskali dejavnosti, ki vključujejo starše in spodbujajo motivacijo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilje smo obnavljali in prilagajali vsako šolsko leto (npr. motivirati učenca k usmerjeni krepitvi področja govora in jezika; Poiskati načine, da učenca privabimo in spodbudimo k branju; Spodbuditi učence h gibanju.). Vsi cilji so bili povezani z motivacijo. Ugotavljamo, da so bili v večini doseženi. Učenci so sedaj bolj motivirani za branje, bolje razumevajo, povečal se je tudi obisk knjižnice (npr. na začetku projekta so javno knjižnico obiskovali 3 učenci, sedaj jo obiskuje 45 učencev). Vsi učenci, ki so zmožni branja, pripovedovanja ali poustvarjanja, so osvojili bralno značko.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri projektu so sodelovali učenci OŠ dr. Slavka Gruma in njihovi starši. Sodelovali so do učenci z lažjo, zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ankete (starši) in opazovanja (beleženje opažanj učiteljev), neformalna opazovanja, ocenjevalni listi, vprašalniki in intervju.

Metode obdelave podatkov

Deskriptivna analiza podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so prikazani v letnih poročilih IP.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projekt Motivacijski kotiček je prinesel pozitivne rezultate. Učenci so aktivnosti sprejeli pozitivno. Dejavnosti in delavnic so se veselili, prav tako so bili uspešni pri izvedbi (npr. otroci bolj pogosto zahajajo v knjižnico, urijo branje preko ugankarskega kotička). Dejavnosti bomo kljub zaključku IP še naprej izvajali.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

S projektom smo posegli tudi izven meja naše šole, se je spremenil tudi odziv okolja (poznavanje učencev in predstave o njih). Veliko zadovoljstvo je nam in otrokom prineslo predvsem sodelovanje s Knjižnico Mileta Klopčiča.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Praktične aktivnosti, ki smo jih izvajali v projektu, poleg rednega pouka, močno vplivajo na vzgojne in učne rezultate.

Možnosti uvajanja v druga področja

Motivacijske dejavnosti vključujemo tudi v druga področja, kot je npr. zdrav način življenja. Prav tako, so primerna tudi za vrtce in redne osnovne šole.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Našli smo veliko različnih dejavnosti, ki smo jih izvajali skupaj ali posamezno s starši, učenci in sorojenci,... in se tako tudi vključevali v naše širše okolje.

Literatura

Kesič, K. Kako motiviramo otroka za učenje. Viva (online). Ljubljana, Viva, 11.6.2010. (Citirano 19.8.2015) Dostopno na internetu na strani <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/898/Kako-motiviramo-otroka-za-u%C4%8Denje>.

Marija, L. Odraslost oseb z motnjo v duševnem razvoju, Ljubljana, 2001.

Brajša, P. Sedem skrivnosti uspešne šole. Maribor: Debora, 1995.

Marentič-Požarnik, B. Psihologija učenja in pouka: Ljubljana, DZS, 2000.

Pečjak, S. Ali slišiš ali vidiš? Priročnik z vajami za razvoj metajezikovnega zavedanja, Ljubljana: Založba Izolit, 1999.

Walker, P. Hop, skok in poskok, Radovljica: Didakta, 2003.

Lesjak Skrt, B. Glasovi v gibanju in igri, Ljubljana: Društvo Bravo, 2008.

Marentič-Požarnik, B. Dejavniki in metode uspešnega učenja, Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 1988, str. 81 – 103 , 168 – 170.

Musek, J. in Pečjak, V. Psihologija, Ljubljana: Educy, 1995, str. 89 – 104.

Stipek, D. Motivation to learn, Boston: Allyn & Bacon, 2002.

Osnovna šola Poljčane

Dravinjska cesta 26

2319 Poljčane

FORMATIVNO SPREMLJANJE

2012 - 2015

Vodji inovacijskega projekta: Barbara Oder, profesorica razrednega pouka; Tina Robnik, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Milena Pegan, profesorica razrednega pouka; Jelka Cigler Plošinjak, profesorica razrednega pouka; Suzana Brumec, profesorica razrednega pouka; Suzana Vošinek, profesorica razrednega pouka; Zdenka Podjaveršek, profesorica razrednega pouka

Konzulent: Leonida Novak, Zavod RS za šolstvo, Maribor

Povzetek:

Zavedamo se, kako težko je danes motivirati učence za delo, vedno več je problemov z disciplino, nekdanja tradicionalna, frontalna oblika pouka se ne obnese več. Potrebno je nekaj spremeniti. Učencev se ne da spremeniti, zato smo se začeli »spreminjati« učitelji. Spreminjati smo pričeli sebe, svoja prepričanja, svoje pristope in načine poučevanja. Povezovali smo vsebine, začeli smo vpeljevati različne aktivne oblike učenja in poučevanja, iskali smo različne poti do ciljev. Učence smo vključili v načrtovanje učnega procesa. Preverjati smo pričeli njihovo predznanje, z njimi skupaj sooblikovati cilje in kriterije, načrtovati raznovrstne dejavnosti, ki vodijo k zastavljenemu cilju. Ves čas smo gradili na njihovih močnih področjih in razvijali šibka področja oz. kompenzacijske zmožnosti, jim nudili kakovostno povratno informacijo ter jih usmerjali. S povratno informacijo smo jim želeli sporočiti, kje so uspešni, kaj morajo še storiti in kako, da bodo svoje znanje še izboljšali. Uporabljali smo različne oblike povratnih informacij, učenci so jih dobivali od učiteljev in od sošolcev ali pa se na osnovi kriterijev samovrednotili.

Vsi učitelji, ne le člani projektne skupine, so vsako leto izpeljali vsaj enega izmed obravnavanih učnih sklopov po načelih FS, s poudarkom na posameznem koraku FS. Tako so se vsi učenci srečali z drugačnim, aktivnejšim načinom poučevanja in učenja, tudi tisti, katerih učitelji niso bili vključeni v projekt. Učenci so sooblikovali učni proces, raziskovali, razvijali kritično mišljenje, sodelovanje, reševali problemske naloge, sprejemali in dajali povratne informacije, ugotavljali svoj napredek ... S pomočjo vsakoletnih (samo)evalvacij pa smo ugotavljali, kje smo in načrtovali naše nadaljnje delo.

S projektom smo veliko pridobili, novosti pa so postale del naše vsakdanje prakse in jih bomo razvijali še naprej.

Abstract:

Nowadays it is becoming more and more difficult to motivate pupils in order to learn. Frontal way of teaching is no longer successful, therefore some changes need to be made.

It is almost impossible to change pupils, so in order to become successful, teachers had to make some adjustments. We began by changing ourselves, our teaching approaches and styles of teaching. What is more, we started looking for correlations between learning contents, introducing active ways of learning and teaching, and finding different ways of solving problems. We included pupils in planning and preparation of educational process. This meant testing their pre knowledge, including them in forming lesson aims, setting the criterion and planning activities which lead to a certain teaching aim. Building upon their strong areas enabled us to strengthen their weak areas, all along giving them advice and quality feedback. Feedback gives students information about where they are successful and how to improve even more.

All teachers, not just members of the formative assessment group, have used formative assessment in their lessons. All pupils have therefore been engaged in different styles of teaching. They have all been involved in planning and preparation of educational process, developed critical thinking, solved and found solutions of problematic situations, received and gave feedback. These activities enabled them self regulation and self assessment of their knowledge. The evaluations that followed helped us to plan and prepare our future work.

With this project the teachers of our school have gained a lot, the novelties introduced by the project have become part of our everyday practice and we will continue to implement them in the future.

Ključne besede: formativno spremljanje, predznanje, medpredmetno povezovanje, povratna informacija, individualni napredek

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Že nekaj let smo v kolektivu ugotavljali, da prihajajo učenci z zelo različnim predznanjem in da motivacija za delo ni posebej visoka. V razredu so učenci, ki so delavni in kar nekaj takih, ki se precej dolgočasijo in motijo pouk. To niso samo učenci, ki imajo učne težave ali nižje sposobnosti, pogosto so to učenci z dokaj visokimi učnimi sposobnostmi. Posledično se pojavljajo vedenjski problemi, medsebojni odnosi niso najboljši. Učenci niso zainteresirani za delo, njihova motivacija je nizka in prav tako je napredek v znanju nižji, kot bi pričakovali. Vse to vpliva na nezadovoljstvo učencev, učiteljev in staršev. Ugotavljamo, da tako ne gre več naprej, zato bo potrebno nekaj spremeniti v našem načinu dela. Vse to nas je peljalo na pot formativnega spremljanja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Sledili smo konceptu in kompetencam 21. stoletja, ki ne pripravlja učencev za industrijsko gospodarstvo, ki se včasih imenuje kar »dajanje navodil«, ki je še vedno temeljni model dela večine šol. Koncept šole 21. stoletja postavlja v ospredje višje spoznavne procese, ki bodo jutri še pomembnejši. Zato se moramo učiti ustvarjati, obdelovati in razvrščati kompleksne informacije, misliti sistematično in kritično, se odločati na podlagi tehtanja različnih dejstev, si zastavljati produktivna vprašanja o različnih temah, biti fleksibilen in se prilagajati novim informacijam, biti kreativen in zmožen prepoznavati oziroma reševati realne probleme sveta. (Bransdorf idr., 2000; Darling-Hammond, Barron, Pearson, Schoenfeld in Elizabeth, 2008; Furlan, Hill in Crevola, 2006; Green, 2002; OECD, 2008)

Formativno spremljanje proces učenja opredeli kot pedagoški dialog za soglasno skupno učiteljevo in učenčevo spremljanje, kontroliranje in usmerjanje razvoja učenja posameznika, da bi izboljšali učni učinek v procesu učenja in da bi bila sodba o vrednosti naučenega ob koncu učenja čim bolj korektna. Pouk prehaja od poučevanja k učenju. S pomočjo formativnega spremljanja želimo, da se otroci razvijejo v neodvisne, razmišljujoče, samozavestne, misleče in uspešne ljudi, ki se bodo sposobni prilagajati našemu hitro spreminjajočemu svetu. (Komljanc, 2004)

Black in Wiliam sta leta 1998 opredelila formativno preverjanje kot vse tiste dejavnosti učiteljev in/ali učencev, s katerimi zagotavljamo povratne informacije, s pomočjo katerih prihaja do modifikacije poučevanja in učenja, v katerega so vpeti. Broadfoot je leta 2002 dejal, da formativno preverjanje usmerja pozornost na tri ključne procese poučevanja, ki ugotavljajo: kje v procesu učenja se posameznik nahaja, kam gremo in kaj bomo storili, da bomo do tja prišli.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Naš cilj se je skozi raziskovanje malo spreminjal. Sprva smo želeli vpeljati FS, nato pa smo oblikovali cilj, in sicer s sprotno, individualno usmerjeno povratno informacijo povečati aktivnost učencev.

Operativni cilji, ki so nastajali med samim raziskovanjem:

2012–2013	Povezati posamezne elemente FS v celoto. Izboljšati motivacijo za delo in omogočiti napredek vsakemu posamezniku. Spoznati in uporabljati različne načine povratnega informiranja. Uporabiti čim več aktivnih oblik in metod pridobivanja znanja.
2013–2014	Razvoj in širitev FS. Oblikovati in posredovati kakovostno individualno usmerjeno povratno informacijo. Ugotavljanje predznanja, diagnostika šibkih in močnih področij ter

	načrtovanje nadaljnjega dela na osnovi rezultatov preverjenega predznanja. Povezovanje različnih aktivnih oblik in metod dela.
2014–2015	Razvoj in širitev FS. S kakovostno povratno informacijo čim bolj motivirati učence za nadaljnje delo. Preveriti vpliv povratne informacije na dosežke učencev.

Vsak učitelj je na letni ravni oblikoval svoj osebni načrt in svoje osebne cilje, ki so se navezovali na naš skupni cilj. Učitelji so cilje oblikovali glede na to, na kateri ravni razvoja novosti so bili.

Osebni cilji ene izmed učiteljic:

2012–2013	Spoznati FS in ga preizkusiti v razredu. Spoznati različne oblike PI in jih preizkusiti v praksi. Oblikovati PI.
2013–2014	Razvoj FS, iskanje novih načinov. Oblikovati kakovostno PI (kaj že znam, kaj še ne, kako naj se to naučim). Spoznati različne načine preverjanja predznanja, jih preizkusiti v praksi in iskati nove poti/ načine, preverjanja predznanja.
2014–2015	Razvoj FS, medpredmetno povezovanje sklopov, vsebin. Ugotoviti vpliv PI na nadaljnje delo v razredu ter na uspeh učencev.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za raziskavo smo se odločili zato, ker smo želeli bolje motivirati učence za delo in s tem vplivati na boljše dosežke posameznikov ter posledično izboljšati medsebojnih odnose oz. sodelujočo razredno klimo. Želeli smo, da učenci prevzamejo odgovornost za svoje učenje, za svoje dosežke, da postanejo bolj kritični in samokritični.

Želeli smo preizkusiti nekaj, kar bi vplivalo na zgoraj naštetе dejavnike (motivacijo, aktivnost, vključenost ...). Zato smo se posamezni učitelji odločili, da preizkusimo in uvedemo formativno spremljanje, pri tem pa raziščemo, kakšen vpliv ima kakovostna povratna informacija na nadaljnje delo učencev.

Potek dela

Sprva nas je bilo le nekaj, ki smo uvajali takšno obliko dela, z leti pa je število počasi, a vztrajno naraščalo. V veliko podporo nam je bila tudi ravnateljica, ki je takšno obliko dela spodbujala in želela, da se dotakne prav vseh v kolektivu. Omogočila nam je dodatna izobraževanja in veliko medsebojnih hospitacij, katerim so sledile poglobljene analize. V tem času smo izvedli tudi pet vsebinskih pedagoških konferenc (predstavitev postopkov FS, vprašanja na različnih taksonomskih stopnjah, ugotavljanje predznanja, predstavitev primerov dobre prakse).

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

S prvimi teoretičnimi znanji o FS sva se obe vodji srečali že pred vstopom v projekt na strokovnih posvetih o preverjanju in ocenjevanju znanja v Celju leta 2009. V Razvojnem načrtu šole smo si za obdobje 2009–2014 med dolgoročne cilje kot prvi cilj zastavili usvojiti in razviti več aktivnih oblik učenja in poučevanja. Vsako leto smo ob koncu leta izvedli tudi samoevalvacijo, ki jo je temeljito preučila ravnateljica in nas na pedagoški konferenci seznanila z njenimi rezultati.

Ob vstopu v projekt sva vodji projekta svoja znanja in poznavanja še nadgradili s prebiranjem strokovne literature, na seminarjih, na tržnici znanja, kjer so se nama pridružili še drugi člani projektne skupine. Posebno pozornost smo namenili izdelavi kriterijev skupaj z učenci, saj so nam ti služili za oblikovanje povratne informacije (učiteljeve, vrstniške) in samovrednotenje. Vsak učitelj je ubral svojo pot in jo razvijal. Izvedli smo tudi izobraževanja na temo FS in povratna informacija. V okviru pedagoških konferenc smo predstavljali primere dobre prakse in s tem pripomogli k širjenju FS. Sodelovali smo s šolami, ki so bile vključene v projekt, in izmenjevali izkušnje ter pripravljali medsebojne hospitacije.

Delo smo načrtovali in izvajali po modelu akcijskega raziskovanja. Člani tima so dnevno izmenjevali izkušnje in delili primere dobre prakse. Redno pa smo se tudi sestajali in analizirali trenutno stanje ter načrtovali nadaljnje delo. Preko elektronske pošte smo sodelovali tudi z našo svetovalko mag. Leonido Novak. Dva do trikrat letno pa smo se srečali v živo. Na srečanja smo povabili tudi ostale sodelavce, ki niso bili člani tima, a jih je to delo zanimalo.

ČAS IZVAJANJA	CIKLI AR
2012/2013	Uvajanje FS s poudarkom na različnih načinih povratnega informiranja
	Analizirali smo stanje, kje smo dobri, kaj na področju FS že uporabljamo, kaj moramo še spoznati, kaj bi želeli izboljšati ...
	Načrtovali smo aktivnosti (prebiranje strokovne literature, izobraževanja, izmenjava izkušenj, medsebojne hospitacije ...). Načrtovali smo

	aktivnosti v razredu, uvajali smo primere dobre prakse in skušali učencem posredovati različne povratne informacije. Ob koncu smo izvedli evalvacijo in načrtovali delo za naslednje leto.
2013/2014	FS s poudarkom na ugotavljanju predznanja in povratni informaciji
	Analizirali smo rezultate prvega leta. Ugotovili smo, kje smo uspešni in kaj moramo še izboljšati. Načrtovali smo aktivnosti, ki bodo pripeljale do izboljšav in vpeljali nove dejavnosti (različni načini ugotavljanja predznanja). Razvijali smo primere dobre prakse in odkrivali novosti. Ob koncu smo izvedli evalvacijo.
	FS s poudarkom na vlogi povratne informacije v procesu učenja
2014/2015	Glede na analizo rezultatov prejšnjega leta smo načrtovali naše nadaljnje delo. Načrtovali smo aktivnosti, s katerimi bomo dosegli zastavljen cilj. Ob koncu smo izvedli evalvacijo in oblikovali našim potrebam ter značilnostim prilagojen model FS.
2015–	Nadaljnje razvijanje FS, podpora učiteljem, ki jim načela FS še niso blizu, raziskovanje lastne prakse v okviru drugih projektov (npr. Linpilcare).

V prvem letu projekta (2012/13) smo pričeli z uvajanjem FS s poudarkom na različnih načinih povratnega informiranja. Samoevalvacija je pokazala, da se je vsak učenec srečal s FS vsaj pri enem predmetu, pri enem sklopu, saj je bilo delo načrtovano na medpredmetnih in vertikalnih aktivih. Veliko več FS so bili deležni učenci učiteljic, ki so bile vključene v inovacijski projekt. Učitelji so ob koncu prvega leta izražali visoko stopnjo strinjanja, da je FS način, ki omogoča učencu, da spozna svoje interese, želje in zmožnosti, žal pa ga niso v tej meri uporabljali. Še posebej so videli priložnost v tem, da učenci dobijo informacijo, kako lahko svoje znanje izboljšajo. Ugotovili so tudi to, da jim FS omogoča globlji vpogled v učenčevo znanje in daje priložnost, da prepoznavajo zmotna in napačna prepričanja ter ovire, ki lahko zmanjšujejo motivacijo za učenje. V evalvaciji smo ugotovili, da še vedno nismo naredili dovolj za kvalitetno povratno informacijo. Povratna informacija je bila v 2. in 3. VIO prevečkrat še vedno zgolj ocena, ki ji je sledil krajši komentar, ta pa ni imel posebne vrednosti. Ni povedal, kje je učenec uspešen, kaj lahko izboljša in na kakšen način. Kvalitetnejše so bile povratne informacije učiteljic 1. VIO, kar menimo, da je posledica pisanja opisnih ocen, saj učiteljice 1. VIO že imajo izkušnje z opisovanjem dosežkov. Tudi pri posredovanju povratnih informacij teh učiteljic pogosto ni bilo zaznati napotka, kako lahko učenci svoje znanje izboljšajo.

Zato smo se odločili, da bomo z delom na tem področju še nadaljevali, da bomo odpravili pomanjkljivosti.

V naslednjem šolskem letu (2013/14) smo na področju FS dali poudarek koraku ugotavljanja predznanja učencev, ki je podlaga za nadaljnje načrtovanje dela in povratni informaciji. V tem šolskem letu smo formativno spremljanje razširili na celotno prvo VIO ter četrty in peti razred. Analiza je pokazala, da učitelji pogosto in na različne načine preverjajo predznanje, ki ga nato uporabijo predvsem za izbiro metod in strategij ter na podlagi predznanja diferencirajo delo. Manj pa je učiteljev, ki na podlagi preverjenega predznanja skupaj z učenci načrtujejo pouk. Slednjega se poslužujejo učiteljice, ki so vključene v projekt FS. Zato smo to postavili kot prioriteto nadaljnjega dela. Ugotovili smo tudi to, da se povratna informacija izboljšuje, a še vedno ni dovolj kakovostna v vseh svojih delih (kaj že znam in kaj ne, kaj še lahko naredim, da svoje znanje izboljšam, kako).

V zadnjem letu (2014/15) pa smo postavili v ospredje formativno spremljanje z vsemi koraki (preverjanje predznanja, skupno načrtovanje, postavljanje ciljev, oblikovanje kriterijev, osmišljanje učenja, podajanje kakovostnih povratnih informacij, vrednotenje dosežkov, poročanje o napredku), s poudarkom na vlogi povratne informacije v procesu učenja.

Analiza je pokazala, da so za učitelje medsebojne spremljave pouka najmočnejši element spreminjanja prepričanj o učenju in poučevanju. Spreminjanje načinov učenja in poučevanja je odvisno od notranjih (npr. lastna opažanja) in zunanjih motivatorjev (npr. zahteva ravnatelja). Zunanja motivacija je pomembna predvsem, kadar se pojavi dvom o pravilnosti odločitve, da je potrebno pouk spreminjati, pa tudi za tiste učitelje, ki potrebujejo najprej izkušnjo. Ugotavljali smo, da v našem kolektivu (že) prevladujejo notranji motivatorji spreminjanja pedagoške prakse, kot so:

Učitelj spreminja način poučevanja in učenja	Število izbir
Notranje potrebe, motivi	
B) iz lastnega prepričanja, da je potrebno pouk spremeniti	17
E) ker so me prepričali dokazi (literatura, izobraževanja) o potrebi po večji aktivnosti in vključenosti učencev v pedagoški proces	13
A) iz lastne radovednosti (vsi govorijo o izboljšanju dosežkov)	12
D) ker opažam upad motivacije učencev za učenje	8
Zunanje spodbude, motivi	
I) ker so se spremenili učenci (obstoječi načini dela niso več dovolj učinkoviti)	14
J) zaradi vključenosti šole v projekt (lasten projekt, projekt, ki ga vodi ZRSŠ, drugi projekti)	8
F) na zahtevo/željo ravnatelja (pričakuje dokaze o spreminjanju oblik in metod dela)	7
H) ker pedagoški proces spreminjajo kolegi	4

C) na osnovi analize NPZ	1
G) na željo/pobudo staršev (pričakujejo načine dela, ki jih uvajajo druge šole ...)	0

(Vir: Samoevalvacija, 2014/2015)

Prav notranja motivacija, kljub oviram, zagotavlja trajnejšo pripravljenost učiteljev za uvajanje aktivnih oblik poučevanja. Analiza je pokazala še, da učitelji aktivne oblike in metode učenja glede na potrebe učencev oz. oddelka tudi kombinirajo in nadgrajujejo. Učenci odklanjajo pasivno vlogo, zato učitelji vedno bolj iščejo pristope, s katerimi bi povečali aktivnost učencev. Moč in podporo za prestopanje okvirov tradicionalnega poučevanja dajejo učiteljem medsebojne spremljave. Prav te jim sporočajo, da so njihove zaznave potreb učencev ustrezne (podobne, skupne) in da učitelji prilagajajo pouk potrebam učencev.

Z izmenjavo izkušenj narašča pogum za spreminjanje lastne pedagoške prakse. Skupina, ki ima podobne izkušnje in podobno razumevanje, namreč zagotavlja potrebno varnost (drugi mislijo podobno) za spreminjanje.

Primerjava letošnje in lanske samoevalvacije kaže, da naši učitelji nadaljujejo z uvajanjem in preizkušanjem aktivnih oblik ter načinov poučevanja, da jih razvijajo in nadgrajujejo. K razvijanju in iskanju kombinacij različnih metod ter pristopov je prispevala tudi lanska vključitev v projekt Dvig ravni bralne pismenosti v organizaciji ZRSS Maribor.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

S tem, ko smo medpredmetno povezali nekatere vsebine, preverili predznanje učencev in na tej osnovi načrtovali učni proces, skupaj z učenci postavili cilje in oblikovali kriterije, podajali kakovostne povratne informacije v vseh fazah procesa, smo prišli do boljših učnih rezultatov in do izboljšanja razredne klime. Ves čas smo odkrivali in spoznavali nove poti ter strategije učenja.

Vsako leto smo uspešno izpeljali sodelovanje med starejšimi in mlajšimi učenci v obliki Starejši učijo mlajše. Učenci drugega in tretjega triletja so sodelovali z učenci prvega VIO. Skupaj so prebirali literaturo/besedila, se pogovarjali o prebranem, postavljali in odgovarjali na vprašanja, razvozlašali dileme, likovno ustvarjali, razmišljali o novih nalogah/izzivih ... Mlajši so brali starejšim, ti pa so jim podali povratno informacijo o njihovem branju, ki je predstavljala mlajšim pomembno motivacijo za nadaljnje delo. Za učence prvega VIO pa smo podobno sodelovanje pripravili še v sklopu že tradicionalne bralne noči. V tem šolske letu smo podobno obliko sodelovanja, vendar v manjšem obsegu, preizkusili še pri športu. Poskusna ideja kar kliče po nadaljevanju in širitvi sodelovanja, zato predlogi že nastajajo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Predvsem učiteljice prvega VIO smo pričele posamezne sklope medpredmetno povezovati in jih obravnavati po načelih FS. Učitelji druge in tretje triade pa so se lotili medpredmetnega povezovanja v sklopu dni dejavnosti. Načela FS smo po korakih pričeli vnašati v pouk.

Učenci so novo obliko povratne informacije dobro sprejeli in na osnovi nje izboljšali svoje znanje, dosežke. Bili so pripravljeni popraviti, dopolniti in izboljšati svoje znanje/stvari, s tem pa so dosegli boljše učne rezultate in kakovostnejša znanja.

Posledica spreminjanja pedagoškega procesa je izboljšanje zainteresiranosti in motivacije učencev za učenje in napredovanje, pa tudi izboljšanje medsebojnih odnosov. Končni rezultat pa so večja kakovost znanja in višji učni dosežki. Opažanje povečevanja pripravljenosti učencev za sodelovanje in dvigovanje uspeha je spontano povečalo tudi motivacijo za nas, učitelje. Iskali smo vedno nove in nove medpredmetne povezave, načine in oblike dela.

Svoje dosežke smo predstavili v kolektivu in izven šole. Projekt FS smo povezali s projektom Dvig bralnega razumevanja, v katerega smo se vključili šola kot celota. Tako smo ustvarili možnost širjenja FS po celotni vertikali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili najprej vključeni učenci učiteljic, ki so sodelovale v projektu, gre za učence prvega in dveh razredov drugega VIO. V nadaljevanju pa so izkušnje na področju FS dobili vsi učenci in učitelji. Seveda pa so v projektu sodelovali tudi starši otrok, ki so bili vključeni v projekt.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali po različnih poteh. Nekaj podatkov smo pridobili z vprašalniki, ki so jih izpolnjevali učitelji, učenci in starši. Ankete smo obdelali z opisno statistiko. Podatke smo pridobili tudi z analizo samoevalvacijskih vprašalnikov. Skupaj z učenci smo analizirali izdelke, ki so nastali. Pogosto pa smo izvajali refleksije med učenci in učitelji. Učence smo spraševali, kaj se jim je zdelo težko, kaj lahko, kje so najbolj uživali, kje so potrebovali največ pomoči, kaj bi naredili drugače, spremenili, kako se počutijo ... Učitelji smo ugotavljali, kaj se obnese, kaj bomo izboljšali, naredili drugače, kje potrebujemo še pomoč. Veliko podatkov smo izmenjali na evalvacijah dela in razgovorih članov tima. Triangulacijo smo zagotovili s kombinacijo anket, intervjujev/razgovorov z učenci in z izdelki otrok.

Metode obdelave podatkov

Rezultate anketnih vprašalnikov učiteljev smo uporabili za načrtovanje nadaljnjega dela. Prav tako smo upoštevali pri nadaljnjem načrtovanju predloge učencev in staršev.

Prikaz rezultatov

Rezultati se kažejo v zadovoljstvu staršev, učiteljev in učencev. Še posebej dobro so vidni rezultati pri učencih, ki z veseljem opravijo neko delo, so motivirani, sami iščejo še dodatne informacije, prinašajo material, raziskujejo, sprašujejo, naredijo veliko več in tako presegajo cilje, pri tem pa pridobijo globlja in trajnejša znanja ter dosegaajo boljše učne rezultate. Svoje delo znajo zelo dobro kritično vrednotiti že najmlajši učenci. Na podlagi kvalitetne povratne informacije izboljšajo in dopolnijo svoje znanje, izdelke. Seveda pa morajo zato sodelovati pri oblikovanju kriterijev in jih resnično tudi razumeti. S FS smo odkrili novo, učinkovitejšo pot poučevanja. K razvoju projekta so največ doprinesle medsebojne spremljave pouka in vidni rezultati, ki jih takšno delo prinaša.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovili smo, da če učencem osmislimo vsebine, jih medpredmetno povežemo med seboj in z različnimi, aktualnimi življenjskimi situacijami, nato pa skupaj z njimi postavimo cilje in kriterije, načrtujemo delo in jim podajamo sprotne, kvalitetne povratne informacije, vplivamo na njihove dosežke. Ti so boljši in kvalitetnejši. S tem, ko učence aktivno vključimo v vse faze pouka, omogočamo, da brez težav in zelo kritično vrednotijo svoje delo in delo sošolcev. Učenje »čutijo« kot svojo lastno dejavnost. Učenci spretno uporabljajo različne samoevalvacijske tehnike, ki so prilagojene njihovi starosti (semafor, s pomočjo ščipalk, samolepilnih lističev, traku, slikovnih ponazoril, govorno, debate, okrogle mize, pisno, uporaba samoevalvacijskih vprašanj). Na osnovi tega lahko sami brez težav ugotovijo, kako uspešni so, kaj morajo še narediti, torej načrtujejo svoje nadaljnje delo, ki jih pripelje do zastavljenega cilja. S tem jim odpiramo vrata k samoregulaciji učenja.

Razmišljanje o tem, kje smo in kakšne so posledice naših prizadevanj na dosežke učencev, nas zavezuje, da nadaljujemo z raziskovanjem in iskanjem svojih novih poti na področju FS, poglobljamo svoje znanje in ga širimo. Želimo si sodelovanja z drugimi, ki si postavljajo podobne cilje kot mi.

Še nekaj rezultatov:

- Vertikalno povezovanje posameznih sklopov na področju matematike, slovenščine in naravoslovja (1.–9. razred).
- Objava strokovnega prispevka v prilogi revije Vzgoja in izobraževanje, Učiteljev glas.
- Spremljave pouka za sodelavce in učitelje drugih šol, ki se ukvarjajo s to problematiko.
- Predstavitev FS pri matematiki na mednarodni matematični konferenci KUPM.
- Sodelovanje v mednarodnem projektu AFL in predstavitev našega dela.
- Predstavitev FS na študijskem srečanju matematikov.
- Povezava projektov Dvig bralnega razumevanja in IP FS.
- Predstavitev reševanja problemskih nalog po korakih FS na zaključku projekta Dvig bralnega razumevanja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učitelji znotraj šole smo na različnih ravneh razvoja novosti. Zato je potrebno nadaljnjo sistematično delo v okviru šolskih razvojnih timov, področnih in vertikalnih aktivov. Dobrodošlo pa je tudi nadaljnje povezovanje med šolami v različnih projektih ZRSS ali širše.

Že doslej smo FS širili znotraj vertikal, ki delujejo na šoli. Učitelji se vertikalno povezujemo in sodelujemo že nekaj let. Redno se srečujemo, analiziramo naše delo, izmenjujemo izkušnje in primere dobre prakse. Ena od priložnosti za razvoj in širitev FS je bila tudi analiza rezultatov učencev po vertikalah, kjer se je pokazalo, kje so naši učenci šibki (bralno razumevanja, osnovne računske operacije). V skladu s tem smo načrtovali delo in aktivnosti, ki jih izvajamo oziroma jih bomo še izvedli. Načrtovali smo delo in aktivnosti, ki jih izvajamo oziroma jih bomo izvedli. Ker pa se to ne zgodi v enem letu, pričakujemo izboljšanje rezultatov na daljši rok. Znotraj posameznih vertikal izvajamo tudi manjše projekte, medsebojne hospitacije in evalvacije le-teh. Hospitacije so najboljši način promoviranja našega dela in prenašanje primerov dobre prakse na sodelavce. Imajo večji vpliv kot predstavitve primerov dobre prakse, ki smo jih izvedli na sestankih tima, znotraj vertikal in na pedagoških konferencah. Nekateri sodelavci le (rutinsko) prenesejo določene stvari in jih preizkusijo, vedno več pa je teh, ki jih ne le preizkusijo ampak tudi razvijajo. Dosežki učencev in razredna klima govorijo v prid takšni obliki dela, kot je FS. Predstavitev dosežkov učencev vpliva na širjenje FS v kolektivu. Na zgoraj opisane načine skušamo FS širiti v kolektivu, kar nam tudi počasi uspeva. V veliko podporo nam je ravnateljica, ki spremlja naše delo, nas ves čas spodbuja, omogoča izobraževanja, nas seznaja z novostmi in usmerja na pot FS. Postopek širjenja načel FS prikazuje spodnja shema.

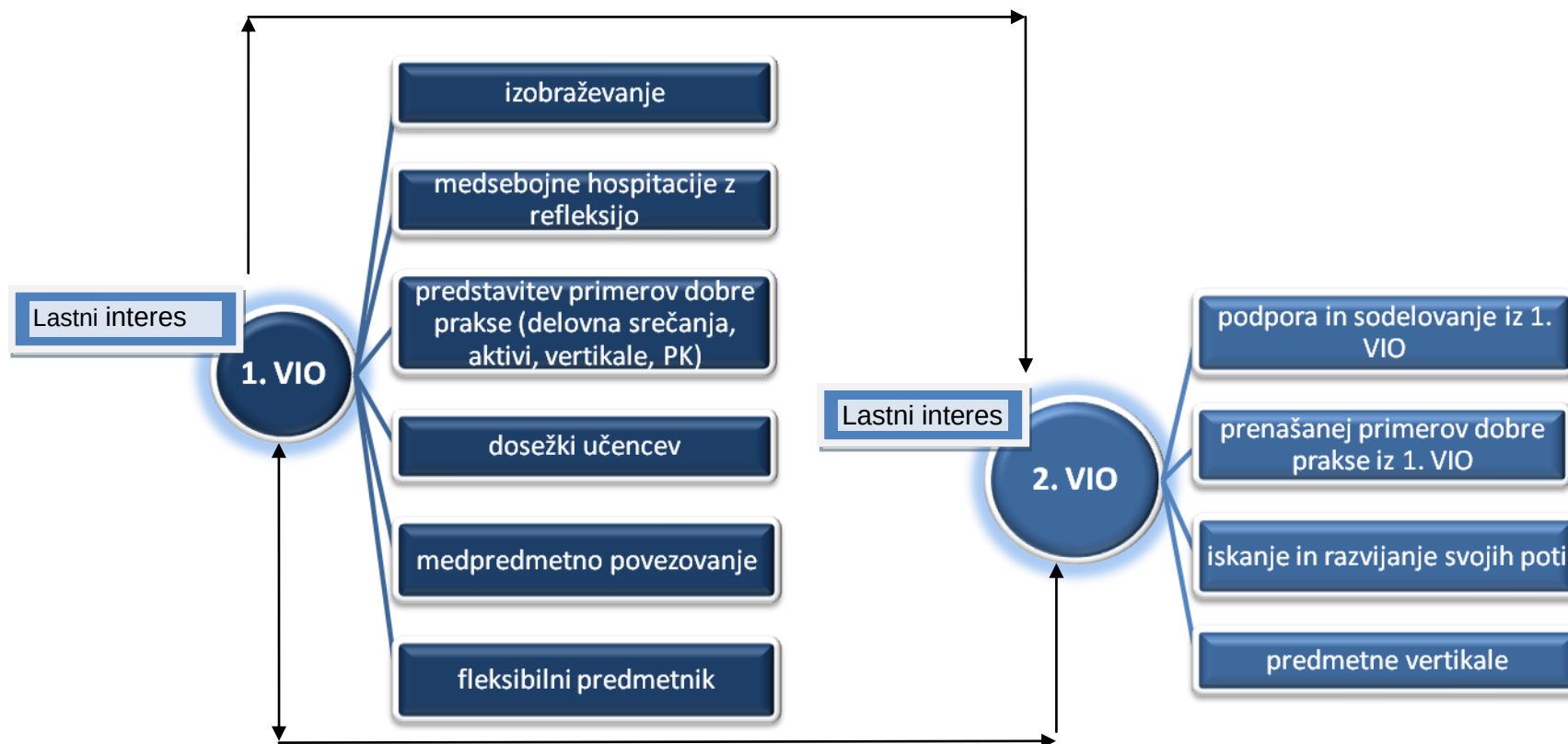
Vpliv drugačnega načina poučevanja je bil pozitivno sprejet tudi s strani učencev in staršev. Učenci so »zgradili« boljše medsebojne odnose, pri delu uživali, naredili so veliko več, pri tem pa so bili zelo kritični in samokritični. Vsak je napredoval v skladu s svojimi možnostmi. Da si tovrstnega dela v šoli želijo »še več«, nam sporočajo tudi v vsakoletnih vprašalnikih o zadovoljstvu z delom v šoli.

Projekt je naletel na pozitiven odziv tudi pri starših, ki spremembe v pedagoškem procesu opažajo in tudi podpirajo (vir: Vsakoletni vprašalniki o zadovoljstvu staršev z delom šole).

Kot sem že omenila, smo naše delo predstavljali tudi izven naše šole.

Ravnateljica Francka Mravlje je povedala, da se učitelji zavedamo, da sta končna cilja, tj. sprememba pedagoške prakse in izboljšanje učnih rezultatov (ali dvig kakovosti znanja) dosegljiva le v daljšem časovnem obdobju. Ne gre le za spremembo rutine s takojšnjim učinkom, pač pa za spremenjen pogled na učenje, poučevanje in znanje tako pri učiteljih kot tudi učencih in starših.

MODEL ŠIRJENJA NAČINOV FS NA OSNOVNI ŠOLI

P
O
D
P
O
R
A

R
A
V
N

		DOSEŽKI	
1. VIO	- Vse učiteljice že poznajo in izvajajo FS (ne enako intenzivno). - Skupno oblikovanje ciljev in kriterijev. - Ponuditi učencem možnost, da po različnih poteh pridejo do cilja. - Medpredmetno povezovanje vsebin in učnih sklopov. - Sodelovanje po vertikali (učenci se učijo drug od drugega).	S K U P N I	- Oblikovanje večinoma kakovostnih povratnih informacij. - Ugotavljanje predznanja in načrtovanje dela na osnovi dobljenih rezultatov. - Sodelovanje po vertikalah. - Boljši medsebojni odnosi in zaupanje. - Več aktivnih oblik poučevanja, več medpredmetnega povezovanja. - Izboljšanje motivacije za delo in posledično tudi discipline. - Učitelji se učimo drug od drugega, postajamo učeča se skupnost.
2. VIO	- Vse učiteljice so se že srečale s FS in ga preizkusile na posameznih sklopih. - Večja motiviranost učencev za delo.		
3. VIO	- Vsi učitelji poznajo FS, kar nekaj učiteljev ga je že preizkusilo. - Vsi so v praksi izvedli nekatere elemente FS (preverjanje predznanja, oblikovanje kakovostnih povratnih informacij ...).		

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je bila vpeljava FS s poudarkom na medpredmetnem povezovanju in kakovostni povratni informaciji. Povratna informacija je imela v našem kolektivu, ob samem vstopu v projekt, popolnoma drugačno podobo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Spoznanja lahko uvajamo na vseh učnih področjih v šolah, le da je nekatere (pristope/postopke/korake/...) potrebno prilagoditi starosti učencev. Menim, da s takšnim načinom dela lahko posežemo tudi na druga področja izven šolskega prostora, kjer pa je stvari zagotovo potrebno prilagoditi.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Menim, da smo največ dosegli prav na povezovanju vsebin (predvsem prvo triletnje), na skupnem postavljanju kriterijev, podajanju kakovostnih povratnih informacij, na področju različnih samoevalvacijskih tehnik in na področju sodelovanja ter učenja drug od drugega. Ponudimo lahko izkušnje in nekatere pripomočke ter primere dobre prakse, ki smo jih razvili v zadnjih treh letih.

Literatura

Dumont, H., Istance, D., Benavides, F. (2013): O naravi učenja: uporaba raziskav za navdih prakse, ZRSŠ, Ljubljana.

Komljanc, N. (2008): Didaktika ocenjevanja znanja, ZRSŠ, Ljubljana.

Komljanc, N. (2009): Didaktika ocenjevanja znanja, ZRSŠ, Ljubljana.

Komljanc, N. (2004): Vrednost povratne informacije v procesu ocenjevanja, doktorska disertacija, Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Wiliam, D. (2011): Embedded formative assessment, Solution Tree, USA

Marentič-Požarnik, B. (2003): **Psihologija učenja in pouka**, DZS, Ljubljana.

Spletna stran: <http://www.zrss.si/kupm2014/files/gradiva/cetrtek-toplice/Oder.pdf>

Spletna stran: <http://www.zrss.si/zvezekAR/>

Prispevek v prilogi revije Vzgoja in izobraževanje 5-6, Učiteljev glas: Oder, B. 2014, Moja zgodba, ZRSŠ, Ljubljana

OŠ PODZEMELJ

Podzemelj 11 a

8332 Gradac

DOŠEL JE, DOŠEL ZELENI JURIJ

2013 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Barica Flajnik Koželj, predmetna učiteljica

Sodelavci:

Stanko Vlašič, ravnatelj

Marjetka Požek Štukelj, razredna učiteljica

Petra Orož, razredna učiteljica

Rozalija Fabič, razredna učiteljica

Nenad Jelenčič, predmetni učitelj

Konzulent: Inge Breznik

Zavod RS za šolstvo, Maribor

Povzetek:

Ko pomislimo na ljudsko glasbo in ljudske običaje, po navadi pričakujemo, da ljudje ne bodo imeli težav z navajanjem njihovih značilnosti. Vendar pa smo v okviru našega projekta, ki smo ga naslovili Došel je, došel zeleni Jurij, ugotovili ravno nasprotno. Poznavanje te glasbe, še posebej pri učencih, je površno in pomanjkljivo. Z aktivnostmi, ki jih je naš projekt zajemal, smo učence, pa tudi njihove starše in druge sorodnike, pripravili do tega, da so sami spoznavali ljudsko izročilo Bele krajine in ga tudi interpretirali na svoj izviren način. Zaradi bogate dediščine Bele krajine smo se omejili le na eno obredje in sicer jurjevske pesmi in običaje, ki je eno najbolj poznanih in še živečih pri nas. Osrednji cilj naših dejavnosti je bil, da učenci ne samo spoznajo jurjevske pesmi in običaje, temveč jih tudi nadgradijo z lastnimi

idejami oz. interpretacijo. Tako so nastali zanimivi izdelki, predvsem lastna besedila učencev, ki so jih postavili v sedanji, moderni čas. Kljub temu ostaja sporočilnost besedil ista, kot je v izvirni obliki, vendar s sodobno vsebino bližja današnji mladini. Pri svojem delu so uporabili že obstoječe popularne melodije, ki so jih nadgradili z ritmičnimi vzorci na tolkalih, ali pa so si izmislili popolnoma nove melodije na obstoječa izvirna besedila. Osnova vsega pa je bilo spoznavanje izvirnih jurjevskih običajev in pesmi (ljudski inštrumenti, plesi, običaji, besedila). Ob zaključku projekta in njegovi predstavitvi ga ni bilo učenca naše šole, ki ne bi znal povedati vsaj ene značilnosti jurjevskih pesmi in običajev.

Abstract:

When we think about folk music and folk customs, we usually expect for people to have no problems with naming their characteristics. During our project, titled Došel je, došel zeleni Jurij, we, however, found out the opposite. The knowledge of this music is poor and insufficient, especially with the pupils. We taught the pupils, their parents and other relatives how to get to know the common lore of Bela krajina inside out by themselves and to interpret it in their own original way with the activities within our project. We focused on only one ceremony due to the rich heritage of Bela krajina. We looked closely (took under the examination) the songs of celebrating St. George's Day and its customs, which are some of the most recognizable and still surviving of their kind. Our activities' main objective was for the pupils to get to know them and to upgrade them with their own ideas or interpretations. Consequently, interesting pupils' products (works) were made. They were predominantly pupils' own texts that were set in the present times. Despite that, the message of the texts stays the same as it is in the original form, yet with modern contents that are closer to today's youth. During their work, they used the already existing popular melodies, which were upgraded with rhythmic patterns on percussion or they came up with completely new melodies for the already existing original texts. The basis for everything was the study of the original St. George's Day customs and songs (folk instruments, dances, customs, texts). At the end of the project and its presentation, every pupil knew at least one characteristic of St. George's Day.

Ključne besede: jurjevanje, belokranjska ljudska glasba, improvizacija, ljudska glasbila, narečne besede

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri učencih naše šole, predvsem učencih tretje triade, opazamo slabo poznavanje domačega – belokranjskega ljudskega glasbenega izročila. Poznavanje je omejeno na zgolj nekaj najbolj znanih belokranjskih ljudskih pesmi, npr. Lepa Anka, Hruške, jabuke, slive, Pastirče mlado. Predvsem poznavanje ljudskih običajev pa je na izrazito nizki ravni. Učenci ne poznajo dejavnosti folklornih skupin, ne poznajo folklornih festivalov, posledično se ne zavedajo, da je ohranjanje ljudskega izročila pomembno za ohranjanje narodne identitete.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

S tehnološkimi inovacijami, ki so prinesle velike gospodarske in družbene spremembe, so se zamajali temelji ljudske kulture. Tako so se rodila gibanja za ponovno oživljanje ljudske kulture in njenih prvin, kot so ljudska pesem, godčevstvo in ples, imenovana preporod. Njihova naloga je bila in je še ohraniti glasbeni sistem, ki zaradi določenih koristi sodobne družbe izginja. Preporodniške skupine sestavljajo tisti izvajalci in poustvarjalci, ki same sebe ne definirajo kot ljudske pevce, godce ali plesalce. Pretežno ljubiteljski poustvarjalci in interpreti prihajajo večinoma iz mestnega okolja, kjer stikov s še živečo podeželsko glasbeno tradicijo skorajda ni več in želijo zapolniti primanjkljaj na tem področju. Pri ohranjanju ljudske glasbe v smislu tradicionalnega repertoarja jim pomagajo še raziskovalci – etnomuzikologi in posamezniki v medijih. Postavitev ljudske kulture in glasbe na oder je še ena novost preporodniških gibanj z namenom približati »prezrto, a ustvarjalno še kako pomembno« (Muršič 1994: 10) ljudsko glasbeno prakso predvsem mestnim ljudem, ki so zaradi pospešene industrializacije z njo izgubili stik. S predstavitvijo širšemu občinstvu je mogoče rekonstruirati (napol) pozabljene lokalne oblike ljudske kulture (Breznik 2005).

Rešitev: otroci si ogledajo nastope skupin ljudskih pevcev, godcev in folklornih skupin. Z pozitivnimi vtisi o ogledanem poustvarjajo in ustvarjajo običaje, folklorne plesne in ljudske pesmi.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Katere so glavne značilnosti jurjevskih običajev, zakaj se je praznovalo jurjevo in kakšen navdih najdemo v njih danes.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ker učenci ne poznajo belokranjskega ljudskega glasbenega izročila, smo se vprašali, na kakšen način jim ga lahko približamo in hkrati vključimo v pedagoški proces. Želeli smo, da so učenci pri tem čim bolj aktivni in samostojni ter preko lastnega ustvarjanja dosežejo zastavljene cilje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo razmišljali, v kakšnem obsegu naj se lotimo raziskovanja belokranjskega ljudskega glasbenega izročila. Ker je le to zelo bogato, smo se odločili za jurjevske običaje, ki so najbolj poznani in še delno živi (jurjevanje kot festival v Črnomlju, jurjevanje v Adlešičih).

Nato nas je zanimalo, v kolikšni meri je običaj poznan pri učencih in njihovih starših ter sorodnikih (anketa).

V projekt smo želeli vključiti vse učence šole, zato smo razmišljali o dejavnostih, s katerimi bi jih lahko vključili v projekt, predvsem preko lastnega raziskovalnega in ustvarjalnega dela.

Sledilo je aktivno delo učencev, ki so ga usmerjali učitelji člani strokovnega tima v sodelovanju z ostalimi učitelji.

Vse ugotovitve, aktivnosti in dosežke so učenci predstavili na dnevu šole in v šolskem glasilu, povzetek vsega pa smo zabeležili na DVD-ju in objavili na you tube kanalu.

Dejavnosti:

Izvedba ankete o poznavanju jurjevskih običajev (učenci, starši, sorodniki).

Izvedba delavnice izdelava jurjevskih inštrumentov za vse učence šole (zunanji sodelavec).

Koledovanje učencev folklornega krožka za jurjevo v vasi Podzemelj.

Glasbeno ustvarjanje na temo jurjevskih pesmi (učenci 6. do 9. razreda)

Likovno ustvarjanje na temo jurjevanja (učenci 1. do 5. razreda)

Iskanje in študij notne literature na temo jurjevanja (OPZ in MPZ).

Preučevanje besedišča v jurjevskih pesmih (učenci 8. razreda).

Plesno izražanje na temo jurjevske tematike v glasbi (učenci 1. razreda in plesni krožek).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Po zaključku vseh dejavnosti, ki smo jih izvedli, smo ugotovili, da so učencem jurjevski običaji bolj poznani kot pred začetkom projekta. Dosegli smo, da so do novih spoznanj prišli preko lastne aktivnosti. Ob tem so izrazili zadovoljstvo ob aktivnih metodah dela.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

KAZALCI	DOSEGANJE KAZALCEV
naučene ljudske pesmi	da
javna predstavitev dela	DA (v dopoldanskem času za učence šole, v popoldanskem času za starše)

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so zajeti vsi učenci šole od 1. do 9. razreda in 37 oseb različnih starosti (starši in sorodniki) ter 4 zunanji sodelavci.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketa, preučevanje pisnih, slikovnih in ustnih virov, delavnice, aktivne oblike pouka (petje, igranje na glasbila, ustvarjanje besedila in ritmične spremljave, ples, likovno ustvarjanje), intervju.

Metode obdelave podatkov

Statistična obdelava podatkov iz ankete, analiza, primerjava

Prikaz rezultatov

Vse rezultate projekta smo predstavili na dnevu šole, v šolskem glasilu, na spletni strani šole, DVD-ju in na You tube kanalu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovili smo, da si učenci vsebine, pomen in značilnosti bolj zapomnijo, če jih izkusijo sami. Do njih so prišli z lastnim raziskovanjem in ustvarjanjem. Vse ugotovitve lahko povežejo in interpretirajo na področju celotne ljudske glasbe, ne glede na njen izvor.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ker je projekt vključeval tudi izvedbo koledovanja učencev v vasi, so posledično tudi vaščani spoznali običaj jurjevanja, saj mnogi med njimi sploh niso vedeli, s kakšnim namenom so jih otroci obiskali. Zunanji sodelavci (izdelava piščali) so bili veseli sodelovanja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost inovacijskega projekta vidimo v tem, da smo neko učno vsebino kot je ljudska glasba, izpeljali na aktiven način. V konkretnem primeru (jurjevski običaji) so učenci sami prišli do ugotovitev (značilnosti ljudske glasbe) in jih nadgradili z lastnim ustvarjanjem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Veliko učnih vsebin različnih predmetnih področij bi se dalo obdelati kot raziskovalno nalogo. Pri tem prihaja do intenzivnega medpredmetnega sodelovanja. Tak način dela prisili učitelje in učence k aktivnim oblikam individualnega dela učencev.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Projekt je opolnomočil učence z znanji o ljudski glasbeni dediščini. Pomembno dejstvo, ki ga bomo s pridnostjo uporabili pri delu z učenci v bodoče je, da bodo lahko starejši otroci prenašali ljudsko izročilo na mlajše. Tako bomo spodbujali medgeneracijsko učenje, kjer otroci sodelujejo, se povezujejo in pred ustvarjalnosti v glasbi izkušnjsko učijo drug drugega.

Literatura

Šašelj, Ivan. Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada I. Ljubljana, 1906

Šašelj, Ivan. Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada II. Ljubljana, 1909

Marolt, France. Slovenske narodoslovne študije. Drugi zvezek, Tri obredja iz Bele krajine. Ljubljana 1936

Kumer, Zmaga. Mi smo prišli nocoj k vam, Slovenske koledniške pesmi. Ljubljana, 1995

Kumer, Zmaga. Koledniki prihajajo. 2003

Ustni viri: Pavlina Movrin, Slavko Švajger

Breznik, Inge. 2005. *Razsežnosti ljudske glasbe v vzgajanju nacionalne identitete in razumevanju svetovnih kultur*. Ljubljana. AG, tipkopis.ž

Muršič, Rajko. 1994. »Ob desetletnici: Dolga zgodba o ljudski godbi na Drugi godbi«. *Glasbena mladina*, 24/7: 10-11.

VRTEC RIBNICA

MAJNIKOVA ULICA 3

1310 RIBNICA

Z LUTKO SE RAZVIJAM

2012 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Bernarda Osojnik – svetovalna delavka

Sodelavci: Darja Kovačič – vzgojiteljica predšolskih otrok, Anja Müller – pomočnica vzgojiteljice, Ljilja Simonič – vzgojiteljica predšolskih otrok, Katarina Zupančič – vzgojiteljica predšolskih otrok, Tina Mate – vzgojiteljica predšolskih otrok

Konzulent: Nives Zore, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Lutka ima čarobno moč. Te besede pogosto zasledimo. Ko oživimo nek predmet, ta predmet oživi, postane nova oseba. Svojo energijo usmerimo v lutko in skozi njo vzpostavimo komunikacijo. Lutka tako postane naš pomočnik, posrednik. Otroci lutki brezpogojno zaupajo, jo sprejemajo in ji verjamejo.

V letih izvajanja projekta smo zelo izboljšali svoje rokovanje in motivacijo z lutko. Lutka je postala naša stalna spremljevalka v oddelku, na sprehodu, izletu. Ugotovili smo, da je lutka dober motivator, da ji otroci sledijo, poslušajo in se z njo pogovarjajo. Zadržani otroci lažje komunicirajo z lutko kot pa z odraslo osebo. Lutka pritegne tudi nemirne otroke, ki imajo težave s pozornostjo. Lutka nam pomaga tudi v različnih konfliktnih situacijah, ki jih z lutko rešimo na prijazen način. Nad reševanjem konfliktnih situacij z lutko so bili navdušeni tudi starši, ki smo jih v letih projekta spodbujali, da so tudi doma večkrat posegli po lutki.

Strokovne delavke smo postale samozavestne pri delu z lutko in zadovoljne, ko gledamo, kaj vse lahko z lutko dosežemo.

Abstract:

A puppet has a magic power. We can often trace these words. When an object is revived, that object comes to life, it becomes a new person. We focus our energy on a puppet and

through it we establish communication with children. This way a puppet becomes our associate, our middleman. Kids unconditionally trust a puppet, they accept it and believe it.

In the years of implementing our project we significantly improved our handling and motivation with a puppet. A puppet has become our constant companion in the classroom, on a walk, on a trip. We have found out that a puppet is a good motivator, that children follow it, listen to it and talk to it. The children that usually hold back, find it easier to communicate with a puppet than with an adult. A puppet also attracts restless children who have difficulty with attention. A puppet also helps us in various conflict situations which were solved with a puppet in a friendly way. Children's parents were also enthusiastic about solving conflict situations with a puppet. Through the years of the project we encouraged those parents to reach for a puppet.

We, the expert associates at our kindergarten, have become confident in working with a puppet and satisfied when we look at what we can achieve with a puppet.

Ključne besede: lutka, motivacija, razvoj otroka, konfliktna situacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V vrtcu smo imeli v letu 2011/12 prednostno nalogo povezano z lutko. Otroci so lutko dobro sprejeli. Porodila se nam je ideja, da bi s pomočjo lutk lahko vplivali na napredek otroka na posameznih področjih.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Čarobna moč lutke

Z lutko se otrok sreča že zelo zgodaj. Če ne prej, ko vstopi v vrtec. Majaron (2012) pravi, da lutka v roki vzgojitelja že prvi dan pomaga pregnati ločitveni strah, saj se prijazno zanima za otrokovo igraro, ki ga je spremila v novo okolje. Lutka postane tudi glavna avtoriteta, je močnejša od vzgojitelja, uspe ji urejati nesporazume, otrok ji zaupa svoje težave, skozi njo vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem, saj je neposredna komunikacija preveč stresna in zahteva obvladovanje besedišča. Lutka pa omogoča čustveno reakcijo, ki je pogosto neodvisna od besed.

Koroščeva (2012) pravi, da lutka že dolgo ni več le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo, vedno bolj postaja magična moč v rokah strokovnih delavcev in otrok. Lutki otrok zaupa svoje težave, odpravlja nesporazume in skozi njo vzpostavlja simbolno komunikacijo z okoljem. Lutka otroku omogoča tudi čustveno reakcijo, ki je od besed neodvisna, torej neverbalno komunikacijo.

Če hočemo, da lutka zaživi, ji moramo posvetiti vso svojo pozornost, še zlasti s pogledom, sicer ostaja »mrtva«. S tem smo svojo energijo usmerili vanjo in skozi njo vzpostavljamo komunikacijo, ki je manj »ogrožajoča«, kot je običajna komunikacija »iz oči v oči«. Zato lahko lutka postane nenevaren posrednik, pomočnik, ščit. Izzvati lutko ne izpostavlja njenega animatorja. Dovoljuje mu, da skozi lutko izrazi svoje stališče, misel, pokaže svoje sposobnosti na vseh ravneh. Lutka je posebno močna pri neverbalnih oblikah komunikacije (Majaron 2006, str. 97).

Lutka je lahko vsak predmet, ki ga oživimo in postane nova oseba, ki bo pripravila otroke za spontano komunikacijo. Ni pomembno, da je lutka do potankosti izdelana, pomembneje je, da jo je sposoben narediti vsak. Ob tem se izkaže v obvladovanju motorike, izkaže kreativne potencialne, skozi ustvarjeno »bitje« vzpostavlja komunikacijo, večkrat na simboličen način razrešuje osebne probleme. Zato Majaron (2006) meni, da je pomembno, da znamo uporabiti čim več preprostih vrst lutk, ki jih otroci sorazmerno enostavno in hitro izdelajo, kar pomembno prispeva k rasti njihove pozitivne samopodobe.

Otroška spontana igra in gledališka igra

Ko se otrok igra sam ali s prijateljem, je glavni cilj zadovoljiti željo po igri. Igra se spontano in neusmerjeno. V sociodramski igri se bo otrok tudi igral nekoga drugega, a brez cilja, da bi to pokazal občinstvu. Tu nastopi zavedanje tretjega – občinstva. Otrokovi igri je potrebno dodati neko strukturo – dramaturgijo in postaviti odnose med osebami. Zavedati se je potrebno, da vse izhaja iz otrokove igre. Le tako se bo namreč ohranila vsa sproščenost, ustvarjalnost in neposrednost (Korošec 2006, str. 104).

Peštaj (2000) pravi, da je igranje lutk v otrokovem razvoju dober način, da se otrok začne zavedati dogajanja okoli sebe. V igri z lutko se preizkuša in ohranja ali vzpostavlja ravnovesje med seboj in svetom. Otrok ima veliko možnosti za igro z lutkami:

- igre, v katerih otrok sam igra,
- igre, v katerih je otrok aktiven gledalec in delno prispeva k razvoju igre,
- igre, ki spodbujajo fantazijo in domiselnost,
- igre, ki usmerjajo v reševanje problemov.

Pomen lutke in Otrokov razvoj ob igri z lutko

Igranje lutk pripomore k razvoju otrokove domišljije, pozitivne samopodobe in krepitev samozavesti, oblikovanje socialnih veščin, izražanje emocij, spodbuja razvoj govora, empatije, ustvarjalnosti.

Domislija je začetek na poti h kreativnosti. Koroščeva (2006) meni, da moramo otroku dati možnost, da bo informacije in izkušnje, ki jih dobiva, znal kreativno, s polno domislic, uporabiti in razvijati. Prav to nudi kreativna igra z lutko. Z razvojem domišljije jim dopuščamo lastno pot in osmislimo njihovo delo, ki postane zanimivejše.

Skozi dramsko oz. domišljijske igre z lutko otroci postopoma dojemajo, kaj je v njihovem svetu realno in kaj ne. S preizkušanjem lastnih sposobnosti in meja v okolju, z lutkovno igro

zaigrajo tisto, kar so videli, slišali, čustveno doživeli. Lutke so še posebno dobro sredstvo za otrokovo neverbalno in verbalno izražanje notranjih konfliktov v zvezi z realnostjo. Z lutkami otrok lahko zaigra situacije, ki si jih želi, vendar so v realnosti neizvedljive (Korošec, 2006, str. 113).

Direktna komunikacija je pri tihih, zadržanih otrocih, »hiperaktivnih in osamljenih« pogosto neuspešna. Otrok se še bolj zapre vase, oziroma zavrne komunikacijo. Zaradi osebnostnih težav se s težavo vključi v skupino. lutka pa lahko pomaga strokovnemu delavcu pri integraciji posameznika v skupino.

Otroci se ob igri z lutko učijo komunikacije, socializacijskih spretnosti in tudi reševanja manjših konfliktov. Med njimi se razvijajo solidarnost, medsebojna pomoč in dopuščanje različnosti. Otroci ob igri z lutko uživajo, se sprostijo in so pripravljeni na dialog. Otrokom je omogočeno izkustveno učenje pozitivnih medsebojnih odnosov in nenasilnega reševanja konfliktov. Koroščeva (2006) ugotavlja, da je bilo v skupinah, kjer se je redno uporabljala lutka, opaziti zmanjšanje agresivnosti, manj je bilo konfliktov in več medsebojnega sodelovanja.

Igra z lutko otroku pomaga, da močna čustva, ki jih doživlja, izrazi na sprejemljiv način. Otrok z lutko zaigra prizor, kjer čustva lahko izrazi, s tem čustva osvobodi in razreši notranje konflikte. V igri z lutko se lahko reflektirajo odnosi iz otrokove okolice. S pomočjo lutke spoznavamo otroke in vzpostavimo individualen odnos z otroki. Otroci pri igri z lutko izražajo svoja čustva in odnos do sveta, zato lahko v tem izražanju opazimo doživljanje in čustvovanje otrok, ki ga sicer ne bi.

Spontana igra v lutkovnem kotičku otroka spodbudi k eksperimentiranju z glasovi in besedami. Različne vloge nudijo otroku številne možnosti za različne glasove in ekspresije (globok, zastrašujoč, žalosten, prijazen, smešen glas,...). Izgovorjava se izboljša, besedni zaklad se obogati. Pojmi in neznane besede postanejo ob lutki razumljivejši in bližji otroku. Otrok, ki se težko znajde v govornih situacijah, ki nerad govori, v igri z lutko samostojno ustvarja besedilo. Ugotovljeno je (Korošec 2006, po Bredikyte, 2000), da predstavljanje pravljič z lutko spodbuja otrokovo verbalno ustvarjalnost.

V igri z lutko otrok prevzema različne vloge. S tem se vživi v vlogo druge osebe, se postavi v njen položaj in poskuša situacijo razumeti z njenega vidika. V igri je njegova naloga, da reši problem osebe, katere vlogo je prevzel, da v improvizaciji pripelje zgodbo do nekega zaključka. Uči se reševanja konfliktov in urejanja medsebojnih odnosov brez posledic.

Pomembno je, da otrok sam ustvarja lutko. Z ustvarjanjem in oživljanjem lutke, je ta lutka samo njegova. Zamišljena je v njegovi fantaziji in izdelana z njegovimi rokami, oživljena z njegovo energijo in čustvi (Majaron, 2001, v Korošec, 2006).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako nam lutke pomagajo pri celostnem razvoju otroka?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V predšolskem obdobju otrok razvija ključne sposobnosti in spretnosti na področju spoznavnega, psihosocialnega in čustvenega razvoja. Ker otrok lutki brezpogojno zaupa in jo sprejme, smo želeli s pomočjo lutke na prijeten način ustvariti kakovostne spodbude pri celostnem razvoju otroka.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo vse članice projekta začele z vsakodnevno aktivno uporabo lutke pri svojem delu. Štiri članice projekta so uporabljale lutko pri svojem delu v skupini otrok, ena članica pa pri individualnem delu z otroki pri dodatni strokovni pomoči.

Lutka nam pomaga pri več dejavnostih:

- pri premostitvi težav pri uvajanju otrok v vrtec,
- nagovori otroke pri različnih dejavnostih (lutka otroke pozdravi, jih poboža, jim zaželi prijazno besedo, z otroki skupaj poje, bere, se pogovarja, posluša, upošteva navodila, otroke zbudi,...)
- pri prijaznem reševanju »vzgojnih zagat« (trma in kljubovanje, kričanje, socialni konflikti v skupini, spodbuda pri pospravljanju, oblačenju, umivanju zob, ...)
- pri spodbudi pri posameznih dejavnostih (motivacija z lutko pri pričetku ali dokončanju »naloge«, odvajanje od plenice)
- pri spodbudi na področju govora (lutka postavlja vprašanja, lutka v otrokovi roki odgovarja na vprašanja, pripoveduje zgodnico, uporaba lutke v prosti igri)
- pri razvijanju socialnih veščin (uporaba lutke v prosti igri, lutka opozarja na posamezne napake v socialnih odnosih, reševanje socialnih konfliktov)
- pri razvoju čustvenega razvoja (lutka kot tolažnica, lutka se veseli z otroki, je žalostna z otroki,...),
- pri razvoju kreativnosti (izdelava osebne lutke).

Vidik otrok

Lutke imajo otroci vsakodnevno na razpolago v lutkovnem kotičku, kotičku dom ali kotičku knjiga. Po lutkah otroci zelo radi posegajo in se nanje navežejo. Nekatere lutke spremljajo otroke od prvega vstopa v vrtec pri enem letu do zadnjega leta, ko otroci zapustijo vrtec in gredo v šolo. Na lutke otroci zelo pazijo, da niso umazane, da se ne poškodujejo. Večkrat se zgodi, da se na nekatere lutke tako navežejo, da jih moramo zalepiti ali zašiti, če se poškodujejo. Otroci so se navezali tudi na papirnate lutke, ki so jih spremljale vsa leta v vrtcu in so jih sami lepili, ko so se strgale.

Vidik vzgojitelja/strokovnih delavcev

Pri vsakodnevnem delu z lutko smo se kaj hitro srečale s težavo, da nismo znale z lutko dobro rokovati. Zato smo za vse strokovne delavce vrtca organizirale delavnico o motivaciji in rokovanju z lutko, ki jo je izvedla igralka in animatorka Sonja Kononenko.

Ko smo postale samozavestnejše pri delu z lutko in ker so otroci lutki brezpogojno zaupali, smo se odločile, da naše pridobljeno znanje in izkušnje posredujemo tudi staršem. Za starše otrok skupin, v katerih se je izvajal projekt, smo pripravile zgibanko o projektu in izvedle delavnico o tem, kako lahko lutko uporabljajo tudi doma. (starši so pokazali veliko navdušenje in zanimanje.)

V drugem letu poteka projekta smo razvijale dotedanje dejavnosti, dodale pa smo praznovanje dneva lutk ter razširile svoje znanje in izkušnje v predavanju za starše in delavce celotnega vrtca.

V tretjem letu smo dale poudarek na kreativnosti in govornem izražanju otrok. Starejši otroci so sodelovali pri ustvarjanju lutkovne predstave od ideje do izvedbe. To smo izvajali glede na starost otrok. Mlajši otroci (2-4 leta) so izdelali namizno gledališče z lutkami, besedilo pa izražali spontano. Starejši otroci pa so izdelali ročne lutke in izvedli lutkovno predstavo z naučenim besedilom. Otroci so tudi izdelali svojo osebno lutko, kateri so dali življenje in osebnost.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Največji problem je neznanje rokovanja z lutko. V veliko pomoč nam je bila delavnica Motivacija in rokovanje z lutko, v kateri smo se zelo dobro naučili rokovanja z lutko. Naučile smo se lutki posvetiti vso svojo pozornost s pogledom in se vživeti v lutko tako, da ji otrok brezpogojno verjame.

Potrebno je veliko naše volje in energije, da lutko oživimo in da jo uporabimo v spontanem trenutku. S tem zagotovimo otroku prijazen pristop. Se pa velikokrat lahko zgodi, da v določenem trenutku nimamo dovolj energije, da lutko oživimo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Z različnimi pristopi smo skušali otrokom približati lutko in spodbujati otrokov celostni razvoj. Cilj, ki smo si ga postavili, je težko merljiv s kazalniki. Pokazatelj našega uspeha so bili predvsem naša opazovanja zadovoljstva in navdušenja otrok ter mnenja in pohvale s strani staršev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu so sodelovali otroci petih skupin od 1-6 let (99 otrok) in štirje otroci s posebnimi potrebami.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali z opazovanjem, anekdotskimi zapisi, anketo staršev, s posnetki, pogovori,

Metode obdelave podatkov

Analiza zapisov, anket, posnetkov, pogovori s starši, s sodelavkami, otroki.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo obdelali opisno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z lutko otroke pritegnemo k sodelovanju na prijeten način. Pokazalo se je, da ima lutka na mlajše otroke takojšen učinek. Takoj ji sledijo, poslušajo, ji začnejo sami pripovedovati, posežejo tudi sami po lutki in se z njo pogovarjajo. Starejši otroci pa so na začetku bolj zadržani. Gledajo jo radovedno in z zanimanjem, potrebujejo pa nekaj časa, da se v lutko vživijo.

Pokazalo se je, da zadržani otroci lažje komunicirajo z lutko, kot pa z odraslo osebo. Zadržani otroci z lutko tudi lažje spregovorijo o svojih čustvih, z lutko lažje vzpostavijo očesni stik, lažje in hitreje razumejo in upoštevajo navodila, ki jih postavi lutka. Ugotovili smo, da lutka, pritegne tudi nemirne otroke, ki imajo kratkotrajno pozornost. S pomočjo lutke nam je uspelo, da so se otroci dalj časa zadržali pri eni aktivnosti in ob tem je bilo videti, da jih to veseli. Poseben dosežek je bil, ko je deček, ki je kazal določene elemente selektivnega mutizma, spregovoril z lutko. Deček dve leti ni spregovoril z nobeno odraslo osebo in tudi ne z otroki v skupini. Govoril je samo z nekaj otroki. Ko smo vpeljali lutko v skupino, je otrok po nekajkratnem srečanju z lutko spregovoril. Kasneje je spregovoril s pomočjo lutke tudi v skupini otrok in tudi z odraslimi osebami.

Otroci tudi zelo radi sami vzamejo lutko v roke. Lutke imajo ves čas na voljo v kotičkih v igralnici. Otroci drugega starostnega obdobja imajo lutke v lutkovnem koticu, otroci prvega starostnega obdobja pa v koticu knjiga ali koticu dom. Mlajši otroci imajo lutko bolj za tolažnico, kot ljubljeno, prijatelja, pogovarjajo se sami z lutko. (npr.: zjutraj, ko prihajajo v vrtec in se težko ločijo od staršev, gredo v lutkovni kotic, vzamejo lutko in jo stisnejo k sebi).

Pri starejših otrocih pa se večkrat zgodi, da se po nekaj otrok medsebojno pogovarja z lutkami o vsakodnevnih življenjskih vsebinah (npr.: pridi z mano v trgovino; pridi, greva v živalski vrt...). Pri tem nastanejo razne vsakodnevne zgodbe, pa tudi izmišljene, ustvarjalne in domiselne vsebine. Pri starejših otrocih se v spontani igri občasno pojavil sram, če opazijo, da jih opazuje vzgojiteljica. Ta sram z vsakodnevno uporabo lutke preide in otroci postanejo zelo dobri v komunikaciji z lutko.

Naš velik dosežek so lutkovne predstave, ki jih v celoti izvedejo otroci od ideje do izvedbe. Otroci izberejo zgodbo, po kateri izdelajo posamezne lutke, nato lutke oživijo v lutkovni predstavi. Material za lutko jim pripravi vzgojiteljica, otroci dodajo posamezne elemente (npr. narišejo, prilepijo, izrežejo). Lutko iz papirja otroci tudi sami narišejo, izrežejo, nalepijo. Otroci uživajo tako pri pripravi, kot tudi pri izvedbi lutkovne predstave. Otroci se na svoje lutke navežejo, če se lutka strga, jo je potrebno zalepiti, zašiti. Smo pa pri tem ugotovili, da je otrokom veliko lažja spontana komunikacija z lutkami, kot pa izražanje naučenega besedila, saj se težko hkrati osredotoči na govor in obvladovanje lutke.

Pri opazovanju otrok večkrat vidimo otrokovo pripadnost lutki, zaupanje, prijateljsko vez. Pri opazovanju tega odnosa med otrokom in lutko smo tudi strokovne delavke pridobile na zaupanju v lutko in odprtosti.

Lutka nam večkrat pomaga pri reševanju različnih konfliktnih situacij, pri vzpostavljanju stikov z otrokom in pri vsakodnevnih pogovorih. Pokazalo se je, da otroci veliko bolj upoštevajo navodila, če jim jih posreduje lutka.

Veliko navdušenje nad načinom spodbujanja otrok z lutkami so pokazali tudi starši. Rezultati ankete dela staršev doma so pokazali, da starši uporabljajo lutko nekajkrat na teden in sicer pri igri z otrokom, vzgojnih spodbudah in preusmerjanju otroka. Navedli so tudi, da je uporaba lutke na omenjenih področjih zelo uspešna, potrebujejo sicer več energije, vendar pa so na koncu zadovoljni tako starši kot tudi otroci.

Po pogovoru s starši, so starši doma skupaj z otroki izdelali svojo lutko, ki ji je otrok določil ime in značaj. Nekatere lutke so zelo dobro opisale značaj otroka. Npr. deklica je s starši naredila lutko lisičko, dala ji je ime Lisička Zvitorepka, povedala je, da je lisička nagajiva in vesela in da ima rada skrivalnice. To je zelo dobro opisalo deklico. Spoznavali so, da imajo različne lutke različne značaje, npr. da je lisička nagajiva, volk je vedno lačen in hudoben, zajček prijazen in lep... S tem, ko otrok ustvari lutko, ji da življenje in osebnost, ki je velikokrat podobna otrokovi osebnosti ali otrokovi priljubljeni osebi. Na ta način otroci krepijo svoj odnos s starši (medsebojno sodelovanje), krepijo domišljijo, ustvarjalnost, govorni razvoj, do izraza pa pride tudi sodelovanje med vrtcem in starši.

Otroci, ki so lutke sami izdelovali, so razvijali ročne in ustvarjalne spretnosti ter razvijali spoštljiv odnos do svojih lutk, razvijali so domišljijo, metakognicijo.

Tudi strokovne delavke smo s vsakodnevno uporabo lutke izboljšale naše rokovanje in animacijo z lutko ter s tem postale bolj samozavestne pri tem delu. Ugotovile smo, da je zelo pomembno, da same zaupamo in verjamemo lutki, saj tako tudi otroci lutki bolj zaupajo. Če same zaupamo in verjamemo lutki, potem tudi otroci lutki bolj zaupajo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je zaživel v vrtcu in v domačem okolju. Vse strokovne delavke smo izboljšale rokovanje z lutko, postale samozavestne pri uporabi lutke in zadovoljne ob tem, ko gledamo, kaj vse lahko z lutko dosežemo. Že pred projektom smo v vrtcu dali velik pomen lutkam, s projektom pa smo naše delo z lutkami poglobili. Delo z lutkami je postalo naša stalna praksa v celém vrtcu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Uspelo nam je vpeljati vsakodnevno prisotnost lutke pri delu z otroki in pri dejavnostih v vrtcu. Starši so se naučili uporabljati lutko. Z lutkovnim kovčkom smo okrepili sodelovanje med vrtcem in starši.

Možnosti uvajanja v druga področja

Delo z lutko lahko poteka pri dejavnostih znotraj vseh elementov kurikula (prostor, dnevna rutina, sodelovanje s starši, področja dejavnosti) in tudi doma.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo v motivaciji in rokovanju z lutko, pri uvajanju lutke v vsakodnevno življenje v vrtcu, razumevanju pomena lutke za otrokov razvoj in napredek, pri uresničevanju ciljev. Drugim lahko ponudimo vsa naša spoznanja, ki smo jih pridobili v letih projekta.

Literatura

Korošec, H. in Majaron, E. *Lutka iz vrtca v šolo*. 1. izdaja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2002. ISBN 86-7735-055-1

Korošec, H. in Majaron, E. *Otrokovo ustvarjanje z lutkami*. V: Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk. Koper: Pedagoška fakulteta Koper, 2006. ISBN 10 961-6528-50-5

Miller, K. *Otrok v stiski*: priročnik za vzgojitelje, učitelje, strokovnjake in starše, ki se srečujejo z otroki, ki doživljajo stiske, krize in stres. Ljubljana: Educy, 2000.

Pantley, E. Z otrokom lahko sodelujete. Radovljica: Didakta, 2002.

Peštaj, M. Zlatko Bastašić in njegovo terapevtsko delo z lutkami. *Lutka*: revija za lutkovno kulturo, 2000, št.35, str. 50 – 55. ISSN 0350-9303

DOŠ Prosenjakovci – KÁI, Pártosfalva

Prosenjakovci 97c

9201 Prosenjakovci

UČENJE + X = TRAJNOSTNO ZNANJE

2010 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Gyöngyike Kranjec, prof.

Sodelavci:

Jožefa Herman, prof., ravnateljica; Blanka Fujs, učiteljica; Liljana Gal, učiteljica; Kornelija Torhač Horvat, prof.; Miha Horvat, prof.; Irena Celec, prof.; Gabriela David, prof., knjižničarka; Milena Varga, prof.; Milena Vukan, dipl. vzg.; Damjana Vöröš, dipl. vzg.; Mojca Györek Karas, prof.; Vesna Morović Žunič, učiteljica; Suzana Kovač, prof.; Anita Budin, prof.; Metka Žalik, prof.; Ksenija Vrtar Pocak, prof.; Elizabeta Gaál, učiteljica; mag. Valerija Danč Sabotin, prof.; Sandra Kontrec, prof.; Melinda Gal, prof.

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavoda RS za šolstvo

Povzetek:

Sodobna šola mora v učencih razvijati samoiniciativnost, samozavest in odgovornost do dela. S klasičnimi metodami poučevanja teh ni mogoče dosežati, zato je učence potrebno pri pouku spodbujati h kompleksnemu razmišljanju in k reševanju problemskih situacij.

Na naši šoli že vrsto let razvijamo različne modele odprtega učenja, ki od učencev zahtevajo kreativnost in samoiniciativnost. Učenci se učijo interdisciplinarno, pri tem jim dopuščamo prevzem odgovornosti do učenja. Usmerjamo jih k razvijanju idej, načrtovanju lastnega učenja in timskega dela. Pri tem jim omogočamo spremembo učnega okolja, sodelovalno, medgeneracijsko in raziskovalno učenje. Njihov napredek formativno spremljamo.

Ključne besede: učno okolje, medpredmetne povezave, formativno spremljanje, raziskovalno učenje, sodelovalno učenje

Abstract:

Modern school has to develop in students self-initiative, self-confidence and responsibility to school work. By using classical methods of teaching this cannot be realized, that is why students have to be encouraged to use complex thinking and be able to solve problems practically. Our school has developed open learning models, which require students' creativity and self-initiative. Students are learning interdisciplinary. We let them take responsibility towards schoolwork, we motivate them to develop their own ideas and to plan the work and teamwork by themselves. That is why our school enables students the change of learning environment, as well as collaborative, intergenerational and research learning. Their progress is monitored formatively.

Key words: learning environment, Cross-Curricular Connections, formative assessment, research learning, collaborative learning

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Nekateri učitelji naše šole smo pred leti začeli aktivno razmišljati o popestritvi pouka z vključevanjem sodobnih konstruktivističnih metod v vzgojno-izobraževalni proces. Ugotovili smo namreč, da pri večini učencev ni uporabnega trajnostnega znanja. Z željo po vnašanju sprememb in novosti v pouk smo se leta 2007 vključili v razvojno-aplikativni projekt Razvoj didaktike na področju ocenjevanja znanja, leta 2010 pa smo svoje ideje začeli razvijati v okviru inovacijskega projekta UČENJE + X = TRAJNOSTNO ZNANJE. Skozi naše delo smo ugotavljali, kaj vse pomeni X v naslovu našega projekta.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

"K razvijanju trajnega znanja učencev mnogo prispeva tudi učno okolje, v katerem učenec raziskuje, išče znanje. Učno okolje mora biti spodbudno, privabljajoče, torej takšno, da učenca notranje motivira za učenje. Odprto učenje omogoča učencem celovito zaznavanje in doživljanje." (Komljanc, 2009).

Učenci pridejo v šolo k pouku z lastnimi predstavami o svetu in njegovem delovanju. Če njihovega pogleda filozofije ne vključimo v učni proces, učencu ne bomo dali priložnosti, da bi si na predznanje »obesil« zanj smiselno novo védenje. (Komljanc, 2015).

Naloga današnje šole je, da poleg tega, da posreduje določena znanja, zakonitosti in metode na nekem področju, učence nauči strategij iskanja, zbiranja, organiziranja in vrednotenja informacij, pomembnih za razumevanje in reševanje problemov. Usposabljanje za samostojno učenje, ki je široko prenosljivo v nove situacije, in pridobitev usposobljenosti za

kakovostno vseživljenjsko učenje predstavljata pomembno, po mnenju nekaterih ključno kvalifikacijo za preživetje v družbi prihodnosti. Zahteva, da šola nauči učence, da se samostojno učijo in postopno prevzamejo odgovornost za lastno učenje, je vse glasnejša in nujnejša. (Marentič Požarnik, 1998).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako vpliva sprememba učnega okolja na trajnost znanja in vseživljenjsko učenje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ker smo ugotovili, da večina učencev ne zna uporabiti znanja v novih življenjskih situacijah, smo pričeli z iskanjem dejavnikov za odpravljanje zaznanega problema.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

2010/2011

- Izobraževanja in delovna srečanja
- Oblikovanje šolskega tima
- Ugotavljanje začetnega stanja
- Načrtovanje dela

2011/12

- Razvijanje bralnih učnih strategij
- Učilnica brez katedra
- Medpredmetne povezave
- Razvijanje primerov dobre prakse
- Hospitacije
- Samoizobraževanje
- Širjenje šolskega tima

2012/13

- Vnašanje primerov dobre prakse v pouk
- Oblikovanje osebnih ciljev, izvajanje dejavnosti, refleksija
- Timsko delo učiteljev
- Razvijanje medpredmetnih/medgeneracijskih povezav

2013/14

- Iskanje in izvajanje kombinacij že znanih didaktični elementov

2014/15

- Prehodi (po horizontali, vertikalni) učencev in učiteljev
- Vključitev učenca v fazo načrtovanja
- Spremenjena vloga učitelja

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Pri učencih smo opazili: nekomunikativnost, nesamostojnost, slabo samopodobo, strah pred izražanjem mnenj in javnim nastopanjem, nesodelovanje znotraj skupin, faktografsko znanje, ki ga niso znali uporabiti v novih problemskih situacijah.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Z vključevanjem sodobnih konstruktivističnih metod dela in s spreminjanjem učnega okolja opazamo večjo motiviranost in samostojnost učencev pri delu. Lažje izražajo svoje mnenje, pri iskanju argumentiranih rešitev so uspešnejši. Komunikacija med učenci in učitelji se je prav tako izboljšala. Znanje, ki ga učenci usvojijo z aktivnimi metodami dela, je trajnejše. Učence aktivno vključujemo v vse faze pouka (načrtovanje, izvajanje in evalvacija).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Na začetku projekta sta bila vključena le dva oddelka. Nato smo projekt razširili na vse učence in učitelje.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Spremljali smo napredek posameznega učenca, dvakrat na leto, z uporabo skupne Excelove tabele, ki je bila dostopna vsem učiteljem v e-zbornici.

Ob koncu posamezne dejavnosti smo učencem ponudili evalvacijski vprašalnik.

Metode obdelave podatkov

Ob polletju in na koncu šolskega leta je šolski tim analiziral rezultate podatkov iz tabele in odgovore učencev evalvacijskih vprašalnikov.

Prikaz rezultatov

Polletno in letno poročilo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Naše delo se je popolnoma spremenilo. Prevladuje timsko delo, pri katerem v ospredje postavljamo pozitivne medsebojne odnose, ki se odražajo na rezultatih našega dela.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Postali smo bolj odprti in samozavestni. Naše delo brez zadržkov predstavimo na raznih mednarodnih simpozijih, srečanjih in izobraževanjih. Drugačno delo z veseljem prikažemo učiteljem in učencem slovenskih in tudi tujih šol.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Odprte učilnice, timsko načrtovanje, raziskovalno/sodelovalno učenje, medpredmetno/medgeneracijsko sodelovanje/prehodi.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novosti in ideje lahko uporabijo vsi učitelji v osnovnih in srednjih šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Načrtovanje dela, timsko delo učencev in učiteljev.

Literatura

Komljanc, N.. Učni prostor je okolje, v katerem se razvija umetnost učenja in poučevanja: 3. strokovni posvet *Didaktika v šoli v naravi*. Zbornik prispevkov. Tolmin, 2004, str. 183-188.

Komljanc, N.. Koristno odprto učenje = Beneficial open learning: Management, izobraževanje in turizem. Portorož: Turistica, Fakulteta za turistične študije, 2009, str. 168-169.

Komljanc, N.. *Inovativno učenje; koncept, model in izkušnja*, 2015. (citirano dne 15. 8. 2015). Dostopno na naslovu:

http://www.zrss.si/pdf/100315120604_innovativno_ucenje_feb_2015.pdf

Marentič Požarnik, B.. Kako pomembna so pojmovanja znanja, učenja in poučevanja za uspeh kurikularne reforme. *Sodobna pedagogika*, 1998, 49.

Stanovanjska skupina Rdeča kljuka

Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec

Mašera-Spasičeva 15

1000 Ljubljana

POT K SAMOSTOJNOSTI

2013 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Ina Kreft Toman.

Sodelavci: /

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo.

Povzetek:

Namen projekta »Pot k samostojnosti« je izboljšati pripravljenost mladostnikov za samostojno urejanje formalnosti v času življenja v stanovanjski skupini in tudi v času po odhodu iz skupine ter jim preko tega omogočiti boljše pogoje za začetek samostojnega življenja izven institucije. Spraševali smo se, katera so potrebna znanja in veščine, ki lahko mladostnikom po odpustu iz stanovanjske skupine pomagajo pri prehodu v samostojnost. V procesu smo odgovorili na to vprašanje z virom navodil, kako urejati ključne formalnosti (izbira zdravnika, prijava na študentski servis, iskanje zaposlitve, odprtje računa na banki, ipd.) in organizirali svoj pristop.

Ključne besede: mladostniki, razvijanje samostojnosti

Abstract:

The reason for conducting the project »The path to independence« is to enhance the readiness of youth to take care of formalities by themselves while living in and after leaving the group home. By this we wish to enable them to start off their life after leaving the institution with better chances of success. We questioned which knowledge and skills do the youth need to help them build their independence. We answered in a form of written instructions on how to arrange key formalities (choosing a doctor, applying for student work, looking for work, opening a bank account, etc.) and we reorganised our approach.

Key words: *youth, independance skills*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V Stanovanjski skupini Rdeča kljuka so nastanjeni mladostniki, dijaki srednjih šol, ki so k nam napoteni zaradi težav v odraščanju. Praviloma izhajajo iz nefunkcionalnih družin. Zato za razliko od vrstnikov, kjer se obdobje življenja pri starših podaljšuje, po končani srednji šoli večinoma odhajajo na svoje in jih pripravljamo na samostojno življenje. Priprava na samostojnost je eden bistvenih ciljev, ki jim v Stanovanjski skupini sledimo ves čas nastanitve. S projektom smo želeli izboljšati del te priprave, ki je povezan z urejanjem dokumentov in formalnostmi kot so najem stanovanja ali prijava na Zavod za zaposlovanje.

Opažali smo, da v pristopu do reševanja problema posegamo po pristopih vse od usmerjanja v samostojno reševanje, samo svetovanja pa vse do reševanja namesto mladostnika. Čeprav po zadnjem načinu posegamo redkeje, pa bi želeli doseči, da bi bilo tako reševanje namesto mladostnika redka izjema. Po analizi razlogov, zakaj do tega prihaja, smo ugotovili, da je v ozadju razlog pomanjkanje časa in zahtevnost razlage navodil samostojnega reševanja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izvendružinska vzgoja je družbeni pojav. Oblikuje in definira jo njena družbenost, povezanost z drugimi sistemi, ki z njo soobstajajo. Kot vsak družbeni pojav se je skozi zgodovino skrb za otroke brez (ustreznih) staršev spreminjala. Danes za otroke, katerih zdrav razvoj je v družini ogrožen, prevzame skrb država. Kranjčan (2003) je v doktorski dizertaciji z naslovom Analiza kriterijev oddaje otrok in mladostnikov v vzgojne zavode ugotavljal, da je družina mladostnikov in otrok v zavodih praviloma nefunkcionalna in zato pogosto neprimeren dom za vrnitev po bivanju v zavodu ali stanovanjski skupini. Kot taka mladostniku ni nudila priučitve navad pomembnih za samostojno življenje in zato bodo za pot v samostojnost potrebovali dodatno oporo.

V publikaciji, ki jo je 2010 izdala FEANTSA, Odpraviti brezdomnost: Priročnik za oblikovalce politike (Ending Homelessness: A Handbook for Policy Makers) – je naštetih pet ciljev, ki naj bi jih vsebovala vsaka politika usmerjena v odpravljanje brezdomstva. Četrti cilj je da »nihče, ki je v instituciji – bodisi je to bolnica, izvendružinska nastanitev ali zapor – ne bi smel biti odpuščen brez dovolj podpore in primernih možnosti nastanitve. Ti ljudje so pogosto ranljivi in jim je potrebno pomagati, da se izognejo brezdomnosti.« (Ending Homelessness, 2010:14). Cilj temelji na raziskavah in opažanjih, ki kažejo na to, da so med brezdomnimi pogosto znajdejo ljudje, ki so bili prej v institucionalni oskrbi (Ending Homelessness, 2010). Mladi v izvendružinskem varstvu so ranljiva skupina s stališča težjega prehoda na trg dela, najdenja, mreže pomoči iz družine in bližnjega okolja in potrebujejo dodatno pomoč pri prehodu v samostojnost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Katera so potrebna znanja in veščine, ki lahko mladostnikom po odpustu iz stanovanjske skupine pomagajo pri prehodu v samostojnost?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Izboljšati pripravljenost mladostnikov za samostojno urejanje formalnosti v času življenja pri nas in tudi v času po odhodu iz skupine ter jim preko tega omogočiti boljše pogoje za začetek samostojnega življenja izven institucije.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Začetek je bil opažanje, da v skupini k reševanju tega problema pristopamo spontano in zato stihijsko. Po premišljevanju in opazovanju, smo pristopili individualno in skupinsko. Skupinski pristop se je izkazal na ravni podajanja informacij (npr. Pogovora o odpiranju računa na banki), pri samem urejanju – oziroma spodbujanju k samostojnem urejanju – pa se je mnogo bolje izkazal individualni pristop. Oblikovan je bil vir splošno potrebnih informacij za samostojno urejanje formalnosti. Izbrani pristop – spodbujanja k samostojnemu reševanju formalnosti – je bil evalviran in se je izkazal kot uspešen.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je bil, da v stiski s časom posegamo po dolgoročno za mladostnika manj učinkovitih pristopih reševanja. Preko projekta smo ozavestili potrebnost samostojnega reševanja formalnih zahtev. Drug ključni problem je bil nestrukturiran pristop. Urejanje formalnosti smo reševali po potrebi in stihijsko. Večina mladostnikov izhaja iz družin in okolja, kjer že prej niso imeli potrebnih okoliščin za zdrav razvoj in rast. Zato je potrebno, da jih še bolj strukturirano pripravimo na samostojnost po odhodu iz skupine. Tretji, med projektom opažen problem, je nemotiviranost in nezainteresiranost nekaterih mladostnikov za reševanje formalnosti, dokler jih ne potrebujejo. Zato je bil uspešnejši individualni pristop, da smo jih vključevali v proces, kadar se je pokazala potreba in preko tega motivirali za nadaljnje sodelovanje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Pri mladostnikih, ki so šli čez cel proces osvajanja večje samostojnosti (od reševanja skupaj z vzgojiteljem do povsem samostojnega ob minimalni spodbudi), je bilo opaziti večjo samozavest pri reševanju problemov in ponos zaradi dosežka. Obenem se je izkazalo, da po večjih samostojnih reševanjih tudi naprej pristopajo k reševanju sami in šele ob večjih

težavah iščejo pomoč vzgojitelja. Pri drugi skupini mladostnikov, ki so skupino zapustili predčasno, pa proces ni bil realiziran. Pri tem je zaskrbljujoče, da nenadno odhajajo bolj ogroženi mladostniki. Vprašanje, kako jim dati na voljo vire moči, ostaja odprto.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec sestavljajo mladostniki, ki so bili nastanjeni v Stanovanjski skupini Rdeča Kljuka v šolskih letih 2013/2014 in 2014/2015, to je skupaj 14 mladostnic in mladostnikov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Opazovanje z udeležbo (pogovor v skupini, individualni razgovori z mladostniki), zbiranje podatkov z ustno anketo, zbiranje anekdotskih zapisov.

Metode obdelave podatkov

Kvalitativna analiza podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so bili prikazani opisno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Samostojnost na področju urejanja formalnosti ima pozitiven vpliv na samostojnost nasploh in sovpliva k opolnomočenju mladostnika in samozavestnejšemu pristopu pri prevzemanju skrbi zase. Ugotovili smo, da ima veliko mladostnikov neurejene formalnosti (izbira zdravnika, ginekologa, nimajo računa na banki, niso vpisani v študentski servis, itd.) in da bi bilo dobro vsako leto vključiti nekaj obiskov v tovrstnih dejavnostih z namenom informiranja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je bil predstavljen timu v Stanovanjski skupini z namenom skupne uporabe za nadaljnjo delo. Predstavljen je bil tudi širšim sodelavcem.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Imamo vzpostavljen sistem urejanja formalnosti, kjer mladostnik lahko čim bolj samostojno ureja stvari, obenem pa ima podporo z naše strani in zbrane informacije/navodila kot vstopno točko. Vsako šolsko leto bomo obiskali nekatere institucije (banko, zavod za zaposlovanje, ipd.) in se informirali.

Možnosti uvajanja v druga področja

Samostojnost na enem področju motivira k samostojnosti na vseh. Trenutni projekt je potekal v stanovanjski skupini, vendar je lahko uporaben tudi za prehode iz drugih vrst institucionalnih oskrb. Morda bomo v prihodnje del zbranih informacij dali na spletno stran, kar je del razmišljanja o pomoči mladostnikom, ki predčasno zapustijo skupino.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Po izvedenem projektu imamo bolj organiziran in k samostojnosti mladostnika usmerjen pristop priprave na življenje po instituciji.

Literatura

Leskošek, V. *Youth Homelessness in Slovenia*. v Tivadar, B., Mrvar, P. (ur.). *Flying over or falling through the cracks? Young people in the risk society*. Ljubljana: Urad za mladino RS, 2002. ISBN 961-6101-10-2

Razpotnik, Š. Kaj se lahko iz biografij ljubljanskih brezdomcev naučimo za oblikovanje politik na področju brezdomstva. *Socialna pedagogika*, 2008, 12/5, 513-530.

Krajncan M. Analiza kriterijev oddaje otrok in mladostnikov v vzgojne zavode: doktorska dizertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, 2003.

Skalar, V. Okvirni vzgojni program za delo v vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah, mladinskih domovih in prevzgojnem domu. Ljubljana: ZRSŠŠ, 1995. ISBN 86-7759-326-8

Ending Homelessness: a Handbook for Policy Makers. FEANTSA, 2010.

Freire P. *Pedagogy of the oppressed*. New York ; London : Continuum, 2009. ISBN 0-8264-1276-9

Gimnazija Šentvid

Prušnikova 98

1210 Ljubljana

ESEJISTIKA

2012-2015

Vodja inovacijskega projekta: Irena Doljak

Sodelavci: Martina Berič, Barbara Bolarič, Nataša Lipovec

Konzulent: Andreja Čuk,

Zavod za šolstvo Novo mesto

Povzetek:

Namen našega projekta je bil razviti veščine v esejskem pisanju naših dijakov. Dijaki bi to dosegli s sistematičnim sledenjem naših pisnih esejskih navodil. Dijake smo naučili, kako napišejo esejski osnutek, ki jim pomaga razviti smiselno tezo in oblikovati premišljeno notranjo zgradbo eseja.

Abstract:

The project has been focused on obtaining the skills in essay writing by systematically following the teacher's written instructions. We have taught the students how to form an essay plan and draft which would help them to state and develop a consistent thesis and form a well thought-out essay structure.

Ključne besede: esej, interpretativno branje, načini razvijanja teme, kritično mišljenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V gimnaziji se dijaki srečajo z esejem, predvsem pri slovenščini je pomemben del ocene (tudi končne ocene na maturi). Šolska praksa je pokazala, da je treba dijake učiti usmerjenega branja, (kritičnega) razmišljanja ter predvsem razlaganja in utemeljevanja kot dveh najpomembnejših načinov razvijanja teme v eseju. Načrtno in po korakih jim je treba pokazati pot do šolskega eseja. Ta način dela bo izboljšal zmožnosti dijakov pri pisanju šolskega eseja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Za poglobljeno analizo je potrebno literarno delo prebrati večkrat. Prvo branje je doživljajsko (samostojno), nadaljnje branje je usmerjeno, namenjeno razlaganju in vrednotenju. Razlaganje in utemeljevanje sta osrednja načina razvijanja teme v obeh tipih šolskega eseja (razpravljalnem in interpretativnem). Razlaganje je način razvijanja teme, pri katerem si tvorec prizadeva, da naslovniku postane nekaj jasno, vzročno in logično utemeljeno ter da naslovnik spozna pomen ali bistvene lastnosti nekega pojava. Pri tem je pomembno, da navaja dejstva, ki so preverljiva v literarnem delu, dogodke, ki so se dejansko zgodili, in tudi subjektivno sodbo, ki izraža odnos bralca do literarnega dela. Pri razlaganju torej ugotavljamo, razčlenjujemo in analiziramo razmerja med pojavi oz. pomen in vlogo pojavov. Sporočamo, kaj je vzrok, posledica, pogoj, dopustnost oz. kakšno je razmerje do nečesa (nadrejen, podrejen, nasproten, enak). Pojav prikazujemo z več zornih kotov. Utemeljevanje je način razvijanja teme, pri katerem skušamo preko različnih postopkov podkrepiti in ponazoriti svoje trditve, razlage, mnenja, saj bralca prepričujemo, da to, kar trdimo, velja. Utemeljujemo s konkretnimi primeri iz besedila, z mnenji kritikov in strokovnjakov o literarnem delu, z literarnozgodovinskimi dejstvi in s sklicevanjem na lastne izkušnje in splošno znanje.

Za kakovosten šolski esej (vsebinsko, jezikovno, slogovno in zgradbeno) si morajo dijaki izdelati osnutek oz. načrt. Osnutek temelji na poglobljenem branju in analizi esejskih navodila s prepoznavanjem načinov razvijanja teme.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako po korakih usvojiti znanje in pridobiti zmožnosti pisanja razpravljalnega in razlagalnega/interpretativnega eseja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pri pouku slovenščine smo opazile, da za postopno in natančno usvajanje načinov razvijanja teme in kritičnega mišljenja za esejsko pisanje primanjkuje časa. To je bil razlog, da smo se

z ravnateljem dogovorili za 18 ur esejistike v prvem ocenjevalnem obdobju 3. letnika. S tem smo si zagotovile pogoje za sistematičen pristop.

Profesorice smo želele dijake naučiti samostojnega prepoznavanja načinov razvijanja teme. Odločile smo se, da bomo načine razvijanja teme postopno ozaveščale s tvorjenjem osnutkov. Osnutke smo pregledale, ovrednotile in se o njih pogovorile z dijaki. Opozorile smo jih na slabosti in pomanjkljivosti njihovih osnutkov. Dijaki so tako spoznali in sprejeli, da je osnutek temeljni del esejskega besedila. S preverjanjem in evalviranjem osnutka profesorice ugotavljamo, da je to nov didaktičen element za natančno razumevanje esejskih navodil in prepoznavanje načinov razvijanja teme ter posledično notranje zgradbe eseja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Predstavitev ideje modula esejistika na pedagoški konferenci
2. Priprava učnega programa in gradiva
3. Akcijsko raziskovanje – Kako izdelati osnutek/načrt za razpravljalni esej?
4. Evalvacija modula

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem za razvijanje veščine pisanja eseja je oblikovanje osnutka. Zato smo vodeno oblikovali poskusni osnutek, ga pregledali, izvedli pogovor z dijaki. Na podlagi teh izkušenj so dijaki samostojno oblikovali osnutek in pisali šolski esej.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Dijaki so se naučili pravilno razbirati glagole iz esejskih navodil in jih povezovati z načini razvijanja teme. To je razvidno iz osnutkov. Pri pisanju šolskega eseja v drugem ocenjevalnem obdobju so bili osnutki natančneje strukturirani (vsebovali so predvidene načine razvijanja teme in delne teze). Kakovost osnutka je v korelaciji s kakovostjo šolskega eseja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec so predstavljali dijaki tretjih letnikov splošnih in športnih oddelkov, ki so v šolskem letu 2014/2015 obiskovali Gimnazijo Šentvid.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Uporabljena je bila metoda vprašalnika za dijake, ki je bil kombiniran s 5-stopenjsko ocenjevalno lestvico. Vprašalnik vsebuje tudi vprašanja zaprtega tipa in vprašanja odprtega tipa.

Po izvedenem modulu Esejistika je bil izveden vprašalnik za dijake – aprila 2014 med urami slovenščine. Vsaka izvajalka modula je vsem prisotnim dijakom razdelil anonimni evalvacijski vprašalnik, pri čemer je opravila motivacijski nagovor in ustno pojasnila namen reševanja vprašalnika.

Metode obdelave podatkov

Izpisale smo najpogostejše odgovore dijakov in preštele njihovo pogostost (frekvence) in pri analizi 4. vprašanja rezultate prikazale grafično s histogramom povprečnih ocen. Preostala vprašanja evalvacijskega vprašalnika smo povzele.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo prikazale opisno (analiza in povzetek nekaterih vprašanj odprtega tipa).

Na vprašanje, ali so bili zadovoljni z obliko povratnih informacij o svojem znanju, je 52 dijakov (56 %) izrazilo zadovoljstvo z oblikami povratnih informacij o svojem znanju, 10 dijakov (11 %) je delno zadovoljnih, 31 dijakov (33 %) ni zadovoljnih.

Zadovoljni dijaki so izpostavili naslednje prednosti:

- jasno izpostavljanje napak z natančnimi utemeljitvami (kritični, a koristni popravki);
- ocenjevanje map in esejev (uvid v šibkejša področja);
- glasno pregledovanje in komentiranje nalog, predlogi izboljšav;
- pridobitev novih znanj in veščin;
- napredovanje v pisanju in boljša ocena iz eseja.

V skupini nezadovoljnih dijakov izpostavljajo:

- pomanjkanje lastnega interesa (nezanimanje);
- slabi rezultati (ocena se ni spremenila);
- premalo povratnih informacij.

Na vprašanje, kaj je po vašem mnenju največja prednost esejistike, je odgovorilo 88 dijakov (95 %).

Izpostavljeni so naslednji ponavljajoči odgovori:

- naučiti napisati esej (46 dijakov, to je 49 %);
- dobra priprava na maturo (13 dijakov, to je 14 %);
- natančnost/postopnost obravnave (7 dijakov, to je 8 %).

Ostali odgovori so: razvijanje talenta, postavljanje tez, učne mape, vaje za pisanje, naučiti načine razvijanja teme, postati bolj pismen, nujnost pisanja domačih nalog, vzorci esejev, podrobna navodila za pisanje eseja.

Na vprašanje, ali so zaradi sodelovanja pri esejistiki dijaki bolje pripravljeni na kritično in poglobljeno branje literarnih del, je 45 dijakov (48 %) menilo, da so bili že pred tem dobro pripravljeni na to. 42 (45 %) dijakov je menilo, da so bolje pripravljeni na poglobljeno in kritično branje literarnih del, saj so se naučili, na kaj morajo biti pri branju pozorni in bolje razumejo strukturo besedil. 6 dijakov (7 %) na vprašanje ni odgovorilo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Sistematično smo uvedli esej in s tem dosegli drugo raven inovacije – uvajanje. Na podlagi osnutka lahko dijaki samostojno tvorijo esejsko besedilo, kar je možnost za nov pristop. To je možnost doseganja tretje ravni inovacije – raziskovanje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Uporabniki dosežene novosti so dijaki 3. in 4. letnika gimnazije. Novost lahko uporabijo profesorji slovenščine in drugih predmetov, pri katerih se tvori esejsko besedilo in vprašanja oz. odgovori esejskega tipa. Uporabijo ga za sistematično usvajanje načinov razvijanja teme in razčlenjevanje besedil po načelu postopnosti.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sistematično učenje postopkov za pisanje eseja, s posebno pozornostjo na upoštevanju esejskih navodil in upoštevanju notranje zgradbe.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost lahko uporabijo profesorji slovenščine in drugih predmetov, pri katerih se tvori esejsko besedilo. Uporabijo ga za sistematično usvajanje načinov razvijanja teme in razčlenjevanje besedil po načelu postopnosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo učno gradivo.

Literatura

- Ambrož, D. et. al. *Branja 3*. 1. izd. Ljubljana: DZS, 2007. ISBN 978-86-341-2966-3.
- Ambrož, D. et. al. *Od spisa do eseja*. 1. izd. Ljubljana: DZS, 2006. ISBN 86-341-4005-9.
- Bešter, M. et. al. *Na pragu besedila: učbenik za slovenski jezik v 1. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. 1. izd. Ljubljana: Rokus, 1999. ISBN 961-209-099-8.
- Bešter, M. et. al. *Na pragu besedila: učbenik za slovenski jezik v 3. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. 1. izd. Ljubljana: Rokus, 2001. ISBN 961-209-240-0.
- Cankar, I. *Kralj na Betajnovi*. 2. izd. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2013. ISBN 978-961-01-2882-3.
- Cuderman, V. et. al. *Branja 2*. 1. Izd. Ljubljana: DZS, 2007. ISBN 978-86-341-2489-7.
- Cuderman, V. et. al. *Esej na maturi: v vrstcu zločina in krivde: F. M. Dostojevski, Zločin in kazen, Ivan Tavčar, Visoška kronika*. 1. Izd. Ljubljana: Intelego, 2005. ISBN 961-6558-00-5.
- Javornik, M. et. al. *Esej na maturi 2006*. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005. ISBN 86-11-16942-5.
- Koloini, D. et. al. *Esej na maturi 2008*. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2007. ISBN 978-961-01-0003-4.
- Tavčar, I. *Visoška kronika*. Ljubljana: DZS, 1994. ISBN 86-341-0623-3.
- Zajc Berzelak, K. et. al. *Govorica jezika 2/3*. 1. izd. Ljubljana: Modrijan, 2008. ISBN 978-961-241-277-7.
- Zajc Berzelak, K. in Velikonja, I. *Govorica jezika 1*. 1. izd. Ljubljana: Modrijan, 2007. ISBN 978-961-241-156-5.

<http://www.zrss.si/zvezekAR/>

http://www.ric.si/splosna_matura/predmeti/slovenscina/

OŠ Minke Namestnik - Sonje

Partizanska ulica 20

2310 Slovenska Bistrica

ZMOREM SAM

2012-2015

Vodja inovacijskega projekta: Janko Stergar

Sodelavci: Klavdija Fridrih, mentor; Zdenka Černelič, svetovalec; Brigita Marčič, svetovalec; Petra Marčič; Branka Orož, mentor.

Konzulent: mag. Nataša Vanček, OŠ Vencija Perka

Povzetek:

V posebnem programu OŠ Minke Namestnik - Sonje se izobražujejo učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju. Po 21. letu starosti se učenci v šolskem letu 2012/2013 še niso vključevali v program Učenje za življenje in delo, katerega poudarek je na samostojnejšem življenju in delu ter postopnem prehodu v delovno okolje mladostnikov s posebnimi potrebami. Med mladostniki smo takrat zaznali potrebo po drugačnem načinu dela in obravnavanih vsebinah.

S projektom smo z drugačnimi metodami, oblikami in vsebinami dela mladostnike v čim večji meri usposobili za samostojnejše in aktivnejše življenje ter jim omogočili lažji prehod v delovno okolje v nadaljevanju njihovih življenj. Glavni cilj projekta je bil: večja samostojnost pri preživljanju prostočasnih aktivnosti učencev v ožjem in širšem socialnem okolju. Dosegli smo tretjo raven novosti. Posamezna spoznanja in vsebine smo sedaj uspešno integrirali v program Učenje za življenje in delo, s čimer se je projekt lahko zaključil.

Abstract:

In the specific program at the Elementary School Minke Namestnik - Sonje we educate pupils with moderate, severe and profound intellectual disabilities. After the age of 21, pupils in school year 2012/2013 have not been included in the program Learning for life and work, where the emphasis is on a more independent life and work and the gradual transition into the working environment of young people with special needs. Among the adolescents we were detecting need for a different way of working and the issues discussed.

Within this project we have applied different methods, forms and content of work with teens, and trained them as much as possible for more independent and active life, and to facilitate the transition into the working environment in the future. The main objective of the

project was: greater autonomy in spending leisure-time activities of pupils in the narrow and wider social environment. We have reached the third level of innovation. Individual content has been successfully integrated into the program Learning for life and work, so the project could be completed.

Ključne besede: zmerna motnja v duševnem razvoju, razvijanje samostojnosti, aktivno preživljanje prostočasnih dejavnosti, učenje za življenje in delo

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

»Vsako spominjanje pomeni novo ustvarjanje mentalnih podob. Preteklost se na novo odkriva ob srečevanju s sedanostjo, ki tipajoč išče korak v prihodnost. Porajajo se številna vprašanja, ki omogočajo postavljanje novih domnev za bodočnost, ki morda ne bo pretirano svetla, verjetno pa nič manj zapletena, zanimiva in vznemirljiva kot sedanost in preteklost.« (Možina in Stritih, 1992: str. 18)

Preteklost oz. začetek projekta »Zmorem sam« sega v šolsko leto 2012/2013. Na posebnem programu naše šole je bilo vse več učencev z zmerno motnjo v duševnem razvoju¹ starejših od 21 let, ki so bili tudi po 15 let v istem programu. Program Usposabljanje (kasneje preimenovan v »Učenje«) za življenje in delo (UŽD), katerega poudarek je bil na samostojnejšem življenju in delu ter postopnem prehodu v delovno okolje ter čim večji socializaciji mladostnikov s posebnimi potrebami, se še ni izvajal. Med mladostniki smo opazili potrebo po spremembi načina dela in obravnavanih vsebinah. Pri učencih so se občasno pojavljali znaki naveličanosti in pretirane rutinizacije ter pomanjkanje elementov samoaktivnosti, kar je sicer tudi posebnost te motnje (Grubešič, 2014a). Učenci so imeli težave pri rokovanju z denarjem in s samoiniciativnostjo v širšem lokalnem okolju (npr. v restavraciji). Želeli smo razvijati dobro prakso, ki bi jo kasneje lahko vključili v program UŽD in sledili spoznanjem, da je, kot trdi Komljanc (2006), »razvoj dobre prakse usmerjen v odpravljanje šibkosti«.

Smiselno se nam je zdelo, da jim z drugačnimi metodami, oblikami in konteksti dela nudimo oporo za samostojnejše in aktivnejše življenje ter jim omogočimo predvsem lažji prehod v delovno okolje v prihodnosti.

¹ Otroci (in odrasli, op. a.) z zmerno motnjo v duševnem razvoju: imajo posamezne sposobnosti različno razvite. V učnem procesu lahko usvojijo osnove branja (osnovnih besed in znakov), pisanja in računanja, na drugih področjih (gibalnih, likovnih, glasbenih) pa so lahko uspešnejši. Pri učenju in poučevanju potrebujejo prilagoditve in konkretna ponazorila. Svoje potrebe in želje sporočajo, pri tem lahko potrebujejo podporno ali nadomestno komunikacijo. Posebno podporno potrebujejo pri vključevanju v socialno okolje. Usposobijo se lahko za enostavna, nezahtevna opravila, sicer pa potrebujejo podporno in različno stopnjo pomoči (Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami uporaba od 17. 7. 2015 > I. Otroci z motnjami v duševnem razvoju. (citirano 18. 8. 2015). Dostopno na naslovu <http://www.zrss.si/?rub=3492>). Zavedajoč se tega, da bodo vsi mladostniki, ki smo jih vključili v projekt, pomoč potrebovali vse življenje (Grubešič, 2014a), smo vseeno začeli s predpostavko, da ni vseeno, kakšna je ta stopnja pomoči in da je, glede na novejšo ugotovitve nevroznanosti o nevropastičnosti možganov, vseživljenjsko učenje smiselno.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učenje je proces, ki se nikoli ne zaključi. Tudi za odrasle osebe (po 18 letu) z motnjami v duševnem razvoju veljajo principi vseživljenjskega učenja. Pred akademskim ali učnim znanjem so v ospredju spretnosti, ki jih potrebujejo za čim večjo samostojnost pri vsakdanjih opravilih. Poleg izobraževanja je zato potrebna več poudarka nameniti tudi kakovostnemu preživljanju prostega časa. Mnoge osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju potrebujejo več spodbud in vodenja, da se same zaposlijo z dejavnostjo, ki jim prinaša veselje in zapolni njihov prosti čas. Zato jih je potrebno vključiti v dejavnosti, ki bodo prispevale k vključevanju v družbo (<http://www.zveza-sozitie.si/odraslo-obdobje.html>).

Motnja v duševnem razvoju je vseživljenjski problem in traja od rojstva do smrti. Zaradi znižanih intelektualnih sposobnosti učenci z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju niso nikoli popolnoma samostojni. S posebnimi vzgojnoizobraževalnimi procesi pa njihovo stopnjo samostojnosti in neodvisnosti lahko razvijamo do optimalnih meja (Grubešič, 2014a: str. 4). Naš inovacijski projekt smo na samih začetkih videli kot neke vrste »prelomno točko«, če parafraziramo Malcolma Gladwella (2009), kjer bi imele »majhne stvari« (tj. naš projekt) »velike posledice« (tj. predvsem za naše učence in tudi za drugačno šolsko prakso in razumevanje vzgojnoizobraževalnega procesa), pri čemer smo želeli slediti enemu izmed načel posebnega programa (Grubešič, 2014a: str. 7), ki izpostavlja funkcionalnost izobraževanja in usmerjenost le-tega v reševanje stvarnih problemov, s katerimi se bodo učenci srečevali pri svojem delu in v življenju.

Učenci, ki smo jih vključili v projekt, so bili tako rekoč kronološko na pragu odraslosti. Zato je bilo potrebno slediti spoznanjem, da »postati odrasel je tako pedagoški kot socializacijski proces, ki se izoblikuje s pomočjo učenja« (Novljan in Jelenc, 2000: str. 28). Način izpeljave področij, ki smo jih želeli razvijati v našem projektu glede na opisano začetno stanje, je skušal slediti fazam izkustvenega učenja (Kolb, 1984), glede na to, da imata tako akcijsko raziskovanje kot izkustveno učenje pomembno skupno izhodišče: Kurta Lewina (prim. Kolb, 1984: str. 17, 21). Pri izvedbi posameznih dejavnosti so si sledile faze: konkretne izkušnje oz. dejavnosti, ki smo jo izvedli; refleksije izkustva, kjer smo skušali ozaveščati in razmišljati o dejavnikih, ki vplivali na učenčevo (in učiteljevo) ravnanje v njej; abstraktne konceptualizacije, kjer smo primerjali reflektirano izkušnjo, pretekle izkušnje in teoretično znanje (ko je bilo to umestno); praktično eksperimentiranje, kjer smo načrtovali nove vzorce in strategije vedenja in jih preizkušali v praksi.

Vsebine dejavnosti so sledile ciljem izobraževanja odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju. Ti vključujejo nadaljnji osebni razvoj, izboljšanje kvalitete njihovega življenja, ohranjanje, utrjevanje in nadgradnjo že naučenega, razvijanje samostojnosti, samoodločanja in samozavesti (Novljan in Jelenc, 2000: str. 31), pri čemer je naš način (vprašanje *kako*) izvedbe vsebin skušal biti inovativen, ne izgubljač izpred oči cilja, ki smo si ga v projektu zastavili.

V izvedbo projekta smo integrirali različna področja posebnega programa, saj projekten način dela zahteva in hkrati omogoča to integracijo: splošna znanja s ciljem poznavanje vrednosti denarja; razvijanje in ohranjanje samostojnosti z naslednjimi cilji: ohranjanje pravil lepega vedenja in ustreznih socialnih navad, navajanje na izražanje potreb in želja ter na samostojno izbiro, spodbujanje samostojnega gibanja v ožji in širši okolici; aktivno

preživljanja prostega časa s pomembnimi cilji zadovoljevanje potreb po zabavi in druženju, vključevanje v okolje ter uporabljanje pridobljenega znanja v vsakdanjem življenju; dejavno državljanstvo s ciljem navajanje na samostojno odločanje in sprejemanje odgovornosti (Blaj idr., 2014; Grubešič 2014a; 2014b).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako projekt »Zmorem sam« vpliva na izboljšanje delovnih in zaposlitvenih tehnik, samostojnega preživljanja prostega časa in aktivnega vključevanja mladostnikov z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju v različne socialne skupine?

Sprva (v letu 2012) smo si zastavili naslednje cilje:

Z mladostniki z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki so starejši od 21 let, bomo skušali doseči naslednje cilje:

- spoznavanje in opravljanje (različnih, novih) delovnih in zaposlitvenih tehnik izven matične šole;
- večja samostojnost pri preživljanju prostega časa učencev v ožjem in širšem socialnem okolju;
- aktivnejše vključevanje v socialne skupine izven matične šole.

Po korenitem premisleku in pomembni ugotovitvi, da je »manj več«, saj je bilo s projektom veliko akcijskega kot tudi birokratskega dela, in da je potrebno pri raziskovalni spirali cilje vse bolj specificirati in jih konkretizirati, smo se v letu 2014 odločili, da bo cilj samo eden in da bo fokus našega inovacijskega projekta predvsem na njem:

Z mladostniki z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki so starejši od 21 let, bomo skušali doseči naslednji cilj:

- večja samostojnost pri preživljanju pristočasnih aktivnosti učencev v ožjem in širšem socialnem okolju.

Pod terminom večja samostojnost smo razumevali tri podpodročja, za katera smo pripravili opazovalne liste: 1. prepoznavanje lastnih potreb, želja-interesov, strategij, počutja, čustev; 2. ravnanje z denarjem; 3. orientacija v širšem socialnem okolju. V nadaljevanju smo pozornost namenili predvsem drugemu podpodročju, saj je bil metodološko primeren za spremljanje.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za izpeljavo raziskave smo se odločili, saj nas je zanimalo, kateri dejavniki, pristopi, načini dela bodo učencem pomagali pri njihovi večji samoiniciativnosti in jim predvsem pomagali pri razvijanju samostojnosti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Sestava projektne skupine; sprememba v zasedbi projektne skupine v začetku 2014/2015;
2. Soglasje staršev, da se strinjajo, da so učenci vključeni projekt; predstavitev projekta staršem v začetku šolskega leta 2012/2013; 2013/2014; 2014/2015.
3. Predstavitev projekta učencem vsak začetek šolskega leta; sodelovanje učencev s predlogi za izvedbe dejavnosti.
4. Izvedba dejavnosti med šolskim letom (v letih 2012-2015):
 - redno (1 krat tedensko v šolskem letu 2012-2013, nato 1 krat na štirinajst dni) smo obiskovali VDC Polž Slovenska Bistrica;
 - občasno (na štirinajst dni v šolskem letu 2012-2013, nato redkeje) smo obiskovali Center za starejše Metulj;
 - občasno so se učenci udeleževali aktivnega preživljanja prostočasnih dejavnosti zunaj institucije: 2 krat dvodnevno »spoznavno srečanje« (leto 2013) oz. »evalvacijsko srečanje« (leto 2015) udeleženi v projektu na Rogli, izvedene dobrodne akcije na šoli: zbiranje hrane za Zavetišče za male živali Maribor in za socialno ogrožene otroke, obisk kino predstav, obisk sovrstnikov na OŠ Gustava Šiliha v Mariboru in njih pri nas, odhodi v restavracije, ogledi nogometnih tekem slovenske reprezentance oz. I. SNL itn.
 - povezali smo se z Domom za starejše občane Poljčane, Enota Slovenska Bistrica, s katerimi smo se udeležili skupnega druženja v mestnem parku in na šolskem dvorišču.
5. Po vsaki dejavnosti smo aktivnosti reflektirali z učenci (običajno naslednji dan) in učitelji med seboj; skušali smo pogledati, kaj je bilo pri dejavnosti dobrega, kaj bi lahko prihodnjič naredili drugače. Kje so prednosti in kje slabosti.
6. Na tri mesece se je projektna skupina dobivala na sestankih, ki so bili namenjeni evalvaciji narejenega in načrtovanju ter organizaciji. Pripravili smo tabele z zadolžitvami posameznih članov tima, kar se je izkazalo kot učinkovito in je zagotavljalo preglednost pri izvajanju projekta.
7. Ob zaključku vsakega šolskega leta smo naredili skupno zaključno evalvacijo in skušali reflektirati projekt glede na kontekst: institucijo kot celoto in glede na lokalno okolje, v katerem šola deluje. Starši in strokovni delavci, ki niso bili v projekt vključeni neposredno, so izpolnili anketni vprašalnik o tem, kako so projekt dojemali.
8. Vsako leto smo se ubadali s konkretnjšo postavitvijo cilja in opustitvijo nekaterih vsebin, s katerimi ciljev oz. cilja nismo sledili. Šele v septembru 2014 smo uspeli cilj postaviti v enostavnejši obliki. Manj je več. In: če nekaj novega uvajaš, se moraš od nečesa, kar ni več funkcionalno, posloviti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Pomembna je bila delitev dela med strokovnimi delavci; pripravljenost vseh na sodelovanje; podpora ravnateljice in raznolika zasedba projektne skupine, v kateri nismo sodelovali le zaposleni v posebnem programu. Za organizacijo dejavnosti je bilo lažje, da smo bili člani tudi ožji sodelavci v posebnem programu, za projekt kot celoto, za »helikopterski pogled« ali pogled »kritičnega prijatelja« pa je bilo dragoceno, da sta bili v projektu tudi dve sodelavki, ki

nista zaposleni v posebnem programu. Ostali smo tako lažje ohranjali potrebno distanco, projekt je bil zaradi tega bolj »svež«.

- Projekt smo lažje zaključili tudi zaradi odločitve projektne skupine, da bomo sledili zgolj enemu cilju. V nasprotnem primeru bi se v birokratski dimenziji projekta izgubili, projekt bi se razdrobil, izgubil bi smisel.

- Sčasoma smo uvideli, da je ključno področje, ki ga s projektom izboljšujemo in ga hkrati tudi dopolnujemo pri rednem pouku, ravnanje z denarjem kot ključnim dejavnikom, na katerega smo se osredotočili. Pri pouku smo več dela namenili fazam refleksiji in abstraktni konceptualizaciji, medtem ko so z dejavnostmi v projektu učenci pridobivali konkretno izkušnjo in eksperimentirali v novih socialnih situacijah.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilji projekta so bili doseženi. O tem pričajo številni kazalci:

- končna evalvacija projekta z učenci (aprila 2015 Rogla); učenci so preko metod razgovora, skupinske diskusije in priprave plakata pripovedovali o doseganju ciljev, ki smo si jih zastavili; celo več: nekateri so svoje znanje, veščine pričeli uporabljati tudi v domačem okolju;

- evalvacija spremljevalnih listov: opazen napredek pri 4 od 6 učencev;

- refleksije učiteljev ob koncu vsakega šolskega leta in ob zaključku projekta.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Šest učencev; starost: 21-25 let; moški: 4, ženske: 2; zmerna motnja v duševnem razvoju.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Opazovalni list za vsakega izmed učencev (posnetek stanja in evalvacija);²

- poročila učiteljev po izvedenih dejavnostih (v šolskih letih 2012-2013; 2013-2014);

- vprašalnik: Opažanja v zvezi s projektom Zmorem sam (4 starši);

- vprašalnik: Opažanja v zvezi s projektom Zmorem sam (5 učiteljev, ki so še zaposleni v PP, a niso bili neposredni člani tima);

- poročila za spletno stran šole;

- prispevki za šolsko spletno glasilo Pikapolonica;

² Na začetku projekta smo izpolnjevali opazovalne liste po vsaki dejavnosti; opazovalni listi so bili preobširni in presplošni, zato smo jih nato spremenili in prilagodili enemu cilju.

- refleksije članov projektnega tima;
- neformalni razgovori s starši.

Metode obdelave podatkov

Podatke pridobljene s pomočjo opazovalnih listov smo analizirali s pomočjo primerjalne analize. Pri poročilih in refleksijah pa smo opravili kvalitativno analizo. Spoznanja smo analizirali in sintetizirali. Iz vprašalnikov smo izbrali nekatere kvalitativno pomembne opisnike in jih skušali integrirati v našo sintezo.

Prikaz rezultatov

Pri 4 od 6 učencev smo glede na primerjavo posameznih kazalcev na opazovalnih listih opazili izboljšavo predvsem na področju ravnanja z denarjem. Pri 5 od 6 učencev je bil cilj dosežen. Pri eni učenki se zaradi daljše odsotnosti nismo mogli opredeliti, medtem ko so bili pri enem učencu rezultati enaki.

Pozitivni odzivi članov projektnega tima. Naj jih navedem zgolj nekaj: »Opazen je napredek – v samostojnosti, zavedanju »da zmorem«, da drugi vedo, da zmorem.« / »Spremembe v načinu izobraževanja – prilagajanje življenjskim situacijam« / »Omogočeno jim je bilo, da so izrazili svoje mnenje, da so dajali predloge.« / »Začeli smo o njih razmišljati in jih jemati kot odrasle osebe.« / »Menim, da so na prostočasnih aktivnostih učenci najbolj uživali in tudi največ odnesli. Kot zaključek in vrhunec je bil dvodnevni izlet na Roglo. Izredno so uživali in govorili o tem še nekaj dni po tem.« / »V okolju sicer ta model še ni uveljavljen, vendar je že prej znan in poznan. Model pa se je razvil v organizirani obliki, bil sistematično voden in organiziran. Projektna skupina se je ob koncu ukvarjala z vprašanji nadgradnje projekta ter dodatnimi zaposlitvami oz. dejavnostmi. Projekt je sledil smernicam po nenehnih izboljšavah ter dopolnitvah.« / »Nezanemarljivo je dejstvo, da smo s tem pritegnili tudi starše, ki mislim, da so bili nad projektom več kot navdušeni.«

Starši so izražali zadovoljstvo: »Pomanjkljivosti v projektu ni.« / »Prednosti so v socializaciji otrok.« / »Projekt je otroku prinesel nove prijatelje in dogodke, ki še jih ni doživela.« / »Kar tako naprej.«

Odzivi učiteljev, ki niso bili vključeni v projekt: »Mislim, da je bil projekt pozitivno sprejet tako s strani učencev kot staršev.« / Učiteljica je opozorila tudi na težave, s katerimi smo se srečevali člani projektnega tima: »Preživljanje aktivnega časa v dejavnostih je potegnilo za sabo požrtvovalnost učiteljev, ki so to počeli v svojem prostem času.« / In še o učencih: »Aktivno preživljanje prostega časa izven šole, za njih ob neobičajnem času, je bilo nekaj novega. Začutili so, da so del odraslih.« / »Za učence je bilo veliko storjenega na osebnostni rasti in večji samostojnosti.« / Prednosti, ki jih je omenila učiteljica: »Odstopanje od načrtanih togih smernic učnega programa, vključitev v ožjo in širšo okolico. Daje možnost približevanju smernicam odraslih v duševnem razvoju, ki zahtevajo, čim daljšo samostojno oskrbo.«

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Cilj je bil dosežen.
- Pomemben dosežek je, da so bili učenci ustrezno obravnavani tudi glede na njihovo kronološko starost in socialno zrelost – starejši učenci potrebujejo opolnomočenje in

razumevanje strokovnih delavcev, ki jih ne obravnavajo zgolj na podlagi njihovih kognitivnih sposobnosti ampak tudi glede na njihovo kronološko starost, ki je vedno tudi družbeno konstruirana.

- Učenje v sicer delno strukturiranih a neformalnih situacijah je za učence vzpodbudno in učinkovito.
- S pomočjo Kolbovega kroga izkustvenega učenja so učenci (in učitelji) prehajali med vsemi štirimi fazami in tako dokazali njegovo upravičeno uporabo v šoli.
- Okvir funkcioniranja učencev smo postopoma širili in skušali ustvarjati pogoje za motivacijo učencev s tem, da so bili v nekaterih socialnih situacijah primorani delovati zunaj t. i. cone udobja.
- Največji napredek pri učencih je bilo moč zaznati pri ravnanju z denarjem, medtem ko pri področjih prepoznavanja lastnih potreb, želja, strategij, čustev in orientacija v širšem socialnem okolju ni bilo zaznati napredka, oz. je stanje ostalo enako. Opazen je napredek pri učencih v zavedanju »da zmorejo«. Sami.
- Pomembna ugotovitev za strokovne delavce: manj je več, ki nam bo iztočnica tudi za nadaljnja akcijska raziskovanja pa tudi pri organizaciji vzgojno izobraževalnega procesa.
- Projekt je učinkoval v vseh smereh: pozitivni so bili vplivi na učence, na starše in na širše lokalno okolje. Prispeval je svoj del k večji prepoznavnosti šole.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Povezovanje z institucijami v širšem lokalnem okolju: VDC Polž Slovenska Bistrica – tamkajšnji zaposleni in uporabniki so spoznali naše učence in naš način dela; Center za starejše Metulj; Dom za starejše občane Poljčane – Enota Slovenska Bistrica; Filozofska fakulteta Maribor.
- Posredni učinki: sprejemanje (ali pa vsaj spoznavanje) naše populacije, kar je posledica objav v lokalnih medijih (Bistriške novice, Informator, spletna stran šole) in neposrednega pojavljanja v okolju.
- Večja prepoznavnost šole.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Tretja (3.) raven novosti: razvijanje dobre prakse.

S projektom smo pripravili izhodišča za vpeljavo programa Učenje za življenje in delo, ga smiselno dopolnili in dodali nekatere prvine in dejavnosti, ki našim učencem na področju razvijanja samostojnosti manjkajo. Tako je prišlo do uspešne sinhronizacije procesov in vsebin projekta Zmorem sam in programa Učenje za življenje in delo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Šole ter drugi zavodi, ki izvajajo posebni program, varstveno delovni centri, Društvo Sožitje, centri za usposabljanje delo in varstvo, centri aktivnosti za starejše, domovi za ostarele, vzgojni zavodi, delodajalci – socialna podjetja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju organizacije in izvedbe priložnosti za povezovanje s širšim lokalnim okoljem; majhnost nam omogoča fleksibilnost; raznoliko izobražen kader nudi večdimenzionalen pogled in razumevanje. Lahko nudimo svetovanje na tem in podobnih področjih. Zainteresirani smo za sodelovanje in povezovanje z drugimi institucijami pri podobnih projektih.

Literatura

Blaj, N., Hegeduš, B., Horvat, J., Stipanič, J. *Učni načrt za področje Splošna znanja*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2014. (citirano 18.8.2015).

Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/posebni_program/Splosna_znanja.pdf

Gladwell, M. *Prelomna točka: kako lahko imajo majhne stvari velike posledice*. Ljubljana: Orbis, Založba poslovnih uspešnic, 2004. ISBN 961-6372-28-9

Grubešič, S. *Posebni program vzgoje in izobraževanja [Elektronski vir]*. Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport : Zavod RS za šolstvo, 2014 (a). (citirano 18.8.2015).

Dostopno

na:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/posebni_program/Posebni_program_vzgoje_in_izob.pdf

Grubešič, S., Kavčič, Tj., Kneževič, I. *Učni načrt za področje Razvijanje in ohranjanje samostojnosti*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2014. (citirano 18. 8. 2015). Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/posebni_program/Razv_in_ohranjanje_samostojnosti.pdf

Jurišič, B. *Odraslo obdobje*. (citirano 18. 8. 2015). Dostopno na:

<http://www.zveza-sozitie.si/odraslo-obdobje.html>

Kolb, D. *Experiential learning. Experience as The Source of Learning and Development*. London: Prentice Hall, 1984. ISBN 0-13-295261-0

Komljanc, N. *Skriti zaklad. Inovacijski projekti vzgojno-izobraževalnih zavodov v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in Ministrstvom za šolstvo in šport*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2006. (citirano 18. 8. 2015). Dostopno na:

http://www.zrss.si/pdf/260811092844_ip_viz_zavodov_gradivo.pdf

Možina, M. in Stritih, B. Avtopoeza: procesi samoorganiziranja in samopomoči. *Socialno delo*, 1992, let. 31, št. 1/2, str. 19 – 79.

Novljan, E. in Jelenc, D. *Izobraževanje odraslih oseb u motnjami v duševnem razvoju*. Ljubljana: Center Kontura, 2000. ISBN 961-9652-08-9

Osnovna šola Veržej / Enota Dom (Vzgojni dom Veržej)

Puščenjakova ulica 7

9241 Veržej

KINOLOŠKO-DOŽIVLJAJSKÉ URICE SOCIALNO PEDAGOŠKO VPLIVANJE S POMOČJO ŽIVALI-PSA

2014-15

Vodja inovacijskega projekta: Kamila Kramarič

Sodelavci / izvajalci projekta: Vekoslav Potočnik, Stela Kovačič

(in ostali vzgojitelji ter psihologinja Maja Seliškar)

Konzulent: dr. Franci M. Kolenec

Povzetek:

V vzgojnem domu v Veržejú živali že dolga leta vključujemo v domsko življenje. Rezultati izvajanja teh dejavnosti pri delu z otroki oz. mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami kažejo, da pri mnogih otrocih in mladostnikih ta metoda prinaša pozitivne rezultate. Otroci s posebnimi potrebami takšne dejavnosti sprejmejo odprti rok, saj so prav oni najbolj oškodovani ravno na področjih, na katerih te metode prinašajo najboljše rezultate: od čustvovanja, odnosov in komunikacije, do razvijanja osebnostnih lastnosti, sposobnosti in vedenj. Dosedanje izkušnje so nas prepričale, da za to skupino otrok prisotnost živali (v tem šolskem letu in še posebej psa) nima le vzgojnih, izobraževalnih in/ali sprostitevnihi učinkov, temveč lahko tovrstne učinke dober strokovnjak, ki ima tako občutek za delo z ljudmi kot za delo s psom, izkoristi celo v terapevtske namene. S pomočjo psa najde pot do otroka, ga spozna, mu pomaga predelovati njegove osebne težave in konflikte, ga usmerja naprej in mu pomaga terapevtske učinke prenesti na nova področja, v nova okolja.

Ključne besede: socialno-pedagoško vplivanje s pomočjo živali, pes, otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami oz. motnjami, pozitivni učinki metode

Abstract:

At the Educational Home/Institution Veržej we include animals in everyday life for a long time now. The results of these activities carried out with children or youngsters with emotional and behavioural difficulties and disorders are positive in many cases. Children with special needs accept these kind of activities with open arms as the fields in which these methods deliver the best results are the fields at which these children suffered the most: emotions, relationships, communication, developing personal characteristics, competences and behaviour. Our experiences convinced us that the presence of the animals for the group of this kind of youngsters doesn't have just the educational and/or relaxing effects, but can also be used in therapeutical purposes by the expert with a good sense for working with people as well as dogs/animals. The expert can find the path to the child, get to know the child, help him/her go through personal problems and conflicts, can guide him/her forwards and can help him/her use these therapeutical effects in new fields or environments with the use of the dog.

Problemsko stanje

Populacija otrok in mladostnikov (v nadaljevanju otrok) v vzgojnih domovih se je v zadnjem desetletju močno spremenila in s tem tudi delo socialnega pedagoga. Nekoč uporabljane metode več ne zadostujejo za doseganje zastavljenih ciljev. Strokovni delavci v teh domovih so prepuščeni lastnim znanjem, sposobnostim in iznajdljivosti, kako se tej populaciji približati, z njo ustvariti dobre odnose in pogoje za skupno življenje ter znotraj teh uspešno korakati proti zastavljenim strokovnim ciljem. Za slednje mora najti nove, drugačne poti...

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Otroci, ki imajo čustvene in vedenjske težave oz. motnje, so za naša prizadevanja pogosto veliko težje dosegljivi, na različnih področjih obremenjeni z mnogimi kombiniranimi težavami / motnjami. Neredki med njimi z nami niso pripravljeni sodelovati, vzpostaviti primernih odnosov, komunicirati, reševati svojih težav, kaj šele predelovati svoja čustva in spremeniti vedenje. Zato v veržejem zavodu dejavnost s pomočjo psa izvajamo kot eno izmed poti za doseg naštetega. Praksa v tujini je pokazala, kako uspešni so pri tem različni strokovnjaki, ki v svoje delo vključujejo žival. Pri nas vidimo to metodo kot eno tistih, ki jo je potrebno izvajati tako v obliki dejavnosti kot tudi v terapevtske namene. Seveda je v obliki prostovoljstva to veliko premalo, potreba po tem je pri otrocih veliko večja, pomoč dobi premalo otrok. Dejavnost mora biti priznana kot redna oblika dela z otroki in za izvajalca sistematizirano delovno mesto.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

»Vpliv dejavnosti s pomočjo psa na čustvovanje, vedenje, socialne kompetence in odnose s soljudmi pri populaciji otrok/mladostnikov v vzgojnem zavodu«

Glavni cilji

1. pozitivni učinki metode dela / odgovor na raziskovalno vprašanje (pomen metode, psa in strokovnjaka s posebnim znanjem za učinkovito vzgojno delo v vzgojnem zavodu);

2. uporaba psa kot medija za bolj učinkovito delo z otrokom oz. mladostnikom (počutje, razpoloženje, odnosi, motivacija, komunikacija, reševanje konfliktov, prenos učinkov v druge situacije in odnose, doživljanje uspeha, dvig samopodobe...).

3. utemeljitev potrebe po sistematizaciji delovnega mesta za izvajalca te metode

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi za izpeljavo raziskave so prav v potrebi po dosegi zastavljenih ciljev, ki so opisani v poglavju »problemsko stanje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Dejavnost izvajamo že nekaj let, zato so bili naši cilji, načrti in izpeljava jasno izdelani.

1. faza

Po začetnem sestanku izvajalcev inovacijskih projektov na ZRSS smo si zastavili konkretne cilje in naredili temeljit načrt. Razdelile so se vloge strokovnih delavcev, ki so v projektu

sodelovali (določili smo koordinatorja in strokovnega vodjo, izvajalca dejavnosti, tiste. ki bodo spremljali in analizirali učinke).

Ugotovili smo potrebe otrok, da v dejavnosti sodelujejo in oblikovali dve skupini otrok, ki sta dejavnost obiskovali skozi vse leto.

2. faza

zajema celoletni potek oz. izvajanje dejavnosti in spremljanje njenih učinkov pri otrocih (na podlagi opisnih vprašalnikov mentorjem, otrokom, matičnim vzgojiteljem in psihologinji, ki je z otroki izvajala priložnostne razgovore).

3. faza

Analiziranje in zapis učinkov na podlagi:

- opazovanja s strani strokovnih delavcev,
- razlag in izpolnjevanja vprašalnikov otrok in strokovnih delavcev ter
- pogovorov oz. pol strukturiranih intervjujev odprtega tipa psihologinje z otroki.

Izvajanje dejavnosti poteka v dveh stalnih projektnih skupinah s po tremi mlajšimi in starejšimi fanti. Ostale otroke se je vključevalo le po potrebi oz. njihovih željah, ko je prihajalo do izpadov otrok iz projektnih skupin. Izvajanje dejavnosti vključuje:

- spoznavanje živali in okolice,
- nega, hranjenje, skrb za žival nasploh, odnos z njo, sprehod,
- doživljanje dejavnosti in same živali,
- obisk veterinarja,
- izvajanje osnovnih vaj poslušnosti, motivacijskih iger s psom z strani otrok/mladostnikov,
- medgeneracijsko sodelovanje,
- obisk kmetije,
- sprotna refleksija otrok, matičnih vzgojiteljev in psihologinje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi, katerim smo se posvetili so bili: počutje in doživljanje zavodskega življenja s strani otrok, nesprejemanje otrok le-tega, slabi odnosi in/ali komunikacija z različnimi udeleženci procesa, nesproščenost in različna negativna čustva, slabo vključevanje v skupine ter posledično nesprejemljivo vedenje v različnih življenjskih situacijah.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V kolikšni meri so doseženi posamezni cilji je razvidno prav v pozitivnih spremembah funkcioniranja otrok na pravkar omenjenih področjih in s tem boljših pogojih za nadaljnje delo z njimi.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Evalvacija je zajemala šest otrok, vključenih v dve skupini, ki so dejavnost obiskovali skozi vse šolsko leto. Trije med njimi so bili k dejavnosti vključeni že tudi prejšnje leto, ko so se skupine menjavale skozi posamezna srečanja in se dejavnost še ni izvajala v okviru inovacijskega projekta (IP). Tako je letos potekala dejavnost konstantno v ponedeljek za prvo skupino otrok in v sredo za drugo skupino otrok.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

so bile predvsem opazovanje, observiranje, pogovori in intervjuji ter pisni vprašalniki.

Za zaključno evalvacijo dejavnosti so se pripravili vprašalniki treh sklopov in sicer:

- za matične vzgojitelje posameznih otrok,
- za mentorja dejavnosti in za otroke ter
- pol strukturiran intervju s strani psihologinje.

Metode obdelave podatkov

Podatki so zbrani v opisni obliki in sicer glede na vse tri vprašalnike. Ker je vzorec majhen, statistične obdelave nismo delali. Sami odgovori nazorno prikazujejo želene rezultate, oz. dosežene cilje dejavnosti.

Prikaz rezultatov

Pričakovanja s strani obeh mentorjev so bila glede na prejšnje izkušnje visoka, kar pa se je na koncu pokazalo kot upravičeno v samih odgovorih vseh sodelujočih.

Matični vzgojitelji posameznih otrok vključenih v dejavnost so odgovarjali na vprašalnik, ki je zajemal splošna vprašanja, kot npr. zainteresiranost otroka za to obliko dejavnosti, ali se je v tem času posamezni primanjkljaj pri otroku izboljšal, pa do konkretnih vprašanj za točno določena področja, kot so učno, vedenjsko, odnosi z otroki in odraslimi, samovrednotenje, razgibanost. Njihova opažanja, vrednotenje in ocena dejavnosti so pokazala pozitiven premik na vseh področjih in pri vseh otrocih. Prav tako vsi zelo podpirajo dejavnost in vidijo potrebo po vključitvi še večjega števila otrok. Pozitivni učinki so tako vidni prav na vseh področjih. Izboljšala se je učna uspešnost, zbranost, doslednost in skrb. Zmanjšala se je konfliktnost, povečala sproščenost, komunikativnost, umirjenost in samozavest. V odnosih se je izboljšala empatija, zmanjšala impulzivnost, povečalo se je spoštovanje drugih. Samovrednotenje in

samopodoba sta pri vseh izboljšana in izražena na različne načine. Razgibanost posledično prav tako večja.

Otroci so skozi svoje občutke in osebna razmišljanja odkrito odgovarjali na vprašanja kot so: kaj jim pomenijo živali, zakaj je ta dejavnost drugačna od drugih dejavnosti, kaj menijo o psički, kako sebe doživljajo preko dejavnosti in kaj bi povedali ter kako se zahvalili psički. Otroci so se zelo realno ocenili in presenetljivo podrobno ter odkrito opisali svoja doživljanja pri dejavnosti in posamezne občutke, ki so zelo pozitivno naravnani. Sebe in svoje težave vidijo izboljšane, oziroma odpravljene. Vsi so prepričani v učno uspešnejše in bolj odgovorno šolsko delo, v izboljšanje odnosov tako z vrstniki kot domačimi, manj konfliktnosti in večjo komunikativnost.

Psihologinja je z vsemi sodelujočimi otroki opravila pol strukturiran intervju z vprašanji odprtega tipa, kot je npr. kaj ti je pri kužku všeč, kaj ti največ pomeni, kako ti koristi druženje z živaljo, pri čem ti pomaga in na kakšen način, kaj si pri sebi opazil tekom celega leta, si se kaj spremenil, kaj drugače doživljaš, vidiš in ceniš, kaj bi pri tej dejavnosti spremenil, kako bi dejavnost lahko pomagala drugim otrokom, na kakšne načine in zakaj. Odgovori poročajo o pozitivnih učinkih, predvsem o večji sproščenosti, umirjenosti (oz. manjši »divjosti«), o prijetnih občutkih, ko se družijo z živalmi, se z njimi igrajo, jih sprehajajo itd. Otroci omenjajo prijetne občutke ob igri in zabavi, kako jim je težko, ko se morajo od živali posloviti. Nekateri opažajo pozitivne učinke neposredno po dejavnosti, drugi spet bolj tekom časa, vsi pa se strinjajo, da bi tudi drugi otroci s to dejavnostjo pridobili veliko dobrega predvsem v odnosu do živali, nekateri pa tudi v odnosih do drugih otrok. Nekateri si dejavnosti želijo še več, še pogostejše. Otroci navajajo, da so lahko razvili primeren odnos do živali, ter opazovali interakcijo med seboj. Prepoznavali so medsebojne učinke vpliva razpoloženja in čustvovanja.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Evalvacija IP, vrednotena skozi vprašalnike, je tako pokazala zelo pozitivne rezultate in vrednotenje s strani sodelujočih otrok, kot tudi s strani njihovih matičnih vzgojiteljev ter mentorjev. V kolikor imajo otroci možnost sprotnega ocenjevanja in preverjanja svojih odzivov in odzivov živali ter možnosti umeščanja svojih občutkov v primeren kontekst, ugotavlja domska psihologinja, je takšen način preživljanja prostega časa za otroke s čustvenimi in vedenjskimi težavami še toliko bolj dobrodošel in večplastno koristen.

Rezultati dokazujejo močno potrebo po takšni vrsti dejavnosti, širjenju le-te in uvajanje v vsakodnevno življenje otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami oz. motnjami.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Izvajanje dejavnosti se čuti tako pri samih otrocih kot tudi na ravni celotnega domskega življenja, ki tudi ostale udeležence ozavešča o pomenu vsebin dejavnosti, predvsem pa na

ravni medsebojnih odnosov ter spoštovanja tistih, s katerimi živimo in bivamo. Eden od naših stranskih ciljev je bil tudi o tej metodi dela ozavešiti širšo javnost, zato smo o njej zapisali tudi dva prispevka: enega v lokalni reviji in drugega v eni od slovenskih strokovnih revij. Vse z namenom, da odpravimo tabuje in napačne slike o tem, kaj se lahko s to dejavnostjo pri otrocih doseže. Želimo si, da ta metoda dela postane del tega, kar otrokom ponujamo uradno tudi na vsej slovenski ravni.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dejavnost bomo skozi inovacijski projekt izvajali tudi prihodnje leto, jo poskušali razširiti še na kakšnega od otrok, jo izboljševati in jo seveda uporabiti tudi v terapevtske namene (sprostitvev, predelovanje čustev, umirjanje, učenje ustreznih odnosov in načinov komuniciranja, reševanje konfliktnih situacij, spreminjanje vedenja itd.).

Možnosti uvajanja dejavnosti v druga področja

vsekakor obstajajo, vendar za to potrebujemo drugačne pogoje. Po eni strani uradno priznanje dejavnosti kot dela programa, ki ga izvajamo, po drugi pa vsaj osnovna sredstva za izvajanje oz. pokrivanje stroškov. V tem kontekstu je pomembna tudi mreža oblik te pomoči in definiranje tega, kaj, kdo in kako zmore izvajati dejavnost, da bo prinašala pozitivne, tudi terapevtske učinke.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

»Močni smo v tem, kar smo zapisali in to lahko ponudimo marsikateremu otroku in mladostniku tudi v prihodnosti...

Literatura

Kramarič Kamila (2015), v reviji Didakta, Socialno - pedagoško delo s pomočjo živali kot ena od poti do cilja v Vzgojnem domu Veržej

OŠ FRANA KRANJCA CELJE

HRAŠOVČEVA 1

3000 CELJE

NOČ BRANJA

2009 – 2015

Vodji inovacijskega projekta: Klavdija Krbavac, profesorica razrednega pouka, Anja Kunej, profesorica razrednega pouka.

Sodelavci: Eva Ambrož Hažič, profesorica razrednega pouka; Adrijana Mlinarič, profesorica razrednega pouka; Ivica Plešnik, profesorica razrednega pouka; Barbara Petan, profesorica biologije in kemije; Veronika Jelen Polak, profesorica angleščine; Sabina Hriberšek, profesorica geografije in zgodovine; Aleksandra Velenšek, profesorica angleščine; Alja Žekar, profesorica razrednega pouka; Bojan Rebernak, profesor geografije in zgodovine; Mateja Štor, profesorica razrednega pouka; Mateja Rokavec, profesorica slovenščine; Dragica Milojević, knjižničarka; Nataša Hartman - Meštrov, profesorica razrednega pouka; Jana Draksler, profesorica matematike; Janja Đaković, profesorica slovenščine.

Konzulent: /

Povzetek:

V projektu je bilo vsako leto vključenih od 60 do 70 učencev, drugih in tretjih razredov. Učenci so imeli možnost doživeti branje in stik s knjigo v najrazličnejših oblikah in metodah dela. Projekt vsako leto izvedemo v dveh dneh. V tem času učenci ustvarjajo v likovnih delavnicah, iščejo skriti zaklad, ogledajo si lutkovno predstavo, imajo nočni kino, individualno berejo v delavnicah in pred spanjem, pripovedujejo si pravljice in delijo svoje bralne izkušnje z drugimi ter prespijo v šoli.

V teh letih izvajanja projekta smo učencem približali pomen branja in jim predstavili branje kot dogodek in način za prijetno izkoriščen ter preživet prosti čas.

Prišli smo do spoznanja, da otroci z veseljem in bolj pogosto posegajo po knjigah. Tudi vzgojno zahtevnejši otroci so za delo in branje zelo motivirani. Sam dogodek je nagnjen k pozitivnemu pristopu tako do branja kot tudi do medsebojnih odnosov. Med otroci in učitelji poteka sproščena komunikacija.

Zaradi pozitivnih odzivov in velikega povpraševanja po dogodku, bomo s projektom nadaljevali tudi v prihodnje.

Abstract:

Each year, the project includes 60 to 70 students from 2nd and 3rd grade. The students have the opportunity to experience reading and to get in touch with the book in a variety of forms and methods of work. Each year, the project is carried out in two days. In that time, students create in art workshops, they look for hidden treasure, they watch the puppet show, they have a late-night cinema, they read individually in the workshops and before bed time, they tell fairy tales and share their reading experience with others and, at last, they sleep over at school. In those years of the project we have drawn the importance of reading nearer to children. We have presented the reading as the event and the way of how to pleasantly spend some free time. We have come to the conclusion that children reach for books more often and with pleasure. Also educationally more demanding children are highly motivated in reading and working. The event itself is prone to a positive approach to reading as well as to their relations. Among children and teachers there is a relaxed communication. As the result of positive responses and of great enquiry on the event, we are going to continue with the project also in the future.

Ključne besede: branje, medsebojni odnosi, komunikacija, ustvarjanje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otroci se v prvem razredu prvič srečajo z branjem in opismenjevanjem. Ker so prvi koraki v svet bralne pismenosti za nekatere učence precej zahtevni, smo jim želeli pomagati in jih spodbuditi, da bodo k branju radi pristopali ter s projektom povečali njihovo bralno motivacijo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Učenci morajo v prvem triletju šolanja osvojiti tehniko branja s tiskanimi in pisanimi črkami ter tekoče brati svoji starosti, spoznavni, sporazumevalni in recepcijski zmožnosti ustrezna besedila, napisana s tiskanimi in pisanimi črkami. Svoje razumevanje prebranega morajo dokazati tako, da določijo okoliščine nastanka besedila, sporočevalčev namen, temo besedila in da povzamejo bistvene podatke ter besedilo obnovijo. (Mohorčič, Lukšič 2011, 75)

Dvig bralne pismenosti je tisto k čemur stremimo vsi. Bralno pismen je tisti, ki bere tekoče, razume prebrano in uporablja prebrane informacije za reševanje učnih in življenjskih problemov. Bralno tehniko zna prilagajati glede na cilj branja in vrsto bralnega gradiva. (Pečjak, Gradišar, 2002)

V Sloveniji pa v zadnjih letih opazamo znaten upad bralne aktivnosti. Narejena je bila raziskava z naslovom *Razvoj bralnih zmožnosti učencev v osnovni šoli z bralno značko* (Jamnikar in Perko 2003). Pokazalo se je, da le 37% učencev tretjih razredov v prostem času

bere vsak dan. Pri sedmih razredih je ta odstotek še nekoliko nižji in sicer le 18% sedmošolcev bere vsak dan.

Tudi mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS 2001, v kateri so sodelovali slovenski tretješolci, njihovi starši, učitelji in ravnatelji, je pokazala, da so za bralne dosežke pomembni motivacijski dejavniki. (Mullis, Martin, Gonzales in Kennedy, 2003)

Po mnenju strokovnjakov je eden najpomembnejših korakov pri pospeševanju motivacije za branje poznavanje načinov, kako spodbujati učence k branju ter prepoznavanje učencev z nizko motivacijo za branje. (Elley, Gradišar, Lapajne, 1995) Problematiki bralne motivacije je treba nameniti več pozornosti, saj številne raziskave poudarjajo povezanost bralne motivacije z učno uspešnostjo. Guthrie in Wigfield (2000, v OECD, 2002) poudarjata, da se učencu šele takrat, ko postane zavzet bralec, »odprejo« možnosti za učenje, kar je povezano z uspešnostjo nadaljnjega šolanja. Avtorja sta posebej poudarila da lahko zavzetost za branje kot eden od dejavnikov motivacije pomembno kompenzira učenčevo manj spodbudno domače okolje za učenje.

Glede na te podatke in še vse druge raziskave, ki kažejo na padec bralne motivacije ter s tem povezane tudi bralne pismenosti, smo se odločili, da bi z našim projektom pripomogli k večji motivaciji otrok do branja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati motivacijo za branje in s tem povečati bralno pismenost?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

c

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Zasnovali smo ga interdisciplinarno, zato ga lahko vključimo v pouk ali druge oblike šolskega dela. Naša šola ga izvaja za učence drugih in tretjih razredov. Vsako leto določimo temo Noči branja in nato načrtujemo izvedbo dveh projektnih dni.

Faze projekta:

1. Načrtovana projektna tema šol. l. 2014/15 nosi naslov Čarobna noč. Izberemo ožji tim sodelavk, ki sodelujejo pri pripravi in izvedbi. Vključimo tudi zunanje sodelavce, ki pripravijo svoj del programa. Izvedba traja dva dni, petek in sobota.
2. Za uvodno motivacijo si izberemo ustrezni kratki film, literarno zgodbo, fotografijo ipd. Izberemo obliko dela (delavnica, igra, okrogla miza, debata,...). Glavna knjižna junaka vodita in spremljata otroke na njihovih dogodivščinah.

3. Učence spodbudimo k razmišljanju o pomenu branja in doživljanju branja kot smotrno preživljanje prostega časa. Branje naj ne bo prisila temveč užitek. Učenci podoživljajo prebrane zgodbe in se izražajo o vsebini prebranega.
4. Opazujemo dejavnost otrok v bralnih kotičkih in spremljamo njihov napredek. Skupaj sestavimo lestvico »naj« knjig in izberemo otrokom najljubše knjige. Ustvarjalne izdelke uporabimo za skupno razstavo.
5. Projekt aktualiziramo z neko novo aktivnostjo povezovanja z ožjim ali širšim okoljem s ciljem, da kakšno izmed svojih zamisli praktično preizkusimo. Aktivnost objavimo na svoji spletni strani in v lokalnem časopisu ali televiziji.
6. Ob koncu projekta naredimo evalvacijo s sodelujočimi učiteljicami in analiziramo izvedbo projektnega dne.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi slabe motivacije za branje smo na šoli poleg vseh drugih dejavnosti, ki jih že počnemo, uvedli za učence prve triade še dodatno motivacijo v obliki noči branja in bralnih kotičkov.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učenci so spoznali, da se lahko pogovarjajo in navežejo medsebojne stike tudi ob branju in listanju literature in ne samo preko igre in računalniških igrice. Zanimanje za knjige in branje kot takšno se je s tem spoznanjem pri učencih povečalo.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci drugih in tretjih razredov ter sodelavci in sodelavke.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke za raziskavo smo zbirali s pomočjo naslednjih pretežno kvalitativnih tehnik:

- tehnike opazovanja z naslednjimi pripomočki: beležke, delovni zapisi in preglednice
- analiza izdelkov in dokumentov (dnevnik dogajanja, anekdotske beležke, zapisniki delovnih sestankov, samoevalvacija branja, izdelki in vtisi učencev).

Metode obdelave podatkov

Na sestankih projektne skupine smo poročali o ugotovitvah na podlagi analiz omenjenih dokumentov. Urejene podatke smo najprej opisali in končno povezali med seboj.

Prikaz rezultatov

V učilnice smo učencem postavili bralne kotičke v katerih so bile različne literarne zvrsti. Bralni kotiček so polnili tudi otroci s svojimi knjigami, ki so jih prinesli od doma. Opazili smo, da se

učenci zelo radi ter zelo pogosto zadržujejo v kotičkih. V njih so se pripravljali na projektni dan, saj so morali za vstopnico na dogodek izbrati svojo najljubšo knjigo in jo predstaviti sošolcem in prijateljem. Bralni kotiček so redno uporabljali tudi v podaljšanem bivanju ter skupaj z učiteljem obiskovali knjižnico ter si izbirali literaturo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Branje omogoča hitro sprejemanje vsakdanjih informacij, lažje razumevanje učne snovi, boljše medosebne odnose in odprtost za nova spoznanja. Bralec ima notranje polno življenje, bolj spoznava sebe in druge. Zaradi potrebe po dvigu bralne motivacije in bralne pismenosti smo s tem projektom izboljšali motivacijo za branje na vseh ravneh pouka. Pogovor med učenci o prebranem daje motivacijo drugim, da berejo zgodbe o katerih so učenci razmišljali, jih predstavljali. Projekt spodbuja vsestranski razvoj: socializacijo v skupini, timsko delo, dvig vrednot, skrb za zdravje, hrano in higieno.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt z naslovom Noč branja je zelo učinkovit, zabaven in pozitivno naravnan za spodbujanje otrok pa tudi odraslih k branju. Zaradi pozitivnih odzivov učencev, staršev in učiteljic smo se odločili prijaviti ta projekt kot inovacijski projekt. V krajevni skupnosti smo kot šola s tem projektom postali zelo prepoznavni.

Učenci imajo možnost doživeti branje in stik s knjigo v najrazličnejših oblikah in metodah dela. V tej noči učenci ustvarjajo v likovnih delavnicah, iščejo skriti zaklad, imajo nočni pohod, si ogledajo gledališko ali glasbeno predstavo, imajo nočni kino, individualno berejo v delavnicah in pred spanjem, pripovedujejo pravljice in delijo svoje bralne izkušnje z drugimi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Z Nočjo branja predstavljamo branje kot dogodek in prijetno izkušnjo. Motivacija za branje je zato večja.

Možnosti uvajanja v druga področja

Učitelji na drugih šolah lahko uporabijo tiste aktivnosti za katere presodijo, da so za njih uporabne in ki so jim všeč.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša organizacija projekta se je v vseh šestih letih vsakoletno izpopolnjevala, zato lahko ponudimo ostalim pomoč in svetovanje pri sami organizaciji in izvedbi.

Literatura

- Pečjak, S., Gradišar, A. 2012. Bralne učne strategije. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pečjak, S., Magajna, L., Podlesnik, A. 2012. Bralni test. Ljubljana, Filozofska fakulteta.
- Pečjak, S. 2010. Psihološki vidiki bralne pismenosti. Ljubljana, Filozofska fakulteta.
- Grginič, M. 2006. Družinska pismenost. Domžale: Izolit.
- Kropp, P. 2000. Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Tržič: Učila.
- Grosman, M. 2006. Razsežnosti branja, Za boljšo bralno pismenost. Ljubljana: Karantanija.
- Jezeršek, M. idr. (2011). Učni načrt: program osnovna šola SLOVENŠČINA. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Nolimal, F. (ur.). (2011). Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi, zbornik prispevkov konference. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na naslovu: http://www.zrss.si/bralnapismenost/files/ZBORNIK_BRALNA_PISMENOST_2011.pdf (1.8.2012)

Dijaški dom Ptuj

Arbajterjeva 6

2250 Ptuj

VSI RAZLIČNI, VSI ENAKI POD STREHO DIJAŠKEGA DOMA PTUJ

2014-2015

Vodja inovacijskega projekta: Klementina Pulko, prof. zgo. in soc.

Sodelavci: Darka Jurgec, dipl. org.

Sonja Leben, učiteljica raz. pouka

Stanka Kuhar, medicinska sestra

Konzulent: mag. Vera Bevc, ZRSS, OE Maribor

Povzetek:

V Dijaškem domu Ptuj živijo dijaki, učenci, učenci in dijaki s posebnimi potrebami, študentje in brezdomci – tretja in četrta kategorija brezdomcev, osebe brez stanovanja. Vsi ti stanovalci živijo v isti stavbi, koristijo skupne prostore in se nenehno srečujejo, se pa med seboj slabo ali pa sploh ne poznajo. To so bili tudi glavni razlogi, da smo se odločili za projekt s katerim smo želeli povezati, uskladiti in nadgraditi življenje in delo različnih populacij, ki živi v Dijaškem domu Ptuj.

V okviru projekta smo izvedli številne aktivnosti in različne oblike sodelovanja (kostanjev piknik, delavnice, druženje v prostem času, druženje in sodelovanje pri različnih prireditvah v domu), katerih namen je bil komunikacija med stanovalci, povečanje osebnega poznanstva, druženje, sklepanje poznanstev, razvijanje čuta sprejemanja drugačnosti, povečanje občutka varnosti in sprejetja ter razvijanje dobrih medsebojnih odnosov.

V sodelovanju s centrom za socialno delo omogočamo v domu nastanitev brezdomcev, ki smo jih v okviru projekta, prav tako uspešno vključili v življenje in delo dijaškega doma, jim prisluhnili ter pomagali pri reševanju njihovih težav.

Ugotavljamo, da smo v okviru projekta povečali osebno poznanstvo med stanovalci in delavci v domu, dosegli večjo pripadnost domu, povečali toleranco do drugačnosti in pozitivnejši odnos do lastnine doma. Prav tako smo opazili, da se stanovalci doma pogosteje spontano družijo, se pogovarjajo in si pomagajo pri vsakdanjih opravilih.

Abstract:

The Boarding school Ptuj living pupils, students of regular high school, pupils and students with disabilities, collage students and homeless people – of the third and fourth homeless category, those without a home.

All of these residents live in the same building, share spaces and are constantly confronted with each other, but are poorly or not at all familiar with each other. These were the main reasons that we chose for the project which we wanted to connect, coordinate and upgrade the life and work of the different populations that live in Boarding school Ptuj.

Within the project we carried out numerous activities and various forms of cooperation (chestnut picnic, workshops, socializing leisure, socializing and participation in various events in the home), where the purpose was communication between the residents, increase personal friendships, socializing, making new acquaintances, development sense of accepting differences, increase the sense of security and the adoption and the development of good relations.

In a collaboration with the social work center we are able to accommodate homeless people in the home, we have also incorporated the project successfully into the life and work of a boarding school, listened and helped solve their problems.

We discovered that we have increased personal acquaintance between the residents and workers in the home, achieved greater loyalty, increased tolerance of diversity and positive attitudes towards home ownership. We have also noticed that the residents at home more often spontaneously socialize, discuss and get help with everyday tasks.

Ključne besede: sprejemanje, druženje, varnost, brezdomci

Problemno stanje

Opis problema v praksi

V Dijaškem domu Ptuj živijo dijaki, učenci, dijaki in učenci s posebnimi potrebami, študentje in brezdomci (v nadaljevanju opredeljeni kot stanovalci). Brezdomci, ki bivajo v domu, po Evropski klasifikaciji brezdomstva spadajo v tretjo in četrto kategorijo brezdomstva. Pri teh dveh kategorijah gre za skrito, manj vidno brezdomstvo, kjer ljudje zaradi različnih vzrokov – brezposelnost, finančne težave, ločitve, slabe poklicne usposobljenosti ali bolezni – ostanejo brez lastnega bivalnega prostora. Vsaka namestitev je dobro pretehtana in narejena v sodelovanju s svetovalci Centra za socialno delo Ptuj. V času bivanja v domu se trudimo s temi ljudmi delati naprej, jih aktivno vključiti v življenje doma, pomagati pri iskanju zaposlitve, možnosti nastanitve drugje ter tako preprečiti socialno izključenost.

Tako raznolika populacija bivaajočih v domu je posledica dolgoletnega dela povezanega z delom proti socialni izključenosti, odzivnosti doma na potrebe okolja ter hkrati iskanja možnosti zapolnitve bivalnih kapacitet, ki padajo zaradi nizkega vpisa dijakov in učencev v dom.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

V Dijaškem domu Ptuj smo si zadali nalogo, da vsem stanovalcem doma omogočimo najugodnejše pogoje za čim boljše vključevanje v življenje in delo dijaškega doma. Pri delu smo osredotočeni predvsem na cilje, ki stanovalce doma usmerjajo k socializaciji, učenju odgovornosti, osamosvajanju, k oblikovanju pozitivnih medsebojnih odnosov, k socialni integraciji v ožjem in širšem okolju in k razvijanju ekološke ozaveščenosti. (LDN, Dijaški dom Ptuj)

Posebno pozornost posvečamo pozitivnemu odnosu do sebe in drugih ter socialni vključenosti posameznika.

Te cilje lahko realiziramo samo z razvijanjem spoštovanja, strpnosti, tolerance, pozitivne samopodobe, odprtosti in komunikativnosti, za kar pa potrebujemo veliko ustvarjalnosti, znanja in pripravljenosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako uskladiti, povezati in nadgraditi življenje in delo različnih populacij v Dijaškem domu Ptuj?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Stanovalci dijaškega doma živijo v isti stavbi, koristijo skupne prostore in se nenehno srečujejo, vendar se med seboj slabo ali pa sploh ne poznajo. S projektom smo želeli spodbuditi komunikacijo med njimi, povečati osebno poznanstvo, stanovalce spodbuditi in vključiti v skupne aktivnosti, razvijati čut sprejemanja drugačnosti ter povečati občutek varnosti in sprejetja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo se lotili ugotavljanja potreb in želja vseh, ki bivajo in delajo v domu. Dobljene podatke smo upoštevali pri oblikovanju vsebin in ciljev projekta. Sledila je seznanitev delavcev in stanovalcev doma z vsebino in cilji projekta, spodbujanju k sodelovanju ter dogovor o vrsti in oblikah sodelovanja.

Izvedli smo naslednje vrste in oblike sodelovanja:

- kostanjev piknik (peka kostanjev, igra spoznavanja, športne igre);
- delavnice (peka peciva, izdelava novoletne in pustne dekoracije doma);
- druženje stanovalcev v prostem času (družabne igre, pogovori, skupen ogled različnih oddaj in filmov);
- druženje in sodelovanje pri različnih prireditvah v domu (predstavitve projekta Mirno morje, prihod Dedka mrza, Igre dobre volje, slovo maturantov, zaključna prireditev).

Spremljanje izvajanja sodelovanja je potekalo s pomočjo ugotavljanja uspešnosti posameznih aktivnosti, intervjujev z udeleženci in dokumentiranjem aktivnosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ves čas projekta smo vse vključene v projekt spodbujali k sodelovanju, bili odprti za njihove potrebe, predloge in želje ter iskali in prilagajali vsebine, da bi bile zanimive in bi jih pritegnile.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Zaposleni in stanovalci dijaškega doma so ob skupnih aktivnostih razvijali in krepili dobre medsebojne odnose, razvijali čut sprejemanja drugačnosti in doživljali pozitivna doživetja ter izkušnje.

V aktivnosti projekta so se vključevali vsi stanovalci doma, s čimer smo uspeli vključiti v življenje in delo dijaškega doma tudi nastanjene brezdomce. Prav tako smo tem osebam prisluhnili in pomagali pri reševanju njihovih težav (pisanju prošenj, izpolnjevanju zahtevkov za denarno pomoč in vlog za Stanovanjski sklad,..) ter jim tako s ponudbo pedagoške ljubezni dali občutek sprejetja in varnosti.

Med stanovalci doma se je povečalo osebno poznanstvo, pripadnost domu in toleranca do drugačnosti ter dosegel pozitivnejši odnos stanovalcev do lastnine doma.

Opazili smo tudi, da se stanovalci doma pogosteje spontano družijo, se na hodniku pozdravljajo in spregovorijo nekaj besed ter pomagajo pri vsakdanjih opravilih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni vsi, ki bivajo v dijaškem domu (dijaki, učenci, dijaki in učenci s posebnimi potrebami, študentje in brezdomci) ter zaposleni. Posredno pa tudi starši, center za socialno selo in mestna občina.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo opazovanja, beleženja števila sodelujočih v aktivnostih, izmenjavo mnenj med sodelavci, beleženja sprotnega odziva sodelujočih, s povratnimi informacijami vključenih in individualnimi razgovori.

Metode obdelave podatkov

Kvalitativna in kvantitativna analiza dobljenih podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo predstavili na pedagoški konferenci.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob predstavitvi in seznanitvi delavcev in stanovalcev doma s projektom je bilo zaznati odobravanje in pripravljenost na sodelovanje. Kostanjevega piknika se je udeležila večina delavcev in stanovalcev doma, vsi so tudi aktivno sodelovali v dejavnostih in se družili med seboj. V igri spoznavanja so sodelovali vsi udeleženci piknika in je bila zelo dobra izbira za navezovanje stikov in poznanstev. Udeleženci piknika so bili zelo zadovoljni s takšnim, neformalnim druženjem, saj so mnogi šele takrat spoznali s kom vse bivajo pod skupno streho in se soočili z drugačnostjo. Posledično tega druženja so se hitreje in lažje odločili za sodelovanje v naslednjih dejavnostih. Posebej všeč jim je bila delavnica peka peciva pred božično - novoletnimi prazniki, ki je bila tudi zelo dobro obiskana. S to delavnico smo spodbudili in opogumili brezdomce v domu, da so se med prazniki, ko ostalih stanovalcev ni bilo v domu, povezali, spekli pecivo in skupaj pričakali novo leto.

Sprva načrtovana druženja stanovalcev v prostem času ob igranju družabnih iger, gledanju televizije in pogovorih so sčasoma postala spontana, saj so se stanovalci družili tudi izven načrtovanih terminov.

Kot posledica vseh teh aktivnosti v okviru projekta, se je pokazalo, da se je v domu povečalo osebno poznanstvo in izboljšali medsebojni odnosi. Stanovalci in zaposleni v domu so

pridobivali izkušnje za sobivanje, življenje drug z drugim, medsebojno razumevanje, predvsem pa strpnost. Opazili smo tudi, da se je povečalo število stanovalcev in zaposlenih, ki so sodelovali pri prireditvah v domu, kakor tudi tistih, ki so si jih prišli ogledat.

Težava s katero smo se soočali je bila načrtovanje terminov aktivnosti, ki bi ustrezal vsem v domu. Zaradi tako raznolike populacije stanovalcev je bilo zelo težko uskladiti termin dejavnosti, ki bi ustrezal vsem.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je bil v okolju dobro sprejet. Na začetku so se pojavljali posamezni dvomi, ki pa so se po predstavitvi in konkretnih informacijah o projektu razblinili.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Kot novost lahko navedemo nove oblike dela (nastale s principi prilagajanja metod dela) in vključitev brezdomcev v vzgojni proces - ponudba pedagoške ljubezni.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost je prenosljiva na ustanove (zavodi, društva,...), ki se ukvarjajo z različno populacijo ljudi. Projekt lahko uvajajo tudi ostali dijaški domovi.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo dobro strokovno znanje in izkušnje, ki so pridobljene iz primerov prakse. Le-to in prostorske pogoje lahko pomudimo drugim.

Literatura

Dijaški dom Ptuj. (2014). Letni delovni načrt 2014/15. Ptuj.

Cepin, M., Uršič, D., Hamler, L., Korošec, M., Mah, M., Bernik, J. (2012). Medgeneracijsko sodelovanje v mladinskih organizacijah. Ljubljana: Zveza tabornikov Slovenije.

Društvo defektologov Slovenije. (1997). Uresničevanje integracije v praksi. Vzgoja in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Ljubljana.

Vrtec Ljutomer,
Fulneška ulica 5,
9240 Ljutomer

VEČ GIBANJA OTROK IN ODRASLIH DANES ZA BOLJ ZDRAV JUTRI

2014 – 2015

Vodja inovacijskega projekta: Ksenja Kosi Viher; dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok

Sodelavci: Marija Pušenjak, ravnateljica; Simona Copot, pom. vzg., Ingrid Štefančič, vzg.,
Nataša Ferš Ošep, predstavnica staršev

Konzulent: Špela Bergoč in Fanika Fras Berro, svetovalki Zavoda za šolstvo

Povzetek:

Gibanje je danost in osnovna otrokova potreba z željo po nenehnem raziskovanju okolice in prostora. Preko igre otrok zadovoljuje potrebe po gibanju, razvija svoje gibalne sposobnosti, spodbuja domišljijo in duševne razsežnosti, hkrati pa je igra pomembna tudi za socializacijo. K otrokovemu pozitivnemu odnosu do gibalnih sposobnosti največ doprinesejo starši in vzgojitelji, ki s svojim zgledom razvijajo otrokov odnos do zdravega življenjskega sloga in navad.

V prvem delu je predstavljena problematika, ki smo jo zaznale vzgojiteljice v našem vrtcu in ki je skrb zbujajoča za širšo sodobno družbo. Otroci se že v zgodnjem otroštvu premalo gibajo, mnogi niso ustrezno gibalno kompetentni, kar vpliva na telesni razvoj in dolgoročno na njihovo zdravje. Z navedenimi cilji smo želeli vplivati na oblikovanje zdravega življenjskega sloga ter gibalnih navad otrok in odraslih. V nadaljevanju so teoretična izhodišča, zakaj je pomembno, da smo starši in vzgojitelji dosledni in še posebej pozorni v tako zgodnjem otroštvu, ko so otroci najdovzetnejši na vplive okolja. Osrednji del je namenjen predstavitvi izvedbe projekta. Uspešnost in učinkovitost projekta smo prikazali s primerjavo podatkov dobljenih iz ankete in navedenih z grafi. V zadnjem delu navajamo strokovne ugotovitve in spoznanja, ki smo jih zasledili tekom izvedbe. Rezultati so pokazali, da smo s rednimi gibalnimi dejavnostmi v vrtcu in aktivnim vključevanjem staršev v proces vplivali na gibalne navade otrok in odraslih in spodbudili interes do gibalnih dejavnosti tudi tistim otrokom, ki jim gibanje ni predstavljalo izziva. Ob koncu projekta je bilo gibalno aktivnih 47% več anketiranih kot ob začetku projekta.

Abstract:

Movement is a resource and an elementary child's need with a wish for constant exploration of the surroundings. A child fulfills the need to move through playing, develops his or her motor skills, encourages imagination and spiritual dimensions and at the same time playing is very important for socialisation. Parents and educators play a key role in child's positive attitude towards motor skills. They develop child's attitude towards healthy lifestyle and habits by being a role model for them.

Problems perceived by the educators/teachers in our kindergarten are presented in the first part. These problems are of great concern to the general contemporary society. Children do not engage in physical activities enough even in early childhood. Many are not adequately physically competent, which affects their physical development and in long terms is bad for their health. We wanted to form a healthy lifestyle and physical habits of children and adults with the listed objectives. What follows are the theoretical bases, why it is important for parents and teachers to be consistent and especially aware in the early childhood when the children are the most susceptible for the influences of the environment. The middle part is dedicated to the presentation of the implementation of the project. Success and efficiency of the project were proved with the analysis of the data gathered by the survey and drawn graphs. Scientific findings discovered in the course of the execution are presented in the last part. The results showed that the regular physical activities in kindergarten and actively involving parents in the process can positively affect physical habits of children and adults and can encourage interest in physical activities to children to whom they didn't present a challenge. At the end of the project there were 47% more physically active children than at the beginning.

Ključne besede: gibanje, otroci, starši, vzgojitelji, zdrav življenjski slog

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pogosto zasledimo raziskave, ki poročajo, da se današnji otroci manj gibajo ali so slabše gibalno razviti kot so bili otroci v preteklosti. Razlogi zato so različni, od pomanjkanja časa staršev, številnih drugih obveznosti, do sodobne tehnologije, kot je televizija in računalnik. Kljub temu, da v vrtcu posvečamo gibalnim dejavnostim veliko pozornosti se zavedamo, da ima vse več otrok težave na področju motorike. Da bi otroci v spodbudnem okolju razvili gibalno-športne aktivnosti kot sprostitveno in razvedrilno preživljanje prostega časa ali del njegovega vsakdana, smo k sodelovanju povabili starše, ki s svojim zgledom pomembno vplivajo na stališča svojih otrok.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Uvajanje in seznanitev otrok s športnim in zdravim načinom življenja že v vrtcu je zelo pomembno, ker je otrok v predšolskem obdobju najbolj dojemljiv, nima predsodkov in negativnih izkušenj, prav tako pa tega obdobja kasneje v celoti ni mogoče več nadoknaditi. Razvijanje gibalnih sposobnosti in gibalni razvoj sta odločilna v zgodnjem otroštvu, ko je ves organizem, zlasti pa živčni sistem, najdovzetnejši za vplive okolja. Predšolsko obdobje je z vidika razvoja zato eno najbolj občutljivejših obdobji za razvoj naravnih oblik gibanja, ki so podlaga za zahtevnejše oblike gibanja (Videmšek in Pišot 2007).

Razvoj poteka od naravnih oblik gibanja do celostnih in skladnostno zahtevnejših športnih dejavnosti, v interakciji med zorenjem, učenjem in posameznikovo lastno aktivnostjo. Potrebi po gibanju in igri sta otrokovi primarni potrebi. Z gibanjem otrok zaznava in odkriva svoje telo, preizkuša, kaj telo zmore, doživlja veselje in ponos ob razvijajočih se sposobnostih in spretnostih ter gradi zaupanje vase. Gibanje daje otroku občutek ugodja, varnosti, veselja, skratka dobrega počutja. Otrok raziskuje, spoznava in dojema svet okrog sebe. V gibalnih dejavnostih je telo izhodiščna točka za presojo položaja, smeri, razmerja do drugih; otrok razvija občutek za ritem in hitrost ter dojema prostor in čas (Videmšek M., Stančević B., Zajec J., 2012).

Trend sodobne družbe je preživljanje prostega časa pred televizijskimi in računalniškimi zasloni, na pametnih telefonih in tablicah, kjer otroke vabijo mamljive vsebine in aplikacije, pred katerimi otroci preživijo preveč prostega časa. Vse manj je igre na prostem, kjer bi otroci razvijali domišljijo, ustvarjalnost in pridobivali motorične spretnosti. Osnovne elemente različnih športov lahko preko igre predstavimo otrokom že v predšolskem obdobju. Pomembno pa je, da uporabljamo športne pripomočke, ki so prilagojeni otrokovi razvojni stopnji.

Otrok, ki bo prosti čas preživel v okolju bogatem z različnimi gibalnimi izzivi oz. v okolju, ki ga spodbuja k temu, se bo igral spontano, hkrati pa bo razvijal gibalne spretnosti in sposobnosti. Najpomembnejšo vlogo pri tem nosimo seveda starši, ki dajemo otrokom zgled. Skupaj pojdemo na igrišče, v naravo ali na potep.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako bomo dosegli, da bodo redne gibalne dejavnosti del vsakdana vsakega otroka in odraslega?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Skozi inovacijski projekt smo želeli oblikovati pozitivni odnos do gibalnih dejavnosti otrok in odraslih. Skupaj smo iskali nove oblike gibalnih dejavnosti za otroke in starše s ciljem oblikovanja aktivnega, zdravega življenjskega sloga in navad otrok ter staršev. Redne gibalno-športne dejavnosti bodo otrokom dolgoročno predstavljale nove izzive preživljanja prostega časa za družino in dvignile njihovo kakovost življenja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- V začetku šol.l. 2014/15 smo se sestale članice projektne skupine. Na podlagi zaznanega problema smo načrtovale dejavnosti, ki bi otroke notranje motivirala,
- pogovor z otroki znotraj skupine in vključevanje njihovih predlogov v izvedbo projekta,
- seznanitev staršev z izvedbo projekta in predstavitev programa,
- anketiranje staršev pred izvedbo projekta,
- vsakodnevna jutranja razgibavanja in gibalne minutke,
- tedenske tematsko obarvane vadbene ure,
- sodelovanje v projektu FIT gibanja,
- sodelovanje v projektu Mali sonček in Dnevnik potovanj,
- tedenske »Športne novice« preko improviziranega televizorja, kjer so otroci individualno poročali o popoldanskih aktivnostih v družinskem okolju,
- jesenski družinski pohod,
- popoldanske gibalne delavnice s starši in strokovno konzulentko,
- spomladanski družinski pohod v sodelovanju s Kasaškim klubom Ljutomer v katero so vključeni starši, ki so sodelovali v IP projektu,
- anketiranje staršev po izvedbi projekta,
- primerjava rezultatov in priprava poročila,
- evalvacija in vrednotenje dela s strokovno skupino,
- predstavitev dosežkov staršem in strokovnemu osebju vrtca.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Opis in prikaz kazalcev v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta so navedeni v naslednji točki

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo 17 otrok starih od 4 do 6 let in njihovi starši.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke o uspešnosti projekta smo zbirali s sprotno evalvacijo izvedenih dejavnosti, povratnimi informacijami staršev ter odzivi otrok, ki so jih izkazovali do gibalnih dejavnosti. Učinkovitost projekta smo preverili s pomočjo anketnih vprašalnikov, ki smo jih pripravili pred in po izvedbi projekta. Rezultate smo med sabo primerjali.

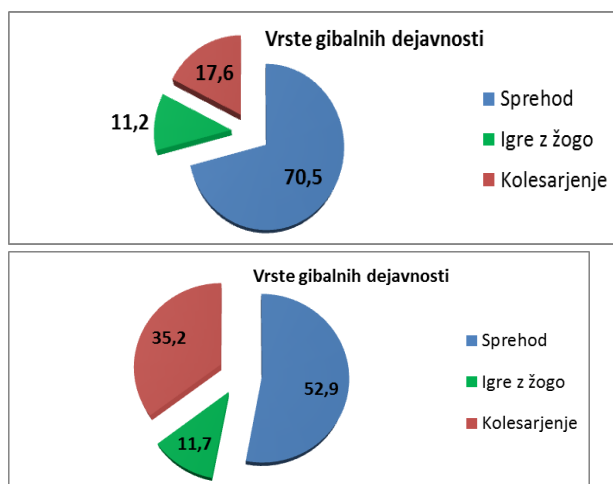
Metode obdelave podatkov

Uporabili smo deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja.

Prikaz rezultatov

Rezultati ankete so bili predstavljeni staršem otrok, projektnemu timu in ostalemu vzgojnemu osebju

Na prvo vprašanje so anketiranci odgovarjali, katere gibalne dejavnosti največ izvajajo skupaj z otrokom.

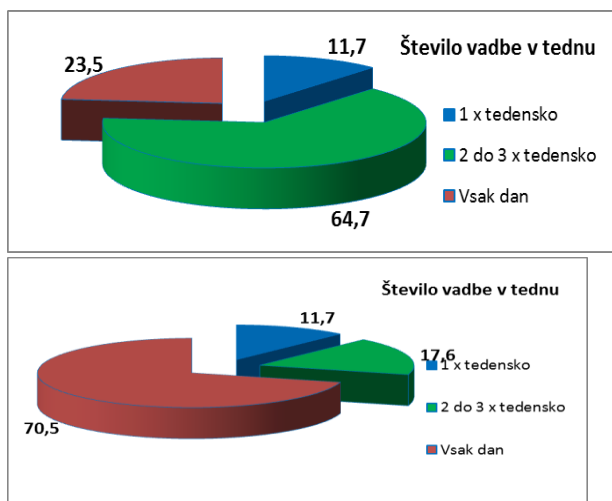

Graf 1: Vrste gib. dejavnosti pred izvedbo projekta

Graf 2: Vrste gib. dejavnosti po izvedbi projekta

Primerjava gibalnih dejavnosti se razlikuje v tem, da se je ob koncu projekta povečala aktivnost s kolesi, poganjalci in skiroji in zmanjšala aktivnost sprehoda, kar je predvidoma tudi odvisno od letnega časa. V jesenskem času so dnevi hladnejši in se starši verjetno pogosteje odločajo za sprehod. Odstotek iger z žogo je ostal nespremenjen.

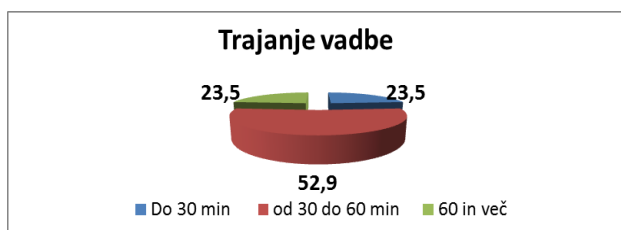
V drugem vprašanju so anketiranci odgovarjali, kolikokrat na teden izvajajo gibalne dejavnosti.

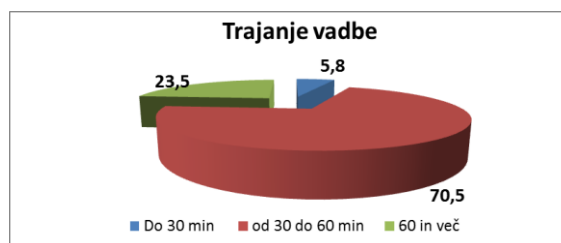
Graf 3: Število vadbe v tednu pred izvedbo projekta Graf 4: Število vadbe v tednu po izvedbi projekta

Iz primerjave podatkov pridobljenih iz prve in druge ankete je viden napredek. Razvidno je da se 70,5% staršev ob zaključku IP gibalnih dejavnosti skupaj z otroki poslužuje vsak dan, kar pomeni 47% več kot ob začetku projekta. 17,6% sodelujočih se giblje 2 do 3x tedensko in 11,7 % vseh anketiranih se športno rekreira 1x tedensko.

V tretjem vprašanju smo spraševali, kako dolgo traja gibalna dejavnost.

Graf 5: Trajanje vadbe pred izvedbo projekta

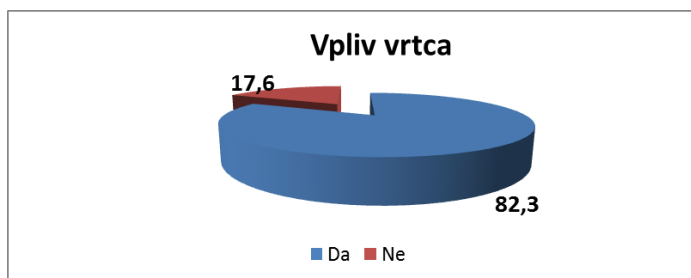
Graf 6: Trajanje vadbe po izvedbi projekta

Primerljivost podatkov od začetka IP in ob koncu se spet kaže v napredku, kar pomeni, da se je trajanje vadbe povečalo. Do 30 min se giblje 5,8% anketiranih, od 30 do 60 min se giblje 70,5% vseh sodelujočih od tega je 17,6% staršev povečalo čas namenjen gibalnim aktivnostim. 60 min in več se giblje 23,5%, kar je identično kot v začetku.

Četrto vprašanje je v začetku projekta starše nagovarjalo k idejam in predlogom s katerimi bi lahko še vplivali na spremembo gibalnih navad in oblikovanje aktivnega življenjskega sloga otrok in odraslih. Predlogi so bili:

- ples,
- razvijanje spretnosti na plezalih, plezalni steni, drevesih...
- igre z obroči,
- pohodi, spontana intuitivna gibanja

Ob končanem projektu smo starše spraševali ali so jih skupne gibalno/športne aktivnosti v vrtcu spodbudile k pogostejšemu gibanju v družinskem okolju?

Graf 7: Vpliv vrtca

Iz grafa 7 je razvidno, da 82,3% staršev potrjuje, da so jih skupne gibalno/športne aktivnosti resnično spodbudile k pogostejšemu gibanju v družinskem okolju. 17,6% staršev pa to zanika.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z izvedbo projekta se je izkazalo, da smo s sistematičnim delom v vrtcu in aktivnim vključevanjem staršev v proces spodbudili interes do gibalnih dejavnosti tudi tistim otrokom, ki jim gibanje ni predstavljalo izziva. O tem so sproščeno spregovorili in ob aktivnostih pokazali višjo motivacijo, starši so tako med sabo postali bolj povezani in hkrati imeli možnost direktnega vpogleda na vključevanje otroka v usmerjene dejavnosti.

S ciljem, razvijanje novih oblik sodelovanja s starši in zunanjimi strokovnimi institucijami, ki bodo pomembno vplivale na oblikovanje gibalno/športno aktivnega in zdravega življenjskega sloga ter gibalnih navad otrok in odraslih smo usvajali nova spoznanja o oblikah gibanja, njihovem pomenu za zdravje, krepili socialne odnose, razvijali otrokovo ustvarjalnost in domišljijo pri iskanju poti in načinov za reševanje različnih gibalnih nalog.

Ob izteku projekta smo našo učinkovitost preverili še z anketnim vprašalnikom, ki smo ga primerjali z rezultati prvotnega vprašalnika. Ugotovili smo, da je anketiranim najbolj priljubljena gibalno/športna aktivnost sprehod. V okviru projekta se je povečalo trajanje vadbe od začetnega stanja do končnega za 17,6%. Izboljšalo se je tudi število vadbe tedensko, kar pomeni, da je športno aktivnih kar 47% več anketiranih kot ob začetku projekta. 82,3% staršev potrjuje, da so jih skupne gibalno/športne aktivnosti resnično spodbudile k pogostejšemu gibanju v družinskem okolju. Iz pridobljenih rezultatov lahko zaključimo, da smo dosegli zastavljene cilje in tako vplivali na spremembo gibalnih navad, ter oblikovanje zdravega življenjskega sloga otrok in odraslih, ki bodo pripomogle k višji kvaliteti življenja.

Spodbudno učno okolje ne pomeni samo okolja v vrtcu, ampak vključuje družino in starše, ki otrokom dajejo neposreden vzgled in odnos do posameznih dejavnosti. V sodelovanju s starši smo izvedli gibalno/športne dejavnosti v igralnici in na prostem ne glede na omejenost

prostora ali vremenske razmere in otrokom posredno sporočali, da je biti gibalno aktiven mogoče v vseh okoljih.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sodelovanje s starši temelji na zaupanju, iskreni komunikaciji in toplem človeškem odnosu. Ob vzpostavitvi vseh teh dejavnikov se med vzgojitelji in starši razvije medsebojna povezanost, ki otrokom posledično nudi spodbudno učno okolje. V našem primeru smo z uspešnim medsebojnim sodelovanjem otrokom dali pozitiven zgled do gibalnih dejavnosti sami pa se še tesneje povezali med sabo, utrdili medsebojne odnose in ugotovili, da je gibanje lahko tudi ena od oblik druženja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Nove ugotovitve pridobljene z inovacijskim projektom lahko širimo na strokovnih aktivih, študijskih srečanjih ali z objavo strokovnega članka.

Možnosti uvajanja v druga področja

Z izvajanjem gibalnih dejavnosti lahko povežemo vsa kurikularna področja, ki bodo omogočala otrokom celostni razvoj, jim pomagala do večje samozavesti, krepila socialne odnose in ob pridobivanju raznovrstnih gibalnih izkušenj nudila ugodje in zadovoljstvo. Inovacija je dobrodošla v vseh vzgojno izobraževalnih institucijah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

S projektom *Več gibanja otrok in odraslih danes za bolj zdrav jutri* lahko postavimo v ospredje uspešno sodelovanje s starši, ki je z aktivnim vključevanjem v proces in lastnim zgledom globalno vplivala na spremembo gibalnih navad otrok in odraslih, ki bodo dolgoročno prinesle višjo kakovost življenja. Naša največja prioriteta je gotovo, gibanje v naravi. Bližina poljskih poti, gozdov in parkov, ki smo se jih s pridom posluževali, je pripomogla k večjemu zadovoljstvu in sproščenosti. Motiviranost in navdušenost ter **zgled** vzgojitelji prenašamo na **starše** in otroke. Otrokom bomo tudi v prihodnosti omogočali izbiro med različnimi športnimi vsebinami, hkrati pa k sodelovanju spodbujali tudi starše.

Literatura

Kurikulum za vrtce. Predšolska vzgoja v vrtcih. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Videmšek M., Stančević B., Zajec J. (2012). Mali sonček, Gibalni/športni program za predšolske otroke.(citirano 8.8.2015). Dostopno na naslovu:
http://www.sportmladih.net/uploads/cms/file/Mali%20soncek/MALI_SONCEK_GRADIVO_juni_j_2012.pdf

Videmšek M., Rado P. (2007). *Šport za najmlajše*. Ljubljana. Fakulteta za šport: Inštitut za šport.

Osnovna šola Šempeter

Šolska ulica 2,

3311 Šempeter

KAKO OBOGATITI BRALNO PISMENOST UČENCEV, KI OB VSTOPU V ŠOLO ŽE BEREJO IN PIŠEJO

2013 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Lea Napotnik, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Mirjana Kučer, učiteljica RP; Simona Kučer, profesorica RP; Zora Gajšek, vzgojiteljica predšolskih otrok; Natalija Knez, vzgojiteljica predšolskih otrok

Konzulent: mag. Leonida Novak

Povzetek:

Ob vstopu v šolo posamezni otroci že berejo in pišejo. Njihova motivacija za branje in pisanje je po naših izkušnjah zelo visoka. Zato potrebujejo dodatne dejavnosti, ki bi obogatile in izboljšale njihovo bralno pismenost. Poiskali in preizkusili smo različne aktivnosti, ki so jim to omogočile. V učencih smo želeli vzpodbuditi interes in pozitiven odnos do branja in pisanja ter povečati aktivnosti in dosežke na področju bralne pismenosti učencev. Pokazalo se je, da je pomembno poznavanje otrokovega predznanja, interesov in želja. Le tako smo učencem lahko ponudili dejavnosti, za katere so bili notranje motivirani in zato bolj aktivni. Učenci so v dejavnostih uživali, vendar smo morali biti pozorni na količino in zahtevnost dejavnosti, saj sta učencem pozornost in koncentracija nihali. Ugotovili smo, da je oblikovanje listovnika otrokom omogočilo, da so ob zbranih izdelkih in refleksiji dobili vpogled v svoje delo in napredek. Izziv sta nam predstavljala organizacija pouka, ki omogoča izvajanje dejavnosti glede na različne interese in stopnje predznanja učencev. Po prvem letu raziskovanja smo se odločili, da bomo dejavnosti izvajali z manjšo skupino učencev prvega in drugega razreda. To je prispevalo k temu, da smo lažje sledili napredku posameznih učencev, jim prilagajali aktivnosti za uresničitev zastavljenih ciljev in tudi njih vključevali v načrtovanje ter vrednotenje lastnega dela. Tudi odločitev, da smo se letos bolj osredotočili na bralno učne strategije se je izkazala za dobro. Predvsem večkratna ponovitev in utrjevanje določene strategije (npr. VŽN, iskanje ključnih besed) je učencem omogočila izboljšanje razumevanja

besedila v krajšem času. Ugotovili smo, da tudi motivacija staršev za spremljanje otrokovega dela v šoli pozitivno vpliva na napredek otroka, saj so šolsko delo dopolnjevali in nadgrajevali tudi doma. Učenci so se vključevali v različne dejavnosti na šoli in izven nje in s tem pridobljeno znanje uporabili še v novih situacijah (izdelava raziskovalnih nalog, priprava in dramatizacija lastnih besedil, nastopanje v šoli in v kraju).

Abstract:

At the beginning of their schooling some children can already read and write. In our experience their motivation for reading and writing is very big. Therefore we had to find certain activities that would enrich and improve their reading literacy. We wanted to make our pupils interested in reading and writing and develop a positive approach to these skills. We also wanted to offer pupils more activities and encourage them in the field of reading literacy. Soon we realised that it is crucial to know children's prior knowledge, interests and wishes. This is the only way to offer pupils activities that target their inner motivation and make them active.

The pupils enjoyed the activities but often lost attention and concentration after a while so we had to be careful about the quantity and level of difficulty of the activities. We established that keeping a portfolio enabled children to gain insight into their work and headway. Organizing lessons in order to carry out activities according to different interests and children's prior knowledge was a challenge. After the first year of research we decided to carry out activities in a smaller group of first and second grade children. This way it was easier for us to follow individual progress, adjust activities and involve pupils into planning and evaluation of their work.

Our decision to focus more on reading and learning strategies this year turned out well. Constant repetition and refreshing of certain strategies enabled pupils to understand texts better in a shorter period of time.

We found out that parents' motivation for keeping track of their children's school work has a positive effect on pupils' progress. This way school work continues in the home.

Pupils took part in different clubs, either in school or in their hometown, and were able to use the newly acquired knowledge in new situations (taking part in research papers, writing their own texts and putting them on stage, performing in school and their hometown).

Ključne besede: branje, pisanje, predznanje, interes, notranja motivacija, napredek

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Motivacija otrok in predznanje posameznikov na področju branja in pisanja sta ob vstopu v šolo po naših izkušnjah zelo visoki. V preteklih letih smo učitelji na naši šoli iskali primerne pristope poučevanja, ki spodbujajo razvijanje tega področja. Zastavili smo si izziv, da bi pri teh otrocih vzbudili interes in pozitiven odnos do branja in pisanja ter povečali aktivnosti in dosežke na področju bralne pismenosti ter napredek in razvoj tudi sistematično spremljali, analizirali in vrednotili.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Iz podatkov mednarodnih raziskav bralne pismenosti (bralna pismenost definirana v teh raziskavah je »sposobnost razumevanja in uporabe tistih pisnih jezikovnih oblik, ki jih zahteva družba in/ali so pomembne za posameznika.«), v katerih je sodelovala Slovenija (RL 1991, PIRLS 2001, PIRLS 2006, PIRLS 2011), ter sekundarnih študij, ki so jih na Pedagoškem inštitutu izvedli v preteklih letih, se kaže dokaj jasna slika, da šola z usposobljenimi učitelji lahko doseže, da otrok tudi preko dobre bralne pismenosti uresniči svoje potenciale. Dobro bralno pismenost otrok se da doseči z rednim izpostavljanjem različnim bralnim dražljajem, ki morajo z naraščajočo bralno pismenostjo postajati vedno zahtevnejši. Če naj jih šola nudi vsem učenkam in učencem, mora gojiti visoka pričakovanja do vseh otrok, osmišljati pouk na različnih ravneh in omogočati pester nabor bralnih gradiv. (http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/PIRLS/PIRLS%202011/Poglavje_Zaključek.pdf)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako obogatiti bralno pismenost učencev, ki ob vstopu v šolo že berejo in pišejo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Visoka motivacija in predznanje branja ter pisanja ob vstopu v šolo.
- Različni interesi učencev.
- Iskanje učinkovitih načinov in različnih dejavnosti za razvoj in napredek bralne pismenosti.
- Sistematično spremljanje napredka posameznikov.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prvo leto izvajanja:

- Oblikovanje načrta raziskovanja v skladu s teoretičnimi izhodišči in najnovejšimi izsledki raziskav bralne pismenosti.

- Ugotavljanje predznanja (test) in interesa učencev (intervju) na področju branja in pisanja.
- Priprava individualnega načrta za posameznega učenca.
- Izvajanje načrtovanih dejavnosti učencev.
- Oblikovanje osebne mape učencev.
- Refleksije in evalvacija izvedenih dejavnosti.

Drugo leto izvajanja:

- Dopolnitev in oblikovanje načrta raziskovanja na podlagi spoznanj in ugotovitev prejšnjega cikla akcijskega raziskovanja.
- Izvajanje načrtovanih dejavnosti učencev s poudarkom na bralno učnih strategijah.
- Vključevanje staršev v aktivnosti raziskovanja.
- Refleksije in evalvacija izvedenih dejavnosti.
- Predstavitev projekta.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V prvem letu raziskovanja smo ugotovili, da nam je predstavljala problem organizacija pouka, ki je omogočala izvajanje dejavnosti glede na različne interese in stopnje predznanja učencev, saj so bili v projekt vključeni vsi učenci. Dejavnosti smo razširili na delo v knjižnici, v interesnih dejavnostih, v raziskovalni nalogi, delo doma. V drugem letu raziskovanja smo v projekt vključili manjše število učencev prvega in drugega razreda. V prvem razredu so bili to učenci, ki so že brali in pisali, v drugem razredu pa učenci, ki so samostojno, pravilno pisali povedi, krajša besedila in brali z razumevanjem.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekt

Učenci so s tem načinom dela imeli možnost, da so uresničili svoje interese in želje in svoje dosežke predstavili drugim, v šoli in izven nje.

Zaradi možnosti izbire vsebin in možnosti predstavitve so bili učenci visoko motivirani za delo.

Pri tem so jih spodbujali starši, ki so bili zaradi uspeha in napredka svojih otrok tudi motivirani za izvajanje dejavnosti.

Tovrstne dejavnosti skupine učencev so vzpodbudile k večji aktivnosti pri branju in pisanju tudi ostale učence v razredu.

Ugotavljamo izboljšanje branja in pisanja vključenih otrok glede na začetno stanje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V prvem letu izvajanja projekta je bilo vanj vključenih 34 učencev. V drugem letu pa 10 prvošolcev in 12 drugošolcev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Preverjanje bralne pismenosti v prvem razredu.
- Intervju
- Zbirka izdelkov
- Beleženje komentarjev
- Refleksija

Metode obdelave podatkov

Bralno pismenost smo preverili s preizkusom, ki smo ga sestavile učiteljice. Knjižničarka je izvedla intervju o njihovem bralnem interesu. Po opravljenih dejavnostih smo izdelke zbirali v osebni mapi učenca. Članice tima smo zapisovale komentarje k izdelkom in dajale učencem in staršem povratne informacije o posameznikovem napredku. Po izvedenih dejavnostih smo izvajali refleksijo s pomočjo pogovora, evalvacijskih listov (smeški). Tudi članice tima smo sprotno izvajale refleksijo in evalvacijo.

Prikaz rezultatov

Izdelki so zbrani v osebni mapi učencev. Rezultate smo predstavili učencem, staršem in sodelavcem na šoli.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V času izvajanja projekta smo iz večje skupine učencev prešli na izvajanje dejavnosti z manjšo skupino učencev prvega in drugega razreda. Dejavnosti smo poleg pouka razširili na dneve dejavnosti, interesne dejavnosti, knjižnično vzgojo, raziskovalne naloge in domače delo. To se je izkazalo za dobro. Bolj smo se lahko posvetili individualnim potrebam učencev in izkoristili trenutni interes. K uspešnemu doseganju ciljev je pripomoglo, da so učenci lahko svoje delo predstavili sošolcem, staršem in širši javnosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ob izvajanju inovacijskega projekta smo pripravili nabor dejavnosti, razvijali metode za spremljanje napredka, ki jih bomo uporabili in dopolnjevali v prihodnjih letih. Ugotavljamo, da se je izboljšala bralna pismenost otrok vključenih v projekt. S pozitivnimi izkušnjami smo seznanili sodelavce na šoli z namenom, da bi jih tudi oni vključili v opismenjevanje učencev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Izboljšanje branja in pisanja ob višji motiviranosti z upoštevanjem interesa vsakega posameznika.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt bomo v prihodnje razširili še na področje govora, v smislu razločnega, glasnega, sproščenega nastopanja v javnosti. Več poudarka bomo dali na razvijanje samopodobe in samozavesti posameznikov.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ob zaključku projekta smo pripravljeni svoje izkušnje in pridobljeno znanje deliti z učitelji šol v naši občini.

Literatura

- Pečjak, S., Gradišar, A. (2002): Bralne učne strategije. Zavod republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
- Dežman, S. (1998): Bralna značka v osnovni šoli, Skriptorij KA, Radovljica.
- Novak, M. (2004): Primeri vprašanj, nalog in dejavnosti za poučevanje, preverjanje in ocenjevanje znanja razredni pouk, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
- Grginič, M. (1994): Igrajmo se s črkami, Izolit, Trzin.
- Novak, L. (2010): Portfolio kot oblika spremljanja napredka učenca: [Razredni pouk: revija Zavoda RS za šolstvo ISSN: 1408-7820.- Letn. 12, št. 1, str. 30-35.](#)

Šolski center Ptuj

Ekonomska šola, Volkmerjeva c. 19

2250 Ptuj

EKSKURZIJA V LONDON IN MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

2012 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Leonida Arsić, prof. ang - slo

Sodelavci: Mija Vaupotič Gregorinčič, prof. bio - kem

Konzulent: dr. Natalija Komljanc

Zavod republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana

Povzetek:

Z dijaki smo na strokovni ekskurziji v London razvijali medsebojno komunikacijo, spoštovanje in usklajevanje interesov. Dijaki so pridobili široko in uporabno znanje, razvijali prostorske predstave, povezovali teorijo s prakso, širili in nadgrajevali znanje iz angleščine, zgodovine, geografije, biologije, književnosti... Medpredmetno povezovanje je naletelo na široki odziv. Med dijaki so se izoblikovali prijateljski odnosi, strpnost, zavestna disciplina, marljivost, točnost in urejenost. Spoznali smo, da smo z dobro pripravljeno ekskurzijo vplivali na dijaške intelektualne, emocionalne in socialne komponente, kot so opazovanje, dožemanje bistva, razlikovanje. Po evalvaciji smo ugotovili, da so dijaki zaradi omenjene ekskurzije postali bolj samostojni, uspešni, zavzeti, bolj pripravljeni za nadaljnje delo. Dijaki so bogatejši za nove dogodke, vtise, doživljanje, ki jih bodo koristno uporabljali v življenju. Strokovna ekskurzija je celosten raziskovalni pristop, v šoli pa didaktična oblika, s katero dijaki opazujejo, spoznavajo, raziskujejo, vrednotijo in interpretirajo svoja spoznanja. Namen strokovnih ekskurzij je razširiti znanje dijakov in profesorjev, poglobiti poznavanje ciljev in vsebin, ki so tema pri različnih predmetih ter usposablјati profesorje in dijake za uporabo ekskurzije pri pouku.

Abstract:

The aim of excursion to London was to develop mutual communication, respect and coordination of interests among students and teachers. The students have acquired a broad and useful knowledge, developed the spatial visualization, linked theory with practice and expanded and upgraded the knowledge of English language, history, geography, biology and literature.

Cross-curriculum integration has met with a wide response. We have found out that with the well prepared excursion we have influenced on students' individual, emotional and social components, such as observation, perception of the essence and distinction. After the evaluation we have found out that the students have become more independent, successful, better prepared for their future work, and they have become enriched by new events, impressions and experiences which will be usefully used in their lives. The excursion is an integrated research approach. At school it is a didactic form in which the students observe, learn, evaluate and interpret their findings. The main purpose of field trips is to extend the students' and teachers' knowledge, to deepen the objectives' and contents' knowledge which is the theme in different subjects, and to train the teachers and students for using the excursion in class.

Ključne besede:

Strokovna ekskurzija, pripravljane, izvajanje, medpredmetno povezovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pomembno je, da poudarimo pogoje, ki omogočajo uspešno uresničevanje medpredmetnih povezav pri izvajanju strokovnih ekskurzij. Med njimi je sistematično načrtovanje skupin, procesov in dobro poznavanje učnih ciljev, postopkov in vsebin različnih predmetov, sodelovanje učiteljev, izvajanje in vrednotenje medpredmetnih povezav in strokovna ter didaktična usposobljenost učiteljev. Če teh dejavnikov ne upoštevamo, nastajajo didaktične izpeljave z nejasnimi cilji učenja, vsiljene in umetne povezave, zanemarjanje značilnosti posameznih predmetov, organizacijske težave. Pri medpredmetnem načrtovanju ne gre samo za poenotenje postopkov, vsebin, oblik in ciljev učenja, ampak za celovito učno rast z učnimi izkušnjami na različnih področjih razvoja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ekskurzija je navedena kot učni cilj in kot učno sredstvo. Kot učni cilj je opredeljena, da bi se jo učenci in dijaki učili načrtovati, izvajati in uporabljati tudi v vsakdanjem življenju, kot sredstvo pa je namenjena spoznavanju in raziskovanju – pojavov, procesov, odnosov (Lipovšek, Igor, 2014, str. 109). Strokovno ekskurzijo je težko do minute načrtovati vnaprej, zato bomo predvsem opazovali, komentirali in se držali načel: za vsak dogodek, dejavnost, znamenitost, bomo poskusili odgovoriti na temeljna vprašanja: kaj, kje, zakaj, kako. Lahko bomo iz videza in doživetja interpretirali znamenitosti, pokrajino v čim bolj objektivni luči, razložili zgodovinske, geografske, biološke pojave in procese tudi z uporabo raziskovalnih metod (Lipovšek, Igor, 2014, str. 140). Strokovne ekskurzije so priložnost, s katero dijaki dopolnijo svoje znanje, ki so si ga pridobili v šoli pri pouku teorije in prakse, na primerih dobre prakse (<http://www.bc-naklo.si/>).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S strokovno ekskurzijo v London bomo uresničevali naslednje cilje:

- dijaki bodo našli odgovore na svoja zastavljena vprašanja
- razvijali bodo svoje govorne sposobnosti
- navajali se bodo na samostojnost in povezovali teorijo s prakso
- spoznavali drugo okolje in drugačnost načina življenja
- razvijali ustvarjalno mišljenje, vedenje in zavestno disciplino, marljivost, točnost, urejenost
- razvijali bodo ekološko kulturo oz. pozitiven odnos do narave ter medsebojno pomoč
- smotno bodo reševali probleme in se medsebojno spoznavali
- razvijali bomo medpredmetne povezave med angleščino, slovenščino, biologijo, zgodovino, geografijo, ekonomijo
- z anketnim vprašalnikom bomo pred in po ekskurziji ugotavljali pričakovanja in zadovoljstvo dijakov ter kvaliteto znanja
- z dijaki bomo izvajali pouk sodobnega poučevanja in učenja - aktivno učenje, učenje z odkrivanjem, sodelovalno učenje, timsko poučevanje
- dijakom želimo privzgojiti spoštovanje do vseh ljudi in vedenje v skladu s splošno sprejetimi civilizacijskimi normami
- dijaki morajo čutiti skrb za lastno zdravje in varnost, da ne ogrožajo zdravja in varnosti ter osebne integritete ostalih dijakov, učiteljev, spremljevalcev in drugih ljudi

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na osnovi ideje o organizaciji strokovnih ekskurzij v London smo vzpostavili povezave na podlagi učnih vsebin in lahko govorimo o vsebinskem vidiku medpredmetnih povezav, ki izhaja iz učno-snovnega modela načrtovanja. Učne vsebine so povezane okoli središčne teme, ideje, predmetov, tematskih sklopov različnih učnih predmetov. Izhodišče je bilo, kaj povezovati, zakaj in kako. Povezovanje učnih vsebin ima vrsto prednosti in pomembnost vsebinskega pristopa je v tem, da se učna vsebina lahko obravnava v kontekstu, ki je za učence smiseln. Za medpredmetno povezovanje smo se odločili zato, ker je celostni didaktični pristop, ki pomeni vsestransko povezovanje znanj, vsebin in učnih spretnosti. Medpredmetne povezave vključujejo procese učenčevega spoznavanja učne stvarnosti s prenašanjem učnih spretnosti in znanj. Ekskurzija, kot didaktična oblika dela, je pomembna za uresničevanje globalnih in operativnih učnih smotrov in ciljev. Dobro pripravljena ekskurzija vpliva na razvoj dijaških intelektualnih, emocionalnih in socialnih komponent ter na razvoj raznovrstnih sposobnosti, kot so opazovanje, dojemanje bistva in njihovo razlikovanje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prva faza projekta je bila snovanje in zbiranje idej. Snovanje projekta je vsebovalo opredelitev ideje o strokovni ekskurziji v London, ugotovitev potrebe ali priložnosti za ta projekt, oceno pričakovanih učinkov in kriterijev uspešnosti ter utemeljitev, zakaj je projekt potreben oz. kakšen je namen projekta.

Druga faza je bila odločitev o medpredmetnem povezovanju pri pripravi projekta. Preučili smo možnosti za izvedbo projekta – k projektu smo povabili dijake in ocenili vire, ki so bili potrebni in ki so bili na voljo. Poleg tega smo postavili okvirni plan projekta – idejo, kako naj bi projekt potekal. Potem smo definirali obseg in planirali projekt na osnovi različnih učnih predmetov. Na podlagi jasno opredeljenih ciljev smo nato izdelali plan strokovne ekskurzije

(določeni ogledi posameznih znamenitosti Londona, seznam aktivnosti po predmetnih področjih, razdelitev vlog, mrežni / terminski plan, plan virov in stroškov...).

Tretja faza je bila izvedba ekskurzije, ki je vsebovala izvajanje planiranih aktivnosti v skladu z načrtom. Bila je najobsežnejša faza projekta in najzahtevnejša faza projekta. Za uspešen potek ekskurzije je bilo odločilnega pomena organizirano vodenje, ustrezno usklajevanje udeležencev, kontroliranje izvedbe. Izbrano tematiko ekskurzije smo sistematično obdelali z več vidikov: zgodovinskega, geografskega, umetniškega, biološkega, jezikovnega... Dijaki so pred ekskurzijo zbirali literaturo iz različnih virov, se pripravljali na ogled Londona. Na ekskurziji so se navajali na samostojnost, povezovali teorijo s prakso, spoznavali drugo okolje in drugačnost načina življenja učenja. Razvijali smo aktivno učenje, učenje z odkrivanjem, sodelovalno učenje, timsko poučevanje. Smisel projekta je med drugim tudi bil, da dijaki na ekskurziji uživajo, da jih pritegne in navduši.

Četrta zaključna faza je bila predstavitev rezultatov in zaključek projekta. Dijaki so na osnovi evalvacije izdelali zaključno dokumentacijo in predstavili rezultate sošolcem. Računalniške predstavitve so pripravili v PowerPointu, Excelu in Wordu ter sošolce navdušili z zanimivo in poučno predstavitvijo Londona. Uporabili so svoj slikovni material, nekaj tudi z interneta. Ves čas projekta smo preverjali skladnost izvajanja s cilji in specifikacijo, dokončna potrditev projekta pa se je pridobila šele v tej fazi.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

K uspešnemu zaključku projekta je prispevala:

- ustrezna organiziranost, dobro načrtovanje in vodenje dela v projektnih skupinah
- dobri medsebojni odnosi
- neprestana konstruktivna komunikacija
- velika ustvarjalnost in inovativnost sodelujočih

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Na kognitivnem področju smo povezovali procese problemskega in ustvarjalnega mišljenja, primerjanja, razlikovanja, analize in sinteze. Na afektivno – socialnem področju smo razvijali procese medsebojne komunikacije, estetike in opazovanja, motivacije ter interakcijsko učenje. Na psihomotoričnem področju smo povezovali procese besednega in nebesednega sporočanja, orientacije v naravi, gibalnih sposobnosti, koordinacije. Omenjeni procesi razvoja so podlaga medpredmetnega načrtovanja in so pripomogli k uspešni realizaciji ciljev. Pri pripravi in izvedbi ekskurzije smo upoštevali načelo primernosti, nazornosti in aktivnosti. Načelo aktivnosti predstavlja temelj vsakega učnega procesa. Vsako novo znanje in sposobnost, ki si ju dijak pridobi s svojo zavestno aktivnostjo, imata večjo vrednost kot tisto, kar si je pridobil s pomočjo nekoga drugega.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Na ekskurzijo so se prijavljali dijaki različnih programov od 1. do 4. letnika - ekonomska gimnazija, ekonomski tehnik, ekonomski tehnik PTI, aranžerski tehnik, trgovec, dijaki iz Strojne šole in Biotehnične šole. Številčno so bili najbolj zastopani dijaki iz programa ekonomski tehnik, nato ekonomska gimnazija, ekonomski tehnik PTI, aranžerski tehnik

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metode, ki smo jih izvajali v projektu, so bile: aktivno učenje, problemsko učenje, učenje z raziskovanjem/odkrivanjem, sodelovalno učenje. Z dijaki smo želeli nadgraditi že uveljavljene oblike šolskega dela. Dijaki so sprejemali posredovana znanja in razvijali sposobnosti komunikacije v tujem jeziku. Z metodo predavanja, pripovedovanja, opisovanja, kazanja in razlage so dijaki pridobivali nova znanja. Z metodo pogovora in diskusije smo spoznavali znamenitosti Londona. Dijaki so z aktivnim sodelovanjem v vseh fazah ekskurzije veliko dlje in kvalitetneje ohranili pridobljeno znanje in se usposobili za nadaljnje samostojno učenje in odkrivanje.

Metode obdelave podatkov

Zbiranje podatkov, statistična obdelava podatkov v Excelu in Wordu, predstavitev v PowerPointu, izkustveno učenje, raziskovalno delo, reševanje problemov, demonstracija...

Prikaz rezultatov

Rezultate so dijaki predstavili v obliki Power Pointa dijakom v razredih in tudi staršem. Veliko slikovnega gradiva so predstavili na številnih plakatih in oblikovali razstavo o Londonu. Refleksija spodbuja dijake k samoocenjevanju in refleksiji lastnega dela – kako so zadovoljni, kako jim je nekaj uspelo, kakšne težave so imeli ...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dijaki so bili aktivno vključeni pri makru in mikru pripravljanju ter organiziranju ekskurzije. Cilji in izpeljava ekskurzije so zajemali razvoj dijakov na psihomotoričnem, čustvenem in vzgojno-izobraževalnem področju. Z ustreznim programom smo uresničevali cilje na vseh treh področjih. Realizirali smo načelo psihofizičnih sposobnosti in potreb dijakov, ki zahteva povezovanje prijetnega s koristnim in pravo mero obojega. Uresničili smo načelo aktivnosti dijakov in načelo sočasnosti, ki zahteva hkratnost vidnega in slušnega dojetja. Pri interpretaciji spoznanj so dijaki realizirali naslednje cilje: pridobivanje novih znanj, utrjevanje in poglobljanje znanja, razvijanje sposobnosti in vrednot, razvijanje dobre prakse. Medpredmetno povezovanje stremi k povezovanju znanj in s tem ciljev znotraj enega predmeta in med različnimi predmeti ter je eden od zaželenih pristopov pri poučevanju. Prilagojen je načinu mišljenja dijakov, saj znanje dijaki tako dojemajo bolj celostno.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Aktivnosti projekta so bile izkustvene narave z aktivno udeležbo dijakov in mentorjev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Usvajanje znanja angleščine in medpredmetno povezovanje.

Dijaki so s strokovnimi ekskurzijami v London spoznali izkustveno učenje, ki vzpodbuja sproščeno in demokratično vzdušje ter spontanost. Dijaki so sprejemali posredovana znanja in razvijali sposobnosti komunikacije v tujem jeziku. Ekskurzijo so sprejeli kot delovno potovanje, ki je bilo študijsko usmerjeno.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijski projekt lahko uporabljajo osnovne in srednje šole, višje šole, fakultete, univerze in zavodi pri različnih predmetih ob različnih priložnostih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

K promociji uspešnega projekta pripomore dobra komunikacija, interes in ustvarjalnost dijakov ter usklajen učiteljski tim.

Literatura

<http://sl.wikipedia.org/wiki/London>

<http://london.netje.in/>

http://www.dsg.fgg.uni-lj.si/evropa2011/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=45&Itemid=90

<http://www.putovnica.net/odredista/engleska/london/sto-posjetiti-znamenitosti-u-londonu>

<http://www.kew.org/>

<http://www.visitgreenwich.org.uk/en>

http://en.wikipedia.org/wiki/River_Thames

Bezjak, Jožica. Didaktični model strokovne ekskurzije za naravoslovje in tehniko. Ljubljana: DZS, 1999

Bezjak, Jožica. Moja ekskurzija. Ljubljana: DZS, 1999

Lipovšek, Igor. Geografija v šoli. Letnik XXIII/2014, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2014

Vrtec Črnuče
Dunajska 400
1231 Ljubljana

SODELOVANJE OTROK S POMOČJO IKT

2013 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Lidija Kopasić, vzgojiteljica predšolskih otrok

Sodelavci: Sabina Jašovič, vzgojiteljica predšolskih otrok; Tanja Vengust, vzgojiteljica predšolskih otrok; Romana Kuhar, pom. vzgojiteljice predšolskih otrok; Jasmina Furman, vzgojiteljica predšolskih otrok, pomočnica ravnateljice; Andreja Klopčič-Hološević, vzgojiteljica predšolskih otrok, ravnateljica.

Konzulent: Nives Zore, ZRSŠ

Povzetek:

Letos zaključujemo pet letno sodelovanje z ZRSŠ v okviru inovacijskega projekta. Rdeča nit je bila usvajanje osnovnih prvin uporabe IKT s strani strokovnih delavcev. Z leti se je naše znanje nadgrajevalo (uporaba IKT v vrtcu – urejanje fotografij, montaža kratkih filmov, uporaba e-pošte, urejanje WORD dokumentov, postavitve spletne strani vrtca, spletne strani skupine, e-zbornice).

Z leti se je naš cilj spreminjal, prilagajal, vključeval otroke. Tim IP si je želel povečati sodelovanje, skupno načrtovanje, povezovanje, druženje med strokovnimi delavci vrtca in otroki s pomočjo IKT. Odziv je bil zelo dober, saj je med seboj sodelovalo več kot polovica oddelkov iz celotnega vrtca (20 oddelkov od 34). Pošiljali smo video posnetke deklamacij, pesmic, dramatizacij otrok, risbice preko PowerPointa, pogovarjali s pomočjo telefona, Skype-a, pošiljali vabila preko interne pošte, e-pošte. Se med seboj obiskovali, igrali, hodili na predstave, ogleda, izlete.

Sodelovanje in spoznavanje otrok s pomočjo IKT-ja med skupinami in enotami ter skupno načrtovanje strokovnih delavcev, je postal običajni del življenja v skupini. S pomočjo projekta smo spodbudili strokovne delavce k večji, inovativnejši uporabi IKT-ja ter sodelovanje in povezovanje z drugimi skupinami.

Abstract:

It's the end of our fifth year of collaboration with ZRSŠ within the innovation project. The red thread of the project was that our professional staff conquer the basics of IKT. With years that passed our knowledge upgraded (use of IKT in Kindergarten – editing photos, assembly of short movies, use of e-mail, management of WORD documents, formation of Kindergarten web page, the web page for groups and formation of the e-Chamber).

At the same time our goals have been modified, adjusted and included the children. The team IP wanted the IKT to increase the collaboration, joined planning, networking and the companionship between the kindergarten staff and children.

The response was very good. More than half of the sections of the kindergarten (20 out of 34 sections) collaborated. We were sending children's videos of declamations, songs, drama shows and drawings via PowerPoint. Additionally, we talked over the phone and Skype, sent invitations over the internal and electronic mail, visited each other, played together, visited performances and went on trips.

Children's collaborations and learning with IKT among groups and kindergarten sections and the joined planning of kindergarten staff became a usual part of our lives.

With the help of this project we motivated our staff not only to greater and innovative use of IKT but also to collaboration and bonding with other groups.

Ključne besede: sodelovanje, povezovanje, otroci, strokovni delavci, IKT.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V današnjem času je IKT znanje velika potreba, nuja. Napredek tehnologije se razvija s svetlobno hitrostjo, vendar je v vrtcu potrebno vsaj osnovno znanje. Poleg šibkega znanja na področju IKT, smo v vrtcu zaznali tudi odtujenost strokovnih delavcev in posledično otrok z ostalimi enotami vrtca. Strokovni delavci smo se srečevali le na aktivih, sestankih, vzgojiteljskem zboru. Povprečno 4x na leto. In ob dežurstvih. Takrat so za nekaj časa otroci spoznali otroke in strokovne delavce iz ostalih enot.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otroci naj opazujejo, snemajo, spoznavajo, fotografirajo, prepoznavajo, komentirajo, uporabljajo IK tehnologijo, s tem se IKT opismenjujejo in oblikujejo prve izkušnje. Strokovni delavci v vrtcu postanejo pobudniki ozaveščanja, spoznavanja in novih dejavnosti, ki bodo spodbujale medijsko pismenost, ta pa bo tako otrokom kot odraslim omogočala bolj kakovostno življenje z mediji (Lepičnik-Vodopivec, 2005).

V vrtcih se strokovni delavci povezujejo poleg tandemov tudi v širše time: več oddelkov, več enot, več aktivov celotnega vrtca, kjer delajo timsko. Bistvo timskega dela v vrtcu je

prisotnost sodelovalnega učenja, skupnega načrtovanja, medsebojna povezanost, odprta komunikacija in iskrene izmenjave mnenj. Omogoča medsebojno socialno interakcijo znotraj tima in povezanost tima z njegovim socialnim okoljem (Polak, 2012).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S katerimi oblikami IKT-ja se lahko otroci in strokovni delavci enot Vrtca Črnuče spoznavajo, načrtujejo in med seboj sodelujejo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vrtec Črnuče ima 34 oddelkov v štirih enotah, ki so med seboj oddaljene od enega do pet kilometrov. Otroci se med seboj ne poznajo. Družijo se le občasno in to le starejše skupine. Želimo si večjega sodelovanja in povezovanja med skupinami posameznih enot. Z dopisovanjem preko e-pošte, z izmenjavo fotografij in posnetkov ter videokonferenčnimi pogovori, smo skušali naše sodelovanje izboljšati.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Na začetku šolskega leta 2013/2014 se je sestel tim IP. Cilj je bil sodelovanje in spoznavanje otrok med enotami Vrtca Črnuče s pomočjo IKT-ja. Člani tima smo podrobneje načrtovali sam postopek projekta in podali smernice:

1. Sodelovanje lahko poteka med skupinama v isti enoti oz. s skupino iz druge enote; skupina sodeluje z eno oz. največ dvema skupinama; skupna nit sodelovanja bo »praznovanje« (rojstni dnevi, prihod jeseni, novo leto,...). Način sodelovanja med šolskim letom: dopisovanje preko elektronske pošte - s priloženimi fotografijami, videoposnetki, pogovor preko Skype-a.
2. V mesecu maju 2014 se bodo vse sodelujoče skupine srečale v enoti Sonček, kjer se bodo družili in si skupaj ogledali njihov vrt.
3. Otroci morajo imeti pri sodelovanju aktivno vlogo: sami fotografirajo (starejši otroci), sami snemajo (starejši otroci), sodelujejo pri dopisovanju, sodelujejo pri pogovorih preko Skype-a.

V mesecu februarju 2014 smo člani tima podali povratno informacijo o sodelovanju, odzivu, udeležbi strokovnih delavcev v sam projekt.

1. V projekt se je vključilo 8 skupin od 13 iz enote Ostržek, 4 skupine od 7 iz enote Sapraniška, 6 skupin od 6 iz enote Gmajna in 2 skupini od 8 iz enote Sonček.
2. Skupine so med seboj sodelovale preko pošte, elektronske pošte, s pošiljanjem fotografij, posnetkov, preko Skype (brezplačnega internetnega telefonskega omrežja) in skupnih odhodov na ogled predstev.

3. S strani ravnateljice je bil podan predlog, da se razpiše interno izobraževanje o osnovnih računalniških veščinah. Izvajalke izobraževanja bi bile članice projektnega tima IP.

Ob zaključku IP v šolskem letu 2013/2014 v mesecu juniju, smo se sestali člani tima.

1. Odziva na predlog o internem izobraževanju o osnovnih računalniških veščinah ni bilo, je pa bilo veliko medsebojnega sodelovanja, pomoči.
2. Vse sodelujoče skupine so se udeležile zaključnega srečanja v enoti Sonček, kjer so si ogledali Sončkov zeliščni vrt, se pogostili, med seboj družili. Odziv s strani strokovnih delavcev, otrok je bil odličen.

S projektom smo nadaljevali tudi v šolskem letu 2014/2015. Meseca novembra 2014 se je sestel tim za IP. Članice tima smo poročale potek dosedanjih aktivnosti po enotah. Porodila se je tudi ideja, da bi nadgradili projekt. Nadgradnja projekta je bila skupno načrtovanje preko IKT. Ugotovile smo, da se določene teme pojavljajo vsako leto (pust, prazniki, vreme...).

Podan je bil sklep:

1. Predstavnice Tima za IP pripravijo v zbornicah po enotah plakate z zapisanimi temami, v katere sodelavke vpišejo ideje dejavnosti po posameznih področjih kurikula. Te bo vodja IP-ja kasneje vpisala v e-zbornico, kjer bodo dostopne vsem zaposlenim.
2. Do naslednjega srečanja članice IP-ja pripravijo sezname, kdo bo s kom sodeloval v šolskem letu.

Na srečanju tima meseca februarja 2015 smo podale poročilo o odzivu nadgradnje. Odziv je bil odličen kljub temu, da iz enote Saprarniška ni bilo odziva. Članice enot so posredovale dejavnosti za na e-zbornico. Vse dejavnosti so objavljene na e-zbornici pod rubriko Dejavnosti. Sodelovalo je 20 oddelkov od 34.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Problema k pristopu projekta nismo zaznali, saj je bila izražena želja s strani strokovnih delavcev, da bi se med seboj povezovali, sodelovali, nadgrajevali.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je bil dosežen, saj je tovrstno sodelovanje postalo običajni del življenja v skupini večine strokovnih delavcev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Članice tima smo dogovore, ki smo jih določile na srečanju tima IP, prenesle na delovnih sestankih po enotah.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali na podlagi metode opazovanja in spraševanja na delovnih sestankih.

Metode obdelave podatkov

Na podlagi poročanja članic tima IP, smo podatke podrobneje obdelali in analizirali. Zbrane podatke smo zapisali in objavili na e-zbornici vrtca.

Prikaz rezultatov

Iz rezultatov je bilo razvidno, da si tovrstnega sodelovanja, povezovanja, nadgrajevanja strokovni delavci želijo, saj so mnenja, da je dobrodošlo in za njihovo nadaljnje delo spodbudno, koristno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Primarni cilj IP je še vedno postavitve spletne strani skupin, saj je želja vrtca, da bi imeli vsi spletne strani skupin (vse skupine enaki standard). Nadgradnja letošnjega projekta je skupno načrtovanje s pomočjo IKT, pri katerem sodelujejo tudi otroci (otroci spoznavajo osnove računalništva ter sporazumevanje med seboj preko IKT). Odziv strokovnih delavcev je bil odličen.

V projektu do sedaj sodeluje 20 skupin (od 34). Skupine med seboj sodelujejo preko navadne pošte, elektronske pošte, s pošiljanjem fotografij, posnetkov, pogovor preko Skypa in skupnih odhodov na ogled predstave,....

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

S pomočjo projekta smo spodbudili strokovne delavce k večji uporabi IKT-ja in posledično sodelovanje z drugimi skupinami. Otroci so spoznali nekaj novih načinov uporabe IKT, ki so jih pridobili z aktivnim sodelovanjem pri fotografiranju, snemanju, pogovoru, ... Cilj je bil dosežen.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Skupno načrtovanje strokovnih delavcev preko IKT, pri katerem sodelujejo tudi otroci.

Možnosti uvajanja v druga področja

Skupno sodelovanje, načrtovanje preko IKT je možno na vseh področjih. Možno je sodelovanje znotraj ali zunaj države, kontinenta.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo v medsebojnem povezovanju, sodelovanju, IKT znanju. Drugim lahko ponudimo naše izkušnje.

Literatura

1. Lepičnik-Vodopivec, J. *Starši, vzgojiteljice in vzgojitelji o medijskem opismenjevanju otrok v vrtcu*. Sodobna pedagogika, 2005, letn. 56, posebna izd. ISSN 0038-0474.
2. Polak, A. *Razvijanje in reflektiranje timskega dela v vrtcu*: priročnik. 1. natis. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2012. ISBN 978-961-253-084-6.

OŠ Gradec Litija

Bevkova 3

1270 Litija

EVS PROSTOVOLJCI NA OŠ KOT GOSTITELJSKI ORGANIZACIJI

2008/09 – 2015/16

Vodja inovacijskega projekta: Almira Gregorič Kolenc

Sodelavci: Barbara Toš, Špela Kovič, Nataša Brezovšček, Darija Kokalj, Irena Kokalj, Tjaša Lemut Novak, Saša Setničar Jere, Andreja Setničar, Mateja Troha, Damjan Kunstelj in vsi ostali zaposleni učitelji v okviru svojih predmetov in dejavnosti

Konzulent: Martina Ozimek, , Osnovna šola Stranje

Povzetek:

V šestih letih izvajanja projekta **Evropski prostovoljci na OŠ kot gostiteljski organizaciji** in v petih letih izvajanja inovacijskega projekta se je odnos do tujih jezikov in sprejemanja drugačnosti in multikulturalnosti znatno izboljšal.

V prvem letu gostovanja španske EVS prostovoljke, ko še nismo bili vključeni v inovacijski projekt, smo se veliko naučili iz spoznanja, da je lahko zapisano na papirju v življenju lahko precej drugačno, obenem pa marsikaj, kar ni zapisano, predstavlja kvaliteto, ki se ponuja, da se jo odkrije in zapiše post festum.

Tako se je ponudila priložnost, da sem kot vodja EVS projekta začela s samoizobraževanjem o Evropski prostovoljni službi, v okviru programa Mladi v akciji, in našla možnost za plodno vključevanje tujejezičnih evropskih prostovoljcev v pouk in v vse dejavnosti ter aktivnosti v okviru šole.

Glede na to, da je bilo native speakerje iz angleško govorečih držav težko dobiti, smo se odločili za mlade EVS prostovoljce iz Nemčije ali Avstrije, ki tekom svojega šolanja usvojijo tudi dobro znanje angleščine. S tem se je odprla pot za promocijo nemščine kot drugega tujega jezika, obenem pa se je angleščina v vsakodnevni praksi izkazala kot jezik sporazumevanja tako med učenci in učitelji.

Da so učenci hvaležna populacija za sprejemanje svežine in novosti, se je izkazalo že prvo leto ob vključevanju v pouk španske prostovoljke, ki angleščine res ni obvladala tako, kot je

bilo zapisano na papirju, je pa zato znala participirati pri urah in dejavnostih na privlačen neformalen način – z igrkami, plesom, žongliranjem, umetniško fotografijo in predvsem z nalezljivo komunikativnostjo in družabnostjo. Je pa bila toliko bolj neprecenljiva pri urah španščine kot native speaker.

Ko so v naslednjih šolskih letih pri nas gostovali nemški prostovoljci, so bili učenci že navajeni, da se bodo lahko z njimi pogovarjali v angleščini in so zato postali bolj motivirani tudi za spontano učenje tujih jezikov in širitev besedišča, ki je uporabno v vsakodnevem življenju. Glede na to, da je naša šola v izrazu interesa iskala mlade ljudi, ki bi jih kasneje v karieri zanimalo poučevanje v osnovni šoli ali celo poučevanje jezikov, smo v glavnem te profile tudi dobili. Tako so se ustvarili razmere tudi za poučevanje CLIL v prvi triadi in pestro paleto interesnih dejavnosti za različne starostne skupine in v šolskem letu 2010/11 celo neformalna oblika učenja nemščine za starše in druge zainteresirane odrasle.

Občutno se je povečal tudi interes za učenje nemščine kot izbirnega predmeta v zadnji triadi, dovolj pa je bilo tudi prijav za neobvezni izbirni predmet v drugi triadi.

V preteklem šolskem letu smo poleg nemške prvič uspeli dobiti tudi prostovoljko iz angleško govoreče države – Irske, ki je s svojo neposrednostjo in sposobnostjo učenca ynala približati svoje bogate popotniške in prostovoljske izkušnje in pustila močan pečat ter navdušenje nad možnostmi, ki jih ponuja Evropska prostovoljna služba za spoznavanje tujih držav, njihove kulture in jezikov.

V šolskem letu 2014/15 se je inovacijski projekt zaključil, saj je dosegel ciljno stopnjo inovacije – v okviru občine Litija in Šmartno sta na podlagi vseh dosedanjih predstavitev pobudo za vključevanje EVS prostovoljcev prevzeli dve osnovni šoli – iz Šmartnega in Gabrovke.

Obenem nam je v lanskem šolskem letu uspelo vzpostaviti partnerstvo z lokalno koordinatorsko organizacijo Mladinskim centrom Litija in tako se je okrepila tudi medsebojna povezanost in sodelovanje vseh udeležencev v šoli in na Mladinskem centru, saj so bili EVS prostovoljci prisotni tako na šoli kot v lokalnem okolju.

Kot dolgoletni vodja projekta sem se v decembru 2014 udeležila mednarodnega usposabljanja v Molini v Španiji, kjer sem predstavila tudi našo obliko izvajanja EVS projekta, ki je edinstven primer v Evropi, saj šole težko pridobijo akreditacijo za sprejem EVS prostovoljcev in učitelje kot koordinatorje EVS projektov. Da je nam to uspelo, je bilo pomembno vnesti duh prostovoljstva na cel kolektiv, saj se sedaj tako učenci kot učitelji veselimo novega šolskega leta tudi zaradi prihoda novih EVS prostovoljcev.

Abstract:

Ključne besede: multikulturnost, tuji jeziki, prostovoljstvo, CLIL

In six years of running the project **EVS volunteers on the elementary school as the host organisation** and in five years of running the innovative project the attitude to learning

foreign language and the acceptance of otherness and multicultural topics has changed a lot in a positive way.

In the first year of hosting the Spanish volunteer when the project was not applied as innovative project yet, we have learned a lot from the finding that a lot of things written on paper in real life can become quite different while on the other hand what is not written represents the quality to be discovered and written post festum.

As the leader of the EVS project I had an opportunity to involve self education about European Voluntary Service in Youth in Action 2 and found the way to involve EVS volunteers into all educational and free time activities in all classes and branch school units and apply the project as the innovative project on the National Education Institute of Slovenia.

It was quite difficult to get EVS volunteers from English speaking countries so together with the teacher of German we decided to accept volunteers from Germany and Austria who are after matura exam quite good English speakers. In this way German as the second foreign language and English as the language of communication was becoming very popular among students, teachers and volunteers.

Students are grateful population for accepting new and fresh approaches. That was very evident in the first year when we were hosting a volunteer from Spain. The students did not even notice her poor English as she was a charismatic entertainer and organiser of playful activities at English lessons, such as juggling, dancing ...But she was very precious as a native speaker at Spanish lessons as optional free activity.

During the hosting of German EVS volunteers the students were already used to communicate in English besides using German during German lessons and they became more motivated for learning foreign languages spontaneously and willing to acquire new vocabulary in every day use in school (during school breaks, school lunch and outdoor activities).

As our school was looking for young people who are interested in future teaching on elementary school or in language teaching we also got the profiles we were looking for.

In this way we were able to organise a wide range of free time afternoon activities for different age groups and for adults and parents as well.

The conditions for teaching CLIL in the first triad were thus fulfilled.

So the obligatory optional subject German become much more popular among students and in the school year 2014/15 there were enough students for non obligatory optional subject in the second triad.

In the last school year we hosted an English speaking volunteer from Ireland for the first time. Students really enjoyed her company and her vivid presentations of her volunteer experiences. She undoubtedly left a strong impression on them, especially by demonstrating in photos and words all the possibilities and challenges of EVS for getting to know other nations, languages and cultures.

The school year 2014/15 was also the final year of innovative project on the National Education Institute of Slovenia as the goals to spread and share our EVS experience were successfully fulfilled – two schools in the community Šmartno and Litija accepted our model and got the accreditation to host EVS volunteers as well.

At the same time the partnership with the local Youth Centre Litija was established and it helped to connect all schools and the volunteers on the local level.

I was also lucky to take part in December EVS training in Molina in Spain where I introduced our model of EVS in school and it is really a unique example in Europe as it is very difficult for schools to get the accreditation and teachers as EVS coordinators.

We are proud that the volunteer spirit among the teachers in our school was so strong that together we have overcome all problems and that every school year the students as well as teachers are looking forward also host new volunteers.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenje in znanje tujih jezikov v današnjem času predstavlja dragoceno dobrino, tudi s finančnega vidika. Zato je toliko bolj dobrodošlo, da se za široko populacijo mladih poišče čimveč alternativnih načinov usvajanja tujega jezika/jezikov, ki jim lahko na čimbolj spontan in življenjski način približajo učenje tujih jezikov preko komunikacije

Gostovanje mladih evropskih prostovoljcev na šoli in njihovo vključevanje v vse oblike dela se je izkazalo za dober način, ki so ga najbolj toplo sprejeli učenci, nato pa večinoma tudi vsi vključeni učitelji.

Najbolj intenzivno so pri izvajanju projekta sodelovali lingvisti, a tudi vsi drugi učitelji, ki so tako dobili priložnost za lastno izboljšanje komunikacije v tujem jeziku v okviru dnevov dejavnosti in bivanja v CŠOD.

Vsi gostujoči nemški prostovoljci so aktivno sodelovali pri urah nemščine kot izbirnega predmeta v tretji triadi, v okviru oddelkov OPB in v okviru projekta CLIL v 1. triadi.

Interakcija v angleščini in nemščini med učenci, učitelji in prostovoljci pa je potekala tudi v CŠOD in v okviru šole v naravi.

Na podružničnih šolah, kjer je bilo manjše število učencev so običajno gostovali po en teden in tedaj so učitelji pouk prilagodili tako, da so učenci imeli možnost spoznati prostovoljce preko igre in športa.

Za EVS prostovoljce je to bila edinstvena izkušnja spoznavanja jezika, dežele, kulture in nenazadnje šolskega sistema države EU.

EVS prostovoljci so v lokalni skupnosti postali povezovalni člen med Mladinskim centrom, lokalno skupnostjo in šolo, saj so s svojimi delavnicami privabili učence in starše, tako na Mladinski center kot v šolo.

Da je gostovanje EVS prostovoljcev na šoli možno, pa je potrebno ustrezno seznaniti in navdušiti šolski kolektiv, od katerega je najbolj odvisno, ali se bo prostovoljec počutil koristnega in zaželenega ali odvečnega. V projektnem timu mora biti prisoten entuziazem in sposobnost sprotnega reševanja konfliktov in timskega dela pa tudi pripravljenost udeleževati se dodatnega izobraževanja na temo prostovoljstva in mladinskega dela. Brez podpore ravnatelja in njegove pripravljenosti za sprotno reševanje problemov tak projekt ne bi bil možen.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Glede na to, da tovrstne prakse v Sloveniji (in tudi drugod v Evropi) še ni in smo na področju sprejemanja EVS prostovoljcev s ciljem promocije neformalnega učenja tujih jezikov pionirji, kakšne literature na to temo ni.

Zatem ko bo več izkušenj še z drugih šol, bo morda lažje problem teoretično razdelati in ponuditi ustrezne rešitve. Problem lahko nastopi, če se šolski kolektiv ne čuti kos z zahtevami, povezanih z evropskimi prostovoljci, predstavljenimi v Vodniku EVS in ne sprejmejo, da je vse delo, ki je povezano s prostovoljci, tudi za vključene učitelje prostovoljno. Simbolna nagrada v našem primeru je možnost komunikacije z native speakerjem in spoznavanje jezika in kulture »iz prve roke«.

Moja vizija kot vodje projekta je že od samega začetka bila, da bi prostovoljske izkušnje v angleško ali nemško govorečih državah pridobivali bodoči slovenski študentje tujih jezikov.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko mladi EVS prostovoljci prispevajo k promociji učenja tujih jezikov na osnovni šoli v interakciji z učenci in učitelji?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Raziskavo smo opravili v šolskem letu 2010/11.

Za vse sodelujoče učitelje smo pripravili vprašalnik, v okviru katerega smo želeli izvedeti, kako so doživljali vključevanje prostovoljcev in ali so pripravljeni EVS prostovoljce sprejeti tudi v naslednjih šolskih letih.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvi fazi cilji, zastavljeni v projektu, niso bili kompatibilni s kompetencami gostujoče španske prostovoljke. Zato sem se kot vodja projekta morala samoiniciativno izobraževati na

področju mladinskega dela, da bi postali enakovreden partner v postavljanju okvira projekta. V tej fazi sem tudi tvorno sodelovala pri publikaciji Vodnika Mladi v akciji.

V drugi fazi smo lahko zastavljene cilje začeli udeleževati, saj smo lahko sami izbirali zaželeni profil prostovoljcev. Sodelovanje vseh vključenih v projekt se je zaradi narave dela intenziviralo in prispevalo k večji medsebojni povezanosti vseh sodelujočih učiteljev jezikovnih in nejezikovnih predmetov, pa tudi k večji digitalni pismenosti.

Rezultati vprašalnika so pokazali, da so učitelji mnenja, da je gostovanje EVS prostovoljcev dobra učna izkušnja v neformalnem usvajanju tujega jezika in konverzacije tako za njih kot za učence.

Učitelji germanisti pa so ugotavljali, da se kvaliteta konverzacije in spontane rabe nemščine bistveno izboljšuje in da se učenci še posebej veselijo ur, ko je prisoten nemški prostovoljec.

Nekateri prostovoljci so izdelali tudi didaktične pripomočke za učenje jezika.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Največ časa je bilo namenjenega načrtovanju in sodelovanju z učitelji tujih jezikov in OPB. Da so se cilji lahko realizirali, je bila potrebna visoka stopnja odgovornosti pri odzivanju na elektronsko pošto in tudi na osebne telefone, saj je bilo pred načrtovanim prihodom nujno dobiti potrditev posameznih učiteljev. Potrebna je bila tudi velika mera tolerance v primeru bolezni prostovoljca ali vključenega učitelja, saj je bilo tedaj potrebno hitro najti nadomestne rešitve. Problemi nas niso razdružili, ampak povezali in tudi naši medsebojni odnosi so se zaradi prisotnosti prostovoljcev izboljšali. Odprli smo se tudi navzven, saj se je bilo za konstruktivno sodelovanje potrebno prilagoditi tudi drugačni dinamiki dela na Mladinskem centru, kjer je prostovoljec delal en dan v tednu.

Za uspešen zaključek projekta sem kot vodja projekta morala biti dostopna tudi v času šolskih počitnic pri izpolnitvi precej zahtevne vloge za podaljšanje akreditacije in za odzivanje na prispele ponudbe za sprejem novih prostovoljcev. Brez predanosti vodje projekta in ožjega tima (mentor, koordinator) ter pripravljenosti na odzivanje na sprotno reševanje problemov tudi izven službenega časa projekta ne bi bilo mogoče izvajati.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učenci in učitelji si vsako šolsko leto želijo prihoda EVS prostovoljca.

V vseh teh letih so starši pozitivno sprejemali to novost.

Izboljšala se je spontana komunikacija med samimi učenci – npr. pogovor v angleščini z učenci migranti, ki se še niso naučili slovenščine, neformalni pogovori med odmori in kosilom s prostovoljcem v angleščini ali nemščini.

Športno nadarjeni prostovoljci so aktivno sodelovali v športnih igrah in učenci so razširili besedišče tudi na tem področju.

Učenci in učitelji so iz prve roke spoznali nemški in irski izobraževalni sistem ter kulturo in običaje.

Nekateri prostovoljci se vračajo v Slovenijo in se oglasijo tudi na šoli, kjer radi pokramljajo z nami in z učenci, nekateri stike ohranjajo tudi preko facebooka.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je zajemal vse vključene učitelje, tako jezikovnih kot nejezikovnih predmetov in razrednega pouka. Najbolj so bili prostovoljci aktivni v prvi triadi in v OPB ter pri izbirnem predmetu nemščina v zadnji triadi. Na podružnicah so bili prisotni po en teden, skupaj s športnimi pedagogi pa so preživeli po en ali dva tedna v okviru šole v naravi ali CŠOD.

V preteklem šolskem letu je bila irska prostovoljka prisotna pri urah angleščine in pri športni vzgoji, saj je bila tudi trenerka ženskega nogometa. Učence 1. triade je naučila irskega plesa, s katerim so se predstavili na zaključni prireditvi.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Tedenski razgovori s prostovoljci v okviru vloge mentorja / koordinatorja
- Vprašalniki za učitelje
- Razgovori s sodelujočimi učitelji po opravljenih aktivnostih
- Polletne refleksije dela z Mladinskim centrom
- Vrednotenje izdelkov učencev

Metode obdelave podatkov

- Analiza dela
- Analiza vprašalnikov

Prikaz rezultatov

- Izražena zahvala EVS prostovoljcev ob zaključku šolskega leta s pripravo slikovne predstavitve v powerpointu
- Objava člankov v lokalnem časopisu
- Objava člankov prostovoljcev v šolskem e-časopisu.
- Razstave izdelkov učencev tekom celega šolskega leta v okviru ur angleščine in nemščine
- Demonstracija dobre prakse EVS drugim šolam v občini
- Posredovanje učne izkušnje z mednarodnega usposabljanja v Španiji Mladinskemu centru in drugim šolam v občini

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Precejšen dosežek je, da tak projekt poveže skoraj vse učitelje v kolektivu in vpliva tudi na izboljšanje znanja in rabe tujega jezika pri učiteljih nejezikovnih predmetov.

Učenci tudi po zaslugi prostovoljcev postajajo samozavestnejši, saj se marsikateri učenec lažje identificira z nekom, ki je komaj dobro zapustil šolske klopi, kot z učiteljem, ki niti ni native speaker.

Mlajši učenci imajo priložnost učiti se tujega jezika spontano in tako usvojijo že ob prvem srečanju z jezikom pravilno izgovorjavo in intonacijo, kar bo kasneje vplivalo na doseganje boljših dosežkov.

Vsi deležniki spoznamo tujo kulturo in običaje iz prve roke.

Neformalno učenje odpira vrata formalnemu in lahko z njim sobiva.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sama prisotnost EVS prostovoljcev v okolju predstavlja povezovalni člen med učenci, starši, učitelji in drugimi odraslimi, povečuje se tolerantnost in sprejemanje drugačnosti in druge kulture, kar je v današnjem času migracij beguncev še kako pomembno.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vključevanje elementov neformalnega učenja tujega jezika in drugih kompetenc preko vključevanja EVS prostovoljcev na osnovno šolo

Možnosti uvajanja v druga področja

Športno nadarjeni prostovoljci so lahko precej več časa vključeni tudi v ure športne vzgoje in v šolo v naravi.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Kot kolektiv smo močni v pozitivni naravnosti k sprejemanju EVS prostovoljcev in pripravljenosti pri reševanju logističnih problemov, kot so prevozi prostovoljca na določene lokacije, osebna podpora v kriznih situacijah v primeru domotožja prostovoljca ali bolezni.

Drugim šolam smo že ponudili predstavitve našega večletnega dela s prostovoljci, kar je vplivalo, da se je naša dobra praksa razširila še na dve šoli v občini, poleg tega, da je naš model prevzela tudi Ekonomska šola in gimnazija v Trbovljah.

Literatura:

http://www.movit.si/fileadmin/movit/0ZAVOD/Publikacije/Tematske/2010_EVS_XXL_za_koor_dinatorje.pdf

http://www.movit.si/fileadmin/movit/0ZAVOD/Publikacije/Odtisi/Odtisi_mladih_2012.pdf

Šolski center Novo mesto, enota Srednja šola Metlika

Partizanski trg 4

8330 Metlika

UČNA MOTIVACIJA PRI MATEMATIKI

2014-2015

Vodja inovacijskega projekta: Maja Končar

Konzulent: Mag. Sonja Zajc

Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Pri pouku matematike je bila večina dijakov brez motivacije. Učenje matematike so videli kot nujno zlo. Dijakova motivacija za šolsko in domače delo je bila nizka. Temu primeren je bil tudi njihov nizek ali povprečen učni uspeh. Začela sem razmišljati, kako bi lahko vplivala na motiviranost dijakov, da bi dosegli višji učni uspeh, izboljšali svojo samopodobo in klimo med poukom matematike. V projektu je sodeloval 2. a oddelek.

S prebiranjem strokovne literature sem najprej večala lastne kompetence. Na začetku vsake učne teme sem pripravila uvodno motivacijo, ki je bila vzeta iz vsakdanjega življenja in blizu dijakom. Med poukom matematike sem uporabljala različne učne strategije in metode dela, katerih cilj je bil naučiti dijake učiti se. Reševanje domačih nalog sem redno preverjala. Skupaj smo iskali pravilne načine reševanja nalog.

Vsi prisotni pri pouku smo pri urah matematike spoznali nekaj novega o sebi in drugih v razredu. Skupaj smo se učili ne samo matematike, ampak tudi vztrajnosti in potrpežljivosti. Skupaj smo rastle.

Pri večini dijakov se je motiviranost za učenje matematike dvignila. Dijaki so pridobili samozavest. Spoznali so, da se je matematiko mogoče naučiti. Število dijakov, ki so redno delali domačo nalogo, se je povečalo. Učni uspeh se je pri večini dijakov pri posameznih sklopih izboljšal.

Abstract:

During mathematics lessons, the majority of pupils were without motivation. Learning mathematics was seen as a necessary evil. The students' motivation for schoolwork and homework was low which leads to their low or mediocre academic achievement. I began to think how I could affect the motivation of students to achieve higher academic success and to improve their self-esteem during math lessons. The project was performed in 2. a.

By reading the scientific literature first I started to develop my own competencies. At the beginning of each learning topic prepared initial motivation, which was taken from everyday life and was close to the students. During mathematics lessons I used a variety of teaching strategies and working methods which aim was to teach students to learn. I also regularly checked homework assignments. Together we were searching for the correct ways of solving tasks.

In the mathematics the students have learned something new about themselves and others in the class. Together we have learned not only mathematics, but also perseverance and patience. Together we have been growing.

For most students the motivation for learning mathematics has been rising. The students have gained self-confidence. They have realized that the mathematics can be learned. The number of students who regularly do homework has increased. Learning success of the majority of students has been improved.

Ključne besede: motivacija, matematika, učenje učenja

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

Pri pouku matematike je bila večina dijakov brez motivacije. Učenje matematike so videli kot nujno zlo. Dijakova motivacija za šolsko in domače delo je bila nizka. Temu primeren je bil tudi njihov nizek ali povprečen učni uspeh. Začela sem razmišljati, kako bi lahko vplivala na motiviranost dijakov, da bi dosegli višji učni uspeh, izboljšali svojo samopodobo in klimo med poukom matematike.

Cilji projekta*Raziskovalno vprašanje*

Na katere načine se lahko vpliva na učno motivacijo dijakov pri matematiki?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Nizka motiviranost dijakov za učenje matematike in samostojno domače delo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

S prebiranjem strokovne literature sem najprej večala lastne kompetence. Na začetku vsake učne teme sem pripravila uvodno motivacijo, ki je bila vzeta iz vsakdanjega življenja in blizu dijakom. Med poukom matematike sem uporabljala različne učne strategije in metode dela, katerih cilj je bil naučiti dijake učiti se. Reševanje domačih nalog sem redno preverjala. Skupaj smo iskali pravilne načine reševanja nalog.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Večanje lastnih kompetenc, primeri uvodne motivacije iz vsakdanjega življenja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Med pogovorom so dijaki povedali, da so pri pouku sproščeni, da bolj sodelujejo in vložijo več truda v reševanje nalog. Tekom šolskega leta se je število dijakov, ki so delali domačo nalogo, povečalo.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Dijaki 2. a oddelka.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pogovori z dijaki in starši, anketni vprašalnik.

Metode obdelave podatkov

Ker je bil vzorec majhen, podatkov nisem statistično obdelala.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Vsi prisotni pri pouku smo pri vsaki uri matematike spoznali nekaj novega o sebi in drugih v razredu. Skupaj smo se učili ne samo matematike, ampak tudi vztrajnosti in potrpežljivosti. Skupaj smo rastle. S takšnim načinom dela bomo nadaljevali.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Dijaki so doma poročali o boljšem odnosu do učiteljice in predmeta, kar je pozitivno vplivalo na celotno družino.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Z večanjem lastnih kompetenc in z različnimi motivacijskimi spodbudami sem vplivala na boljše počutje dijakov pri pouku matematike, na njihovo motivacijo za samostojno delo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Od vrtca do fakultete.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Veliko bolj sem povezana z dijaki. Močni smo v vztrajnosti

Literatura

Juriševič, M. *Motiviranje učencev v šoli*. 1. izd. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2012. ISBN 978-961-253-075-4

Kunaver, D. *Učim se učiti*. Ljubljana : samozal. D. Kunaver, 2008. ISBN 978-961-6179-17-1

Kurikulum za vrtce. Dostopno na naslovu: http://www.zrss.si/pdf/050711123045_vrtci_kur.pdf

Musek, J. in Pečjak, V. *Psihologija*. Ljubljana : Educy, 2001. ISBN 961-6010-50-6.

Nemec, B. in Kranjc, M. *Razvoj in učenje predšolskega otroka*. 1. Izd. Ljubljana: Grafenauer založba, 2011. ISBN 978-961-92855-7-2.

Požarnik Marentič, B. *Učenje učenja med izkušnjami preteklosti in izzivi prihodnosti*.

Dostopno na naslovu:

www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Strokovna%20podro%20fja/ucenje_ucenja.doc.

<https://www.eduplace.com/graphicorganizer/>

Šolski center Velenje

Elektro in računalniška šola

Trg mladosti 3

3320 Velenje

IZVAJANJE INTERESNIH DEJAVNOSTI V OBLIKI PROJEKTNEGA DELA

2012 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Marjetka Herodež, učiteljica matematike

Sodelavci:

Biserka Ledinšek, učiteljica matematike

Jolanda Melanšek, učiteljica angleščine in nemščine

Simona Diklič, učiteljica angleščine

Bojana Vrbnjak, učiteljica slovenščine

Simon Konečnik, ravnatelj

Sašo Gnilšek, učitelj fizike

Peter Vrčkovnik, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov

Islam Mušić, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov

Ivan Škoflek, učitelj praktičnega pouka

Miran Zevnik, učitelj strokovnoteoretičnih predmetov

Konzulent: Tomaž Kranjc, ZRSŠ

Povzetek

Cilj inovacijskega načrta je bil, da se dijakom ponudi čim več raznolikih možnosti proste izbire interesnih dejavnosti; zagotovljena je bila tudi uravnoteženost med strokovnimi in ostalimi vsebinami (kulturne, športne, družboslovne, naravoslovne...), sledili smo povečani možnosti ponudbe integriranih ključnih kvalifikacij.

Kot najbolj inovativen in izviren se je izkazal t.i. 3. organizacijski model, kjer smo izvedli interesne dejavnosti v obliki drugega projektnega tedna, kjer so imeli dijaki možnost popolne proste izbire glede na razpisane teme mentorjev. Sledili smo izhodiščem novih programov, ki temeljijo na tem, da naj imajo dijaki v vseh delih predmetnika čim večjo možnost izbirnosti.

Projektna skupina je zasnovala novo obliko izvedbe interesnih dejavnosti, ki smo jo aktualizirali, sproti preverjali in na koncu tudi evalvirali. Dijaki so bili vnaprej seznanjeni z vsebinami, ki jih je pripravil posamezen učitelj ali skupina do treh učiteljev. Na podlagi svojih interesov do ponujenih vsebin so se dijaki sami prijavljali v spletno aplikacijo, ki je bila odprta dva tedna. Dijakom je bila ta pestrost in raznolikost ponujenih vsebin in možnost samostojne izbire všeč. Pri izvajanju dejavnosti so bili bolj motivirani, samostojnejši in posledično tudi uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev. Prav tako so tudi učitelji ugotovili, da tak organizacijski model ponuja večjo kreativnost, med seboj se povezujejo učitelji različnih strok, razvija se timsko delo, kar se rezultira v večji motivaciji in bolj pozitivni klimi pri samem delu.

Abstract

The innovation plan objective was to provide our students with various possibilities of choosing freely their extracurricular activities, thus enabling the balance between technical and other (cultural, sporting, sociological, scientific etc.) contents, as well as following a wider choice of the proposed integrated key skills and qualifications.

The so-called third organizational model is considered the most innovative and original, where the extracurricular activities were carried out in the form of a project week, in this way giving our students a completely free choice among different topics that were prescribed by our teachers. We followed the bases of new programmes, which emphasize a wider choice of selectiveness in all parts of the curriculum.

We have reached the fourth level, meaning that the project team devised a new way of carrying out the extracurricular activities; the way which was not only updated, but also checked in regular intervals and evaluated in the end. The students were acquainted with the contents in advance, the latter being prepared by an individual teacher or a group of maximum three teachers. According to their own interest towards the contents, the students themselves applied in the web application that was open for two weeks. The students welcomed the diversity and variety of proposed contents, as well as the possibility of choosing them freely, which resulted in the implementation of these activities – the students being more motivated, more independent and consequently, more successful in acquiring their goals. From the teachers' point of view, this organizational model offers much more creativity, since it also connects teachers of different disciplines and develops their team work, all this resulting in bigger motivation and more favourable climate at work itself.

Key words: extracurricular activities, selectiveness, project days

Ključne besede: interesne dejavnosti, izbirnost, projektni dnevi

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Interesne dejavnosti so bile v naprej določene, dijaki niso imeli možnosti izbire, zato so bili manj zainteresirani. Možnost izbire so imeli pri prostih izbirnih vsebinah, ki so se izvajale v popoldanskem času, vendar je bila zaradi velikega števila dijakov, ki so vezani na prevoz, udeležba skromna.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izhajali smo iz veljavnih predmetnikov izobraževalnih programov (objavljeno na spletnih straneh MIZŠ) in izhodišč za pripravo izvedbenih kurikulumov ter lastnih predhodnih izkušenj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali lahko izvedemo določen del interesnih dejavnosti v obliki projektnega dela? Ali lahko na ta način povečamo interes dijakov za interesne dejavnosti?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Večja možnost ponudbe integriranih ključnih kvalifikacij, povečanje ponudbe proste izbire interesnih vsebin in uravnoveščenost pri izbiri strokovnih in drugih (kulturnih, športnih, jezikovnih, družboslovnih, naravoslovnih ...) vsebin.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V obdobju treh šolskih let smo organizirali in izpeljali interesne dejavnosti na tri različne načine:

1. organizacijski model: izpeljava nekaterih interesnih dejavnosti strnjeno v obliki projektnih dni (4 + 1) na koncu šolskega leta

Dejavnosti so se udeležili vsi dijaki šole razen dijaki zaključnih letnikov. Izvajali smo jih ločeno po programih in po letnikih brez možnosti izbire. Ugotovili smo, da bomo s takšno obliko organizacije učinkoviteje sledili ciljem dejavnosti po posameznih letnikih in programih ter lažje organizirali delo na šoli v času izvajanja poklicne mature. Zaključni letniki pri tem niso sodelovali, ker imajo tudi po predmetniku interesnih dejavnosti ustrezno manj.

2. organizacijski model: interesne dejavnosti smo izvedli v obliki drugega projektnega tedna kot možnost proste izbire že v naprej določenih vsebin

Dijaki so med drugim projektnim tednom izbirali med naborom strokovnih tem (in se odločili za eno) ali pa so si izbrali temo Interesne dejavnosti, ki je vključevala ekološke, geografske,

zgodovinske, kulturne in športne dejavnosti. Dijaki in učitelji, ki so bili med drugim projektnim tednom vključeni v interesne dejavnosti, so v svojih poročilih izrazili pozitivno mnenje o izvajanju interesnih dejavnosti v obliki projektnega dela. Dijakom je bila všeč pestrost in raznolikost ponujenih vsebin in možnost samostojne izbire vsebin. Učitelji so pohvalili medsebojno sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in izvedbi dejavnosti. Na ta način bolj sistemsko planiramo aktivnosti, povezane s kurikulumom in manj posegamo v kontinuiteto izvajanja pouka. Skozi takšno obliko izvajanja pedagoške dejavnosti smo na optimalen način zagotovili vsebine integriranih ključnih kvalifikacij in generičnih kompetenc, ki sledijo kot priporočilo učitelju pri izvedbi novih programov.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ker pri prvem in drugem organizacijskem modelu dijakom nismo mogli zagotoviti popolnoma proste izbire interesnih vsebin, smo uvedli novost pri izvajanju interesnih dejavnosti, in sicer 3. organizacijski model, pri katerem smo interesne dejavnosti izvedli v obliki drugega projektnega tedna, kjer so imeli dijaki možnost popolne proste izbire glede na razpisane teme mentorjev.

Del interesnih dejavnosti – prosto izbiro, smo izvedli strnjeno, in sicer v obliki projektnega tedna. Načrtovali in izvedli smo dva projektna tedna v različnih letnih časih (zima, pomlad), ki sta ponujala tako strokovne kot splošne vsebine. S tem se je še povečala izbirnost in uravnoteženost strokovnih in drugih (kulturnih, športnih, jezikovnih, družboslovnih, naravoslovnih ...) vsebin.

Vsak učitelj ali skupina do treh učiteljev je pripravila svoje vsebine. Dijaki so bili vnaprej seznanjeni z vsebinami; na podlagi svojega interesa so se lahko odločili, kam se bodo prijavili. Spletna aplikacija je bila odprta dva tedna in je omogočala prijavo na tisto dejavnost, ki je dijaku najbližje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Dijaki in učitelji so bili navdušeni nad takšnim načinom izvedbe interesnih dejavnosti. V delo so bili vpeti vsi dijaki in učitelji. Zaradi možnosti proste izbire so bili dijaki bolj zainteresirani in motivirani za delo; posledično pa so bili zadovoljni z delom dijakov tudi učitelji.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je zajel vse dijake in učitelje, ki so sodelovali v interesnih dejavnostih, ki smo jih izvajali v obliki projektnih dni.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo spletnih anket, ki so jih izpolnili dijaki in učitelji po izpeljanih interesnih dejavnostih.

Metode obdelave podatkov

Zbrane podatke smo obdelali z analizami, z razlago rezultatov, iskanjem skupnih ugotovitev, oblikovanjem zaključkov in poročil. Povprašali smo tudi starše o njihovem mnenju

Prikaz rezultatov

Rezultate, ki smo jih dosegli s pomočjo dejavnosti, izvedenih v okviru inovacijskega projekta, smo predstavili celotnemu kolektivu na pedagoški konferenci, staršem pa na sestanku Sveta staršev. Delo projektne skupine je bilo predstavljeno tudi na šolski spletni strani ter v šolski publikaciji.

Pri izvajanju nekaterih interesnih dejavnosti, strnjeno v obliki projektnih dni (4 + 1) na koncu šolskega leta, smo ugotovili, da bomo s takšno obliko organizacije učinkoviteje sledili ciljem dejavnosti po posameznih letnikih in programih ter lažje organizirali delo na šoli v času izvajanja poklicne mature. Pri posameznih dijakih se je pokazal problem plačila stroškov interesnih dejavnosti (prevoz, vstopnice), ker je strnjena oblika izvajanja dejavnosti ustvarila večji enkratni znesek. Pri takšni organizaciji dijakom nismo mogli ponuditi izbirnosti.

Pri izvajanju interesnih dejavnosti v obliki drugega projektnega tedna kot možnost proste izbire že vnaprej določenih vsebin so dijaki izbirali med naborom strokovnih tem (in se odločili za eno) ali pa so si izbrali temo Interesne dejavnosti, ki je vključevala ekološke, geografske, zgodovinske, kulturne in športne dejavnosti. Pri tej obliki je bila možnost izbirnosti večja, vendar še vedno ne popolna.

Izmed vseh treh oblik izvedbe interesnih dejavnosti se je za najbolj izvirnega in inovativnega tako pri učiteljih kot pri dijakih in starših zaradi možnosti popolnoma proste izbire interesnih dejavnosti izkazal model, kjer smo interesne dejavnosti izvedli v obliki drugega projektnega tedna, kjer so imeli dijaki možnost popolnoma proste izbire glede na razpisane teme mentorjev. Ker so dijaki imeli možnost lastne izbire, so bili pri izvajanju dejavnosti bolj motivirani in uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V triletnem obdobju smo postavili temelje za izvedbo treh različnih organizacijskih modelov interesnih dejavnosti. Dosedanja spoznanja nam omogočajo, da se bomo lahko v prihodnje

bolj ukvarjali z vsebinami interesnih dejavnosti in s kvaliteto izvedbe kot z modeli organizacije.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri izvajanju projekta se je krepilo timsko delo med zaposlenimi, saj je sam način dela zahteval več medpredmetnega povezovanja, zaradi česar so bile tudi ponujene vsebine pestrejše in bolj zanimive za dijake; s tem smo dijakom omogočili interdisciplinarnost vsebin.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Model, kjer smo interesne dejavnosti izvedli v obliki drugega projektne tedna, je novost, ker daje dijakom možnost popolnoma proste izbire. S tem dijaki razvijajo in ohranjajo svojo posebnost oziroma različnost ter oblikujejo odnos do dela in hkrati odgovornost do lastne odločitve.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pestrost ponujenih vsebin omogoča integracijo ključnih kvalifikacij, kar posledično vpliva na dijakov pozitivni osebnostni, socialni in poklicni razvoj.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko odlično spletno aplikacijo za prijavo (izdelek naših dijakov in mentorja) na določeno temo in spletne ankete, ki omogočajo napreden pregled analize.

Literatura

Virov literature ne navajamo, ker je celotno delo, ki smo ga opravili pri inovacijskem projektu izrecno rezultat našega avtorskega ustvarjanja. Izhajali smo iz veljavnih predmetnikov izobraževalnih programov (objavljeno na spletnih straneh MIZŠ) in izhodišč za pripravo izvedbenih kurikulumov ter lastnih predhodnih izkušenj.

DVOJEZIČNA OSNOVNA ŠOLA II LENDAVA

II.SZ. LENDVAI KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA

Ulica Sv. Štefana 21, 9220 Lendava

<http://www.dos2-lendava.si/>

RAZVIJANJE ODGOVORNOSTI PRI UČENCIH S POSEBNIMI POTREBAMI

Vodja inovacijskega projekta: Valentina Zadravec, prof.

Sodelavci: Valerija Horvat, prof., Spomenka Juretič, uni. dipl. soc. del., Roberta Turk, dipl. vzg.

Konzulent: mag. Leonida Novak, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Prispevek prikazuje razvijanje odgovornosti, samopodobe samozastavljanja ciljev pri učencih s posebnimi potrebami. Slednji so skozi inovacijski projekt, ki je potekal v šolskih letih 2012/2013, 2013/2014 in 2014/2015, predstavljeni kot vedoželjni, iskalci znanja, pozitivnih socialnih izkušenj, a hkrati ranljivi in potrebni vodenja. V svetu pogosto naletimo na mišljenje, da so otroci s posebnimi potrebami tisti, ki so popolnoma odvisni, nesamostojni, dosegajo nižje uspehe, imajo nižje sposobnosti ipd. Izpostavljajo se zgolj njihova šibka področja. Učenci s posebnimi potrebami za sodelovanje pri pouku potrebujejo veliko motivacije in individualni pristop. Njihova samopodoba je nizka, imajo težave z izražanjem čustev in posledično tudi z vedenjem.

S projektom smo želeli okrepiti njihova močna področja, dvigniti njihovo samopodobo in rezultate učenja. Vizija naše šole se namreč glasi: Učence z znanjem in odgovornostjo, skupaj s starši učimo in vzgajamo za življenje. Učence smo navajali na samostojno učenje in sprejemanje odgovornosti za svoja dejanja, dosežke. Hkrati pa smo jih nenehno spremljali z opazovanjem, zapisi le-teh, predvsem pa s pogovorom, ki je predstavljal našo primarno metodo.. Svoja opažanja smo si pogosto izmenjali, predlagali primere dobre prakse in jih na koncu zbrali v tabeli z naslovom Metode in strategije za razvijanje odgovornosti in spremljanje napredka.

Ključne besede: učenci s posebnimi potrebami, odgovornost, formatvino spremljanje

Abstract:

This article describes the development of responsibility, self-image and goal setting by pupils with special needs. Through an innovative project which has been held in the school years 2012/2013, 2013/2014 and 2014/2015 they are shown as eager to learn and as seekers of knowledge and positive social experience, but also as vulnerable and in need of guidance. In the world we often come across the idea that children with special needs are those who are completely dependent, are achieving lower performance, have lower skills etc. Only their weak points are highlighted. Pupils with special needs need a lot of motivation and individual approach to participate in the classroom. Their self-image is low, they have difficulty expressing emotions and consequently with their behaviour.

The project is aimed to enhance their strong areas, to raise their self-image and learning outcomes. The vision of our school is: Pupils together with their parents are taught and raised for life with knowledge and responsibility. Pupils have been accustomed to independent learning and to take responsibility for their actions and achievements. At the same time we constantly have monitored them by observing them, recording them and especially by talking to them, which has represented our primary method. We often have shared our observations, have suggested examples of good practice and have collected them into the table entitled Methods and strategies for developing responsibility and monitoring progress.

Keywords: pupils with special needs, responsibility, formative assessment

Problemsko stanje

Učenci s posebnimi potrebami za sodelovanje pri pouku potrebujejo veliko motivacije in individualni pristop. Njihova samopodoba je nizka, imajo težave z izražanjem čustev in posledično tudi z vedenjem. S projektom smo želeli okrepiti njihova močna področja, dvigniti njihovo samopodobo in rezultate učenja. Vizija naše šole se namreč glasi: Učence z znanjem in odgovornostjo, skupaj s starši učimo in vzgajamo za življenje. Učence smo navajali na samostojno učenje in sprejemanje odgovornosti za svoja dejanja, dosežke.

Pri iskanju najbolj ustreznih oblik in metod dela z otroki s posebnimi potrebami so nam bila v pomoč nekatera teoretična izhodišča. Predvsem smo izhajali iz posebnih potreb učencev oziroma motenj v duševnem razvoju. Branka Jurišič pravi: »Ljudje z motnjami v duševnem razvoju so drugim ljudem bolj podobni, kot pa se od njih razlikujejo. Imajo želje, prijatelje, interese in težave. V predšolskem obdobju jih večina hodi v vrtec, pozneje v šolo in po dokončanem šolanju se zaposlijo. Včasih so njihove potrebe vzgoje, izobraževanja in dela drugačne, posebne. Zato tudi sodijo v skupino oseb s posebnimi potrebami.« (Osnovne značilnosti oseb s posebnimi potrebami, ki imajo motnje v duševnem razvoju.)

Učenci, kasneje ljudje s posebnimi potrebami, predvsem skupina z motnjami v duševnem razvoju, so lahko v življenju prikrajšani za mnogo stvari. Zaradi intelektualnih primanjkljajev in nižjih sposobnosti adaptivnega vedenja jih širša skupnost, družba pogosto ne jemlje kot sebi enakih. Zato je toliko bolj pomembno, da jih v času izobraževanja ali usposabljanja/učenja za življenje in delo opolnomočimo, opremimo s strategijami reševanja težav, predvsem pa

vplivamo na njihovo samopodobo, samoiniciativnost v zastavljanju ciljev in jih pripravimo na odgovorno življenje. Pri tem pa moramo sodelovati tako učenci, strokovni delavci in starši. Slednji so temelj, na katerem gradimo.

Ker pa učenci s posebnimi potrebami, predvsem učenci z motnjami v duševnem razvoju delujejo večinoma na konkretnem nivoju, potrebujejo drugačne metode in oblike dela, s pomočjo katerih lahko dosežejo zastavljen cilj, a po drugi poti, kot mogoče vrstniki. Zelo pomembna je sprotna povratna informacija in predlog za delo naprej. Učenca je potrebno spremljati, opogumljati, mu vplivati zavest, da zmore. Sprotna povratna informacija in spremljanje učenca sta del t. i. formativnega spremljanja, ki smo se ga posluževali v projektu.

Formativno spremljanje procesa učenja je našemu šolskemu prostoru že dobro poznano. Opredelimo ga lahko kot pedagoški dialog, v katerem učitelj in učenec soglasno spremljata, kontrolirata in usmerjata razvoj učenja posameznika. Cilj je izboljšanje učnega učinka v procesu učenja in čimbolj realna in korektna končna ocena oz. vrednotenje naučenega (Komljanc, 2008).

Formativno spremljanje procesa učenja pomeni bolj izostreno spremljanje slehernega učenca ob pomoči in povratni informaciji učitelja za doseganje optimalnega rezultata učenca, primernega njegovim realnim zmožnostim (Bat, 2012).

Diagnoza predznanja in razvoja znanja je temeljna prvina formativnega spremljanja oziroma je ena izmed njegovih oblik.

Temeljna načela formativnega spremljanja znanja Natalija Komljanc (2008) strne v naslednjih načelih:

1. Diagnostika predznanja (šibkih in močnih področij).
2. Zagotavljanje stika med učnimi stopnjami z navodili za izboljšanje znanja.
3. Zagotavljanje aktualne povratne informacije.

Avtorica (Komljanc, 2008) navaja, da formativno spremljanje omogoča:

- sprotno spremljanje učenčevega napredka,
- učencu pridobitev kakovostne povratne informacije in nasvet o izboljšanju znanja,
- celostno spremljanje učenca,
- učencu celovit vpogled v učenje in znanje,
- pravočasno odkrivanje vrzeli, nedela,
- izboljšanje odnosov (uvaja notranjo kontrolo, uči samokritičnosti, samoevalvacije, postavlja

nova merila za uspeh),

- možnost učenčevega lastnega vplivanja na svoje znanje in uspešnost, ni več zunanje usmerjevalca, ocenjevalca.

Pri spremljanju učenca in navajanju na lastno zastavljanje ciljev, spremljanje le-teh nam je bil kot glavna metoda pogovor, učni pogovor. Le ta je definiran kot razgovor med učiteljem in učencom pri pouku. Uporabljamo ga lahko v vseh etapah vzgojno izobraževalnega dela. Z učnim pogovorom lahko kombiniramo še druge metode. Metoda je primerna predvsem takrat, ko lahko o določeni stvari pri učencih že ugotovimo neko predznanje (Kramar, 2009).

Cilji učnega pogovora po Resnik Planinc 2012 so:

- razumevanje informacij,
- pridobivanje novega znanja,
- samostojno razvijanje in poglobljanje vsebine, razumevanja,
- navezovanje na lastne izkušnje, druge vsebine.

Ob vsem tem pa učenci razvijajo tudi spoznavne sposobnosti, osebnostne lastnosti, socialne kompetence. Učni pogovor pa mora biti tudi komunikacijsko, jezikovno ustrezen in jasno strukturiran. Le tako bodo cilji doseženi. Pomemben sestavni del razgovora so tudi dialoške spodbude, med katere štejemo učiteljeve ukrepe, posege v razgovor, s katerimi učence spodbuja, usmerja in jim daje namige za oblikovanje odgovora (Kramar, 2009).

Učni pogovor je zelo dobrodošla metoda pri formativnem spremljanju znanja učenca. Predvsem je pogovor dobrodošel pri učencih s posebnimi potrebami, saj je za marsikaterega izmed njih najlažja metoda komunikacije. Seveda pa se ravno pri tem pri učencih s posebnimi potrebami pojavljajo tudi težave. Ne obvladajo maternega jezika, imajo slabši besedni zaklad, prisotna je dvojezičnost idr. Tako je učni pogovor pri teh učencih dobrodošel tudi zato, saj z njim krepimo njihove komunikacijske spretnosti. Omogoča spremljanje učenca, vodenje, bodrenje, spodbujanje, ugotavljanje predznanja, nudenje povratne informacije.

S tem, ko smo učence spremljali, ugotavljali njihovo predznanje, močna področja in jim pomagali pri zastavljanju in evalviranju lastnih ciljev in dosežkov, smo jih navajali na odgovornost pri sprejemanju odločitev, odgovornost za svoje dosežke.

Cilji projekta

Cilj projekta: Pri učencih razvijati sposobnost zastavljanja lastnih/individualnih ciljev ter spremljanja le-teh.

Raziskovalno vprašanje: Kako z izboljšanjem učnega pogovora z učenci doseči boljše sodelovanje otrok pri pouku.

Potek dela in obdelava podatkov

V vzorec so bili vključeni vsi učenci šole, to so učenci z lažjimi, zmernimi, težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju. Nekateri imajo kombinacijo večih motenj. Na začetku izvajanja projekta smo izbirali le določene učence, dokler nismo uvedli dejavnosti, ki so potekale na ravni celotne šole.

Ker smo projekt izvajali v različnih oddelkih, smo se posluževale različnih metod dela. Najbolj pogosto smo uporabili prav pogovor, ki smo ga že na začetku izpostavili kot našo ključno metodo. Cilj te metode je bil, da učenci sami izrazijo svoje želje, potrebe in si na podlagi tega sami zastavijo cilje, ki bi jih radi dosegli. Te cilje smo skupaj z učencem zapisali in na koncu njihovo uresničenje z učencem tudi preverili.

Ker pa pogovor za zunanje opazovalce, ki v našo šolo niso neposredno vpeti, ne bi pokazal zelenih rezultatov, smo uporabili tudi metodo fotografije in videoposnetka. Predvsem v posebnem programu, kjer je napredek počasnejši in ga lahko opaziš zgolj v daljšem časovnem obdobju, je bil posnetek toliko bolj relevanten.

Podatke smo ob govorilnih urah, neformalnih srečanjih, sestankih strokovnih skupin predstavili tudi staršem. S potekom našega dela so bili seznanjeni tudi ostali delavci šole. V mesecu juniju pa smo projekt že drugič predstavile tudi na mednarodnem nivoju, na Centru za odgoj i obrazovanje Čakovec.

Ugotovitve in spoznanja ter širjenje novosti

Inovacijski projekt Razvijanje odgovornosti pri učencih s posebnimi potrebami je postal nepogrešljiv "dokument" naše šole. Je namreč sredstvo za uresničenje vizije šole. Aktivnosti inovacijskega projekta so prepletene z aktivnostmi, ki jih predvidevata Razvojni načrt in Vzgojni načrt šole. Projekt je prav tako vpet v projekt Zdravje in Pravila šolskega reda.

Skozi izvajanje tega projekta smo strokovni delavci veliko pridobili, predvsem pa nam je v zadovoljstvo podatek, da se je izboljšalo sodelovanje s starši, starši prihajajo v šolo in so z našim delom zadovoljni.

S projektom se je pričela tudi prireditev Mi zmoremo, ki je vsako leto vrhunec dogajanja na naši šoli in šolo dobro predstavi tudi v širšem okolju. Učenci imajo priložnost pokazati, kaj so njihova močna področja in česa vse so se naučili. Prireditev je odlično sprejeta tudi s strani staršev, ki dodajo tudi svoj prispevek.

Metode in oblike dela, ki so se zvrstile skozi izvajanje projekta, smo zbrali v tabeli z naslovom Metode in strategije za razvijanje odgovornosti in spremljanje napredka.

Projekt je preko različnih metod in oblik dela potekal na celotni ravni šole. Predvsem so za izpostaviti Prstan zaupanja, Povejmo si, Dobro jutro krog, Semafor čustev, Starši staršem, Mi zmoremo. Te oblike dela so veliko doprinesle k odgovornosti staršev, učiteljev in učencev. Podobni načini dela bi se lahko uporabili tudi na drugačni populaciji otrok. Dragocena bi bila tudi izkušnja izmenjave teh metod z drugimi šolami, ki izvajajo prilagojeni program vzgoje in izobraževanja z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program. Zagotovo pa so postali vodilni načini dela našega zavoda in bodo to tudi v prihodnje. Tesno so povezali namreč tri glavne "akterje" v vzgojno izobraževalnem procesu, starše, učitelje in učence.

Tabela 1: Metode in strategije za razvijanje odgovornosti in spremljanje napredka

POIMENOVANJE	Kako smo jo izvajali? Natančen opis.	Cilji, ki smo jih dosegali?	Kako smo vedeli, da učinkuje?	Ciljna skupina – s kom smo jo izvajali?
VŽN	- pred obravnavo nove učne snovi smo preverili, kaj o tej snovi že znamo (V), načrtovali, kaj želimo znati (Ž) in na koncu pogledali, kaj smo se naučili (N)	- interes za učenje, vedoželjnost, samozastavljanje ciljev	ново znanje v razdelku, kaj smo se naučili (N)	vsi učenci, prilagojeno
Moj dodatni zvezek	- pred začetkom vstopa v nov učni sklop pri družboslovju smo učencem pripravili snopič, ki je vseboval cilje ter standarde znanja tega sklopa, željeno oceno in doseženo	- sprotno učenje, odgovornost za dobljeno oceno	interes pri učencih izboljšanje ocen	NIS, pouk pri družboslovju

	oceno ob končnem ocenjevanju; prvo uro so pregledali cilje in dopisali, kaj že okrog obravnavanega cilja vedo; nato so sproti po vsaki učni uri vpisovali, dopolnjevali vsebine, ki so bile povezane z določenim ciljem oz. standardom znanja; ti snopiči so bili prilagojeni posamezniku (učenec, ki je imel težave z grafomotoriko, je imel večji prostor, črtne omejitve ...), 1x tedensko smo potem preverili, če so omenjene cilje usvojili (+, +/-, -) in dopolnili s tem, kaj se mora še naučiti, da bo cilj usvojil v celoti oz. ob ocenjevanju dobil zeleno oceno.			
Dnevnik domačih nalog	- nastavili smo dnevnik, kamor so po dnevih vpisovali vse naloge, obveznosti vseh predmetov in so jih imeli	- odgovornost do opravljanja domačega dela	opravljanje domačih nalog	NIS

	tako zbrane na enem mestu			
Opomniki	- ko so imeli domačo nalogo so si na svoj predmet, ki so ga zagotovo doma vzeli v roke nalepili barvni listek, ki jih je opomnil, da morajo nekaj narediti oz. da ne smejo nečesa pozabiti	- odgovornost do opravljanja domačega dela	opravljanje domačih nalog	NIS, slovenščina
Delo z listki	- obliko uradnih besedil smo utrjevali s pomočjo listkov, ki so jih zlagali na ustrezno mesto na papirju, tako so utrdili obliko, pozneje pa so te liste dopolnili s sestavinami oz. vsebinami ter na ta način usvojili npr. kje se zapiše nagovor, kje naslov pošiljatelja	- višja učna uspešnost in zapomnitev	usvojena oblika besedila in uporaba le-te	NIS, slovenščina
Trak/daljica znanja	- trak znanja nam je služil za utrjevanje pravopisa, velike in male začetnice, krajšav ... -vsak dan smo	- lastno vrednotenje - boljši rezultati	usvojene prvine pravopisa	NIS, slovenščina

	zapisali deset besed. - zapis je učiteljica pregledala, napak ni popravljala, ampak je ob vrstici, kjer je bila napaka narisala zvezdico, kar je učencem dalo povratno informacijo, da nekaj ni v redu in jih usmerilo v iskanje napak, utemeljevanje ... - pozneje so napake iskali učenci drug drugemu - ko so napako našli so utemeljili pravilen zapis - na linearni trak smo potem označili, koliko pravih zapisov je posameznik imel			
Želim si...	- učitelj vodi učenko na področju razvijanja samostojnosti skozi razgovor o tem, kaj vse bi si ona želela doseči pri svoji samostojnosti; - učenka si sama zastavi	- samozastavljanje ciljev in evalvacija le-teh na področju razvijanja samostojnosti	- posnetki začetnega, končnega in vmesnih stanj - samostojnejše in samoiniciativnejše opravljanje nalog na	PPVI

		cilje, ti se spremljajo s posnetki, na začetku učenja dejavnosti, ki si jo je učenka izbrala in na določeni točki, ko učenka dejavnost že bolj usvoji		področju razvijanja samostojnosti	
Izdelek po fazah		- učenci z zmernimi, težjimi, težkimi motnjami v duševnem razvoju so sodelovali pri masovni izdelavi izdelkov; vsak je delal točno določeno fazo, za katero je bil odgovoren in jo je uspešno obvladal	- odgovornost učencev pri delovnih veščinah	končni izdelek za prodajo in izboljšane ročne spretnosti učencev	PPVI
Vaja sproščanje umirjanje za in		- na začetku vsake ure socialnega učenja izvedemo vajo za sproščanje in umirjanje - sedimo za mizo - pomembno je, da smo v tišini in ne motimo sošolcev - čas vaje vsako naslednjo uro podaljšujemo oziroma se za čas vaje	- učenci se na začetku učne ure sprostijo in umirijo - samovrednotenje učenčevega sodelovanja pri vaji za sproščanje in umirjanje	večje število vpisanih učencev v zeleno polje pod zelenega smeška	NIS

	dogovorimo skupaj na začetku ure - vsak učenec po končani vaji ovrednoti svoje sodelovanje in vpiše svoje ime na plakat v zeleno polje pri smejočem smešku ali v rdeče polje pri žalostnem smešku - njegov predlog potrdijo tudi ostali sošolci in učiteljici			
Zmorem	- na pobudo učenke se pripravi glasbeno točko ples - učenka sama predlaga skupino, ki bo udeležena pri plesni točki, izbere glasbo, naredi načrt vaj - učitelj učenko vodi po fazah in načelih AR	- pri učencih razviti veščino načrtovanja določenega dogodka po načelih AR	- nastop na šolskih prireditvah	PB
Mi zmoremo-prireditev	- prireditev, kjer se učenci predstavijo s svojimi	- skozi nastope krepiti pozitivno samopodobo	- pozitiven odziv okolice, staršev	vsi

	močnimi področji - vodilo prireditve je zgodba, skozi njo si sledijo točke	učencev	- motiviranost učencev in želja po sodelovanju	
Povejmo si	- jutranja dejavnost pri prvi uri pouka - v posebnem programu je to Dobro jutro krog, v nižjem izobrazbenem standardu pa Povejmo si - prvih nekaj minut časa pri prvi šolski uri se nameni pogovoru z učenci o različnih stvareh (kaj so delali, kako se počutijo, če je kaj narobe....)	- učenci se umirijo in so pripravljeni sodelovati pri pouku	- boljše sodelovanje in umirjenost učencev	vsi
“Prstan zaupanja”	- mesečno srečanje vseh učencev in učiteljev, ki ga pripravita vodja projekta in en učenec na določeno aktualno temo - pogovor vseh o določeni temi - lahko se obeležujejo kakšni pomembni dnevi v mesecu	- urjenje veščin načrtovanja določenega dogodka - krepitev močnih področij učencev - krepitev pozitivne samopodobe - urjenje veščin razgovora, argumentiranja	- učenci so pričakovali srečanja - učenci so v skupini ali individualno povedali svoje izkušnje o določeni tematiki, ki je bila prisotna na Prstanu zaupanja	vsi

	- delo lahko poteka po metodi VŽN - lahko vključeni učenci, ki so drugače zapostavljeni in tu pridejo v ospredje			
Starši staršem	- skupina za samopomoč, kjer se srečujejo starši, ki ob vodenju strokovnega delavca skozi razgovor iščejo odgovore na svoje dileme, vprašanja	- staršem omogočiti neformalna srečanja z možnostjo razgovora in strokovne podpore - staršem nuditi informacije, ki bi jih želeli sami izvedeti	- pozitivno ocenjeni evalvacijski vprašalniki ob koncu srečanj - želja po nadaljevanju srečanj tudi v prihodnosti	starši
Semafor čustev	- mesečna evalvacija počutja - učenci vsakodnevno označujejo svoje počutje na dvostopenjski lestvici smeškov - zapišejo lahko tudi, zakaj so se tako počutili in to odložijo v posebno kuverto - ob koncu meseca sledi evalvacija s strokovnim delavcem,	- spremljanje počutja učencev - analiziranje opredelitev počutja učencev	izboljšano počutje učencev (vedno več smeškov)	vsi

	lahko individualno, lahko skupinsko			
--	-------------------------------------	--	--	--

Literatura

Bat, N. (2012). Formativno spremljanje kot oblika preverjanja znanja. Diplomsko delo: Maribor, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta.

Komljanc, N. (2008). Razvoj didaktike ocenjevanja znanja. Didaktika ocenjevanja znanja. V: Razvoj didaktike na področju ocenjevanja znanja. Zbornik prispevkov. Zavod RS za šolstvo.

Kramar, M. (2009). Pouk. Nova Gorica: Educa, Melior.

Osnovne značilnosti oseb s posebnimi potrebami, ki imajo motnje v duševnem razvoju. (2012). Pridobljeno dne 16. 4. 2014 iz

<http://www.vrtec-litija.si/wp-content/uploads/2012/12/Osnovne-zna%C4%8Dilnosti-oseb-s-posebnimi-potrebami-ki-imajo-motnje-v-du%C5%A1evnem-razvoju.pdf>.

Resnik Planinc, T. *Učne oblike in učne metode*. Pridobljeno 11. 7. 2015 iz http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/TrajnostniRazvoj/Ucne_oblike_in_ucne_metode.pdf.

Ekonomška šola Murska Sobota, Srednja šola in gimnazija,
Noršinska ul. 13,
9000 Murska Sobota

ELEKTRONSKI UČITELJ

2014/ 15

Vodja inovacijskega projekta: mag. Metka Gelt

Sodelavci: Nataša Gomiunik (profesorica psihologije), Renata Ivanič (profesorica informatike)

Konzulent: /

Povzetek:

S pomočjo komunikacijskih tehnologij smo poskušali pri dijakih vzpodbuditi večji interes za učenje in delo. Dijaki so si oblikovali skupno spletno stran in spletno učilnico, kjer so nalagali najrazličnejša gradiva za posamezne predmete. Tako oblikovano gradivo je bilo potem dostopno tudi drugim dijakom v procesu učenja (npr. dijakom, ki so odsotni zaradi bolezni, pedagoških pogodb). Dijaki so izdelovali e-učna gradiva pri urah, zgodovine, psihologije in informatike. Med samim delom se je pokazalo, da so dijaki na tak način hitreje usvojili znanje.

Pri pouku zgodovine smo še šli korak dlje in smo vključili terensko delo in snemanje kratkih dokumentarnih filmov. Tako se je kmalu po začetku delovanja inovacijskega projekta porodila ideja, da bi na drugačen način obeležili prihajajočo 70. obletnico konca 2. svetovne vojne. S pomočjo lastnega dokumentarnega filma smo poskušali prikazati dogodke, ki so vodili v tragedijo celotnega človeštva. Film je bil posnet na terenu, saj smo si ogledali koncentracijsko taborišče Mauthausen pri avstrijskem mestu Linz.

Abstract:

We tried to encourage the student's interest for learning and work, with the help of communicational technologies. The students designed a joined web page and web-classroom, where they uploaded different materials for individual subjects. This way the material was accessible to other students in the learning process (e.g. students that were absent because of sickness, or students that have a pedagogical contract). The students

made the e-learning materials during history, psychology and informatics classes. While working on these classes, it was shown, that the students, acquired knowledge faster.

In history class we went even further and integrated fieldwork and made short documentaries. A short time after we started the innovation project, we had the idea to commemorate the 70. Anniversary of the end of World war 2, in a different way. We tried to show the events that lead into the tragedy for all of humanity, with the help of our own documentary. The movie was recorded on the field, while we were on the field trip in the concentration camp Mauthausen in Linz, Austria.

Ključne besede: e- gradiva, učenje, samoiniciativa, učenje na daljavo, sodobna tehnologija, zgodovina, psihologija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ker živimo v času hitrega tehnološkega napredka smo poskušali na najbolj enostaven način razložiti določene vsebine posameznih predmetov z uporabo IK tehnologije.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Podajanje informacij je eden od najpomembnejših dejavnikov človeškega razvoja. Uporaba IKT je postala nuja v vseh življenjskih procesih.

Glavni namen uporabe e-gradiv pri pouku je motiviranje dijakov za učenje in delo pri pouku. Poraba e-gradiv mora biti naravnana predvsem kot na dodaten izobraževalni vir v vzgojno-izobraževalnem procesu. Prednost, ki jo predstavljajo e-gradiva, je v individualizaciji pouka. Tak pristop omogoča dijakom drugačno učno aktivnost. (Rebernak 2008)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako preko elektronskih učnih gradiv usvojiti učno snov pri pouku

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Dijaki izdelajo e-učna gradiva pri urah, znanje med tem procesom usvojijo. Gradivo je potem dostopno tudi drugim dijakom v procesu učenja (npr. dijakom, ki so odsotni zaradi bolezni, pedagoških pogojev). Pričakovani cilj inovacije je dosežen.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prvi tedni so bili posvečeni sami organizaciji projekta »Elektronski učitelj«, kateri oddelki bi bili najprimernejši za sodelovanje. Vključili so se 1. in 3. letniki ekonomske gimnazije, vsak s svojim pristopom do »elektronskega učitelja«. Pri 1. letnikih je potekalo načrtovanje dejavnosti, preko spletne učilnice in oddelčne facebook strani. Pri pouku zgodovine so iskali literaturo, slike in videoposnetke, ki bi bili primerni za določeno področje.

Pri 3. letnikih je bilo v začetku predvideno tudi oblikovanje spletne učilnice in oddelčne facebook strani. Vendar je s strani dijakov prišlo do iniciative, kjer bi se učna snov predstavila v okviru dokumentarnega filma.

V okviru pouka psihologije je profesorica vključila v projekt dijake 1. in 2. letnika ekonomski tehnik - poklicno tehniško izobraževanje. Dijaki so izbrali področje, ki jih je pri psihologiji najbolj pritegnilo in predstavili teoretična izhodišča izbranega področja. Iskali so literaturo, videoposnetke, slike povezane z izbranim področjem. Večinoma so se odločili za Power point predstavitev. Po usvojitvi učne snovi, so izdelali učne pripomočke (delovne liste, križanke, »iskanje besed«, sestavljanje verza, spletno stran). Vsa gradiva so objavljena v spletni učilnici. Tako bodo lahko tudi ostali dijaki te pripomočke uporabili za učenje psihologije.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Glavno težavo je predstavljal čas in prostor, predvsem kar se tiče snemanja in montiranja dokumentarnih filmov.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V času vzpostavitve spletne učilnice in facebook strani za en oddelek, je prišla pobuda tudi s strani ostalih oddelkov, da bi si tudi oblikovali spletno stran oz. facebook profil za posamezne predmete.

Pri pouku informatike so se dijaki poglobili v znanje snemanja in montiranja kratkih filmov.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Sprotna spremljava in delna evalvacija ob vsakem novem koraku (pisanja scenarija za filme, snemanje, montaža filmov). Ovrednotenje uvedenih novosti v dejanskem okolju, ali so dijaki sprejeli novost in bodo jo tudi uporabljali.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metoda opazovanja pri kateri se opazovalec ne vmešava v potek dogodkov.

Metode obdelave podatkov

Metode, ki smo jih uporabili pri obdelavi podatkov so odvisne od načina predstavitve dobljenih rezultatov pri javnosti, pri predstavitvi delovanja spletne strani in predstavitvi dokumentarnih filmov na naši šoli.

Prikaz rezultatov

Rezultat so 4 posneti in predvajani dokumentarni filmi.

Pri psihologiji so rezultati učna gradiva, ki so jih izdelali dijaki za dijake (metoda praktičnih del). Prikazani so v spletni učilnici.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projektno delo smo zaključili z predstavitvijo dokumentarni filmov, ki so jih dijaki posneli na temo "Preganjanje Judov in nastanek koncentracijskih taborišč". V samo predstavitev smo vključili tudi pogovor z gospo Eriko Fürst, ki je preživela Auschwitz

Projekt smo predstavili tudi na šoli v okviru predstavitve primerov dobre prakse.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Zelo pozitiven odziv s strani sodelavcev in javnosti.
- Dijaki so motivirani za delo z IKT in raziskovanjem na terenu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Z izvajanjem si prizadevamo izboljšati učno pomoč med dijaki, z uvedbo elektronskih medijev jo delamo dostopnejšo uporabnikom

Možnosti uvajanja v druga področja

E- gradiva je mogoče uvajati pri vseh predmetih

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ostalim lahko nudimo pomoč pri organizaciji snemanja dokumentarnih filmov in pri pripravi spletnih strani za dijake.

Literatura

Spletni vir: http://www2.arnes.si/~breber1/zg/clanki/viz_clanek.pdf

Osnovna šola Brežice

Levstikova 18, Brežice

8250 Brežice

FLEKSIBILNO IZVAJANJE POUKA V 5. RAZREDU

2011 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Mojca Đorđević, prof. RP

Sodelavci:

Klaudija Horvat, prof. RP

Jožica Kožar, učiteljica RP

Polona Švajger, prof RP in TJA v prvi in drugi triadi

Marjanca Pečar, prof, ŠPO

Miran Abram, prof. ŠPO

Nina Tucović, prof RP in TJA v prvi in drugi triadi

Darja Kalin, univ. dipl. pedagog in andragog

Konzulent: dr. Stanka Preskar,

Zavod za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek:

Fleksibilni predmetnik je bil uveden v slovenski šolski prostor z namenom, da bi z drugačno časovno organizacijo pouka (strnjeno poučevanje predmetov, blok ure) dosegli izboljšave na področju učne prakse (znanje in spretnosti, individualizacija in diferenciacija, potek in dinamika učnega procesa, aktivnost, vloga in odnos učitelja in učenca, učna tehnologija, metode in oblike dela, motivacija učencev, komunikacija učencev in učiteljev) (Nolimal in Kalin, 2011). »Fleksibilni predmetnik je priložnost, da vzpostavimo taka učna okolja, ki omogočajo učinkovito udejanjanje sodobne oz. hevristične didaktične paradigme, ki – ob smiselnem in komplementarnem povezovanju in dopolnjevanju s tradicionalno oz. klasično – omogoča optimalen razvoj vsakega posameznega učenca in s tem učinkovitejše udejanjanje ciljev kurikularne prenove devetletne osnovne šole« (Nolimal in Kalin, 2011, str. 27).

Pozitivni rezultati takšnega organiziranja, načrtovanja in izvedbe učno-vzgojnega procesa so vplivali tudi na odločitev naše šole, da fleksibilni predmetnik uvede tudi v petem razredu.

Uvedli smo obe obliki fleksibilnega predmetnika (strnjeno poučevanje predmetov, blok ure) in bili zadovoljni z uvedenimi spremembami.

Z inovacijskim projektom Fleksibilno izvajanje pouka v petem razredu smo na naši šoli želeli uvesti spremembe, ki omogočajo učitelju razredniku delno razbremenitev, saj se mu zmanjša obseg učnih predmetov. Tako ima učitelj več časa, da načrtuje učni proces (upošteva individualizacijo in diferenciacijo) ter pripravi preverjanje in ocenjevanje znanja. Projekt uvaja učence v predmetni pouk, saj se poveča učiteljski zbor, kar je značilno za pouk v drugi in tretji triadi. Učenci se postopno navajajo na večje število učiteljev, ki jih poučujejo, njihov stil poučevanja.

Abstract:

Flexible curriculum was brought in to the Slovenian school premises in order to, with a different time organization of school lessons (serried teaching of school subjects, double periods), achieve improvements in teaching practice (knowledge and skills, individualization and differentiation, the course and dynamics of the learning process, activity, the role and relationship of teacher and student, learning technology, methods and forms of work, motivation of students, communication between students and teachers) (Nolimal in Kalin, 2011).

"Flexible curriculum is an opportunity to establish learning environments that enable effective implementation of modern or heuristic teaching paradigm, which - having meaningful and complementary integration and complementation with traditional or classic - enables optimal development of each individual student and with that it enables more effective actualization of goals given in curricular reform of nine-year primary school" (Nolimal in Kalin, 2011, p. 27).

Positive results of such organization, planning and execution of educational process influenced our school too. So it has decided to introduce flexible curriculum in fifth grade. We have initiated both forms of flexible curriculum (serried teaching of school subjects, double periods) and were satisfied with initiated changes.

Through the innovative project Flexible teaching in the fifth grade, we wanted to make changes that give the class teacher partial relief, because it reduces the range of subjects. Because of that the teacher has more time to plan the learning process (takes in to account the individualization and differentiation) and for the preparation of knowledge testing and assessment. The project introduces students to the second stage of basic education by increasing the teachers' council, which is typical for classes in the second and third triad. Students are gradually getting used to the greater number of their teachers, their teaching styles.

Ključne besede: fleksibilni predmetnik, strnjeno poučevanje predmetov, blok ure, fleksibilno izvajanje pouka, zmanjšan obseg učnih predmetov

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vodenje vzgojno-izobraževalnega dela v 5. razredu je za enega učitelja, ki vodi svoj oddelk pri vseh učnih predmetih, razen praviloma ne pri tujem jeziku in morda še enem enournem predmetu, obsežno delo. Zahteva veliko vsebinskih in didaktičnih priprav (individualizacija, diferenciacija), sprotno pregledovanje učenčevih šolskih in domačih pisnih izdelkov, načrtovanje preverjanja in ocenjevanja znanja ter pregledovanja, analize in vrednotenja slednjega. Porodila se je ideja, da bi vodile vzgojno-izobraževalno delo še v katerem od petih razredov, ne le v svojem matičnem oddelku in tako ne bi poučevale vseh učnih predmetov.

To je na naši šoli izvedljivo, saj imamo tri, včasih pa tudi štiri oddelke petošolcev. Z inovacijskim projektom *Fleksibilno izvajanje pouka v 5. razredu* smo ob sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo Novo mesto na naši šoli začeli v šolskem letu 2011/ 2012 in ga izvajali štiri leta. Prvo leto smo ga izvajali le v dveh oddelkih petega razreda, naslednja leta pa v vseh oddelkih petega razreda.

Fleksibilno izvajanje pouka v 5. razredu izvajamo tako, da razredničarke petih razredov vodimo učno-vzgojni proces v vseh oddelkih, ne le v svojem. Zaradi tega se poveča število učiteljev, ki poučujejo posamezni razred, kar pa v nekaterih oddelkih presega zakonsko določeno število. S fleksibilnim izvajanjem pouka učence navajamo na pouk, ki je značilen za drugo, predvsem pa tretjo triado. Učenci se uvajajo v drugačno izvajanje pouka, ko večino šolskega dneva in šolskega leta ne sodelujejo le s svojim razrednikom. Novost je povečano število učiteljskega zbora, večino pouka pa jih poučuje razrednik. Večje število učiteljev, ki jih poučujejo, pomeni postopno prilagajanje na različne osebe, stile poučevanja, zahteve, osebni pristop. S tem se navajajo na lažji prehod v šesti razred, kjer se učenci pri vsakem učnem predmetu srečajo z drugim učiteljem.

Fleksibilno izvajanje pouka je novost tudi za učitelje v oddelčnem učiteljskem zboru. Večji učiteljski zbor oddelka zahteva več načrtovanja in dogovarjanja ter usklajevanja v aktivu. Redni sestanki aktiva omogočajo lažje načrtovanje pouka, dni s posebno vsebino, reševanje tekoče problematike v oddelku in s posameznimi učenci. Omogoča lažje načrtovanje dela z učenci s posebnimi potrebami, še posebej načine ter termine preverjanja in ocenjevanja znanja, zlasti napovedanega ustnega ocenjevanja. Učitelj razrednik ima eno uro dopolnilnega pouka za dva oddelka ali eno uro dodatnega pouka za dva oddelka. Učenci, ki obiskujejo dopolnilni pouk oz. dodatni pouk, imajo večje možnosti dodatne učne pomoči oz. več možnosti poglobljanja znanja, saj po predpisanem predmetniku oddelku pripada 0,5 ure dopolnilnega in 0,5 ure dodatnega pouka na teden. Tako pa so pomoči oz poglobljanja znanja deležni vsak teden po eno šolsko uro.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izvajanje fleksibilnega predmetnika je bilo uvedeno po spremembi Zakona o osnovni šoli leta 2006 in se je izvajal že v šolskem letu 2006/ 2007. Za pripravo, uvajanje in spremljanje poskusa fleksibilnega predmetnika je bil odgovoren Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Namen fleksibilnega predmetnika je omogočiti drugačno razporeditev tedenskega števila ur pouka v 7., 8. in 9. razredu. To pomeni, da se pouk nekaterih predmetov izvaja v obsegu letnega števila ur strnjeno v enem ocenjevalnem obdobju.

Fleksibilnega izvajanja pa ne more biti pri:

- pouku matematike, tujega jezika in športne vzgoje
- pouku slovenščine in italijanščine ali madžarščine na narodnostno mešanih območjih v 7. razredu
- pouku slovenščine in italijanščine ali madžarščine na narodnostno mešanih območjih v 8. in 9. razredu, pri čemer se lahko tedenske pol ure razporedi drugače, kot to določa predmetnik . (Pravilnik o izvajanju poskusa fleksibilnega predmetnika v osnovni šoli, 2006)

»Cilji fleksibilnega predmetnika so sledeči:

Na šolah spodbuditi:

- avtonomijo in strokovno odgovornost šol
- razvoj fleksibilnih/šolskih predmetnikov in urnikov
- »zmanjšanje« dnevnih in tedenskih obremenitev učiteljev in učencev
- medpredmetno (interdisciplinarno) načrtovanje, poučevanje in učenje
- uvajanje raznolikih (učinkovitih) didaktičnih strategij poučevanja in učenja – kakovostne spremembe v učni praksi
- v ospredju je aktivna vloga učencev
- razvoj raznovrstnih znanj in spretnosti
- izmenjava in nadgradnja izkušenj ter znanj
- izboljšanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela v splošnem«

(Nolimal in Kalin, 2011, str. 62)

Cilji projekta

Izboljšava pedagoške prakse z uvedbo fleksibilnega predmetnika in fleksibilnega izvajanja pouka v 5. razredu

- fleksibilno izvajanje predmetnika (GOS in DRU) v 5. razredu
- fleksibilno izvajanje pouka v 5. razredu
- vključevanje povečanega števila učiteljev v oddelek
- dobro delovanje tima in organizacija dela
- postopno uvajanje učencev na predmetni pouk
- razvijanje samostojnosti in odgovornosti učencev
- fleksibilno izvajanje dni s posebno vsebino (razrednik in drugi učitelji v oddelku)
- boljše poznavanje, razumevanje in vodenje posameznega oddelka
- učitelj ima možnost izbire področij, ki mu bolj ustrezajo
- učitelji se lažje posvečajo svojemu predmetnemu področju ter individualizaciji in diferenciaciji znotraj pouka

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

IZVEDBA PROJEKTA FLEKSIBILNO IZVAJANJE POUKA

Na začetku šolskega leta smo starše in učence seznani s projektom in načinom fleksibilnega izvajanja pouka.

Seznani smo jih z naslednjimi novostmi:

- Učiteljski zbor oddelka se poveča nad zakonsko predpisanim določilom.
- Učitelj razrednik poučuje le del predmetov.
- Vsak razrednik je nosilec predmeta matematika.
- Nekatere predmete poučuje drugi razredni učitelj iz paralelke.
- Šport, glasbeno umetnost in likovno umetnost poučujejo učitelji iz tretje triade ali učitelj razrednik.
- Tuj jezik angleščina poučuje učitelj angleškega jezika.
- Učitelj razrednik ima eno uro dopolnilnega pouka za dva oddelka ali eno uro dodatnega pouka za dva oddelka. S tem imajo učenci, ki obiskujejo dopolnilni pouk oz. dodatni pouk, večje možnosti dodatne učne pomoči oz. možnosti poglobljanja znanja, saj po predpisanem predmetniku oddelku pripada 0,5 ure dopolnilnega in 0,5 ure dodatnega pouka na teden. Tako pa so pomoči oz. poglobljanja znanja deležni vsak teden po eno šolsko uro.
- Dneve s posebno vsebino (tehniške dneve) izvaja učitelj, ki je nosilec predmeta NIT.
- Naravoslovne, kulturne in športne dneve izvaja učitelj razrednik.

- Pouk poteka v več učilnicah 5. razreda.

Prvo leto smo projekt izvajali v dveh oddelkih. Razdelitev učnih predmetov med dvema razredničarkama je temeljilo na osnovi skupnega dogovora. Izbrali sta sledeče. Vsaka razredničarka je poučevala matematiko. Razredničarka 5. a je imela naravoslovje in tehniko, glasbeno vzgojo, gospodinjstvo in dopolnilni pouk za učence obeh oddelkov. V svojem oddelku je poučevala še likovno umetnost in šport. V njeni učni obveznosti sta bila dva učna predmeta manj, število ur pa je bilo zadostno (22,07). Izbrala je tista predmetna področja, ki so bila njena močnejša področja. Razredničarka 5. b je imela v obeh oddelkih slovenščino, družbo in dodatni pouk za učence obeh oddelkov. V njeni učni obveznosti se je znatno zmanjšalo število učnih predmetov, njena pedagoška obveznost pa ne. Tudi ona je izbrala po enakem načelu. V njenem oddelku se je povečalo število učiteljev v oddelčnem učiteljskem zboru. Pri razdelitvi pedagoške obveznosti sta upoštevali več vidikov. Med možnimi kombinacijami učnih predmetov sta izbrali tisto, ki je izpolnila več pogojev: enakomerno razdelitev ur med dvema razredničarkama, njuna močna področja in razdelitev učnih ur učiteljem druge in tretje triade.

SESTAVLJANJE URNIKOV

Pri sestavljanju urnika sodelujemo vse učiteljice in učitelji vključeni v projekt. Ob vnaprej določenem urniku predmeta TJA, ŠPO in LUM, ki jih poučujejo učitelji predmetne stopnje, sestavimo urnike oddelkov, v katerih poučujemo. Pri tem je potrebno iskati najboljše rešitve, da optimalno uskladimo razporeditev učnih predmetov skozi teden in delovni dan, da se ne prekrivajo obveznosti posameznega učitelja v obeh oddelkih. Učne ure NIT in DRU v vseh oddelkih razvrstimo tako, da so šolski učbeniki »za na klop« dosegljivi vsem oddelkom. Tako učencem omogočimo lažje šolske torbe.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Tako organizirano pedagoško delo učitelju omogoča kvalitetnejše delo pri posameznem predmetnem področju. Učitelj ima ob zmanjšanju števila učnih predmetov več časa za kvalitetnejše načrtovanje pouka, vsebinsko in didaktično pripravo (individualizacija in diferenciacija) ter sestavljanje, popravljanje nalog za preverjanje in ocenjevanje znanja. Ker poučuje še vsaj v enem oddelku isti učni predmet, lahko lažje in bolje ohranja zahtevnost in kriterije ocenjevanja, saj vzporedno delo v dveh oddelkih omogoča boljšo objektivnost. Vsekakor se učitelj prilagaja oddelku, njegovi dinamiki dela, posebnostim posameznikov in njihovim posebnim potrebam.

Za učitelje druge triade, ki doslej nismo izkusili takšne oblike dela, je to nova dimenzija, v kateri vidimo več prednosti. Ena od njih je tudi drugačna dnevna dinamika dela, večja razgibanost, ker se srečuješ z več različnimi učenci. To je v primerjavi z ustaljenim načinom, ko je učitelj razrednik vsak dan celo šolsko leto skoraj edini, ki vstopa v razred in z učenci soustvarja skoraj sleherno šolsko uro in delovni dan, velika sprememba in tudi popestritev za učence. Učitelji, ki poučujejo v oddelku, dnevno sodelujejo in si izmenjujejo izkušnje, skupno

lažje poiščejo načine reševanja težav, ki se kažejo pri posamezniku ali skupini na področju učenja, vedenja, socialnih odnosov.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilji, projekta, ki smo jih zastavili, so doseženi. Tako organiziran pedagoški proces, ki uvaja fleksibilno izvajanje pouka v 5. razred, prinaša dobre rešitve pri organizaciji pouka in pozitivne spremembe za učence in učitelje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Izvajanje fleksibilnega pouka v dveh oddelkih – razdelitev ur

Razredničarka 5. a

	MAT	SLO	DRU	NIT	GU M	GO S	LU M	ŠP O	DO P	OS	PK K	SKU PAJ ur
5. a	4			3	1,5	1	2	3	1	0,5	0,5 7	16,57
5. b				3	1,5	1						5,5
	4			6	3	2	2	3	1	0,5	0,5 7	22,07

Razredničarka 5. b

	MAT	SL O	DRU	NI T	GUM	GO S	LU M	ŠP O	DO D	OS	PK K	SKU PAJ ur
5. a		5	3									8
5. b	4	5	3						1	0,5	0,57	14,07
	4	10	6						1	0,5	0,57	22,07

Izvajanje fleksibilnega pouka v treh oddelkih – razdelitev ur

Razredničarka 5. a

	MAT	SLO	DRU	NIT	GUM	GOS	LUM	ŠPO	OS	PKK	SKUPAJ
5. a	4	1 učna skupina		3	1,5	1	2		0,5	0,57	13,57
5. b				3	1,5						4,5
5. c				3		1					4
	4	1		9	3	2	2		0,5	0,57	22,07

Razredničarka 5. b

	MAT	SLO	DRU	NIT	GUM	GOS	LUM	ŠPO	DO D	O S	PK K	SKUPAJ
5. a		5										5
5. b	4	5	3			1	2		1	0,5	0,57	17,07
5. c												
	4	10	3			1	2		1	0,5	0,57	22,07

Razredničarka 5. c

	MAT	SLO	DRU	NIT	GUM	GOS	LUM	ŠPO	DO P	OS	PK K	SKUPAJ
5. a			3									3
5. b												
5. c	4	5	3				2	3	1	0,5	0,57	19,07

	4	5	6				2	3	1	0,5	0,5 7	22,07
--	---	---	---	--	--	--	---	---	---	-----	----------	-------

Prikaz rezultatov

Prvo leto so bili učenci v svoji matični učilnici in se ob odmorih niso selili v drugo učilnico. V naslednjih letih pa smo se dogovorili, da bo učitelj razrednik v svoji učilnici, učenci pa se bodo selili.

V svojih predalčkih v matični učilnici imajo učna gradiva in pripomočke, ki so jim vedno na voljo. Dnevno se dogovorimo, kaj naj pustijo v šoli, kaj naj nesejo domov in tako skrbimo za lažje šolske torbice.

Učenci, ki imajo učne težave na posameznih področjih, imajo več možnosti za dodatno učno pomoč, saj je dopolnilni pouk organiziran enkrat na teden. Tudi dodatni pouk izvajamo enkrat na teden.

Dneve s posebno vsebino izvajamo različno. Tehniške dneve izvaja nosilka predmeta naravoslovje in tehnika, ostale dneve (naravoslovne, kulturne, športne) pa razredničarke.

Pri vsem tem je pomembno redno delo v aktivu, ki temelji na aktivnem sodelovanju, iskanju zanimivih idej, kritičnem vrednotenju lastnega dela in dela sodelavcev. Izrednega pomena je medsebojna pomoč pri tedenskem načrtovanju pouka in drugih dejavnosti. Redno sodelovanje omogoča kvalitetno spremljanje vzgojno-izobraževalnega napredka oddelka in posameznikov.

Na začetku izvajanja fleksibilnega pouka učenci potrebujejo nekaj več pojasnil in usmerjanj, da usvojijo urnik in nov način izvajanja pouka. Novost so dobro sprejeli. Ugaja jim dnevna dinamika sprememb učiteljev, ki s svojim drugačnim osebnim in profesionalnim pristopom izvajajo pouk.

Odzivi staršev so dobri, v teh letih izvajanja projekta so to obliko organizacije pouka sprejeli in jim ni več nenavadna. Razredničarke sodelujemo s starši tistih oddelkov, kjer poučujemo. Takšen način dela je doprinesel pozitivne rezultate tako za učence, kot tudi za učitelje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učiteljice petih razredov smo iskale možne rešitve, kako izboljšati organizacijo pouka v tem delu druge triade, kjer se razširi predmetnik in obseg učnih predmetov ter se organizacija dela razrednega učitelja preveša v način dela na predmetni stopnji. Ob odobritvi Zavoda RS za šolstvo OE Novo mesto za izvajanje inovacijskega projekta Fleksibilno izvajanje pouka v 5. razredu smo štiri leta tako organizirali pedagoški proces. S to obliko organizacije pouka smo zadovoljni tako učitelji, učenci in starši.

Tesno sodelovanje v aktivu pripomore k dobremu načrtovanju vseh učno-vzgojnih dejavnosti, izmenjavi strokovnih znanj, izkušenj, lažjemu in boljšemu načrtovanju individualizacije in

diferenciacije (delo z nadarjenimi, učenci z dodatno strokovno pomočjo) ter učinkovitejšemu delu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S projektom smo seznanili učitelje, ki so se udeležili letnih refleksij na zavodu za šolstvo in simpozija v Celju Civilna družba in šolski sistem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt je bil namenjen učencem in učiteljem petih razredov, da bi z drugačno organizacijo in izvajanjem pouka dosegli izboljšave na področju individualizacije, diferenciacije, razvijanja samostojnosti in odgovornosti ter kvalitetnega timskega dela. Takšno prakso bi lahko uvajali tudi v četrti razred.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

- Nolimal, F., & Adlešič, G. (2008). Fleksibilni predmetnik - pot do večje avtonomije, strokovne odgovornosti in kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela: Zbornik prispevkov. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Nolimal, F., & Kalin, J. (2011). Fleksibilni predmetnik - priložnost za izboljšanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela šol: [strokovna monografija]. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pravilnik o izvajanju poskusa fleksibilnega predmetnika v osnovni šoli. Uradni list RS, št. 53/2006 (23. 5. 2006) Pridobljeno s <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200653&stevilka=2271>.
- Pravilnik o spremembi Pravilnika o izvajanju poskusa fleksibilnega predmetnika v osnovni šoli. Uradni list RS, št. 77/2007 (27. 8. 2007) Pridobljeno s <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200777&stevilka=4067>.

OŠ Blanca

Blanca 13

8283 Blanca

NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI (SPOZNAVANJE TUJIH JEZIKOV IN KULTUR V 1. VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU)

2010-2015

Vodja inovacijskega projekta: Mojca Hojski Tkavc, profesorica angleščine in nemščine

Sodelavci: Tatjana Trebše, učiteljica RP,
Majda Stopar, učiteljica RP,
Ksenija Juh, učiteljica RP,
Ina Zalokar, učiteljica RP,
Diana Belca, vzgojiteljica
mag. Vincenc Frece, ravnatelj
Ana Mešiček, ravnateljica

Konzulent: mag. Katica Pevec-Semec, ZRSŠ Ljubljana

Povzetek:

Za projekt smo se odločili zaradi želje po postopnem uvajanju tujega jezika v redni pouk v 1. VIO. Želeli smo, da otroci spoznajo druge kulture in jezike, da se zavedajo, da smo ljudje med seboj sicer (lahko) drugačni, pa vseeno povezani in enakopravni. Angleščina je jezik, ki nas danes spremlja na vsakem koraku, zato je smiselno z usvajanjem le te pričeti že zelo

zgodaj, vendar naj učenje poteka s posnemanjem, preko didaktične igre, poslušanjem avtentičnih, a prirejenih, besedil, zgodbic, posnetkov in podobno. Pouk smo izvajali s pomočjo CLIL metode, kjer je delo potekalo v angleškem jeziku in kjer se je obravnavala snov predpisana z učnim načrtom, ki običajno poteka le v maternem jeziku in na tak način smo razvijali tudi medpredmetnost in timsko delo med učitelji razredne in predmetne stopnje. Učenci so radi spoznavali nove kulture, iskali podobnosti in razlike med njimi in lastno kulturo, predvsem s pomočjo risank in posnetkov preko youtubea. Z udeležbo na seminarjih in izobraževanjih, ki so bili organizirani v sklopu projekta, smo izvedeli za veliko didaktičnih novosti in nasvetov za izvajanje in popestritev pouka, vodja projekta pa se je še dodatno izobraževala in končala študijski program izpopolnjevanja iz zgodnjega učenja tujih jezikov.

Abstract:

We have decided to enrol into this project because we wanted to enable foreign language learning to our young learners at the beginning of their primary education. We wanted to show our children that there are different cultures and languages in the world, that we all differ but still we are connected in this global world and are equals. English is the language that accompanies us on every step we make therefore it is our belief that it should be taught to children as early in their lives as possible, but this learning process must be carried out through listening to songs, rhymes, stories..., miming, acting, didactic games with specific (language) goals and similar. Our lessons were carried out by the CLIL method, where the spoken language of the lessons was English, but the content of the lessons was the one prescribed with the national curriculum and is normally transmitted in the mother tongue thus Slovene. With the use of the CLIL method we have also used and developed materials connected with cross-curricular topics and in order for such lessons to be as effective as possible, team work between the teachers is necessary, which we have also fostered. The children loved learning about new cultures, comparing them to their own and finding similarities as well as differences between them by the help of cartoons, youtube clips and similar. Furthermore by attending seminars and conferences organized and held within this project, we have learned about new didactic methods, got a lot of advice and new ideas for enriching our ESL lessons and our project leader was motivated to deepen her knowledge in this area of teaching, so she enrolled and successfully finished a faculty course in this area.

Ključne besede: metoda dela CLIL, medpredmetno povezovanje, medkulturno in medjezikovno uzaveščanje in širjenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kot manjša podeželska šola smo ugotovili, da večina učencev (pre)pozna za tuji jezik le angleščino in še pri poznavanju le te, so med njimi velike razlike, zato je smiselno z uvajanjem tujega jezika pričeti čim prej in sistematično ter z učenjem le te(h) nadaljevati po celotni vertikalni izobraževanja, najbolje začeni že v predšolskem obdobju. Prav tako mlajši

učenci nimajo, v tako veliki meri, razvitega strahu pred neznanim, s spoznavanjem drugih kultur pa razvijajo empatijo do le teh, kar je v globalnem svetu pomembno.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

/

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako integrirati medkulturne in jezikovne kompetence učencev pri pouku v 1. triletju osnovne šole?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S projektom smo želeli:

- razvijati in spodbujati zanimanje za večjezičnost otrok,
- razvijati in spodbujati interkulturno vzgojo na podlagi jezikovnih/medkulturnih zmožnosti (zavedanje o drugih kulturah in drugačnosti),
- razvijati kreativnost, organizacijo (skupinsko delo in delo v dvojicah),
- navajati na samostojnost,
- razvijati veščine timskega dela,
- razvijati veščine medpredmetnega sodelovanja in povezovanja,
- razvijati in spodbujati didaktične usposobljenosti učiteljev za zgodnje poučevanje jezikov,
- razvijati sodelovanje učiteljev RP in TUJIH JEZIKOV ter skupaj načrtovati aktivnosti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pregled UN predmetov razredne stopnje in tedenskega načrta učiteljice RP ter določitev področja za izvajanje metode CLIL (poučevanje snovi v tujem jeziku) → zbiranje idej (pogovor z učiteljico, kako bi ona izvedla pouk, ideje učiteljice tujega jezika) → načrtovanje ure (uvodna motivacija...) → izvedba učne ure → evalvacija in refleksija

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

/

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Posebnih kazalcev nismo spremljali, povemo pa lahko, da so učenci pri taki obliki pouka zelo sodelovali, z veseljem so odkrivali in spoznavali druge kulture tudi preko različnih medijev in bili kreativni pri lastnem ustvarjanju. Prav tako so poglobili in nekateri tudi bolj ponotranjili snov, saj so jo ponovno slišali oz. so lahko pokazali, kaj na posameznem področju že vedo, nekateri tudi že v tujem jeziku.

Obdelava podatkov

Ker je projekt naravnán na izvedbo pouka, učne ure, ne vsebuje obdelave podatkov v taki meri kot je tu opisana.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z dosežki smo zelo zadovoljni, saj smo ugotovili, da učenci z metodo CLIL bolj ponotranjijo temeljni program zapisan v UN hkrati pa se učijo tujega jezika. Prihod učitelja tujega jezika doživijo kot popestritev pouka in se le tega zelo veselijo. Prav tako mlajši učenci niso obremenjeni s tem, da česa še ne znajo povedati ali pa z izgovarjavo, so motivirani za delo oz. to motivacijo ni težko vzbuditi v njih. Mlajši učenci namreč vsrkavajo znanje, so vedoželjni in z veseljem igrajo različne didaktične igre, ob tem pa se sploh ne zavedajo, da se tudi učijo. Spoznali pa smo, da je za tako obliko dela potrebno dobro načrtovanje pouka, poznavanje psihološke in pedagoške specifičnosti učencev tega obdobja ter timsko sodelovanje med učitelji razredne stopnje in tujih jezikov

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice so bile najbolj vidne v očeh učencev, ki so v urah uživali, prav tako so tako obliko dela pohvalili starši. Poznal se je napredek pri poznavanju snovi temeljnega programa, sodelovali pa smo tudi z okolico ob različnih praznikih in dnevih dejavnosti. Pri učencih pa smo opazili tudi premagovanje strahu pri uporabi jezika, saj se niso obremenjevali s tem, da nečesa še ne vedo in tako se je pri pouku lahko slišal tudi takšen stavek: »A mi posodiš yellow, please...?«

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

CLIL metoda poučevanja vsebine predpisane v učnem načrtu podaja tako, da le ta transfer poteka v tujem jeziku in tako bogati »osnovni« šolski program, saj učenci doživljajo in spremljajo pouk tudi v tujem jeziku. Za tak način poučevanja pa je nujno potrebno dobro sodelovanje tako razrednega učitelja kot učitelja tujih jezikov, skrbno načrtovanje in tudi poznavanje vsebine.

Možnosti uvajanja v druga področja

CLIL metoda se lahko prenese na bilo katero področje poučevanja snovi v tujem jeziku, s to metodo se širi tudi medpredmetno povezovanje in timsko delo učiteljev.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju medpredmetnega povezovanja in razvijanja timskega dela / sodelovalnega učenja, zato lahko drugim šolam ponudimo primere dobre prakse.

Literatura

Monografija ZRSS o zgledih primerov CLIL-a

E-portal (SIO.si)

Spletne strani primerne za zgodnje učenje tujih jezikov

Primeri prakse drugih učiteljev

Gimnazija Šiška

Aljaževa 32

1000 Ljubljana

S SAMOZAVEDANJEM DO USPEHA

2007- 2015

Vodje inovacijskega projekta:

š.l. 2007/2008- 2011/12: mag. Mojca Zupan Zadravec, univ. dipl. psih.

š.l. 2012/13: Marija Mišmaš Pintar, prof. angleščine in dipl. bibl.

š.l. 2013/14, 2014/15: Mateja Turk, prof. matematike

Sodelavci:

Zdenka Krzyk, prof. zgodovine in geografije

Magda Marciuš, prof. ped. in soc.

Marija Mišmaš Pintar, prof. angleščine in dipl. bibl.

Mateja Turk, prof. matematike

Nataša Urankar, prof. zgodovine in sociologije

mag. Mojca Zupan Zadravec, univ. dipl. psih

Jana Koncilijska, prof. slovenščine

Janja Dermastja, prof. nemščine in pedagogike

Konzulent: dr. Natalija Komljanc,

Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Na Gimnaziji Šiška imamo večinoma športne oddelke. Dijaki športniki imajo poleg šolskih obveznosti še vsakodnevne treninge, za vikend tekme, nekateri izmed njih pa so tudi člani različnih reprezentanc in so veliko odsotni od pouka. Zaradi očitne (pre)obremenjenosti dijakov športnikov se je v porodila ideja, da bi dijake učili, kako razvijati uspešne strategije učenja, ki bi jim pomagale pri učinkovitejšem učenju.

Že na začetku izvajanja našega inovacijskega projekta smo se odločili tako za direktni kot tudi za indirektni pristop poučevanja učnih strategij. Direktni pristop pomeni poučevanje o splošnih učnih strategijah (npr. kako organizirati čas za učenje, kako povečati zapomnitev, izboljšati koncentracijo za učenje), indirektni pristop pa pomeni, da učitelj nekega predmeta s svojim načinom poučevanja in vodenja pri dijakih razvija kompetenco učenje učenja za svoj predmet. Da bi bil transfer učenja učnih strategij uspešnejši, smo načrtovali istočasno razvijanje strategij učenja pri različnih predmetih (psihologiji, zgodovini, angleščini, matematiki) in kot del obveznih izbirnih vsebin v prvih letnikih. Dijaki so sistematično spoznali

pomen dobrih zapiskov in izpiskov, uporabljali kompleksne bralne učne strategije (PV3P, VŽN, Paukovo strategijo, različne grafične organizatorje) in nekatere specifične strategije v naravoslovnih znanostih (zaporedje korakov za reševanje problemov). Poleg tega smo se ves čas zavedali, da je pri dijakih zelo pomembno spodbujati osebno refleksijo v zvezi z učenjem, da se zavedajo svojega procesa učenja, kaj je dobro v tem procesu in kaj bi bilo potrebno spremeniti oziroma izboljšati in da ga znajo nadzorovati (metakognitivne strategije).

V projekt so bili v začetku vključeni samo roketni oddelki. Kasneje smo aktivnosti v zvezi z zapiski in bralnimi učnimi strategijami postopoma razširili na vse oddelke na šoli. Začeli smo s prvimi letniki in vsako leto dodali novo generacijo. S sprotimi evalvacijami smo ugotavljali, da dijaki bolje poznajo pomen in načela dobrih zapiskov in izpiskov. S podrobnejšo analizo (predstavljeno v drugem delu tega zapisa) smo ugotovili, da so dijaki, ki so bili več let pri več predmetih vključeni v naš projekt, poznali in uporabljali raznovrstne pristope pri učenju iz teksta in so bolj ozavestili svoj način učenja.

Abstract:

At Gimnazija Šiška we have mostly sports classes. In addition to school work student athletes have daily practices, matches at the weekends, some of them are also members of different national teams and they rarely attend school lessons. Because student athletes have many commitments, we came up with an idea that students should learn how to develop successful study strategies that would help them to learn more effectively in less time.

At the beginning of our innovative project, we decided for both direct and indirect approach to teaching study strategies. The direct approach means the teaching of general study strategies (e.g. how to organize time for studying, how to retain more information, how to improve concentration for learning). The indirect approach means, however, that the teacher of a certain subject develops the competency Learning to learn for their subject with their method of teaching and leading the students. To increase the transfer of learning the study strategies, we planned simultaneous development of study strategies in different subjects (psychology, history, English, mathematics), and as part of the compulsory optional subjects in the first year classes. Students systematically met and learnt about the importance of good notes (and note-taking) and extracts, the use of complex study-reading strategies (SQ3R, KWL, Cornell method, a variety of graphic organizers) and some specific strategies in the natural sciences (the sequence of steps for solving problems). In addition, we have realized that it is very important to encourage students to reflect on and be aware of their learning process; what is good in this process and what would be advisable to change or improve; and that they know how to regulate learning (metacognitive strategies).

At first, the project included only handball classes. Later we gradually extended the activities in connection with note-taking and study-reading strategies to all classes of our school. We started with the first year students, and each year added a new generation. At the end of each year we carried out evaluation, which proved that students had better knowledge of the

importance and principles of good notes and extracts. With a more detailed analysis (to be presented in the second part) we have realized that students who participated in our project in several subjects for several years knew and used a variety of approaches for learning from a text and were more aware of their own way of learning.

Ključne besede:

učenje-učenja, bralne učne strategije, delo z zapiski in izpiski, metakognitivne strategije

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zaradi velike obremenjenosti dijakov športnikov smo razvili idejo, da bi dijake učili, kako razvijati uspešne strategije učenja, ki bi jim pomagale pri učinkovitejšem učenju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učenje učnih strategij je potrebno integrirati v gimnazijski učni načrt. V skladu z ugotovitvami različnih avtorjev (npr. Pečjak in Gradišar, 2002) je učenje učenja najbolj učinkovito, če se ga izvaja na indirektnen način, pri katerem učitelj s svojim načinom poučevanja in vodenja razvija to kompetenco pri dijakih.

Cilji projekta - Raziskovalna vprašanja

1. Kako spodbujati dijake k izdelavi ustreznih zapiskov med poukom glede na vnaprej podane kriterije?
2. Kako spodbujati dijake k razvijanju in učinkoviti rabi bralnih učnih strategij (PV3P, ribja kost, zaporedje dogodkov, VŽN, miselni vzorci ali Paukova metoda)?
3. Kako razvijati samoevalvacijo znanja?

Potek dela

- Dijaki 1. letnikov pri OIV, pri posameznih predmetih in na razrednih urah spoznajo pomen in kriterije dobrih zapiskov.
- Dijaki pri različnih predmetih spoznajo in nato samostojno izdelajo izpiske po ustrezni bralni učni strategiji.
- Učitelji predstavijo kriterije za ocenjevanje zapiskov ali izpiskov, jih ocenjujejo ali kako drugače upoštevajo pri ocenjevanju.
- Učitelji spremljajo uvajanje učnih strategij pri svojem predmetu.
- Pri dijakih spodbujamo samoevalvacijo znanja z vprašalniki in razgovori o njihovem znanju in uporabljenih učnih strategijah.
- Pri učiteljih spodbujamo evalvacijo o učinkih posameznih strategij na podlagi vprašalnikov.

Obdelava podatkov, ugotovitve in spoznanja

S podrobnejšo evalvacijo projekta učenje učenja, predstavljeno v prilogi, smo primerjali dva razreda – razred dijakov, ki so bili sistematično vključeni v naš projekt in kontrolni razred.

Na podlagi evalvacijskih vprašalnikov za učitelje in dijake o zapiskih, izpiskih in bralnih učnih strategijah smo ob koncu šolskega leta ugotavljali doseganje naslednjih ciljev:

1. Dijaki imajo pri vseh predmetih izdelane zapiske po kriterijih dobrih zapiskov.
2. Dijaki izdelujejo izpiske po ustrezni bralni učni strategiji.
3. Učitelji, imajo izdelane ustrezne kriterije za ocenjevanje zapiskov ali izpiskov.

Ugotovili smo, da smo 1. cilj delno dosegli, 2. in 3. cilj pa smo dosegli v celoti:

- Slaba polovica učiteljev poroča, da jim je v celoti uspelo, da so imeli dijaki izdelane zapiske po kriterijih dobrih zapiskov, ostali ocenjujejo, da jim je to uspelo le delno.
- Dijaki v 1., 2. in 3. letnikih so imeli možnost spoznati in izdelati samostojne izpiske po različnih metodah bralnih učnih strategij. Strategije, ki so bile uporabljene, so bile naslednje: Paukova metoda, PV3P, hierarhična pojmovna mreža, miselni vzorci, ribja kost, primerjalna matrika, VŽN, zaporedje dogodkov, Vennov diagram. Približno dve tretjini dijakov, ki so bili vključeni v direktno učenje učnih strategij, meni, da bodo uporabljeno znanje še kdaj uporabili pri svojem učenju.
- Večina učiteljev je poročala, da spremljajo zapiske dijakov in jim nudijo povratno informacijo glede kvalitete zapiskov, vendar jih zapiske ocenjuje le tretjina. Učitelji, ki ocenjujejo izdelavo zapiskov ali izpiskov, imajo izdelane ustrezne kriterije za ocenjevanje le-teh.

Širjenje novosti

Možnosti uvajanja v druga področja

Ob koncu izvajanja projekta razmišljamo o naslednjih možnostih razširitve:

- K indirektnemu pristopu poučevanja učnih strategij ter spremljanja in ocenjevanja zapiskov dijakov privabiti še več učiteljev naše šole.
- Dijakom ponuditi širši izbor grafičnih organizatorjev in bralnih učnih strategij, ki bi jih uporabljali pri učenju različnih predmetov glede na zahteve le-teh in glede na lastno motiviranost.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Članice projekta smo bile v letih 2010 do 2014 večkrat letno povabljeni k vodenju predavanj in/ali delavnic za učitelje iz cele Slovenije na temo uvajanja bralnih učnih strategij pri pouku različnih predmetov.

Poleg tega smo v teh letih kreirale tudi članke na temo uvajanja bralnih učnih strategij ter pomena zapiskov pri pouku, ki so bili objavljeni v različnih strokovnih revijah (Vzgoja in izobraževanje ter Svetovalno delo) in priročnikih, ki jih je izdal Zavod RS za šolstvo (Medpredmetne in kurikularne povezave, Posodobitve pouka v gimnazijski praksi).

Literatura

1. Ažman, T. (2008). Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. Ljubljana: ZRSS;
2. Marentič – Požarnik, B. (2003). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS;
3. Pečjak, S. in Gradišar, A. (2002). Bralne učne strategije. Ljubljana: ZRSS;
4. Pečjak, S. in Košir, K. (2002). Poglavlja iz pedagoške psihologije: izbrane teme. Ljubljana: Filozofska fakulteta;
5. Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T. in Curk, J. (2010). *Uvod v psihologijo*. Ljubljana: DZS;
6. Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T. in Curk, J. (2011). *Psihologija: Spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS;
7. Polya, G. (1989). Kako rešujemo matematične probleme. Ljubljana: DMFA

Priloga:

EVALVACIJA PROJEKTA UČENJE UČENJA - PRIMERJAVA REZULTATOV V 2.E IN 2.D (šolsko leto 2012/2013)

datum eksperimenta: 8.5.2013

RAZRED VKLJUČEN V PROJEKT: 2.e

KONTROLNI RAZRED: 2.d

V obeh razredih je bilo prisotnih po 20 dijakov.

1. Delo s tekstom in izpisovanje

Dijaki so najprej dobili liste z besedilom Slovinci v zamejstvu in izseljenstvu in prazne liste za izpiske. Opazovali smo jih in sproti beležili delo z besedilom. Na koncu ure so vse liste (z besedilom in z izpiski) oddali, da smo jih analizirali.

DELO S TEKSTOM

		1 - PODČRTAVANJE			2	3 – ROBNE OPOMBE
		a	b	c		
frekvenca	2.e	4	7	3	2	3
	2.d	3	1	3	0	0

LEGENDA:

1. Podčrtuje ključne besede
 - a. Samo podčrtavanje (brez različnih barv in oblik)
 - b. Uporaba barv
 - c. Uporaba različnih oblik podčrtavanja
2. Uporaba drugih vizualnih oznak (?, !, povezave s črtami)
3. Robne opombe – izpis ključnih besed

IZPISOVANJE

		VRSTA IZPISKA	ZNAČILNOSTI					
			a	b	c	d	e	f
frekvenc a	2.e	15 a, 3 b (1 zap. dog., 1 miselni vzorec, 1 primerjalna matrika)	18	12	4	15	3	6
	2.d	13 a, 2 b (2 miselni vzorec) 1 c 4 d (grafične sheme)	17	7	8	10	2	12

LEGENDA:

1. Vrsta izpiska:

- a. Klasični,
- b. Grafični organizatorji
- c. Skica,
- d. Drugo

2. Značilnosti:

- a. Zajeto vse bistveno
- b. Izpisano ustrezno število ključnih besed
- c. Smiselna uporaba barv
- d. Sistematičnost, preglednost klasičnega izpiska
- e. Smiseln izbor grafičnega organizatorja glede na vsebino
- f. Pravilno označena logična razmerja med pojmi

Sklep: Opazna je bila razlika pri delu z besedilom: 15 dijakov 2.d je samo bralo besedilo, v 2.e je bil samo en tak dijak. Pri izpiskih ni pomembnih razlik med razredoma.

2. Skupinski intervju

Pred testom in po njem smo opravili skupinski intervju. Primerjali smo odgovore:

Skupinski intervju pred testom

Odgovorjali so na vprašanja o načinu učenja. Razlika je pri vprašanju: »Kako si se učil?« Dijaki 2.e so znali natančno opredeliti faze učenja, v 2.d tega ni bilo. Več dijakov 2.e navaja kot prvo fazo hitro branje, v 2.d tega ne navajajo.

Skupinski intervju po testu

Dijaki so presojali svoje znanje. Pri vprašanju »Kaj v tvojem načinu učenja ni bilo dobro?« se v 2.d pojavlja odgovor, da bi moral še enkrat prebrati in narediti izpiske, v 2.e teh odgovorov ni bilo.

Sklep: V 2.e je več dijakov dobro ozavestilo svoj način učenja- znajo dobro opredeliti korake.

3. Rezultati preizkusa znanja

Teste smo točkovali. Največje možno število točk je bilo 10. V 2.e so v povprečju dobili 7,98 točk v 2.d pa 7,77.

Sklep: Dijaki obeh oddelkov so na preverjanju znanja dosegli podoben uspeh.

OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH

VEGOVA 26

3240 ŠMARJE PRI JELAŠH

UČENJE ANGLEŠČINE V I. VIO: A FAIRYTALE – MY BEST FRIEND AND A TEACHER

(2012 – 2015)

Vodja inovacijskega projekta: Monja Šalamon, prof RP

Sodelavci:

- MARTINA KRAŠOVIC – prof. RP
- MARIJA ŠILEC – prof. RP
- ANJA VRBEK – prof. RP
- TJAŠA ŠUC – prof. RP
- KARMEN UČAKAR – prof. RP
- ALEKSANDRA JAGODIČ PINOZA – prof. ANGLEŠČINE
- GRETA STIPLOŠEK PAJK – pedagoginja, pomočnica ravnatelja

Konzulent: dr. Karmen Pižorn, PeF Ljubljana

Povzetek:

Zgodnje učenje tujega jezika je v današnjem času zelo razširjeno, pravzaprav že nujno v osnovnih šolah, večinoma tudi že v vrtcih. Vendarle, pa je učenje tujega jezika mlajših otrok drugačno od učenja starejših otrok ali odraslih. Upoštevati moramo njihovo kratkotrajno pozornost, kar pomeni, da mora biti ura sestavljena iz več krajših aktivnosti, ki so tudi zelo raznolike. Anketni vprašalnik, ki so ga rešili učenci prve triade so potrdili že znano, da učenci potrebujejo veliko gibanja in uživajo v gibalnih igrar, v plesu, da radi pojejo, dramatizirajo, rišejo, barvajo,... Ugotovili smo, da ne glede ne to, ali učenci uporabljajo pri pouku učbenike in delovne zvezke, ob ustreznih aktivnostih vseeno uživajo v učenju tujega jezika. V prej omenjenem anketnem vprašalniku so učenci poudarili zanimivost pravljič. Tako smo sledile trendu »storytellinga«. Gre za učenje preko pravljič, s katerimi otroku širimo svet, kjer v varnem zavetju znanega okolja spoznava nenavadne in vedno zanimive osebe in dogodke, kar mu ne daje le izkušenj (učenje na napakah drugih je pač najboljše), ampak mu tudi omogoča graditev osebnih vrednot in s tem razvoj v zrelo, odgovorno osebnost. Želeli smo vplivati na razvoj pozitivnih medsebojnih odnosov in pozitiven odnos do knjige nasploh. Z

branjem knjig v angleščini pa smo učencem približali svet, navade, ki so drugačne od naših. Preko branja, poslušanja tujih pravljic učencem prikazati kako strukturirati stavke in kako učinkovito uporabljati besede. Učencem smo učenje angleščine predstavili kot celoto in ne kot učenje po delih (npr.: učenje samo poimenovanj za barve,...) Učenci, ki so sodelovali v vseh treh letih projekta, so z veseljem obiskovali angleške urice, večkrat sami iskali literaturo v tujem jeziku,. Njihovo razumevanje angleščine je bilo zelo dobro, prav tako pa so bili zelo samozavestni pri tvorjenju povedi v angleščini, še vedno pa so poznali veliko tujih besed.

Abstract:

Young language learning is widespread today, actually necessary in primary schools, mostly also in kindergartens. However, young language learning is different from language learning of older children or adults. We have to consider their short-term attentiveness therefore the lesson should consist of several short and diverse activities. The survey questionnaire, completed by pupils of the first triad, confirmed the already known that students need a lot of exercise and that they enjoy the movement games and dance, they love to sing, dramatize, draw, colour ...

We found out that irrespective of whether pupils use school textbooks and workbooks, with appropriate activities they still enjoy learning a foreign language. In the above-mentioned survey questionnaire, the pupils pointed out the attraction of fairy tales. So we followed the trend of "storytelling". It's about learning through stories which helps the child widen the world where in a safe and familiar environment they meet unusual and always interesting people and events, which give them not only experience (learning on other people's mistakes is of course the best) but also enables them to create personal values and thereby develop into a mature and responsible personality.

We wanted to influence on the development of positive peer relationships and positive attitude towards books in general. By reading books in English we showed the children the world and habits different from ours. Through reading, listening to foreign fairy tales the pupils are shown how to structure sentences and how to effectively use the words. We presented them the learning of English as a whole rather than learning by parts (e.g.: learning by naming colours ...)

Pupils, who have participated in the project all three years, were eager to attend the English lessons and looked for the literature in the foreign language by themselves. Their understanding of English was very good, they were very confident in the formation of sentences in English and were familiar with a lot of foreign words.

Ključne besede: zgodnje učenje, angleščina, učenec, pravljica, storytelling

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Tisti, ki se ukvarjajo z zgodnjim poučevanjem tujih jezikov, lahko povedo, da le to zahteva posebno didaktično obravnavo. Trendi so pokazali, da se mlajši učenci ne zmorejo učiti na enak način kot starejši ali odrasli. Njihova pozornost je kratkotrajna, zato mora pouk vsebovati več krajših aktivnosti, ki so polne gibanja, plesa, risanja, petja,... Trendi so poudarjali učenje brez učbenikov in delovnih zvezkov. Ker smo imeli na naši šoli nekaj razredov, kjer so se učili angleščine z obema, nekaj razredov pa brez, smo se odločili raziskati, kdaj se učenci raje učijo tujega jezika. Prav tako smo si izbrale pravljico za poglobitni pripomoček učenja angleščine, saj je pravljica otrokom zelo blizu in znana že iz maternega jezika.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

S spoznavanjem pravljič otroku širimo svet, kjer v varnem zavetju znanega okolja spoznava nenavadne in vedno zanimive osebe in dogodke, kar mu ne daje le izkušenj (učenje na napakah drugih je pač najboljša), ampak mu tudi omogoča graditev osebnih vrednot in s tem razvoj v zrelo, odgovorno osebnost. Z njihovo pomočjo med otroki razvijamo pozitivne medsebojne odnose in pozitiven odnos do knjige nasploh. Prav tako jim približamo svet, navade, ki so drugačne od naših.

Dokazano pa je tudi, da spodbujanje branja angleških pravljič, vpliva na učenje novih besed, fraz hkrati pa pri tem učenci nezavedno absorbirajo nove informacije. Preko branja, poslušanja tujih pravljič pa učencem prikažemo tudi kako strukturirati stavke in kako učinkovito uporabljati besede. Tuj jezik je učencem predstavljen torej kot celota in ne kot del celote (npr. barve)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako spodbujanje branja angleških pravljič in branje le-teh vpliva na učenje angleščine pri učencih I.VIO?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zgodnje učenje angleščine na naši šoli poteka že nekaj let. Trendi pa so kazali na nove pristope k učenju angleščine. Želeli smo poskusiti kaj novega, nekaj, s čimer bi učence spodbudili k večjemu vpisu k angleščini in hkrati povečali njihovo znanje na njim prijazen način. Poleg tega smo se učiteljice zavedale, da sodelovanje pri inovacijskih projektih pomenijo tudi nova poznanstva in s tem tudi izmenjavo delovnih izkušenj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Oblikovanje raziskovalnega vprašanja in ciljev projektne naloge na prvih strokovnih timih.
- Načrtovanje aktivnosti na strokovnih timih.
- Evalvacija sprotnega dela na mesečnih timih.
- Izpeljava, raziskovanje pri posameznih urah Angleških uric.
- Učenci in učiteljice smo med urami izdelovali in dopolnjevali plakat, na katerem smo prikazali naše delo in ga obesili na hodniku.
- Iskanje zaključkov na zadnjem strokovnem timu.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Glede na to, da smo pri projektu dali prednost učenju tujega jezika preko pravljic, smo imeli največ težav s pomanjkanjem literature v angleščini. Na srečo smo imeli vso podporo vodstva, ki je odobrilo nakup pravljic, knjig v angleščini, ki smo jih določili na enem od prvih strokovnih timov. Le tako smo lahko naš projekt izpeljali do konca.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Vpis v Angleške urice se je vsako leto nekoliko povečal, kar kaže nat to, da se učenci radi učijo angleščine na tak način. Poleg tega so ti učenci postali samozavestnejši pri rabi angleščine. Prav tako pa se je pokazalo dobro sodelovanje s starši, ki so večkrat pohvalili bralni nahrbtnik, saj je to branje angleških pravljic tudi njim predstavljal izziv, zato so tudi v drugih knjižnicah posegli po tuji literaturi.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci prve triade centralne šole s podružnicami

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Anketni vprašalnik za starše
- Anketni vprašalnik za učence
- Test besed
- Bralni nahrbtnik
- Pisanje dnevnika

Metode obdelave podatkov

- Analiza

- Primerjava
- Vrednotenje
- Pogovor

Prikaz rezultatov

Pri našem projektu nismo izdelali tabel ali grafov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Prvo leto projekta smo ugotovili, da na motivacijo otrok in njihovo znanje pri zgodnjem učenju angleščine vpliva učiteljev izbor aktivnosti. Učenci, ki so se učili s pomočjo učbenikov in delovnih zvezkov so se angleščine enako radi učili kot učenci ki tega materiala niso imeli. Učiteljice so izbirale aktivnosti, ki so otrokom blizu, torej gibalne igre, ples, dramatizacija, petje, risanje,... S pomočjo ankete smo ugotovile, da imajo vsi učenci radi pravljice, zato smo dve leti projekta namenile učenju angleščine skozi pravljice. Ugotovile smo, da je pravljica čudovit način, da otroku predstavimo drugačen svet, drugačne kulture in jezike. Izbirali smo zgodbe s sporočilom in tako učenju angleščine dodale še učenju vrednot, medsebojnih odnosov. Učenci so angleščino spoznali kot celoto in ne učenje posameznih tem, segmentov, besed. Na koncu leta so še vedno poznali veliko besed, njihovo razumevanje angleščine pa je bilo boljše. Prav tako so bolj samozavestno tvorili povedi in fraze. Poleg tega so vsi učenci uživali pri angleških uricah in tudi sami iskali angleške knjige v šolski knjižnici.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci so postali pozornejši drug do drugega tudi pri ostalih predmetih. V projekt so se vključili tudi starši, ki so z veseljem pomagali otrokom pri branju angleške literature in skupaj z njimi vodili dnevnik.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Storytelling pravzaprav ni novost, saj ga uporablja že veliko učiteljev, kar dokazuje da je zelo učinkovita didaktična metoda. Gre pravzaprav za metodo s katero se učimo preko pravljice,

Najprej pravljico preberemo, pripovedujemo, nato pa izvajamo različne aktivnosti povezane s pravljico in vsakdanjim življenjem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo bomo vsekakor uporabile učiteljice letos pri pouku v prvi triadi in drugi tiradi. Poleg tega smo dokazale, da učenci radi berejo, ni važno kakšen je jezik, če jim je le zgodba blizu in predstavljena na pravi način. To bi si lahko vzeli na znanje prav vsi učitelji.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo prav v storytellingu. Ostalim bi lahko ponudili kreativne zamisli za delo s pravljicami, ki so nastale ob našem delu.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

CUDV Draga

Draga 1

1292 Ig

NARAVA-NAJBOLJŠA UČILNICA ZA UČENCE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU IN DODATNIMI MOTNJAMI

2013-2015

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Škrbinc

Sodelavci:

dr. Valerija Bužan,	uni. dipl. psih, spec. klin. psih.
Barbara Hegeduš,	prof. def.
Nika Tevž Cizej,	dr. med. spec. FMR
Silva Bajde,	dipl. delovna terapevtka, terapevtka RNO
Nataša Škrbinc,	prof. def.
Senka Hočevvar Ciuha,	univ. dipl. pedagog
Lidija Pavlin,	prof. def.
Katjuša Škrbec,	dipl. vzgojiteljica
Andreja Škorjanc Marinč,	učiteljica za slušno in govorno motene
Mateja Fajfar	uni. dipl. psih.
Tina Harman,	univ. dipl. pedagog
Dušanka Akšamovič,	varuhinja negovalka

Konzulent: Jakob Šubic

Povzetek:

CUDV Draga leži v idiličnem okolju, obdana z gozdom, travniki in ribniki in ponuja številne možnosti za dejavnosti v naravi. Narava nudi veliko možnosti za spontana raziskovanja tudi učencem z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami. Učilnica v naravi je prostor za raziskovanje, poizkušanje, razvijanje lastnih interesov. Učenci pridobijo znanje neposredno z izkušnjami v zunanjem okolju, saj učilnica v naravi predstavlja podaljšek klasične učilnice. V Posebnem programu vzgoje in izobraževanja ni natančno opredeljeno, kako in na kakšen način se lahko učenci z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami lahko vključujejo v okolje. Naravo učencem približamo tako, da jo lahko raziščejo z vsemi svojimi čutili. Pomembno je da cilje individualiziramo, pri čemer je nujno timsko sodelovanje. Raziskava funkcioniranja učencev v različnih okoljih-zunanjem in notranjem ter pri spontani in vodeni dejavnosti kažejo, da narava spodbuja posameznika k sodelovanju in k spontanim dejavnostim. Pozitivne izkušnje z naravo so doprinesle, da smo načrtovali še več dejavnosti v naravi. Pripravili smo učno gradivo zapisano v lahko berljivem jeziku. S pomočjo slikovnih simbolov smo prilagodili didaktični material. Napredek je bil viden tako pri učencih kot pri članih tima.

Abstract:

CUDV Draga is located in an idyllic setting, surrounded by woods, meadows and ponds. It offers many opportunities for outdoor activities. Nature offers many possibilities for spontaneous research also pupils with intellectual disabilities and other additional disabilities. Outdoor Classroom provides a place for exploring, testing, developing pupils own interests. Outside pupils can gain knowledge directly through experience since outdoor classroom presents an extension of the standard classroom. The Special Programme of Education does not specify how and in what way can pupils with learning disabilities and additional disabilities may be involved in the environment. The nature of the disciples approached so that you can explore with all your senses. It is important to individualize goals, whereby it is essential teamwork. Study the functioning of pupils in different environments-external and internal, and the spontaneous and guided activities show that nature encourages individuals to participate and to spontaneous activities. Positive experiences with nature are input in that we planned more activities in nature. We have prepared training material written in an easy read language. We adapted didactic material through pixel symbols. Progress was also seen in pupils as the team members.

Ključne besede: narava - učilnica na prostem, osebe z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami, specialno didaktične prilagoditve, aktivno učenje, timsko sodelovanje, povezovanje med vrstniki

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

CUDV Draga leži v idiličnem okolju, obdan z ribniki, gozdom in travniki. Naravo imamo na dlani.

Spraševali smo se, ali učenci z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami doživljajo naravo in kako se odzivajo nanjo. V Posebnem programu vzgoje in izobraževanja ni natančno opredeljeno, kako in na kakšen način se učence vključuje v okolje.

Skozi različne dejavnosti smo raziskovali različna okolja (gozd, travnik, jezero, peskovnik) in opazovali posameznika pri spontani in vodeni igri. Dejavnosti smo prilagajali posamezniku in iskali nove oblike prilagoditev glede na specialno didaktična priporočila. Iskali smo primere dobre prakse v oddelkih vzgoje in izobraževanja. Timsko smo sodelovali z drugimi strokovnimi delavci.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

- Kaj otroku z motnjo v duševnem razvoju pomeni narava in kako jo raziskuje?
- Kaj nam narava nudi?
- Aktivno učenje in narava

Učenje se pojmuje kot kopičenje spoznanj, do katerih so prišli drugi (Marentič Požarnik, 2000). Bruner (v Batistič Zorec 2003) izpostavlja, da je učenje uspešnejše, če je otrok v procesu aktiven, sodeluje, sodeluje pri ustvarjanju ciljev in ima možnost graditi smisel učenja. Aktivno učenje je bistvo sodobnega koncepta vzgoje in izobraževanja. Aktivno učenje je učenje, pri katerem otrok deluje na predmete ter vstopa v interakcijo z ljudmi, zamislimi in predmeti, pri tem pa konstruira novo razmerje (Hvala, 2012). Aktivno učenje spodbuja radovednost (Hvala 2012). Hohmann in Weikard (2005) pravita, da nihče drug ne more doživeti izkušenj namesto otroka in konstruirati znanja namesto njega. Aktivno učenje vključuje štiri prvine; neposredno delovanje na predmete, razmišljanje o delovanju, notranjo motivacijo, domiselnost in posplošitev ter reševanje problemov (Hohmann in Weikard 2005).

Odrasli podpirajo otrokov razvoj. Njihov prvi cilj je aktivno učenje. Tako otrokom dajejo moč, da sami vodijo svoje učenje. Pomembno je, da odrasel organizira primerno okolje in rutino za učenje in otroka vzpodbuja v njegovih dejanjih (Hohmann in Weikard 2005).

Kar slišim, pozabim; kar vidim, si zapomnim; kar naredim, razumem in znam.

(Konfucij)

Vsak otrok se je sposoben učiti. Tudi otrok z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami lahko pridobi nova znanja in izkušnje, če se mu program individualizira. Otroci z motnjami v duševnem razvoju potrebujejo mnogo različnih, čim bolj nazornih in jasnih spodbud za razvoj izkušenj, ki jih pridobijo ob doživljanju in opazovanju naravnega okolja, so neprecenljivi vir za učenje na vseh področjih otrokovega razvoja. Doživljanje in opazovanje je treba omogočiti tudi otrokom s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in gibalno oviranim, kajti ti zaznavajo naravno okolje predvsem z doživljanjem (Cerar, Habjan, Rebič, 2004).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

1. Ali zunanje okolje pozitivno vpliva na stopnjo spontane igre pri učencih z motnjami v duševnem razvoju?
2. Ali narava povezuje učence in izvajalce?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Narava nudi veliko možnosti za raziskovanje na različne načine - stimulatивно okolje.
- Učenci z motnjami v duševnem razvoju potrebujejo individualiziran pristop in prilagoditve pri raziskovanju narave.
- Narava nudi možnost sodelovanja različnih strokovnih delavcev v konkretni življenjski situaciji.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V šolskem letu 2013/ 2014 je bil poudarek na opazovanja vedenja in funkcioniranja 10 učencev v različnih okoljih (zunanje in notranje okolje) in razlike med spontano in vodeno aktivnostjo in sistematičnim individualiziranim pristopom k posameznemu učencu. Naredili smo velik korak naprej v timskem sodelovanju in iskanju novih oblik ocenjevanja napredka pri posameznih učencih.

V šolskem letu 2014/2015 smo na podlagi obstoječe literature o naravi in otrocih z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami pridobili nove ideje, ki pa so bile namenjene skupinami z višjimi sposobnostmi. Svoje dejavnosti smo nadgradili in prilagodili učencem s težjimi in težkimi motnjami v razvoju in dodatnimi motnjami (uporaba nadomestne in podporne komunikacije, vključevanje elementov senzorne integracije, prilagoditev načina gibanja skozi prostor s pomočjo konja ...)

Pripravili smo učno gradivo, zapisano v lahko berljivem jeziku in s pomočjo slikovnih simbolov prilagodili didaktični material.

Zbrali smo primere dobre prakse pri različnih skupinah uporabnikov z motnjami v duševnem razvoju in drugimi motnjami.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Prilagajanje programa osebam z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami pri spoznavanju narave.
- Kakšno stopnjo pomoči potrebuje posameznik pri raziskovanju narave?
- Timsko sodelovanje (od planiranja do evalvacije).
- Prenos izkušenj na ostale strokovne delavce.
- Narava nudi možnost spontanega raziskovanja. Pomembno je, da zagotovimo pogoje, ki bodo omogočili tudi učencem z najtežjimi motnjami dostop do naravnega okolja. Pomembno je, da posamezniku prilagodimo program in cilje individualiziramo. Pomemben je timski pristop k posameznim problemom, npr. delovna terapijka lahko prilagodi način vzpenjanja po hribu navzgor, logopedija s podporno in nadomestno komunikacijo olajša komunikacijo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Opazovali smo otroke pri dejavnostih v notranjem in zunanjem okolju. Ocenjevali smo stopnjo sodelovanja posameznika v notranjem okolju - učilnici, telovadnici in v zunanjem okolju (jezero, travnik, gozd, peskovnik). Aktivnost posameznika smo opredelili s petstopenjsko lestvico, s katero smo opisali stopnjo sodelovanja posameznika pri dejavnosti. Po vsaki izvedeni uri smo se izvajalci dejavnosti sestali, skupaj ocenili stopnjo sodelovanja posameznika, načrtovali, kaj bomo delali na naslednjem srečanju in opredelili prilagoditve pri posameznem učencu.

Pregled literature na temo otrok s posebnimi potrebami in narava in dosedanje raziskave na tem področju kažejo, da je to področje slabše raziskano. Literatura se osredotoča na dejavnosti namenjene učencem z zmernimi motnjami v duševnem razvoju.

Skozi timski pristop gledamo na posameznika širše in mu lahko bolj prilagodimo dejavnost.

Okolje in možnosti v Centru nam dajejo širši repertoar prilagoditev dejavnosti posameznemu učencu.

V šolskem letu 2014/15 je bilo pri obeh skupinah vzgoje in izobraževanja opaziti velik porast dejavnosti v naravi (20 - 30%) v primerjavi s številom dejavnosti na prostem v šolskem letu 2013/2014. Specialni pedagoginji ostajata enaki, skupini se nista bistveno spremenili, toda pozitivne izkušnje iz preteklega leta so doprinesle, da smo načrtovali še več dejavnosti v naravi.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vključeno je bilo 10 učencev Posebnega programa vzgoje in izobraževanja, v starosti od 6 do 11 let, ki so bili vključeni v dve skupini. Sposobnosti učencev so zelo različne (heterogena skupina). Strokovni delavci so se srečevali po zaključku srečanj in na sestankih projektne skupine.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Opazovalo se je vedenje in funkcioniranje 10 učencev, ki so vključeni v dve šolski skupini in stopnjo sodelovanja v različnih okoljih, zunanjem in notranjem okolju ter pri spontani in vodeni aktivnosti.

Metode obdelave podatkov

- Kvantitativna analiza podatkov

Rezultate stopnje sodelovanja posameznika v različnem okolju pri različnih oblikah dejavnosti smo statistično obdelali in primerjali rezultate. Zaradi majhnega vzorca ($N_{1,2}=5$), osipa podatkov (izpad otrok od pouka) ter heterogenosti med skupinama in znotraj skupine smo iz statistično konkretnega razloga pri nadaljnji analizi upoštevali kvalitativno pridobljene podatke med opazovanjem ter analizo aktivnosti posameznega otroka znotraj različnih pogojev.

- Pregled literature

Pregledali smo Posebni program in število dejavnosti, ki naj bi jih izvedli na prostem v skupinah, ki sta bili vključeni v projekt.

Pregledali smo obstoječo literaturo o naravi in vplivih narave na otroka, še posebej na otroke z motnjami v duševnem razvoju.

Prikaz rezultatov

Primerjave med obema šolskima skupinama v 12 srečanjih so pokazale, da je ena skupina že ob prvem ocenjevanju pokazala višje sposobnosti sodelovanja pri aktivnosti, vendar razlike med posameznimi ocenami vodene in spontane igre kažejo, da statistične primerjave med posameznima skupinama niso pomembne ($-2.433 < t \leq 866$; $p > 0,05$). Rezultati med vodeno in spontano igro kažejo na statistično pomembno razliko med spontano in vodeno igro v odprtem prostoru - naravi ($t = -3,618$; $p = 0,011$), medtem ko v zaprtem poznanem prostoru ni statistično pomembne razlike ($-0,260 < t < 1,472$; $p > 0,05$).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Posebni program vzgoje in izobraževanja ne navaja posebej števila dni, ki ga je dobro izvesti z učenci v naravi. Specialni pedagog v okviru učnih priprav načrtuje dejavnosti v naravi. Skupini, ki sta sodelovali že v šol. letu 2013/2014, sta v šol. letu 2014/2015 izvedli več dejavnosti v naravi, kljub temu da srečanja niso bila vnaprej načrtovana (20-30%). Pozitivni odzivi učencev so spodbudili specialne pedagoge k načrtovanju več dejavnosti v okolju.

Rezultati funkcioniranja obeh skupin kažejo, da narava spodbuja posameznika k sodelovanju z živo in neživo naravo. Narava spodbuja spontano dejavnost (raziskovanje, igro, spoznavanje narave z vsemi čutili). Z individualiziranim pristopom k posameznemu učencu in timskim pristopom v vseh fazah pedagoškega procesa (skupno planiranje/načrtovanje dejavnosti, skupna izvedba, skupna evalvacija po zaključku srečanja in priprava ocenjevalnih lestvic za merjenje uspeha) smo napredovali tako strokovni delavci kot učenci.

Pripravili smo ustrezna učna gradiva iz teme narava v lahko berljivem jeziku in posebej prilagojeno učencem z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami. Za Posebni program vzgoje in izobraževanja ni posebej opredeljenih učbenikov in priporočene literature. Ob iskanju literature in primerov dobre prakse po svetovnem spletu je večina literature povezana z dejavnostmi za osebe z lažjimi in zmernimi motnjami. Zelo malo je napisanega, kako približati naravo osebam z več motnjami (osebam z gibalno oviranostjo, osebam s težkimi govorno-jezikovnimi motnjami). S pedagogi znotraj Centra smo si izmenjali izkušnje, kako približati naravo slehernemu posamezniku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Naravo smo približali učencem in izvajalcem dejavnosti - prilagajanje programa posamezniku in skupini, prilagajanje učnega materiala.
- Strokovni delavci smo se povezali med seboj - napredek na področju timskega sodelovanja in povezovanja med ostalimi strokovnimi delavci.
- Beleženjem vedenja posameznika na merljiv način - napredek na področju razvoja ocenjevalnih metod.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- Rezultate in opis projekta smo predstavili na pedagoških konferencah. Druge pedagoške delavce smo povabili k sodelovanju s primeri dobre prakse. Otrokom z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami smo približali svet narave.
- Primer dobre prakse smo izvedli z zunanjim konzulentom Jakobom Šubicem.
- Pripravili smo delavnico na temo raziskovanja v naravi v okviru vseživljenjskega učenja za osebe z motnjami v duševnem razvoju in vključili izkušnje v načrtovanje dejavnosti.
- Pripravili smo interna gradiva na temo narave za učence z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami.
- Prikazali smo načine prilagoditev programa vzgoje in izobraževanja.
- Narava ima pozitivne učinke tako na vodeno kot spontano igro, kar smo s statističnimi meritvami tudi potrdili.

- Zbrali smo primere dejavnosti.
- Timska povezanost.

Možnosti uvajanja v druga področja

- Svoja dognanja bomo predstavili na kongresih delavnih terapevtov, logopedov, specialnih in rehabilitacijskih pedagogov.
- Načrtujemo pripravo priročnika s primeri dobre prakse.
- Pripravili bomo interna gradiva z naravoslovno tematiko za učence z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- Pripravili smo interna gradiva na temo narave za učence z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami.
- Izkušnje smo prenesli na dijake, študente, učitelje, ki so vključeni v pedagoški proces v okviru CUDV-ja in izven Centra
- Skupno sodelovanje s pedagogi in učenci z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami ter gospodom Jakobom Skubicem, s starši, z vrtci in drugimi šolami, z državnimi organizacijami, s poslovnim svetom in drugimi.

Literatura

1. Batistič Zorec, M. (2003). *Razvojna psihologija v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
2. Beaumont, E. (2006). *Gozd*. Ljubljana: OKA, otroška knjiga (Zbirka Podobe za najmlajše).
3. Cerar, M., Habjan, M., Rebič, N. (2004). *Sijaj, sijaj, sončece! Vodnik za opazovanje v naravi in uporabo izkušenj z dejavnosti z otrokom z motnjo v razvoju, starim pet do deset let*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
4. Gourier, J. (2001). *Gozd*. Tržič: Učila (Zbirka Brihtnež).
5. Hohmann, M. in Weikard, D.P. (2005). *Vzgoja in učenje predšolskih otrok*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
6. Hvala, B. (2012). *Naravoslovje za najmlajše – aktivno učenje*. V M. (Ur.) Ekološka in etična zavest skozi edukacijski odnos do narave in družbe. Maribor: Pedagoška fakulteta.
7. Kayser, R. (1995). *V gozdu in na travniku*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
8. Kopal, D. (2008). *Igrajmo se z besedami v gozdu*. Ljubljana: OKA, otroška knjiga.
9. Kofol, A. (prev.) (2002). *Priročnik za pripravo lažje berljivih dokumentov: Slovenija*. Ljubljana: Zveza Sožitje.
10. Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
11. *Posebni program vzgoje in izobraževanja*. (2006). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

OŠ ZBORA ODPOSILANCEV

TRG ZBORA ODPOSILANCEV 28

1330 KOČEVJE

MULTISENZORNI POUK

2013-2015

Vodja inovacijskega projekta: Nina Zver

Sodelavci: /

Konzulent: NATALIJA KOMLJANC

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO

Povzetek:

Multisenzorno učenje izhaja iz osnovnih potreb otroka. Otroci imajo prirojeno željo po raziskovanju, opazovanju, dotikanju, preizkušanju... Otroci ves čas postavljajo vprašanja, iščejo odgovore, rešujejo probleme in sami oblikujejo nove strategije razreševanja problemov.

Zakaj v šolah ne bi ohranjali njihovih močnih področji, njihovih potreb po raziskovanju in jih nadgrajevali?

Pri pouku vse preveč prevladuje frontalna oblika poučevanja seveda je tudi ta dobrodošla in potrebna. Če sami pri sebi razmislimo, koliko ur pouka bi lahko prilagodili učenčevim željam po raziskovanju, bi kmalu ugotovili, da kar veliko. Ugotovili bi tudi, da bi učenci pri pouku uživali, bili bi visoko motivirani, željni novega znanja.

Ključne besede: multisenzorika, raziskovanje, motivacija, učenje, izziv

Abstract:

Multisensory learning comes from children's basic needs. Their primary need is to learn through exploring, tasting, touching, observing... They are asking questions, searching for answers, and seeking new strategies to solve problems.

Why not to keep this child's primary need of exploring and turn it into a powerful teaching tool?

Most of the time teachers are using frontal way of learning, which is necessary and useful sometimes. On the other hand we need to give ourselves a chance and think about how many teaching hours could we adapt to student's needs and their personal areas of strength to help them learn. At the bottom line, we would have to say – a lot. The best reward for all the work would be a highly motivated student on an exciting journey of discovery.

Key words: multisensory, exploring, motivation, learning, challenge

Problemsko stanje

V razredih se pojavlja vse več otrok z večjo potrebo po gibanju. Ti otroci so nemirni pri sedenju, so impulzivni, s tem pa motijo učitelja in ostale. Takšni otroci imajo po navadi tudi nižjo koncentracijo, saj jim misli ves čas begajo. Vse več je tudi otrok z odločbami, v katerih pa jim po navadi tudi piše: multisenzorni pristop pri pouku.

Raziskovalci učenja se večinoma strinjajo, da obstajata dva glavna dejavnika, ki vplivata na individualen stil učenja:

Kateri spoznavni kanal je pri posamezniku najbolj razvit? Vizualni, slušni ali kinestetični? Kako posameznik informacije obdeluje in vrednoti oz. katera hemisfera pri tem prevladuje? Posameznikov učni stil je torej kombinacija zaznavanja, obdelovanja in vrednotenja informacij ter izkušenj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S katerimi dejavnostmi spodbujam multisenzorni pristop pri vsebinah pouka?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Frontalna učna oblika je izmed najstarejših in še mnogokrat najpogostejša oblika poučevanja v šoli. Pri frontalni učni obliki učitelj hkrati podaja znanje vsem učencem v razredu. Razlaga učne snovi je prilagojena stopnji povprečnih učencev, včasih je podkrepljena z vizualnim in konkretnim materialom. To pa zagotovo slabo vpliva na bolj ali manj sposobne učence, ki se pri pouku dolgočasijo ali pa težko sedijo in bi potrebovali kakšno diferenciacijo.

Potek dela

Multisenzorni pouk sem za začetek vpeljevala v pouk SPO. Pred vsako novo obravnavano temo, sem dobro pregledala učne cilje, ki naj bi jih učenec dosegel in na podlagi tega pripravila različne postaje.

Za obravnavo teme sem učencem pripravila okoli 10 postaj. Na vsaki postaji je bilo navodilo, kaj morajo učenci narediti. Delo je bilo organizirano tako, da so učenci sami prehajali od postaje do postaje, uporabljali vsa čutila, sami raziskovali, sodelovali, uporabljali pa so tudi računalnik.

Delu je bilo namenjeno 5 šolskih ur. Štiri ure so bile namenjene delu, zadnjo uro pa smo se z učenci pregledali njihovo delo in spoznanja.

Med delom sem po potrebi učence le usmerjala. Spodbujala sem jih, da pri delu pomagajo drug drugemu.

Obdelava podatkov

Da sem lahko objektivno ovrednotila potek dela, sem na hospitacijo povabila svetovalno delavko, ki dela z učenci s posebnimi potrebami in ravnateljja.

Po opravljeni hospitaciji smo se pogovorili o tem, kako takšna oblika dela vpliva na učence, na pridobitev njihovega znanja.

Ugotovitve in spoznanja

Otroci preko takega načina dela zastavljene cilje prejemajo multisenzorno, kar pomeni da prejemajo snov preko razlinih receptorjev. Tako je ta način pouka prilagojen vsem otrokovim potrebam. Vključena je medpredmetna obravnava teme, otroci zadovoljijo svojo potrebo po gibanju, izbiranju dela, željo po sprejemanju znanja. Učenci prehajajo iz ene dejavnosti k drugi, pri katerih razmišljajo, berejo z razumevanjem in upoštevajo navodila. Otroci so miselno in kinetično aktivni. Privajajo se k samostojnemu delu in uporabi računalnika. Otroci so za delo po postajah zelo pozitivno motivacijsko naravnani.

Ta način dela zelo odgovarja tudi učencem s posebnimi potrebami. Snov prejemajo preko vseh čutil, in si tako zapomnijo veliko snovi. Zagotovljeno jim je delo s premori in z gibanjem, pri tem pa s svojo nemirnostjo ne motijo nikogar. Večino stvari so sposobni narediti sami, kar jim je v veliko potrditev, da tudi oni zmorejo. Ob takem delu si otroci tudi pomagajo in razvijajo socialno kompetenco.

Priprave na tako obliko dela in pripravljanje gradiva vzamejo veliko časa. Vendar na koncu dneva, in ob naslednjih urah, ko vse obravnavano utrjujemo in ponavljamo vidim, da si otroci veliko stvari zapomnijo. Sodelujejo tudi učenci, ki imajo slabše predznanje, saj so snov prejeli multisenzorno in s tem dobili že izkušnjo, ki jim omogoča lažje sledenje pouku.

Širjenje novosti

S to obliko poučevanja bom nadaljevala in jo tudi razvijala. Velikokrat smo na obisk povabili tudi zunanjega sodelavca, s katerim smo spoznavali novo obravnavano snov. Dobra izkušnja potrjuje, da učenci potrebujejo aktivno oblikovani pouk, kjer lahko snov sprejemajo

multisenzorno, imajo pripravljeno takšno učno okolje, ki jim ponuja raziskovanje, sodelovanje in samostojno spoznavanje ter učenje. Vedno so dobrodošli tudi obiski v naravo in sodelovanje z zunanjimi sodelavci.

Literatura

http://deepblue.uni-mb.si/lukoper/spretnosti_ucenja/uni_stili.html

Dijaški dom Ivana Cankarja

Poljanska cesta 26

1000 Ljubljana

USTVARJANJE SPODBUDNEGA UČNEGA OKOLJA V DIJAŠKEM DOMU

2009 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Olivija Slivnjek, svetovalka

Sodelavci: Ana Stare - svetovalka, Barbara Rosina – svetovalka, Erika Šešek – svetovalka, Primož Vresnik – svetovalec, Romana Tramšek – svetovalka, Stanislav Kink - svetnik

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport

Povzetek:

Izhodišče za izvajanje projekta je bilo okolje dijaškega doma z vsemi njegovimi značilnostmi in možnostmi, ki jih lahko nudi dijakom v času šolanja na srednji šoli. Naš cilj je bil izboljševati učni uspeh dijakov in razvijati socialno učenje v domu. Osrednja aktivnost v projektu, ki smo jo izvajali skozi vsa leta trajanja projekta je bila medsebojna učna pomoč med dijaki. Medsebojna učna pomoč je pred izvajanjem projekta potekala spontano, večinoma omejena na sobne kolektive, prijateljstva in sošolce. S projektom smo učno pomoč organizirali v javno mrežo izvajalcev učne pomoči, ki je bila dostopna vsem dijakom preko objave na spletni strani dijaškega doma. Zbrane podatke z izvajalci smo izdali tudi v lični mapi in jo posredovali vsem vzgojiteljem. Vzgojitelji smo imeli pomembno vlogo pri vzpostavljanju kontaktov med izvajalci učne pomoči in dijaki, ki so pomoč potrebovali. Odziv dijakov za izvajanje učne pomoči je bil zelo dober, dijaki so visoko vrednotili možnost učne pomoči v domu (vir anketa 2010). Z aktivnostmi projekta smo seznanjali starše na roditeljskih sestankih in na informativnih dnevih v domu. Starši so naše aktivnosti podpirali in v projektu tudi sodelovali. Dejavnosti smo širili na področja pridobivanja kompetenc za vseživljenjsko učenje. Izvajali smo delavnice za izboljšanje samospoštovanja in samopodobe dijakov, delavnice o čustvih in vrednotah. Organizirali smo literarne večere in mlade spodbujali k pisanju in branju svojih literarnih del. K sodelovanju smo povabili naše bivše dijake in starše, ki so vodili delavnice in druge aktivnosti za dijake. Naš cilj je ustvarjati odprt učni prostor, ki bo mladim v pomoč pri vseživljenjskem učenju in umeščanju v širši družbeni prostor.

Abstract:

The base for the project realisation was the environment of the student hall with all its characteristics and possibilities it provides for the students in their secondary school education period. Our goal was the improvement of the student learning performance and to build up social learning in the student residence hall. The main activity of the project, performed throughout the years of the project realisation, was the learning assistance among students. Initially this kind of assistance went on spontaneously and was mostly limited to room collectives and circles of friends or classmates. In the project we organised a public network of learning aid performance, accessible to all students through a notification on the residence hall web page. We also collected the gathered information with the assistance performers in an elegant folder that was given to all educators. They had an important role in creating contacts between learning aid performers and the students in need of assistance. The response of the assistance performers was very good and the students highly appreciated the availability of learning aid in the residence hall (resource: opinion poll in 2010). We informed the parents of the project activities on parent-teacher conferences and on information days in the hall. The parents supported our activities and also took part in the project. We've expanded our activities to the field of accumulating competences for lifelong learning. We've organised workshops to build-up student self-esteem and self-image, as well as workshops about emotions and values. We've organised literary meetings and encouraged the youth to write and then publicly read their literary work. We've invited our former students and their parents to help us with managing workshops and other activities for the students. Our goal is to create an open learning environment that will support the lifelong learning process of students and their integration in the broader social space.

Ključne besede: učna pomoč, dijaški dom, medsebojni odnosi, odprt prostor, sodelovanje, pridobivanje kompetenc

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Dijaki prihajajo v dijaški dom z razlikami v predznanju, z različnimi sposobnostmi učenja in iz različno spodbudnih domačih okolij. Starši ob vpisu dijakov v dom pričakujejo spremljanje učenja, nadzor in nudenje pomoči dijakom, ko se znajdejo v težavah. V domu imamo dijake, ki z lahkoto zmorejo učne obveznosti in so pripravljeni deliti znanje in čas z drugimi dijaki in na takšen način utrjevati svoje znanje in pridobivati izkušnje. Ugotovili smo, da v domskem okolju obstaja možnost zagotoviti vsem dijakom optimalne možnosti za učenje in dostopno učno pomoč tistim, ki jo potrebujejo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Tudi sošolci oziroma vrstniki vplivajo na vrednotenje znanja, učenja, na interes za posamezne dejavnosti. Njihov vpliv je vpet v obstoječe socialne strukture in medosebne odnose, pri čemer imajo najpomembnejše mesto medsebojni odnosi in razredna klima

(Marentič- Požarnik, 2003, str.199). Ruski psiholog Vigotski je že pred desetletji poudari, kako pomembno je sporazumevanje z drugimi, poglobljen dialog, soočanje argumentov v skupini, primerjanje in razjasnjevanje idej za uspešno učenje in spoznavni razvoj nasploh. (Marentič- Požarnik, 2003, str.222).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako imajo dijaki v dijaškem domu razvite strategije učenja in na kakšen način lahko vzgojitelji s celovito in vsestransko podporo ustvarjamo optimalne pogoje za doseganje dobrih učnih rezultatov in uveljavljanje ter umestitev dijakov v družbo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S projektom smo želeli povezati učno uspešne dijake s šibkejšimi v organizirano mrežo vrstniške učne pomoči. Z izvajanje učne pomoči smo sledili cilju doseči dober učni uspeh dijakov in povečati socialno občutljivost mladih, ki bivajo v domski skupnosti. Učenje in druge šolske obveznosti dijakom povzročajo vsakodnevne stiske in strahove, zato smo želeli okrepiti njihovo samopodobo in jim ponuditi vsebine, ki bi jim pri premagovanju težav v procesu odraščanja utegnile koristiti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Ugotavljanje učnih navad dijakov v dijaškem domu
- Zbiranje stališč dijakov do učne pomoči med vrstniki in prijave za njeno izvajanje
- Izdelava mape s podatki o izvajalcih
- Spremljanje in usmerjanje učne pomoči
- Dijak – koordinator učne pomoči v vsaki vzgojni skupini
- Vrednotenje in evalvacija učne pomoči med dijaki
- Spremljanje učnega uspeha dijakov
- Predstavitev ciljev in dejavnosti projekta šolam, ki jih obiskujejo naši dijaki
- Objava mreže izvajalcev učne pomoči na spletni strani dijaškega doma
- Organiziranje delavnic s področja samospoštovanja, vrednot, čustev in samopodobe
- Refleksije dijakov
- Izvajanje literarnih večerov
- Predstavitev projekta staršem na roditeljskih sestankih in informativnem dnevu
- Sodelovanje z bivšimi dijak in starši, ki so postali izvajalci delavnic in drugih aktivnosti v domu
- Predstavitev rezultatov in dejavnosti projekta na študijski skupini vzgojiteljev dijaških domov Slovenije

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenje v domu

Naš cilj je bil izboljševati učni uspeh dijakov na način, da z organiziranimi strukturami čim bolj izkoristimo možnosti, ki jih domsko okolje lahko nudi dijakom. Vzgojitelji smo od nadzorovalca učenja v času obveznih učnih ur prešli k vlogi koordinatorja, usmerjevalca in mentorja učenju in interakciji med dijaki.

Stiske dijakov

Šola, odraščanje in uveljavljanje med vrstniki v skupnosti so lahko vir mladostnikovih stisk in strahov. V času trajanja projekta smo dijakom ponudili delavnice z vsebinami, ki bi jim lahko pomagale pri premagovanju stisk: samospoštovanje, samopodoba, čustva, vrednote, strah pred pisanjem testov.

Možnosti za vseživljenjsko učenje

Zaznali smo možnosti, ki jih lahko dijaški dom, odprt za vseživljenjsko učenje, ponudi mladim za njihovo uspešno udeležanje v družbi.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učni uspeh naših dijakov se je začel izboljševati z letom izvajanja projekta in ostaja konstantno dober (okoli 90% pred popravnimi izpiti). Izboljšanje učnega uspeha težko pripišemo zgolj izvajanju projekta, saj je učni uspeh produkt številnih dejavnikov, lahko pa glede na kvantiteto učne pomoči v domu in refleksije dijakov predvidevamo, da so le te pripomogle k dobrim rezultatom.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu so sodelovali dijaki in vzgojitelji vseh vzgojnih skupin (20 vzgojnih skupin) v domu.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketa, evidence, refleksije dijakov: izvajalcev učne pomoči, prejemnikov učne pomoči, evalvacije udeležencev delavnic in koordinatorjev učne pomoči, samoevalvacijsko poročilo, spremljanje učnega uspeha, mapa z izvajalci učne pomoči, odzivi staršev

Metode obdelave podatkov

V prvem akcijskem krogu smo anketirali vse dijake v domu, saj smo »preizkušali teren«: pripravljenost nuditi učno pomoč in njihove učne navade. Vse ostale informacije smo pridobivali z kvalitativnim merjenjem: zbiranje mnenj in stališč, pisanje refleksij, evalvacije delavnic, pogovori in timsko delo – debate.

Prikaz rezultatov

Dijaki zelo visoko vrednotijo možnost učne pomoči v domu in so jo pripravljene tudi nuditi. V svojih refleksijah pozitivno vrednotijo delavnice s ponujenimi vsebinami in so pripravljene sodelovati v podobnih tudi v prihodnje. Učni uspeh se izboljšuje oziroma ostaja konstanten od leta 2010, prav tako ostaja vsa leta izvajanja projekta konstantno število izvajalcev učne pomoči (70 do 80. dijakov).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- dijaki so dojeli, da v težavah pri učenju niso sami
- učna pomoč med dijaki se je "prijela", dijaki so jo vzeli za svojo
- povečanje sodelovanja in povezovanja dijakov
- ustvarili smo dobro učno klimo
- izboljšanje kvalitete dela vzgojiteljev
- podpora staršev našemu delu

Življenje mladih v skupnosti kot je dijaški dom je v procesu odraščanja lahko prednost. Mladi imajo možnost kvalitetnega sobivanja z vrstniki, navezovanja socialnih stikov v različnih situacijskih vlogah, učenja in pridobivanja veščin vseživljenjskega učenja, kar jim na poti v odraslost lahko koristi.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učna pomoč med dijaki v dijaškem domu živi, dom postaja prepoznaven po dobrem učnem uspehu in kvalitetnem sobivanju dijakov.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je strukturirana mreža izvajalcev učne pomoči dostopna vsem dijakom v domu.

Možnosti uvajanja v druga področja

Model organizirane mreže učne pomoči je uporaben v dijaških domovih, v srednjih šolah in deloma v osnovnih šolah - na predmetni stopnji.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izvajanje vrstniške učne pomoči je poleg svoje osnovne naloge, pomoč pri učenju šolske snovi, tudi odlično orodje za boj s predsodki in sprejemanje drugačnosti. Sodelovalno učenje in interakcije med različnimi akterji v domu prispevajo k večji strpnosti in spoštovanju med

mladimi. Drugim zavodom lahko ponudimo pomoč in delimo naše izkušnje pri organiziranju mreže za izvajanje učne pomoči in ustvarjanje pogojev za vseživljenjsko učenje.

Literatura

Ažman, T. Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja, priročnik za dijake, učitelje, razrednike in svetovalne delavce. 2.natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2009. ISBN 978-961-234-635-5

Humphreys.T. Otrok in samozavest: kako doseči in utrditi samospoštovanje že v mladih letih. 1.natis. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d.d.,2002. ISBN 978-86-11-16247-8

Marentič-Požarnik, B. Psihologija učenja in pouka. 2.natis. Ljubljana: DZS, 2003. ISBN 86-341-2624-2

Osnovna šola Brežice

Levstikova 18

8250 Brežice

NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI

2010-2015

Vodja inovacijskega projekta: Polona Švajger, prof.

Sodelavci: Nina Tucovič, prof., Bernardka Lovrinović, prof., Tatjana Ilc, prof., Suzana Kolarič, prof., Mihaela Dimc, prof., Evelina Sušnik, prof., Karmen Lipej-Tramšek, prof., Jožica Dukić, prof., Tatjana Zorko Peserl, prof., Metka Krošelj, prof.

Konzulent: mag. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Za projekt smo se odločili zaradi želje po postopnem uvajanju tujega jezika v redni pouk v nižjih razredih, oziroma v razrede prvega triletja osnovne šole. Želeli smo, da otroci spoznajo druge kulture, druge jezike in da se odprejo drugačnim kulturam ter jezikom. Angleščina je jezik, ki ga v današnjem času potrebuješ na vsakem koraku. Otroci pa so vanj imerzirani že od najzgodnejših let, ko se potopijo v svet risank.

Prav tako smo želeli razviti didaktično usposobljenost učiteljev razrednega pouka za zgodnje poučevanje tujega jezika, razvijati veščine timskega dela ter medpredmetnega sodelovanja in povezovanja.

Z izvajanjem projektnih aktivnosti smo najprej pričeli v prvem triletju osnovne šole, nadaljevali pa skozi celotno vertikalno osnovnošolskega izobraževanja in sicer z delavnicami, oziroma dnevi s posebnimi vsebinami, ki so bili povezani z medkulturnim in medjezikovnim uzaveščanjem celotne populacije učencev.

Projektne aktivnosti so potekale po metodologiji CLIL-a, pri tem je komunikacija, kjer je delo večino potekalo v angleškem jeziku (90%). V drugem in tretjem triletju pa smo izvedli delavnice, kjer so učenci spoznavali svetovne jezike, njihovo kulturo in navade. Tukaj je komunikacija potekala v različnih jezikih.

Učenci so bili navdušeni nad jeziki sveta, predvsem nad tistimi, ki niso blizu naši kulturi, predvsem pa so jih navduševale pisave (predvsem japonske pismenke, cirilica in arabščina).

Učence so navdušile primerjave med različnimi državami, predvsem pri kulturi ali jeziku.

Ključne besede: timsko delo, metoda dela CLIL, medpredmetno povezovanje, medkulturno in medjezikovno uzaveščanje in širjenje

Abstract:

This project was chosen because we were motivated by the desire to gradually introduce foreign language into the first class of primary school. Our wish was to enable the children to get acquainted with other cultures, other languages, to become open to other cultures as well as languages. English represents a language which is nowadays needed everywhere. Children already know it by watching cartoons from their earliest years.

Our desire was also to enable teachers that teach in the first triad of primary school to develop skills for teaching a foreign language, to be part of a team and to cooperate among each other connecting various subjects.

The implementation started in the first triad of a primary school and continued throughout the whole vertical of primary school education by carrying out workshops and days with special content. Classes were carried out by using CLIL working approach where ninety per cent of teaching was done in English. In classes four to nine we carried out workshops where the students were able to learn about world languages, their culture and customs. We used different languages here.

The children were excited about getting to know the languages and handwritings that are not typical for our environment (Japanese characters, Cyrillic and Arabic handwriting). They learnt about the similarities about Slovenia and other countries. The evaluation results have shown that such days are wanted by everybody.

Key words: team work, CLIL working method, cross curricular activities, intercultural and cross -language awareness and expansion

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Populacija učencev na šoli je jezikovno in kulturno zelo pestra, saj smo šola, ki leži ob meji z državno mejo. Učenci prihajajo iz jezikovno različnih družinskih okolij, veliko pa je socialno zelo šibkih okolij.

Problem, ki smo ga na šoli zaznali je bil, da predvsem mlajši učenci kot tuj jezik poznajo le angleščino in nemščino. Ostali jeziki, kulture in pisave so jim zelo tuje.

Prav tako smo zaznali pri starših veliko potrebo po znanju angleščine in nemščine za njihove otroke in njihovo podporo po čim zgodnejšem začetku učenja tujega jezika v osnovni šoli, ali pa že celo na predšolski stopnji.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učenje jezikov je še posebej pomembno pri čedalje bolj povezanem in vse manjšem svetu, kjer se razdalje med narodi in državami zmanjšujejo, kjer se mobilnost pripadnikov bistveno povečuje in kjer je vse več soodvisnega sodelovanja na političnem in gospodarskem področju. Zato je v takšnem svetu ključna zmožnost vsakega pripadnika določene skupnosti, da se zna jezikovno in medkulturno sporazumevati in pri tem upoštevati pogoje in načine življenja posameznih držav in skupnosti. (Lipavec et al., 2010).¹

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako integrirati medkulturne in jezikovne kompetence pri dnevih dejavnosti v osnovni šoli in kako lahko učenci na aktiven način spoznajo kulture in jezike sveta?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želeli smo:

- razvijati in spodbujati zanimanje za večjezičnost in dvojezičnost otrok
- razvijati in spodbujati interkulturno vzgojo z izgrajevanjem jezikovnih/medkulturnih zmožnosti
- razvijati veščine medpredmetnega sodelovanja in povezovanja
- razvijati in spodbujati didaktične usposobljenosti učiteljev za zgodnje poučevanje jezikov
- razvijati veščine timskega dela

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ideje so se porajale že vrsto let, saj je zgodnje poučevanje in spoznavanje tujih jezikov in kultur vedno bolj aktualno (uporaba interneta, selitve ljudi, narodnostno raznolika družba). Pri načrtovanju poti do cilja, smo najprej oblikovali tim, ki se je skozi leta izvajanja projekta nekoliko spreminjal. Tim se je sestajal tudi večkrat tedensko, oziroma po potrebi, saj smo dokaj velika šola in delo zahteva dobro in sprotno timsko načrtovanje. Dejavnosti projekta

smo izvajali tedensko, dneve dejavnosti z jezikovno-kulturno vsebino pa enkrat do dvakrat letno. V sodelovanju z učiteljicami, članicami projektne tima smo izdelovali didaktične pripomočke, oblikovali učne in delovne liste ter skupaj načrtovali aktivnosti projekta. Pri organizaciji dnevov dejavnosti smo občasno tudi preoblikovali tim, oziroma dodali nekaj začasnih članov, ki so sodelovali pri načrtovanju in izpeljavi. Na koncu vseh dejavnosti je sledila evalvacija tako z učenci, kot z celotnim učiteljskim zborom, kjer so učenci in učitelji podali svoje mnenje in predloge za nadaljnje delo. Pri načrtovanju dnevov dejavnosti smo se, glede na pozitivne odzive otrok in učiteljev, odločili, da bomo tudi v prihodnjih letih pripravili vsaj en dan v šolskem letu, ki bo posvečen jeziku in kulturam širom sveta ter slovenskem jeziku in njegovim narečjem.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Izvajanje projekta je v veliki meri prispevalo k večjemu upoštevanju večjezičnosti in medkulturnosti učencev in nas, učiteljev. Šola veliko časa namenja priseljencem pri nas (iz bivših držav Jugoslavije, od koder jih največ prihaja. Učitelji vključevanju učencev priseljencev temi namenijo tudi ure oddelčne skupnosti, na šoli se izvaja tudi bralna značka (albanska), dnevi dejavnosti, kot je npr: Jezikovna tržnica, ki prav tako pripomorejo k odprtosti do drugačnega, nevsakdanjega, zanimivega, kar je spodbudno za dobro počutje v učnem okolju.

Opazili smo, da učiteljice prvega triletja, kjer se je izvajal pouk tujega jezika po metodologiji CLIL-a, uporabljajo pridobljene strategije dela z učenci, ki smo jih razvijali pri dejavnostih projekta. Npr. preštejejo se v tujem jeziku, izrazijo občutja v tujem jeziku – good, bad ter zapojejo ali zapešajo katero od pesmic, ki smo se jih naučili. Vse to zelo pripomore h kontinuiteti stika z jezikom. Pogosto so učiteljice, ki so bile aktivne tudi pri dejavnostih projekta, sporočale, da je spoznavanje novih jezikov in kultur dobro tudi zanje, saj obnavljajo osnove tujih jezikov in so tudi same v stiku z jezikom. Kot vodja projekta sem opazila, da so se v začetku učiteljice znašle v zagati, ko so želele kaj povedati ali pomagati učencu, ga spodbuditi, da spregovori ali se drugače odzove na moje vprašanje. Opazna zavora je pri kolegicah kmalu popustila, postajale so bolj sproščene in kmalu začele tudi same komunicirati in se odzivati v tujem jeziku.

Pri starših smo ves čas izvajanja projekta imeli polno zaupanje in podporo. Vsako leto so bili pripravljeni otroke vključiti k aktivnostim projekta, saj se zavedajo pomembnosti učinkov na njihove otroke. Le tega. Pri tem so nam v povratni informaciji sporočali, da se jim učenje na tak način, na tej stopnji zdi smiselno, uporabno in da so presenečeni, koliko si učenci, njihovi otroci zapomnijo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilji:

1. razvijati in spodbujati zanimanje za večjezičnost in dvojezičnost otrok

Glede na odzive učencev, ob stiku s tujimi jeziki (nekateri delno poznani, drugi popolnoma neznani), menimo, da so učenci navdušeni nad njimi. Predvsem ko gre tudi za drugačen zapis besed, oziroma za drugačno pisavo, takšno, ki je jim je popolnoma neznana. Jezikovno tržnico, ki smo jo izvedli, bomo ravno zaradi takšnega odziva izvajali vsako leto ob dnevu evropskih jezikov.

2. razvijati in spodbujati interkulturno vzgojo z izgrajevanjem jezikovnih/medkulturnih zmožnosti

Učenci prihajajo iz različnih družbenih in jezikovnih okolij (bližina meje, priselitve novih učencev iz tujine), zato smo na šoli uvedli med drugim tudi tuje bralno zbirko, tudi na Jezikovno tržnico smo povabili starše učencev priseljencev ki so nam predstavili svojo kulturo in jezik.

3. razvijati veščine medpredmetnega sodelovanja in povezovanj

Pri načrtovanju pouka tujega jezika v 1. triletju je potrebno veliko dogovarjanja z učiteljicami, ki v razredih poučujejo. Ne le zaradi izpeljave samih ur angleščine, ampak tudi zato, ker metodologija CLIL-a, temelji na učenju jezikov in kultur skozi vsebine drugih predmetov, kar zahteva medpredmetno sodelovanje.

4. razvijati in spodbujati didaktične usposobljenosti učiteljev za zgodnje poučevanje jezikov

Na šoli sva dve učiteljici, ki sva strokovno usposobljeni za zgodnje poučevanje jezika, vendar tudi ostale anglistke in germanistka, ki poučujejo v 2. in 3. triletju občasno prihajajo k pouku zgodnjega poučevanja in se tudi one učijo in spoznavajo z načinom dela, didaktiko na zgodnji stopnji.

5. razvijati veščine timskega dela

Veščine timskega dela so se do sedaj pokazale najbolj pomembne pri načrtovanju dni dejavnosti (npr. Jezikovna tržnica), kjer je bil najprej sestavljen ožji tim, ta pa se je potem razširil še s preostalimi člani, tako da je delo za 33 oddelkov, oziroma 750 učencev na šoli potekalo nemoteno in tekoče skozi vso dopoldan.

Obdelava podatkov

Ob načrtovanju dela za ure pouka, smo v timu ugotovile, da je za pouk potrebno ogromno didaktičnega materiala, pripomočkov in dobro načrtovane priprave. Do sedaj smo bile osredotočene le na samo delo, aktivnosti in dejavnosti. Ugotovile smo, da bi bilo smiselno k pripravam dodati čim več materiala, idej in narediti neke vrste zbirnik aktivnosti pri posameznih temah, saj bo tako delo v prihodnje lažje. Prav tako je smiselno puščati določene didaktične pripomočke kar v razredih, da lahko učenci posežejo po njih tudi izven pouka tujega jezika.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z dobro načrtovanim in strokovnim delom smo v veliki meri vplivali na pozitiven odnos do drugih kultur in jezikov. Otroci so bili deležni zanimivih in kvalitetnih jezikovno-kulturnih vsebin, ki so jim pokazale, da obstaja veliko jezikov in kultur, ne le angleščina in nemščina s svojimi kulturami.

Vsi ti odzivi so lepo vidni na posnetku, ki je bil narejen na Jezikovni tržnici ter pri povratnih vtisih le te. Za pouk tujega jezika, pa je povratna informacija dobljena ob vsakem vstopu v razred – nasmeh na obrazih, vsak se trudi, da spregovori nekaj v tujem jeziku ter visoka motiviranost za delo.

Povezava na posnetek Jezikovne tržnice:

<https://www.youtube.com/watch?v=TFkrUves9m4>

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri izvajanju dnevov dejavnosti se šola poskuša povezovati z ljudmi iz ožjega in širšega okolja pa tudi z različnimi generacijami. Na podlagi tega smo izvedli tudi Jezikovno tržnico, saj smo najprej povabili starše naših otrok priseljencev, da nam predstavijo svoj jezik in kulturo, običaje in navade.

Kot sem že omenila, bi želeli Evropski dan jezikov izvesti vsako leto z nekimi dejavnostmi, ki bi bili posvečeni jeziku, narečjem, kulturam po svetu ali doma. Glede na to, da šolo obiskuje kar precej otrok priseljencev, pa nameravamo k pouku tujega jezika povabiti tudi starše teh otrok, da nam ob neki posebni priložnosti pokažejo kaj drugačnega, za naše otroke nevsakdanjega, iz njihovega življenja, ki je obarvano s kulturo iz katere izhajajo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Na šoli smo se odločili, da vsako leto izpeljemo vsaj en takšen dan s posebno vsebino, ki bo namenjen jeziku, kulturam (evropskim ali svetovnim), oziroma naslednji takšen dan bo namenjen slovenskim narečjem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Kot primer dobre prakse vidimo možnost širjenja na druge šole v okolici, povezovanje z drugimi šolami po Sloveniji ali izven nje (v obliki dopisovanja – elektronsko ali klasično) in morebiti na vrtce. Prav tako je možnost povezovanja preko projektov, ki občasno potekajo na

šoli: npr. Comenius in podobni, kjer bi lahko učenci tudi obiskali tuje države, kar je že nekajletna praksa, saj smo že 10 let pobrateni z OŠ Dobrany na Češkem, s katero imamo vsakoletne stike ter zadnji dve leti tudi s šolo v Avstriji, v Celovcu in z OŠ Ivana Cankarja v Zagrebu. Na podoben način bi lahko širili naša obzorja tudi v druge države.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- **Timsko delo** – smo velik kolektiv in pri organizaciji in izpeljavi dejavnosti je potrebno dobro timsko sodelovanje, medsebojna pomoč in dobra organizacija.
- **Izkušnje** – kot sem že omenila, imamo dolgoletne izkušnje s povezovanjem v tujino, prav tako sodelujemo v več mednarodnih projektih, sodelovali smo v SIMOS-u (internetne bralne zbirke), kjer smo bili mentorji drugim osnovnim šolam po Sloveniji.
- **Znanje** – šola ima veliko strokovnih delavcev, kar pomeni ogromno znanja iz različnih področij. Kolektiv se redno izobražuje in stremi po novih, boljših in sodobnejših znanjih.
- **Velik kolektiv** – velik kolektiv, nenehno izobraževanje, spremljanje novosti – vse to pomeni, da imamo znotraj šole veliko za ponuditi.

Literatura

1. dr. Lipavac Oštir, A., dr. Jazbec, S., mag. Pevec Semec, K., dr. Pižorn, K., dr. Dagarin Fojkar, M., dr. Juriševič, M., dr. Vogrinc, J., dr. Nolimal, F. Pot v večjezičnost (online). (Maribor): Zavod RS za šolstvo, Univerzitetna knjižnica Maribor. (citirano 10. 7. 2015). Stran 113. Dostopno na naslovu: <http://www.zrss.si/pdf/vecjezicnost.pdf>
(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/qzm/dokumenti/literatura.html>)

Osnovna šola Litija, Podružnica s prilagojenim programom

Ulica Mire Pregljeve 3

1270 Litija

DNEVI SAMOSTOJNOSTI ZA UČENCE PPVI, 6. STOPNJA

2014-2015

Vodja inovacijskega projekta: Sandra Rihter, prof.def.

Sodelavci: Sandra Rihter, prof. def., Marjeta Mlakar Agrež, prof.def, Alenka Vidgaj, prof.def., Vanja Varlec, varuhinja negovalka, Polona Baš-Jere, varuhinja negovalka, Igor Mihailović, varuh negovalec

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, ZRSŠ,

Povzetek:

Odrasle osebe z zmerno in težjo motnjo v duševnem in telesnem razvoju so uspešno in aktivno sodelovale pri pripravi počitnic. Aktivni so bili v vseh fazah, tako pri načrtovanju, zbiranju podatkov in zagotovitvi sredstev. Izredno jih je osrečevala pravica odločanja in jim vlivala veliko motivacije za izvedbo vseh faz projekta.

Učenci so skozi celo leto pri delovni vzgoji izdelovali praktične izdelke in tako delno zagotovili sredstev za izvedbo projekta. Učenci so sodelovali pri izbiri lokacije, sestavljanju prošenj, pri rezervaciji počitniškega stanovanja in iskanju prometnih povezav. Sestavljali so jedilnik, seznam potrebnih živil in opreme. Dogovorili so se kaj bodo prinesli od doma in kaj bo potrebno nabaviti. Na izbrano lokacijo so se odpeljali z javnim prevozom in sami kupili karte. Sami so skrbeli za prtljago, se uspešno namestili in sodelovali pri potrebnih aktivnostih: skrb za osebno higieno in čistočo v prostoru, postiljanje, kuhanje,...Na »dopustu« so izražali svoje želje in potrebe in jih zadovoljevali.

Nastale so fotografije in posnetki, ki smo jih oblikovali v kratek dokumentarni film Dnevi samostojnosti.

Dnevi samostojnosti bi bili lahko sestavni del Posebnega programa vzgoje in izobraževanja, 6. stopnje.

Abstract:

Adults with intellectual disability have actively and successfully contributed to the organisation of their holidays. They have actively contributed to all phases of organisation, i.e. planning, gathering information, obtaining financial means. The right to decide has provided them with extreme motivation to contribute to all phases of the project called Days into Independence.

Students have been developing and promoting practical products throughout the year. Therefore, they have provided partial financial means to carry out the project. Students have contributed to all phases of the project, including choosing the holiday location, applying for means, booking the holiday rentals and finding transport possibilities. They have put together the menu and chosen the groceries and other needed equipment. They have come to an agreement about what to bring from home and what to buy in the store. They have used public transport to places of their choice and bought their own tickets. They have taken care of their luggage, have accommodated successfully and contributed to activities such as taking care of personal hygiene, tidiness of the place, making the bed, cooking,... They have expressed their wishes and needs and also fulfilled them.

Many photos and video clips have been taken. A short documentary film Days into Independence has been filmed.

Days into Independence could become a constituent part of the educational programme for students with special educational needs, Level 6.

Ključne besede: samostojnost, mladostniki s posebnimi potrebami, posebni program vzgoje in izobraževanja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Odraslim osebam z motnjo v duševnem razvoju so kratene pravice do odločanja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Posebni program vzgoje in izobraževanja, 6. stopnja opredeljuje cilje, ki jih vsebuje tudi projekt, torej so tudi zakonske možnosti, da se projekt izpelje tudi v praksi.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako odrasle osebe z zmerno in težjo motnjo v duševnem in telesnem razvoju uspešno in aktivno sodelujejo v vseh fazah načrtovanja, zbiranja podatkov in sredstev ter pri izvedbi krajšega dopusta.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Osebam z motnjo v duševnem razvoju je pogosto kršena pravica do odločanja, tudi o tistih stvareh pri katerih bi morali in zmogli sodelovati in odločati.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Dogovori z vodstvom šole.
- Dogovori s starši.
- Zagotovitev finančnih sredstev (izdelovanje voščilnic za prodajo in pošiljanje prošenj).
- Izbira lokacije z upoštevanjem želja, z iskanjem po spletu. Primerjanje cen in ustreznosti nastanitve glede na posebne potrebe oseb.
- Izdelava programa z opredelitvijo izbora aktivnosti, finančnega okvirja, z oblikovanjem seznama oblačil in opreme in izbiro jedilnika in potrebnih živil.
- Pogovori o odgovornosti in pravicah s spodbujanjem odraslega in odgovornega vedenja in zavedanjem o pomembnosti medsebojne pomoči in sodelovanja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Opredeliti svoje želje.
- Opredeliti možnosti.
- Prevzeti odgovornost za posamezne faze izvedbe.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Zadovoljstvo učencev, učiteljev in staršev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Sedem učencev s srednjo, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Anketa pedagoških delavcev.
- Anketa učencev.
- Roditeljski sestanek s starši z individualnimi razgovori (intervju).

Metode obdelave podatkov

Analiza anketnih vprašalnikov in individualnih razgovorov.

Prikaz rezultatov

Zbirnik.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob koncu projekta je bil izdelan dokumentarni film Dnevi samostojnosti, ki je bil predstavljen učencem, staršem, strokovnim delavcem in članom Društva Sožitje Litija in Šmartno. Film zajema tudi navdušenje učencev nad izpeljavo projekta. Po ogledu filma je sledil pogovor o pravicah otrok s posebnimi potrebami do odločanja in prevzemanja odgovornosti. Odzivi so bili zelo pozitivni.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pogovori z učenci, starši in strokovnimi delavci o pravicah oseb s posebnimi potrebami in njihovih dolžnostih.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dnevi samostojnosti so inovacija, ki bi se lahko vnesla v posebni program vzgoje in izobraževanja, 6. stopnja. Učenci sicer hodijo v različne šole v naravi, ki so že v naprej pripravljene in pri katerih nimajo možnosti odločanja. Pri Dnevih samostojnosti pa so vključeni v vse faze priprave in izvedbe.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt Dnevi samostojnosti, bi se lahko uvajal tudi v 5. stopnjo posebnega programa vzgoje in izobraževanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V posebnem programu vzgoje in izobraževanja smo ob razširitvi programa na učence stare do 26 let uvedli vrsto andragoških pristopov in poleg projekta Dnevi samostojnosti smo izvedli še vrsto podobnih projektov: sodelovanje z Domom Tisje, sodelovanje z Društvom Sožitje Litija in Šmartno in pomoč pri različnih aktivnostih, pomoč pri različnih delih na Osnovni šoli Litija in izdelovanje različnih promocijskih izdelkov šole.

Še naprej smo razvijali skupine za samopomoč z elementi samozagovornišva.

Literatura

(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

Konvencija o otrokovih pravicah (OZN, sprejela Generalna skupščina, 1989)

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v R Sloveniji (izdalo MŠŠ, 1995)

Izhodišča kurikularne prenove (pripravil NKS, 1997)

ZOFVI 2. Člen (cilji vzgoje in izobraževanja)

ZOŠ: 2. Člen – cilj OŠ

Posebni program vzgoje in izobraževanja (izdalo MIZŠ, 2014)

OŠ Solkan

Šolska ulica 25

5250 Solkan

DIDAKTIKA OCENJEVANJA ZNANJA – FORMATIVNO SPREMLJANJE UČENČEVEGA NAPREDKA

2012–2015

Vodja inovacijskega projekta: Sanja Leben Jazbec, profesor slovenščine

Sodelavci: Sanja Leben Jazbec, profesor slovenščine, Denis Matežič, profesor razrednega pouka, Andreja Vetrih Humar, profesor slovenščine – projektu se je pridružila po prvem letu

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, ZRSŠ

Povzetek:

Nezadovoljstvo vseh treh dejavnikov pedagoškega trikotnika (učitelj – učenec – starši) je učitelje vzpodbudilo k iskanju novih poti v vrednotenju znanja. Zavedali smo se, da ocena ni zadostna informacija učencu o doseženem znanju, tudi doseganje standardov, določenih v učnem načrtu, samo po sebi ne zagotavlja kvalitetnega in trajnega znanja. Želeli smo si, da bi učenec v procesu učenja dosegel največ, kar zmore. Odgovor smo našli v formativnem spremljanju učenčevega napredka, ki ga razumemo kot način funkcioniranja v razredu, ko poskuša učitelj pouk naravnati na vsakega posameznika in v ospredje postavlja njegov napredek, učenec pa sprejme odgovornost za svoj proces učenja.

Abstract:

All three participants in the educational triangle (teacher – student – parents) were not satisfied with the current teaching practice, therefore we as teachers searched for new ways of assessing our students' knowledge. We have realized that the grade alone has not given sufficient information to the student about his knowledge and achieved goals defined by the syllabus. It does not assure a quality and permanent knowledge either. We want the students

to reach the highest limit of their abilities in the learning process. For us, the answer lies in the AFL method – Assessment for learning. It is a new classroom situation, where the teacher tries to focus his teaching on each individual student and his/her achievement. And it is the student who accepts the responsibility for his/her learning process.

Ključne besede: ocenjevanje znanja, formativno spremljanje učenčevega napredka, povratna informacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelji si želimo učencev,

- ki bi aktivno sodelovali pri pouku,
- ki bi se odzivali na učiteljeva navodila glede učenja in vedenja,
- ki bi se odzivali na dane ocene tako, da bi se ob slabi/slabši oceni naučili manjkajoče,
- ki bi prevzeli odgovornost za svoje učenje.

Razkorak med učiteljevimi željami in pričakovanji, kako naj bi po njegovem funkcionirali učenci, ter realnim stanjem, kako se v resnici odzivajo in funkcionirajo učenci, je velik. V šolski realnosti smo bolj ali manj nezadovoljni vsi udeleženci trikotnika učenec – učitelj – starši.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Formativno spremljanje je proces, v katerem učitelj in učenec uporabita informacije o učenčevem napredku za to, da se prilagodi poučevanje in učenje učenčevim potrebam (po Black, Wiliam, 1998). Wiliam (v Wiliam, 2013) navaja pet ključnih strategij formativnega spremljanja, in sicer razjasnitev, soudeleženosť pri določanju in razumevanje namenov učenja in kriterijev za uspeh, priprava takšnih dejavnosti v razredu, s katerimi je mogoče pridobiti dokaze o učenju, zagotavljanje povratnih informacij, ki učence premikajo naprej, aktiviranje učencev, da postanejo drug drugemu vir poučevanja, in aktiviranje učencev za samoobvladovanje njihovega učenja. Po Wiliamu je preverjanje/ocenjevanje, v angleščini »assessment«, torej vrednotenje, most med poučevanjem in učenjem.

Komljančeva opredeljuje formativno spremljanje kot „hojo z učencem za razvoj močnih in šibkih znanj, skupno uravnavanje učnega procesa z upoštevanjem stilov učenja in poučevanja, fleksibilno oblikovanje učnih ciljev, naravnanih na osebo v socialni učni skupini, oblikovanje mehanizmov reguliranja razvoja (pred)znanja in omogočanje predstavljanja naučenega. Ključ do uspeha v procesu ocenjevanja je kakovostna povratna informacija“ (Komljanec, 2011).

Cilji projekta

Formativno spremljanje učenčevega napredka naj postane ustaljena pedagoška praksa za vse učence (udeležene v projektu).

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učitelji smo se osredotočali predvsem na svoje poučevanje, manj ali skorajda nič pa na učenčevo učenje. Ocenjevanje smo razumeli kot zadnjo fazo procesa, potem ko smo zastavljene cilje usvojili, utrdili in preverili. Kljub vloženemu trudu smo ostajali nezadovoljni, veliko učencev ni dosegalo minimalnih standardov znanja, večina se je učila »kampanjsko«, znanje ni bilo trajnejše, rezultati so bili pod zmožnostimi. Učenci so si želeli, da bi ocena res izmerila njihovo znanje in vložen trud.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvem letu projekta sva učiteljici poskušali prevrednotiti lastno pedagoško prakso, tako da sva vedno bolj v ospredje postavljali učenca in njegov razvoj. Učenec je postal aktiven soustvarjalec učnega procesa od faze načrtovanja do faze ocenjevanja. Veliko poudarka sva dajali kvalitetni povratni informaciji. Preizkušali sva različna formativna orodja, uvajali mape dosežkov. Oprli sva se na zaznavne stile. Učiteljici sva sprva formativno spremljali napredek le pri posameznem predmetu (npr. pri naravoslovju) oz. na posameznem učnem sklopu, posledično pa prihajale v konflikt s samim seboj, ker se ni izšlo, da bi »delno delale po starem, delno pa po novem«. S starši smo začeli sodelovati tudi preko spletne učilnice.

V drugem letu smo začeto nadgrajevale, predvsem smo začutile, da ne zmoremo in nočemo več funkcionirati drugače kot formativno.

V tretjem letu projekta smo ponotranjile, da formativno spremljanje učitelju resnično omogoča, da učenca popelje v smeri njegovega optimalnega napredka. Za učinkovit proces je sicer potrebno vzpostaviti ustrezno emocionalno, socialno in intelektualno klimo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Opazovanje, kdaj in kako povratna informacija sproži napredek.
- Ponotranjenje formativnega spremljanja učenčevega napredka, da postane del (šolskega) vsakdana.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Učenci si želijo, da bi »v šoli namesto ocen imeli besede, ker se tako več in bolje naučijo«. Z besedami razumejo konstruktivistične povratne informacije, pod oceno pa številko ali odstotek.

- Starši so preko sveta staršev izrazili pričakovanje, da formativno spremljanje znanja zaživi tudi pri drugih predmetih/učiteljih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Do kvalitetnega znanja prihajamo preko procesa. Sprašujemo se: Kam želimo priti? Kje smo? Kako do tja?

Učenec prevzema odgovornost za svoje učenje, tako da si postavi (osebne) cilje in oblikuje merila uspešnosti, načrtuje učenje, zbira dokaze o svojem učenju in se odziva na povratno informacijo učitelja in sošolcev. Zna se osamovrednotiti in je realen v svojih pričakovanjih.

Učitelj formativec vzpostavlja ustrezno emocionalno, socialno in intelektualno in klimo, tako da razjasni namene učenja (cilje, standarde, pričakovane dosežke), organizira raznolike učne priložnosti, pri čemer izhaja iz individualnega predznanja, ponudi različne aktivnosti, saj ve, da se učenci učijo na različne načine. Učitelj formativec nenehno reflektira svoje poučevanje in prilagaja poučevanje učenčevim potrebam.

Skupen cilj učenca in učitelja je učenčev optimalen učni napredek.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Formativno spremljanje (FS) je v celoti zaživel pri pouku dveh učiteljic slovenščine (v vseh oddelkih od 6. do 9. razreda) in v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda na podružnični šoli – pri vseh treh torej celo šolsko leto.

Zaradi zanimanja smo izpeljali dve svetovanji za manjši del kolektiva in posledično so v posameznih segmentih FS preizkušali še drugi učitelji.

Starši so že ob predstavitvi projekta na začetku prvega leta izrazili zadovoljstvo, nato pa preko sveta staršev sugerirali, naj se tak način učenja čim prej razširi še na druge predmete oz. področja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V procesu formativnega spremljanja učenčevega napredka učitelj pouk naravna na vsakega posameznika, učenec pa sprejme odgovornost za svoj proces učenja. Skupen cilj učenca in učitelja je učenčev optimalen učni napredek.

Možnosti uvajanja v druga področja

Razširiti FS na velik del kolektiva in v ožje ter širše okolje – mreženje znotraj šole, s šolami v bližnji in daljni okolici.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ne predstavljamo si več drugačnega funkcioniranja, kot je formativno. Tak način učenja je naša vsakodnevna praksa.

Literatura

- Black, Paul, Wiliam, Dylan, 1998. *Inside the Black Box. Raising Standards Through Classroom Assessment*. Dostopno na URL:
<http://weaeducation.typepad.co.uk/files/blackbox-1.pdf>.
- Komljanc, Natalija, 2008. *RAP Samovrednotenje*. Dostopno na URL:
http://www.zrss.si/pdf/181213123723_natalija_komljanc_spremljanje_jan._2008.pdf.
- Komljanc, Natalija, 2009. *Kaj prinaša formativno spremljanje učenja in poučevanja. Povratna informacija je zlata vstopnica v boljše življenje*. Dostopno na URL:
http://www.zrss.si/pdf/181213123150_natalija_komljanc_kaj_prinasa_formativno_spremljanje_ucenja_in_poucevanja.pdf.
- Komljanc, Natalija, 2010a. *Merjenje učenja*. Dostopno na URL:
http://www.zrss.si/pdf/191213112624_natalija_komljanc_globalizem_in_merjenje_ucenja.pdf.
- Komljanc, Natalija, 2010b. *Merjenje učenja: Moja mera*. Dostopno na URL:
http://www.zrss.si/pdf/181213123240_natalija_komljanc_moja_mera_posvet_celje_2010.pdf.
- Komljanc, Natalija, 2010c. Presežek. V: *Didaktika ocenjevanja znanja. Vrednost povratne informacije za učenje in poučevanje. Zbornik 3. mednarodnega posveta v Celju, marec 2009*. Ljubljana: ZRSS, str. 10–28.
- Komljanc, Natalija, 2011. *Zaznavanje ocenjevanja*. Dostopno na URL:
http://www.zrss.si/pdf/181213123740_natalija_komljanc_zaznavanje_ocenjevanja_.pdf.
- Wiliam, Dylan, 2013a. Vloga formativnega vrednotenja v učinkovitih učnih okoljih. V: *O naravi učenja*. Ljubljana: ZRSS. Dostopno na URL:
<http://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/O%20naravi%20u%C4%8Denja/files/assets/downloads/publication.pdf>.
- Wiliam, Dylan, 2013b. *Assessment. The Bridge between Teaching and Learning*. [uporabljeno 2015-5-8]. Dostopno na URL: <http://www.ncte.org/library/NCTEFiles/Resources/Journals/VM/0212-dec2013/VM0212Assessment.pdf>.

Šolski center Velenje, Gimnazija

Trg mladosti 3

3320 Velenje

SOIGRA: VPLIV USPEŠNIH DIJAKOV NA DELO V ODDELČNI SKUPNOSTI

2007-2015

Vodja inovacijskega projekta: dr. Sonja Hudej

Konzulent: mag. Sonja Zajc, ZRSS

Povzetek:

IP Soigra z vzvodi: moč igre, moč besede in moč množice (sinergija skupnosti), izboljšuje razredno klimo in dijakovo osebno zavzetost za skupne, družbene in razredne projekte, s tem pa tudi zavzetost za razvijanje osebnih kompetenc. S temi vzvodi/pristopi je učitelj zmožen navdihovati dijake in ustvarjati opazni vsestranski napredek posameznika in razredne skupnosti. Metodično-didaktični pristop, ki se je razvil v IP Soigra, omogoča, da sta v učnem procesu CILJ in SKUPINA/SKUPNOST pomembnejša od POSAMEZNIKA. Čeprav je temeljni poudarek na ciljih skupnosti, sinergija skupine omogoča tudi uresničitev individualnih ciljev, zmožnosti. Igra v Soigri poteka tako, da so odzivi pri čim večjem številu posameznikov primerni izzivom. Igro izmenjuje - skupaj z učiteljem - vodijo uspešni, nadarjeni ali kakorkoli izbrani dijaki, ki so v določenem trenutku zmožni pritegniti sošolce na tak način, da se ti poleg vprašanja KAJ in KAKO osredotočijo tudi na najbolj bistveno in najpogostejše prezrto vprašanje: ZAKAJ (nekaž delajo). Ker poleg učitelja vlogo vlečnega konja pogosto prevzamejo posamezni dijaki, nastaja VEDNO NOV ZAGON v skupini, ohranja se motiviranost, navdušenje oz. psihofizična kondicija. Skupina si nenehno prizadeva, da pozitivno vpliva na posameznika. Moč besede se ne sme izkoriščati v manipulativne namene, pač pa učitelj stremi k temu, da dijaki čim prej dosežejo zrelost za asertivno komunikacijo. S takim pristopom, kot ga razvija IP Soigra, se znotraj celovite skupine zanesljivo prepreči tudi notranja grupacija in negativna konfrontacija. Soigra je torej igra brez zmagovalca in poraženca, igra brez togih pravil, način dela v razredu, ki dopolnjuje in nadgrajuje znane tehnike poučevanja in učenja ter omogoča formativno spremljavo. Soigra na nek način posnema jato ptic, polet k cilju v obliki formacije, kjer spredaj leteče ptice zaradi vzgona olajšujejo polet vsem sledečim in kjer se pozicije v formaciji intuitivno menjujejo glede na utrujenost oz. moč posamezne ptice. Soigra omogoča dijakom, da se znebijo strahu pred neuspehom. To pa je za vsakega dijaka zelo pomembno, saj le tako lahko doseže odprto zavest in so umirjeno osredotočenost na učne cilje.

Abstract:

IP Co-play/mutual game with aspiration: the power of a play, the power of a word and the power of the group (the synergy of the group) improves the class atmosphere as well as the student's personal involvement in the joint social and class project which actually increases the aspiration for the improvement of personal competences. These enable the teacher to inspire the students and to create the circumstances for the considerable whole progress of the individuals and of the class community as a whole. A methodic-didactic approach that has evolved into the IP (individual programme) »Co-play/mutual game« makes the goal and the group within the learning process more important than the individuals themselves.

Although the basic emphasis lies in the group goals, the synergy of the group gives a way to the implementation of the individual goals and their competences. The rules of the play in the »Co-play/mutual game« trigger the responses of numerous students and their reactions match comparably their challenges.

The play is run alternatively both by a teacher and by one of the successful, talented students who in a certain moment is able to attract their colleagues to focus not only on the questions WHAT and HOW (doing something) but also WHY, which is actually the most ignored question.

The role of a »drawing horse« is beside a teacher also attributed to individual students. Their activity constantly creates a new impetus within the group, he keeps high the motivation, enthusiasm and a good psycho-physical form. The group puts a lot of effort to arouse the positive impact on the individuals, though the power of the word shouldn't be abused as a means of manipulation. On the contrary, a teacher aspires the students to achieve the maturity of the assertive communication. The approach, developed by the IP »Co-play/mutual game« prevents the inner grouping and a negative confrontation. »The co-play/mutual game« is thus a game without a winner or a loser, it is actually a game with no rigid rules, it is the teaching method in the classroom, which supplements and builds up the established teaching and learning techniques; it also enables the formative assessment of a student.

The co-play actually imitates the flock of birds, their flight to the goal in the formation, where the flying birds in the front position make the flight of the birds following them easier (due to the buoyant force); thus the position of the formation changes intuitively, according to the fatigue or the power of the individual bird.

»The co-play/mutual game« enables the students to get rid of the fear of failure. This is vitally important to each individual student as it enables him/her to open the consciousness and to focus calmly on the learning goals.

Ključne besede: moč igre, moč besede, sinergija množice, sodobni pristopi pri poučevanju, srednješolski kurikulum, avtonomnost učitelja, timsko delo, ciljno-procesni razvoj kompetenc

Keywords: the power of the play, the power of a word, the synergy of the group, modern learning approaches, secondary school curriculum, autonomy of a teacher, team work, objective-processed of the competence development

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Težje dosegljiv cilj poučevanja je aktivacija vsakega posameznega dijaka, da pokaže predznanje, da sodeluje pri oblikovanju kriterijev in ciljev, da je pri urah dejaven v najvišji možni meri, da povratno informacijo izkoristi za svoj nadaljnji napredek, da je sodelovalen z drugimi in objektivno kritičen do sebe. Prav tako pa tudi učitelji zaradi zunanjih razlogov včasih težko uresničujejo svojo avtonomnost in sočasno odgovornost ter demokratični pristop. Velikokrat udeležencem primanjkuje potrpljenja za ciljno-procesni pristop, saj rezultati niso takoj taki, kakor bi jih posamezni udeleženci radi imeli.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V spodaj navedeni literaturi smo raziskovali psihosintezo, transakcijsko analizo, telesno in čustveno inteligenco, novo filozofijo pouka (s poudarkom na sinergiji in transhumanistični misli). Raziskovali smo tudi literaturo o novi kulturi prostora, razprave o pridobivanju kompetenc in o novih načinih ocenjevanja znanja ter spremljavi dijakovih dosežkov. Zanimala nas je tudi literatura, ki prikazuje, kako povečati zmožnost osredotočenja, motivacijo za napredek in občutek odgovornosti. Pomemben vidik pri raziskovanju literature in spremljavi inovativnih pristopov je bila tudi želja sodelujočih, da bi pouk poleg koristnosti dobil tudi pridih zabavnosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko posamezni uspešni dijaki prispevajo k boljši in spodbudnejši klimi v razredu in koliko lahko ob tem sami napredujejo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V raziskavi smo želeli doseči boljšo motivacijo in izboljšati razredno klimo ter spodbuditi posameznega dijaka k najvišji obliki osebnega razvoja.

In - podrejeno: ugotoviti smo želeli, kako prekomerno energijo in agresijo (dijakov in učiteljev) spremeniti v ustvarjalno, sodelovalno energijo.

Potek dela

Faze smo načrtovali Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Koraki prve faze načrta:

modernizacija učnega procesa; spodbujanje branja; udeležba v družbenem dogodku/dogajanju; sodelovanje v debati, pri eksperimentih, v laboratorijih, na terenu; omogočanje vživljanja v resnične življenjske situacije.

2. Koraki druge faze načrta:
aktivacija dijakov za nastopanje, gledališko igro in družabne igre; vključevanje v sodelovalno učenje; odprto učenje, v problemsko in raziskovalno delo; navduševanje okolja za svojo zamisel in načrtovanje sodelovanja z drugimi.

3. Koraki tretje faze načrta:
utrjevanje moči besede, jezika, simbolov (asertivna komunikacija); interaktivno in interdisciplinarno pridobivanje znanja in spretnosti; vključenost v socialno heterogeno skupino; reševanje učnih, vzgojnih, strokovnih problemov.

4. Koraki zadnje faze načrta – cilj/rešitev:
avtonomno, samozavestno, odgovorno delovanje; oblikovanje načrta in osebnega (življenjskega) projekta; krepitev zavesti o pravicah, interesih, mejah in zahtevah; doseganje znanja z odprtim učenjem in spoznavanjem novih perspektiv; razmišljanje o prihodnosti, o pridobitvah; pridobivanje strokovne in metodološke kompetence (kaj, kako); pridobivanje socialne kompetence (jaz z drugimi); pridobivanje osebne kompetence (jaz s sabo; ZAKAJ se učim, kaj želim doseči, postati).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Vse delo v razredu, dodatne delavnice, prostovoljska dejavnost in sodelovanja v debati so bili usmerjeni v odkrivanje volje in odločnosti za samospoznavanje. Ključni problem, ki smo ga želeli omiliti, je žrtev sodobnega človeka zaradi civilizacijskega napredka: človek je postal raztresen zaradi tisoče dražljajev, ki jih ponuja globalizirana družba. Izgubil je globok čut za lepoto in stik s svojimi notranjimi viri. Izgubljati se je začel občutek za drugega in pomen solidarnosti in empatije (vživljanje v drugega). V iskanju individualnih programov in dosežkov se je pričelo pozabljati na vzpostavljanje dobrih odnosov z drugimi in na najširšo družbeno skupnost.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Vsi cilji projekta so doseženi, kar dokazuje tudi: povabilo za sodelovanje na natečaju Odprto učenje, učilnica brez katedra, Postojna 2009; povabilo za sodelovanje na simpoziju Znanje in dosežki, Celje 2010; povabilo za sodelovanje na razstavi Inovacija najde pot v Slovenskem šolskem muzeju 2009/2010 (in uvrstitev projekta Soigra v trajno zbirko muzeja); uvrstitev Gimnazije ŠCV na seznam inovativnih šol; strokovno predavanje vsem učiteljem Gimnazije v šol. letu 2009/2010.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V »vzorec« je bilo zajetih skupno več kot 1000 udeležencev, dijakov in učiteljev. Vzorec se je spreminjal, saj je projekt trajal od leta 2009 do 2015. Pri tako velikem vzorcu so nastale tudi povezave z drugimi slovenskimi gimnazijami, osnovnošolci, športniki, kulturniki. Udeleženci posameznih »iger« v Soigri so vedno zasledovali konkretni cilj oz. praktično izvedbo. Udeleženci so potrditve za uspešnost iskali tako v kontrolni skupini kakor tudi v širši družbeni skupnosti, ki je sodelujoče nagradila za uspešno izvedbo.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Z anketami smo zbirali refleksije posameznih udeležencev in ugotavljali, kako bi bilo dosežke mogoče izboljšati. Poleg ankete smo se poslužili tudi metode razgovora.

Metode obdelave podatkov

Elektronsko so bile obdelane enostavne e-ankete, osnovo pa je predstavljala klasična kvalitativna obdelava anket odprtega tipa.

Prikaz rezultatov

S pomočjo Soigre so dijaki:

- dvakrat so z debato priborili nagradni strokovni ogled evropskega parlamenta: strasbourskega in bruseljskega;
- izpeljali so debate: S Soigro v etiko in kritično mišljenje;
- izdelali so e-zvezke za jezik in književnost v gimnaziji;
- petkrat so javno nastopali in pri tem združili 63 talentiranih pevcev, instrumentalnih solistov, plesalcev in recitatorjev v uglašeno skupino;
- soustvarjali so učni proces pri biologiji in izvedli mednarodni simpozij o cepljivkah;
- izdelali so dobre načrte za preoblikovanje obstoječih učilnic v prijazne učilnice;
- izvedli so tutorstvo pri matematičnem pouku;
- vzpostavili so dopisovanje z nemškimi dijaki in medkulturni dialog;
- izvedli so delavnice za premagovanje agresije s pomočjo dihalnih vaj, poznanih športnikom;
- taktiko izmikanja in izigravanja so športniki pri slovenščini nadomestili s sodelovalnim učenjem;
- izvedli so delavnice Spoznavanje mitoloških bitij, Knjiga je moj zaveznik: iskanje optimizma, humorja, igrivosti, ustvarjalnosti in vedrine – petih notranjih zaveznikov;
- izdelali so dvanajst izvirnih prispevkov z različnih predmetnih področij za projekt Učilnica brez katedra;
- izpeljali so projekt evropske atletske zveze: 80 prostovoljcev za izvedbo evropskega kroša;
- izvedli so medrazredne igre klobukov ob literarnih delih za maturo in Cankarjevo priznanje, angleško-špansko-slovenske debate;

- izdali so več geografsko-sociološko-umetnostnih publikacij ob potovanjih v evropski parlament in dve publikaciji dijaških esejev.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- s Soigro je mogoče dosegati predpisane učne in vzgojne cilje;
- s Soigro je možno blažiti pojave pretiranega individualizma, pretirane občutljivosti in agresije;
- s Soigro je mogoče zgraditi trdno razredno skupnost; povezano, sodelovalno, strpno;
- s Soigro je mogoče uresničevati vsestranski napredek posameznega dijaka.

Soigra, IP ZRSŠ, se je na Gimnaziji ŠCV izvajala od leta 2007/08. Projekt ni bil tržno naravnani in brez cilja, da bi prinašal materialne koristi. V vseh letih se je v gimnazijsko Soigro vključilo veliko dijakov in učiteljev, saj je zasnovala poseben način dela, v katerem je okolje spodbudnejše in so večje možnosti za razvoj kritičnega mišljenja, motivacijo in dijaško soustvarjanje učnega procesa. V osmih letih je izvajalcem uspelo izdati monografsko publikacijo (2009), se predstaviti na mednarodnem simpoziju Znanje in dosežki (2010), sodelovati na razstavi v Slovenskem šolskem muzeju (2010), uvajati model formativnega ocenjevanja (2011), izpeljati vse volonterske storitve pri organizaciji Evropskega kroga (2011), pripraviti več izvirnih prispevkov za simpozij Učilnica brez katedra (2010), pridobiti dva nagradna izleta z dijaki v Bruselj (2013) in Strasbourg (2015) in izpeljati še mnogo medrazrednih iger klobukov, odrskih igrice ob maturitetnih sklopih, sodelovalnih priprav, e-zapiskov in tudi simpozija po dijaško. Sodelujoči dijaki so vsa leta ustvarjalno sodelovali pri spoznavanju politike EU, v zadnjem letu predvsem na debatah o naši energetski in zaposlitveni bodočnosti ter debatah o evropskih in svetovnih sporazumih in uredbah, ki bodo v prihodnje globalno spremenili svet: TTIP, TISA, FATCA in drugi. Učitelji Gimnazije smo radi sodelovali zaradi občutka, da z dijaki rastemo, postajamo vedno bolj pravični, poštene in imamo skupaj vedno več znanja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Za projekt je precej zanimanja, saj ponuja model, kako na igriv način doseči cilje pri pouku, kako prilagajati strategije in vpeljevati novosti pri pouku. Dijaki, ki so bili v projektu, potrjujejo pridobljene koristi in pozitivne vplive zaradi sodelovanja, kot npr.:

- pridobitev zmožnosti za osredotočenje,
- povečanje zmožnosti za doživljanje literature, umetnosti,
- sprostitve domišljije,
- prebujanje intuicije,
- odkrivanje jaza in njegovega smisla.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

IP Soigra je skušal razviti model, s katerim bi motivirali in navdihovali dijake za sodelovalnost in strpnost. S projektom smo skušali ustvarjati možnosti za opazni vsestranski napredek posameznega dijaka, razredne skupnosti oz. več sodelujočih razrednih skupnosti.

Dijaki in učitelji, ki so sodelovali v Soigri, ugotavljajo, da je Soigra olajšuje učiteljevo delo (tudi delo razrednega učiteljskega zbora), ker dijaki najprej spoznajo »pravila igre« (kako se pridružiti učitelju pri skupnem načrtovanju posameznih »igric«, manifestaciji uporabe znanja, načrtovanju zastavljenih ciljev in kriterijev. Vsaka naslednja »igrice« se izvaja po enakih pravilih in postopkih: sodelujoča skupina sprejme, KAJ bo delala, KAKO bo delala, predvsem pa ZAKAJ bi bilo to dobro in koristno za slehernega posameznika. Aktivna vloga je dijakom v veselje in zabavo. Spontano se s soigro pospešuje razvoj, odpravljajo negativne blokade in ravnodušnost, povečuje se zrelost, fleksibilnost, stabilnost,

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt je model pozitivnega vodenja skupine in je uporabljen tako v šoli kakor pri slehernem timskem delu.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo pri oblikovanju strategij, s katerimi se krepí volja in odločnost za samospoznavanje. To nam je v Soigri uspelo s pomočjo najrazličnejših teoretikov psihosinteze, transakcijske analize, filozofije transhumanizma in nove etike. Vodilna misel IP Soigra pa je prevzeta po psihosintezi: "Ena najbolj nevarnih iluzij, ki nas lahko zavedejo, je prepričanje, da smo nedeljivo, nespremenljivo in popolnoma konsistentno bitje. /.../ Najlažje opazimo svojo dejansko mnogoterost, če pogledamo, kako pogosto spreminjamo svoj splošni videz, s kakšno lahkotnostjo spreminjamo svoje predstave o svetu, kot bi menjavali obleke. Tako se nam življenje včasih zazdi rutina, spet drugič ples, tekma, avantura, nočna mora, uganka ali vrtljak." (Piero Ferrucci)

Literatura

- Akademija za psihosintezo: URL: <http://www.akademija-psihosinteza.org/>
- Ciarrochi, J. (2007). Applying emotional intelligence. New York: Psychology Press.
- Ferrucci, P. (2006): Kdo sem in kaj lahko postanem: Ljubljana: CDK - Zavod za izobraževanje, vzgojo, razvoj in kulturo.
- Goleman, D. (2006). Social intelligence. London: Hutchinson.
- Hudej, S. in drugi (2009): Inovacijski projekt Soigra 2007/08 in 2008/09 na gimnaziji ŠC Velenje: ŠCV.
- Izobraževanje učiteljev ob vstopu v tretje tisočletje. Zbornik prispevkov (9-18). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Komljanc, N. (2009): Formativno spremljanje učenja. V: Didaktika ocenjevanja znanja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 8-17.

- Komljanc, N. (2010): Koncept odprtega učenja v odprtem učnem okolju.
http://www.zrss.si/pdf/191213112813_natalija_komljanc_koncept_odprtega_ucenja_v_odprtem_ucnem_okolju.pdf
- Komljanc, N. (2014): Koncept izvedbenega kurikulumu.
http://www.zrss.si/pdf/181214130722_koncept_izvedbenega_kurikuluma_dec_2014.pdf.
- Kroflič, R. (1992). Teoretski pristopi k načrtovanju in prenovi kurikulumu. Ljubljana: Center za razvoj univerze.
- Milivojević, Zoran (2008). Emocije – razumevanje čustev v psihoterapiji. Novi Sad: Psihopolis institut.
- Newell, S., Jeffery, D. (2011). Transakciona analiza u učionici. Kako upravljati svojim ponašanjem. Novi Sad: Psihopolis institut.
- Simmons, S. (2000). Merjenje čustvene inteligence. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Strmčnik, F. (2001). Didaktika. Osrednje teoretične teme. Ljubljana: Razprave Filozofske fakultete.
- Škoberne, P. (2009). Telesna inteligenca. Ljubljana: založba: CDK- Zavod za izobraževanje, vzgojo, razvoj in kulturo.
- Zbornik Kurikularna prenova (1997). Ljubljana: Nacionalni kurikularni svet.
- James, M. & Jongeward, D. (2012). Rojeni za zmago: transakcijska analiza z gestalt vajami in eksperimenti. Ljubljana: Iskanja.
- Eric Berne (2007). Katero igro igraš? Temeljna knjiga o psiholoških igrah v medčloveških odnosih. Ljubljana: Sinesis.
- <http://www.studio12.si/odnosi/oh-ta-custva.html>
- <http://www.fri.uni-lj.si/si/raziskave/galerija/ptice/>
- <http://www.mojvideo.com/video-jata-pticev-v-letu/2c9316b17f3389261a74>
- <http://transhumanizem.org/clanki/transhumanisticne-vrednote/>

OŠ Ivanjковci

Ivanjковci 71 a

2259 Ivanjковci

NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI – MREŽNI IP UČIMO SE IN GUČIMO PO ANGLEŠKO ... 2013–2015

Vodja inovacijskega projekta: začetni vodja v letu 2013-14 Marija Pfajfar, prof. ang., 2014-15 Teja Fuchs, prof RP

Sodelavci: Marjetka Pfajfar, prof. ang

Konzulent: Katica Pevec Semec, ZRSŠ – enota Ljubljana

Povzetek:

V sklopu inovacijskega projekta smo želeli otrokom približati učenje angleškega jezika na njim primeren način, kajti večjezičnost v današnjem času igra pomembno vlogo. Projekt se je izvajal na osnovni šoli in vrtcu z otroki starimi med 4 in 7 let. Učenci so bili deležni poučevanja tujega jezika po metodah zgodnjega učenja tujega jezika. Glavni vodili, ki sta bili v ospredju izvajanja projekta, sta bili poučevanje v izključno angleškem jeziku in jezik podkrepjen s stalnimi neverbalnimi kretnjami. Učenci so način poučevanja sprejeli in uživali pri pouku. Rezultati po dveh letih projekta so pokazali, da so učenci uspešni v učenju in zadovoljni ter pozitivno naravnani k učenju tujega jezika.

Abstract:

As part of the innovation project we want children to approach learning of the English language because multilingualism nowadays plays an important role. The project was implemented at the elementary school and kindergarten with children aged between 4 and 7 years old. Students were taught foreign languages according to the methods of early foreign

language learning. The main lead, which were at the forefront of the implementation of the project have been teaching exclusively in English and the language supported by permanent non-verbal gestures. Students accepted method of teaching in the classroom and enjoyed time we spent together. The results after two years of the project showed that students are successful in learning and have positive attitude to learning a foreign language.

Ključne besede: angleščina, zgodnje poučevanje, večkulturnost

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci so se prvič srečali s tujim jezikom v 4. razredu. V teh letih so učenci že precej samokritični in več ne funkcionirajo toliko na spontanah odzivih; bojijo se neuspeha in negativne povratne informacije. Z uvedbo zgodnjega učenja tujega jezika, učenci spoznajo, da je učenje le-tega lahko zabavno, preprosto in nestresno.

Zgodnje učenje tujega jezika poteka na otrokom prijazen način – s pesmimi, igrami, izštevankami, pri pouku se uporablja veliko predmetov iz vsakdanjega življenja (realia), slik ipd. S temi pripomočki učenci izgubijo nevidno bariero med njimi in tujim jezikom.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Kakor je razvidno iz mnogih raziskav, strokovnjaki priporočajo učenje tujih jezikov že v zgodnjih letih. Nekateri predlagajo, da starši obiskujejo urice tujega jezika že v prvem letu otrokovega življenja. Pri tem je najpomembnejše, da otroku ustvarimo okolje, ki ga spodbuja za kasnejšo večjezičnost. Prav tako je evropska politika naravnana k zgodnjemu učenju tujih jezikov, kar nekatere evropske države že uresničujejo, med njimi tudi Slovenija z uvedbo TJ v 2. razred OŠ v šol. letu 2014-15, ter uvedbo neobveznega tujega jezika v 1. razredu osnovne šole v šol. letu 2015-16. In prav zgodnje učenje je spodbuda otrok k večjezičnosti in spoznavanju drugih kultur.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako uspešno integrirati medkulturne in večjezikovne kompetence pri pouku v 1. triletju osnovne šole?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učencem smo želeli ponuditi obogaten kurikulum, ki ne bo plačljiv. Ker je bilo prvo leto poučevanja TJ v 1. razredu izjemno uspešno, smo angleške urice tudi ponudili otrokom v vrtcu. Poudarek smo dali na uporabi didaktičnega materiala, ki je primeren za posamezno

predznanje in leta otrok. Največji izziv je bila izpeljava ure v angleščini (učitelj ne govori slovensko) in podkrepitev določenih besed, fraz z neverbalnimi kretnjami.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Cilj šole je biti vpeljati učenje TJ v čim zgodnejše obdobje. Zato je bila sprva vodja tima profesorica angleščine, nato pa učiteljica RP, ki ima opravljeno izobraževanje za zgodnje poučevanje. V prvem letu so se angleščino učili učenci 1. razreda, ki so v drugem letu vstopili v zgodnje uvajanje TJ v 2. razredu. V drugem letu smo v vrtcu imeli dve skupini, ki sta začeli z učenjem angleščine in 2. razred.

Evalvacije so potekale sproti, na koncu obravnavane učne enote in ob koncih ocenjevalnih obdobj (tej časovnici so se prilagodili tudi v vrtcu). Glede na pridobljene rezultate smo sproti prilagajali izvedbo tematskih sklopov. Prav tako smo ure angleščine tematsko prilagajali temam, ki so jih obravnavali v vrtcu oz. pri ostalih predmetih.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Bistveno pri izpeljavi projekta je bilo, da smo učencem oblikovali okolje, v katerem so se počutili samozavestno in pripravljeni uporabiti tudi nekaj osnov angleščine.

Poseben poudarek smo dali pri sodelovanju med učitelji in pripravljanju gradiv za otroke, ki so jim že znana (npr. uporaba slik pri angleščini, ki so jih uporabljali že pri pouku SPO). S tem smo zmanjšali faktor neznanja poimenovanja in smo se lahko osredotočili na jezik. Prav tako smo uvedli kretnje, ki so povezovalle besede oz. fraze, ki jih učenci konstantno uporabljajo v slovenščini. Le-te smo »prevedli« in uporabljali isto kretnjo z angleško besedo oz. frazo. Da smo lahko udejanili ta cilj, je bilo potrebnega nekoliko več usklajevanja z razredno učiteljico.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Glavnina (jezikovnih) ciljev izhaja iz posameznih ur oz. sklopov. Cilji, ki so globalnejši bomo lahko natančneje opazovali v šolskem letu 2015-16, ko bodo vrtčevski otroci se ponovno učili angleščino in bomo lahko videli, koliko znanja je zares ponotranjenega. Vendar pa lahko na tem mestu zagotovimo, da so učenci že tekom lanskega leta podkrepili naše domneve, da sta oba cilja: govoriti angleško tekom cele ure in uporaba značilnih kretenj za besede/fraze, otrokom koristila in da sta dobra modela za uspešno zgodnje poučevanje TJ v 1 triletju.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni učenci od 4. leta (vrtec) do 2. razreda, tj. 33 otrok.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke o uspešnosti projekta smo zbirali s povratnimi informacijami učencev oz. otrok, ki so potrdili uspešnost učenja z jezikovnim iznosom in veseljem obiskovanja ur ter s sprotnim opazovanjem napredka posameznega otroka.

Metode obdelave podatkov

- Sprotna analiza dela,
- Intervju z otroki.

Prikaz rezultatov

Rezultati so prikazani z nastopom posameznih skupin na zaključnih prireditvah na šoli in s pozitivnim odnosom otrok do učenja tujega jezika. Prav tako je pomembno, da se učenci ne bojijo delati napak pri uporabi jezika. Iz intervjuja, ki smo ga opravili na koncu projekta, je bilo razvidno, da so učenci izjemno radi obiskovali ure angleščine, se veliko naučili in da jih ure, izvedene v samo angleškem jeziku niso motile, poudarili so, da jim je bilo to posebej všeč.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Za gotovostjo trdimo, da je projekt dobro obnesel in da je pozitivno prispeval k samopodobi učencev in znanju angleščine. Organizacijsko smo ure izvajali namesto 2x45 minut, 3x30 minut, saj tako učenci kar trikrat na teden dobijo manjši, a bolj kvaliteten vnos angleškega jezika. Sodelovanje z vzgojiteljicami in učiteljico v razredu je potekalo brez večjih težav. Cilj projekta je bil dosežen že v prvi polovici prvega leta, saj so učenci z velikim entuziazmom obiskovali ure. Prav tako so bili navdušeni nad urami starši, ki so v tem videli priložnost (brezplačnega) učenja in tako razvijanja otrokove večjezičnosti v obdobju, ko so za to najbolj dovzetni in se lahko učijo brez večjega napora skozi igro in pesem.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Predvsem se je dvignilo zavedanje pomembnosti večjezičnosti za nove generacije. Starši in otroci so projekt dobro sprejeli in si ga želijo ohraniti. Predvsem želijo, da bi ostale v vrtcu Angleške ure. Veseli smo, da smo s tem projektom združili in razveselili starše, otroke in ostale učitelje in pokazali, da tudi majhni otroci v vrtcu zmorejo govoriti angleško brez večjega napora, le če jim je snov predstavljena na zanimiv in njim razumljiv ter letom primeren način.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S cilji, ki smo jih realizirali v tem projektu, nadaljujemo tudi sedaj, ko uvajamo angleščino kot obogatitveno dejavnost v vrtcu za zadnji dve starostni obdobji (4.–6. let). Bistveno cilj oz. novosti, ki smo jo želeli izpeljati je, da so vse ure potekale v izključno angleškem jeziku in s tem povečali vnos angleškega jezika.

Možnosti uvajanja v druga področja

Veliko ur angleščine se lahko povezuje z drugimi predmetnimi področji, če učitelji med seboj dobro sodelujejo in si pomagajo ter skupaj načrtujejo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša prednost je dobro izobražen kader, ki strmi k novostim in preizkušanju le teh in tako dobivanje povratnih informacij iz prakse.

Literatura

Lipavic Oštir, A. et. al. Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole. Ljubljana, 2010. ISBN 978-961-234-946-2

Jazbec, S. et. al. Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole; Zgledi CLIL-a. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-920-2

Brumen Mihaela. Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 2004. ISBN 961-234-484-1

Dvojezična osnovna šola I Lendava

Kranjčeva ulica 44

9220 Lendava

RAZVOJ DIDAKTIKE NA PODROČJU PROCESA OCENJEVANJA ZNANJA (FORMATIVNO SPREMLJANJE)

2010-2015

Vodja inovacijskega projekta: Timea Varga, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Tatjana Sabo, ravnateljica, Lidija Rudaš, prof. razrednega pouka, Jasmina Sep, prof. razrednega pouka, Žana Kusek, prof. razrednega pouka, Apollonia Požgai Županič, prof. razrednega pouka, Ingrid Laslo Sabo, prof. razrednega pouka

Konzulent: mag. Leonida Novak, Zavod RS za šolstvo, Območna enota Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor

Povzetek:

V projekt formativnega spremljanja učenčevega znanja smo se učitelji 1. VIO vključili zato, da bi iskali nove poti za boljše vključevanje učencev v učno delo in kvalitetnejše vrednotenje znanja ter napredka učencev. Člani projektnega tima smo iskali boljše oblike in obrazce za zbiranje podatkov o učenčevem predznanju in interesnih področjih. Zbrani podatki so nam služili za boljšo organizacijo pouka in kvalitetnejše spremljanje in ocenjevanje znanja. Delo projektnega tima je ves čas temeljilo na raziskovanju lastne prakse, izmenjavi izkušenj, seznanjanjem s primeri dobre prakse. Obravnavali smo tudi primere dotedanjega dela in ugotavljali njihove pomanjkljivosti. Iskali smo uspešen, učinkovit in sodoben način ocenjevanja znanja, ki naj bi temeljil na spremljanju učenčevega dela in na napredku le-tega. Pri zbiranju podatkov smo se osredotočili na predznanje in interese učenca z namenom, da bi šolsko delo razvijalo in spodbujalo čim aktivnejše sodelovanje v učnem delu. Na osnovi evalvacije smo pridobivali povratne informacije o uspešnosti naše organizacije pouka in učenčevega uspeha. To nam je pomagalo pri nadaljnjem načrtovanju dela in uvajanju novosti in boljših rešitev pri pouku. Ves čas je bilo v ospredju sprotno ali formativno spremljanje in ocenjevanje znanja. Sprotno spremljanje učenčevega dela in znanja je omogočilo pridobivanje povratne informacije za učence, učitelje in starše. Povratne informacije o učenčevem napredku in znanju so omogočale boljšo motivacijo za kvalitetnejše nadaljnje delo pri pouku in učenju.

Abstract:

Abstract:

Teachers of the 1st Education Period have entered the project Formative Evaluation of the Pupil's Knowledge in order to find new ways for better integration of pupils into the learning process and for better evaluation of pupils' knowledge and progress. Members of the project team were looking for better ways and forms of gathering data on the pupil's previous knowledge and fields of interest. The gathered information was used for better organization of the educational course and for better monitoring and evaluation of knowledge. Members of the project team were constantly analysing their own teaching process, exchanging experiences and examples of good practice. The project team has also analysed examples of previous practice and determined its weaknesses. We were looking for a successful, effective and contemporary way of evaluating knowledge, which should be based on monitoring the pupil's work and his progress. When gathering data we focused on the pupil's previous knowledge and his interests in order that the educational course would encourage active co-operation in the learning process. Based on evaluation we gathered feedback on how effective our organization of the educational course was and how successful were the pupils. This helped us in planning our work and in introducing novelties and better solutions in the teaching process. Formative monitoring and evaluation of knowledge was in the foreground all the time. This enabled appropriate feedback for pupils, teachers and parents. Feedback on the pupil's progress has enabled better motivation and better work during the educational course and learning.

Ključne besede: predznanje učencev, formativno spremljanje, povratna informacija, ocenjevanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Projektni tim na naši šoli se je ukvarjal z načrtovanjem učnega procesa, ki bi vodil do čim boljših rezultatov, saj je v šolstvu z uvedbo devetletke prišlo do velikih sprememb, tako pri poučevanju kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Poleg tega prihajajo v šolo učenci z različnim predznanjem, kar nakazuje potrebo po individualizaciji in diferenciaciji pouka. Prav tako opažamo, da z leti pri učencih upada motivacija za učenje ter da imajo učenci težave z razumevanjem koncepta kaj se učiti, kako se naučiti, da bo zastavljeni cilj dosežen, in kakšen je rezultat naučenega. Učitelji pa smo ves čas v dvomih pri podajanju povratne informacije učencem in staršem, saj želimo, da bi ta bila pravočasna, jasna in usmerjena k izboljšanju rezultatov na osnovi notranjih kriterijev.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Preverjanje znanja je eden pomembnejših dejavnikov učnega procesa, ker povezuje vse učne stopnje med seboj. Pogostejše sprotne preverjanje in ugotavljanje uspešnosti učenja in

poučevanja daje nenehne informacije, ki so potrebne za razvoj kognitivnih sposobnosti (S. Zajc, 2009, str. 82).

Formativno spremljanje omogoča stalno opazovanje procesa učenja, razvoja misli in kakovosti izvajanja veščin, oblikovanja stališč, da bi si lahko organizirali kakovostno novo fazo osebnoznega izpopolnjevanja (N. Komljanc, 2009, str. 19).

Povratna informacija je informacija o tem, kako smo uspešni. Njen cilj je pomagati učencu, da bo boljši. S povratnimi informacijami naj bi učenec prišel do spoznanja, kako mu je uspelo in kaj o njegovem znanju menijo učitelj in sošolci (S. Zajc, 2009, str. 83).

Cilji projekta

Raziskovalni vprašanji

Kako diagnosticirati predznanje učencev ter kakšna povratna informacija omogoča učencu smiselno učenje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učitelji se velikokrat sprašujemo, kako motivirati učence za delo, kako jih usmerjati v procesu učenja, da bi dosegli kvalitetnejše znanje na višjih taksonomskih ravneh.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Naš tim se je vključil v projekt tako, da smo se udeležili izobraževanj, delavnic, seminarjev in posvetov ZRSS na temo formativnega spremljanja učenčevega napredka. V naslednji fazi smo predstavili novost šolskem kolektivu in spodbudili k sodelovanju še ostale sodelavce naše šole. Člani šolskega projektnega tima smo se nato lotili priprave individualnega načrta dela za posameznega učenca in priprave obrazcev za spremljanje učenčevega napredka, ki bi nazorno prikazoval učenčev napredek in ugotovljeno končno raven učenčevih dosežkov s postavljenimi cilji za posamezno področje. Predvsem smo želeli oblikovati instrumentarij, ki bi bil uporaben in razumljiv za učence 1. VIO, učitelje in starše. Oblikovane spremljevalne obrazce smo pričeli aktivno in smiselno vključevati v pedagoško delo. Z njihovo pomočjo smo pričeli z refleksijo, kjer so učenci razmišljali, kaj so naredili za doseg cilja, presojali lastni dosežek glede na zastavljene kriterije ter načrtovali aktivnosti za izboljšanje rezultatov na osnovi notranjih kriterijev. Omenjeni obrazci pa so nam nenazadnje služili kot pripomoček pri podajanju povratne informacije učencem in staršem na pogovornih urah ter pri oblikovanju opisne ocene.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Člani projektnega tima smo menja, da bi bili otrokom, staršem in učiteljem pri ugotavljanju predznanja in podajanju povratne informacije o učenčevih dosežkih in napredku v veliko pomoč že vnaprej določene stopnje, ki bi bile oblikovane v preglednice. Le-te bi bile

oblikovane tako, da bi omogočile diagnostično sprotno spremljanje, kjer je moč učenčev napredek tudi jasno označiti. Ker je pisno izražanje učencev v 1. in 2. razredu še v fazi razvoja, se je projektni tim odločil, da oblikuje lastne obrazce za spremljanje učenčevega napredka, kjer je manj pisnega izražanja učencev. Kljub temu pa tak obrazec omogoča učitelju oblikovanje povratne informacije, ki je vezana na napredek posameznika, z njegovimi zmožnostmi ter s cilji in kriteriji ocenjevanja znanja. Z izdelanimi obrazci smo lažje prišli do želenih informacij o otrokovem predznanju, omogočili so nam lažje spremljanje in beleženje učenčevega napredka in povratna informacija je bila jasna tako za učence in njihove starše.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Naš cilj, kako diagnosticirati predznanje učencev ter kakšna povratna informacija omogoča učencu smiselno učenje, je bil dosežen, saj so to potrjevale izjave in delo učencev, povratna informacija staršev in naše mnenje.

Člani tima smo mnenja, da so jim s pomočjo izdelanih obrazcev pridobljene informacije bile v veliko pomoč pri načrtovanju dela. Prav tako so lažje spremljali učenčev napredek in podajali konkretno povratno informacijo o učenčevem napredku in doseženem cilju. Starši so mnenja, da jim tak način spremljanja in posredovanja učenčevih dosežkov nudi več informacij o otrokovem znanju in napredku ter da iz izdelanih obrazcev razberejo otrokovo trenutno znanje v primerjavi s pričakovanimi dosežki v določenem obdobju. Na podlagi pogovorov z učenci opazimo, da so se dela lotevali bolj motivirani in začeli bolj kritično razmišljati o svojem znanju.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri projektu smo sodelovali ravnateljica, učenci in učiteljice razrednega pouka 1. VIO.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Opisi dosežkov,
- samoevalvacija,
- refleksija.

Metode obdelave podatkov

Pri razgovorih z učenci in starši (na pogovorih urah) smo si zapisovali njihova mnenja, ki smo jih analizirali na timskih srečanjih. Prav tako smo zbirali podatke s pomočjo izdelanih obrazcev pred, med in po obravnavanem učnem sklopu, kjer je šlo predvsem za opise dosežkov učencev. Na naših srečanjih smo primerjali in evalvirali zbrane podatke oz. opise dosežkov. Na podlagi zbranih podatkov in lastnih spoznanj smo prihajali do zaključkov, ki so bili dobra iztočnica za načrtovanje nadaljnjega dela.

Prikaz rezultatov

Pri učencih se je pokazalo, da so pri pouku miselno bolj aktivni, željni znanja, naloge radi rešujejo, razmišljajo o svojem učenju in znanju, trudijo se, da bi svoje znanje izboljšali. Pouk

se jim zdi zanimiv. Pri učenju so motivirani, ker vidijo lasten napredek ter so kritični do dosežkov glede na vložen trud.

Učitelji so mnenja, da se morajo za sprotno spremljanje učenčevega znanja dobro pripraviti in natančno načrtovati pedagoško delo. Pri svojem delu morajo biti izredno fleksibilni, natančni in pozitivno naravnani. Preverjanje predznanja s pomočjo obrazcev jim v veliki meri olajša načrtovanje pouka. Skupno načrtovanje kriterijev in spremljanje učenčevega dela pa omogoča, da se lažje posvetijo vsakemu posamezniku, spremljajo njegov napredek ter ga pri delu vodijo s konkretnimi navodili.

Nekaj komentarjev staršev ob zaključku projekta:

- Zdaj vem, kje ima moj otrok težave. Lažje mu pomagam.
- Sproti sem seznanjen z otrokovim napredkom in razumem njegov dosežek.
- Obrazec za spremljanje otrokovega znanja je pregleden. Otrokov rezultat pri ocenjevanju je pričakovan.
- Obrazec nam je v veliko pomoč pri učenju z otrokom.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Mnenje staršev o formativnem spremljanju učenčevega znanja je bilo pozitivno. Zadovoljni so bili z načini zbiranja podatkov o učenčevem znanju in oblikah vključevanja v šolsko delo. Pohvalili so način in obliko povratne informacije, ki jim je omogočala boljši vpogled v delo in napredek učenca. Na osnovi tega so mu lažje pomagali pri domačem delu in usvajanju novih znanj.

Učenci so ponotranjili tak način dela. Kmalu so ugotovili, da jim omogoča lažje vključevanje v pouk ter načrtovanje le-tega in da so hkrati seznanjeni s kriteriji za doseganje znanja. Postajali so vedno bolj kritični do lastnega znanja.

Formativno spremljanje znanja učencev je učiteljem v začetnem obdobju povzročalo nekaj preglavic, kmalu pa so ugotovili prednosti le-tega. Na osnovi pridobljenih podatkov so lažje načrtovali pouk, več pozornosti posvečali vključevanju učencev v učni proces in ugotavljali zadovoljstvo ter napredek učenčevega dela. Lažje so tudi podajali konkretne povratne informacije za nadaljnje delo in znanje učenca.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Formativno spremljanje učenčevega znanja je povzročilo mnogo pozitivnih sprememb v šolskem delu, na primer:

- aktivno vključevanje učencev v načrtovanje pouka,
- organizacija pouka, ki temelji na predznanju učencev,
- lažja spremljava učenčevih dosežkov,
- boljše razumevanje kriterijev ocenjevanja znanja pri učencih in starših,
- pridobivanje pravočasne in konkretne povratne informacije o učenčevem delu, znanju in napredku za starše in učence,
- boljše vzdušje v razredu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost našega projekta je učni proces načrtovati tako, da čim bolj aktivno vključi učenca k načrtovanju pouka. Zbiranje podatkov o učenčevem predznanju in interesnih področjih omogoča učitelju organizacijo učnega procesa, kjer učenci gradijo znanje na lastnem predznanju. Formativno spremljanje omogoča učencem, da se seznani s kriteriji ocenjevanja znanja in se s tem bolj zavestno in načrtno lotevajo šolskega dela. Seznanjanje staršev s takšno obliko spremljanja učenčevega dela omogoča tudi njim boljši vpogled v pouk, pomoč pri domačem delu učenca in oblikovanje realnejšega pričakovanja do dosežkov učencev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Formativno spremljanje ocenjujemo za boljšo obliko načrtovanja šolskega dela in menimo, da je možno to obliko dela uvajati na druga področja dela, kot so dnevi dejavnosti in interesne dejavnosti. Prav tako lahko novost smiselno uporabijo vsi učitelji v osnovnošolskem izobraževanju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko izkušnje in številne primere dobre prakse, ki smo jih pridobili v času projekta.

Literatura

Komljanc, N. et al. *Didaktika ocenjevanja znanja: vrednost povratne informacije za učenje in poučevanje: zbornik 3. mednarodnega posveta v Celju*. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-836-6

Srednja tehniška in poklicna šola Trbovlje

Šuštarjeva 7a

1420 Trbovlje

PRST PATTERNS - ORODJE ZA ZAZNAVANJE DIJAKOVIH UČNIH KARAKTERISTIK IN PREFERENC

2014-2015

Vodja inovacijskega projekta: Uroš Ocepek

Sodelavci: /

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Spletna učna okolja omogočajo aktivno učenje in upoštevajo učenčeve učne lastnosti, učne potrebe in aktivnosti. Projekt se je osredinil na oblikovanje spletnega orodja »PRST patterns«, ki bo omogočal podporo kombiniranju različnih učnih in osebnostnih lastnosti. Oblikovali smo instrumentarij, ki temelji na odločitvenemu modelu. Instrumentarij temelji na številnih obstoječih modelih, ki opisujejo učenca (učni stili, spoznavni stili, epistemološki stili, hemisferični stili, stili zaznavanja in osebnostni tipi). Običajni vprašalniki vsebujejo veliko število vprašanj (preko 50), kar je časovno zamudno. Cilj našega projekta je torej oblikovati odločitveni model, ki z relativno majhnim številom vprašanj prejme vse potrebne podatke za določitev, kakšne učne in osebnostne lastnosti ima neka oseba. S tem, ko kombiniramo raznolike vidike, omogočimo, da učinkoviteje in podrobneje opišemo neko osebo – ta opis, pa nam lahko pomaga pri procesu učenja. V našo študijo je bilo vključenih 80 dijakov in 20 učiteljev. Rezultati so pokazali, da smo oblikovali orodje »PRST patterns«, ki je uporabniku prijazno, je zanimivo in podaja veliko informacij o osebnostnih karakteristikah – povratna informacija je zanimivejša in preglednejša. Uporabniki (učenci in učitelji) so bili nad njegovo uporabo navdušeni. Spletno orodje »PRST patterns« bomo širili po šolah – orodje lahko pomaga učiteljem, razrednikom, svetovalnim delavcem, psihologom tj. vsem, ki želijo spoznati sebe oziroma druge.

Abstract:

Learning environments support active learning and take into account learners' properties, preferences and activities. This project focuses on designing such a web inventory that enables support in combining different learning and personal characteristics and preferences. We have designed and implemented an inventory based on decision model. Our inventory »PRST patterns« takes into account different aspects of learning preferences and types of personalities (learning style, cognitive style, epistemic style, hemispheric style, perceiving style, type of personalities etc.). The commonly used way to determine the learner's preferred style/type is to use standardized questionnaires to identify the learning style/type for a particular learning style model. Answering numerous questions is time-consuming because questionnaires have many questions (more than 50). The goal of this project is to design a decision model to determine all types from different models at the same time. Our inventory »PRST patterns« is based on the integration of more learning style models to be able to describe learner's preferences better. Thus, we have the synergy of combining more learning types/styles models. This study includes 80 student participants and 20 teacher participants. The results show that our inventory »PRST patterns« is more user friendly, has better user experience and gives better feedback about user preferences. During this project, we have developed an inventory/tool that identifies personality patterns. Online tool »PRST patterns« will be offered to schools – a tool can help teachers, class teachers, counsellors, psychologists, i.e. everyone who wants to learn about themselves and others.

Ključne besede: učne karakteristike, osebnostni vzorci, kognitivni stili, IKT

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na voljo imamo številne vprašalnike za določanje učnih in osebnostnih karakteristik. Vsak vprašalnik je namenjen zaznavanju svojega vidika (učnih stilov, kognitivnih stilov, epistemoloških osebnostnih tipov, hemisfernih stilov, tipov osebnosti ipd.). Če želimo izvedeti navedene vidike, moramo rešiti številne vprašalnike. Slednje pa je dolgotrajno in časovno potratno. Zato se postavi vprašanje, kako naj prejmemo vse informacije z enim orodjem (vprašalnikom) z relativno majhnim številom vprašanj.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V splošnem se uporabljata dva načina za določanje primarnega stila/tipa nekega modela. Prvi način je, da uporabimo standardizirani vprašalnik za posamezen model. Prednosti vprašalnikov so, da nam dajo numerične vrednosti za posamezen modus učnih stilov, kar nam lahko pomaga pri modeliranju, vendar so časovno zamudni. Hkrati je včasih težko učencu enoznačno dodeliti prevladujoči učni stil, saj obstaja možnost, da ima hkrati dva učna

stila prevladujoča (dva modusa učnih stilov dosežata maksimalni vrednosti). Druga možnost za pridobivanje informacij o učnih stilih je avtomatično zaznavanje glede na učenčevo interakcijo in njegovo obnašanje v sistemu. Slednja možnost je časovno manj zahtevna, vendar se po drugi strani postavi vprašanje, ali je možno enolično povezati ustrezen učni stil in nek učenčev vedenjski vzorec pri učenju s sistemom. Do tega trenutka pa ni orodja, ki bi zajel večjega števila omenjenih vidikov (učnih stilov, kognitivnih stilov, epistemoloških osebnostnih tipov, hemisfernih stilov, tipov osebnosti ipd.). Po drugi strani pa so obstoječi vprašalniki časovno potratni, saj imajo 50 ali več različnih vprašanj. Zato smo se osredinili na oblikovanje novega inovativnega orodja »*PRST patterns*« za zajem osebnostnih karakteristik z relativno majhnim številom vprašanj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako zaznati in opredeliti učenčeve vedenjske vzorce in učne preference pri učenju z uporabo IKT?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Cilj projekta je oblikovati in razviti instrumentarij »*PRST patterns*« – orodje, s katerim bomo učencu in drugim svetovali ter jih spodbujali k osebemu razvoju, še posebno na področju metakognicije ter metaučenja. Cilj inovacijskega projekta je torej razviti inovativno (spletno) orodje oz. vprašalnik, ki bo zaznal in opredelil dijakove trenutne in želene učne ter osebnostne lastnosti. Orodje bi torej vsakega dijaka glede na začetna vprašanja razvrstilo v eno izmed podskupin, znotraj katere bi bili dijaki s podobnimi učnimi in osebnostnimi lastnosti. Namen orodja »*PRST patterns*« je zaznati dijakov trenutno stanje – učne in osebnostne karakteristike, ki vplivajo na proces učenja in prav tako na druge vidike življenja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Izpeljavo projekta smo razdelili na tri enote: (1) analiza obstoječih orodij, (2) oblikovanje novega orodja »*PRST patterns*« in (3) analiza rešitve. V prvem delu smo pogledali, katera obstoječa orodja za zajem učenčevih učnih/osebnostnih lastnosti obstajajo. Dijaki so obstoječa orodja uporabili in reflektirali njihovo uporabo ter rezultate (opise), ki so jih orodja ponudila. Sledila je skupinska refleksija, kjer smo zaobjeli mnenja o uporabi posameznih orodij ter o samo uporabniški izkušnji. V drugem delu izpeljave projekta smo se osredinili na oblikovanje in razvijanje novega orodja. Uporabili smo napredne statistične teste in metode s področja umetne inteligence ter razvili lastno orodje za opredeljevanje o učenčevih učnih ter osebnostnih karakteristikah. Dijaki in učitelji so reflektirali uporabo orodja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem pri realizaciji projekta je bilo pridobivanje starševskega soglasja za raziskovalno delo, saj smo pri projektu morali poznati nekatere dijakove podatke. Vsi starši so sicer podpisali soglasje, vendar brez tega raziskave ne bi bilo mogoče izvesti. Drugih problemov pri izvedbi projekta ni bilo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Orodje »*PRST patterns*« je skupno uporabilo 100 uporabnikov. Več kot 83 % vseh uporabnikov se je v opisih povsem prepoznalo. 98 % vseh uporabnikov pa bi takšno orodje uporabilo še v prihodnje – priporočajo ga za uporabo pri pouku in tudi za širšo uporabo. Dijaki so bili nad orodjem zelo zadovoljni, saj so ga prepoznali kot inovativnega in drugačnega od tovrstnih že obstoječih vprašalnikov. Po drugi strani pa je tudi zelo velika podpora pri učiteljih – še posebno pri razrednikih, saj so tako spoznali svoje razrede in posledično dijake. Učitelji namreč lahko s takšno informacijo pridobi potrebne podatke, da lahko učni proces prilagodi učenčevim potrebam in učnim karakteristikam.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V pilotno skupino je bilo vključenih 23 dijakov 3. letnika smeri tehnik računalnik, ki so rešili obstoječe vprašalnike za zaznavanje osebnostnih karakteristik. Glede na refleksijo dijakov, mnenja učiteljev in znanstveno-strokovno mnenje smo oblikovali lastno orodje. Končno obliko orodja »*PRST patterns*« je uporabilo 80 dijakov Srednje tehniške in poklicne šole Trbovlje. Prav tako pa je orodje uporabilo in reflektiralo 20 učiteljev Srednje tehniške in poklicne šole Trbovlje.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V prvi fazi zbiranja podatkov smo uporabili obstoječe vprašalnike za prepoznavanje učnih/osebnostnih stilov. Po vsakem vprašalniku je pilotna skupina izpolnila anketo namenjeno refleksiji izpolnjevanja vprašalnikov. Enako je naredilo nekaj učiteljev. Refleksijo smo uporabili za razvoj lastnega orodja. V nadaljevanju smo zgradili orodje »*PRST patterns*« glede na dijaško in učiteljsko mnenje ter upoštevali znanstveno-strokovno izhodišče. Končno obliko orodja je uporabilo 80 dijakov in 20 učiteljev. Izpolnili so anketni vprašalnik ter podali svoje mnenje glede izkušnje pri delu z našim orodjem in o povratni informaciji, ki jo poda orodje. Prav tako smo povprašali psihologa, ki je podal svoje mnenje o razvitem orodju.

Metode obdelave podatkov

Za obdelavo anketnih podatkov smo uporabili preproste statistične metode – mere (povprečna vrednost, standardni odklon, varianca). Pri izdelavi novega orodja »*PRST patterns*«, pa smo pridobljene podatke statistično obdelali z naprednejšimi metodami s področja strojnega učenja in pri razvoju orodja uporabili odločitveni model.

Prikaz rezultatov

Kakor smo že omenili, orodje je uporabilo 100 uporabnikov. Več kot 83 % vseh uporabnikov se je v opisih povsem prepoznalo. 98 % vseh uporabnikov pa bi takšno orodje uporabilo še v prihodnje. Uporabniki so predlagali, da bi inovativnemu grafičnemu prikazu rezultatov dodali še dodatno razlago, možnost svetovanja in prilagajanja učnega procesa ter možnost poklicnega svetovanja. Več kot 87 % vseh uporabnikov je bilo nad grafično podobo orodja zelo zadovoljnih. Nekaj uporabnikov je predlagalo drugačno obliko dela z orodjem – drugačen način izpolnjevanja vprašalnika. Učitelji so projekt podprli v celoti in ga ocenili kot perspektivnega, drugačnega, inovativnega in zelo uporabnega. Prav tako so se v rezultatih – v povratni informaciji prepoznali. Psihologinja je prav tako podala svoje mnenje in je nad orodjem »*PRST patterns*« navdušena. Predvsem je izpostavila graf, in sicer, da je vizualno privlačen in da barve pritegnejo udeleženca. Diagram, ki ga aplikacija po rešenem testu izriše, je izpostavila, da je lepo izdelan in da lahko iz njega razberemo pomembne kategorije za udeleženca in tudi prekrivanje med kategorijami.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Oblikovan instrumentarij »*PRST patterns*« je postopkovno, oblikovno, razvojno in implementacijsko inovativen. Do tega trenutka ne obstaja instrumentarij, ki bi obsegal toliko različnih vidikov osebnostnih/učnih karakteristik/stilov. Prav tako pa je inovativna predstavitev rezultatov reševanja/izpolnjevanja instrumentarija.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Dijaki so razvito orodje prepoznali kot inovativnega in drugačnega od obstoječih vprašalnikov, ki so jih do sedaj reševali. Tudi učitelji so podprli projekt, saj vidijo zelo veliko uporabno vrednost orodja, ki ga bodo uporabili. V prihodnjem šolskem letu bo svetovalna delavka uporabljala razvito orodje pri svojem delu. Nekaj učiteljev drugih šol je izkazalo interes, da bi tudi na njihovih šolah uporabili orodje pri učnem procesu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Razvili smo instrumentarij »*PRST patterns*« – orodje za prepoznavanje osebnostnih vzorcev. Uporabili smo algoritme s področja umetne inteligence, ki so pomagali ovrednotiti vsak posamezen atribut instrumentarija in glede na uporabnikove odgovore prilagoditi način predstavitve rezultatov izpolnjevanja instrumentarija. Uporabnik prejme grafično predstavitev, kjer lahko v obliki inovativno oblikovanega grafa prejme povratno informacijo o tem, kateri osebnostni vzorci so pri njemu primarni/prevladujoči – poleg pa prejme še pisno razlago in priporočila, predvsem tam, kjer so zaznane pomanjkljivosti posamezne dimenzije osebnostnih vzorcev. Po drugi strani pa spletni instrumentarij omogoča hitro izpolnjevanje (15 vprašanj) in takojšnjo povratno informacijo s presonaliziranim grafom ter razlago. Nadaljnje delo bo namenjeno razširitvi uporabe instrumentarija (po različnih šolah).

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacija je primerna za raznoliko uporabo:

- a) uporabo v izobraževanju, in sicer za: (1) učence, ki želijo spoznati svoje prevladujoče učne osebnostne vzorce in s tem prilagoditi svoj način učenja/spoznavanja; (2) učence, ki želijo izbrati ustrezno študijsko smer oz. pri odločitvi za zelen poklic; (3) učitelje, za vpeljavo in spodbujanje metakognicije oz. metaučenja; (4) učitelje, za poznavanje svojih dijakov – njihovih učnih predpozicij; razrednike, za poznavanje osebnostnih vzorcev znotraj oddelka; (5)
- b) splošno uporabo, in sicer za: (1) osebe, ki želijo spoznati svoje osebnostne/učne lastnosti; (2) kadrovske delavce, za prepoznavanje osebnostnih vzorcev (potencialnih) delavcev.
- c) uporabo v računalniškem sistemu, kot referenčni vhodni podatek za prilagajanje predstavitev učne vsebine v prilagodljivih spletnih učnih sistemih oz. v inteligentnih tutorskih sistemih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Oblikovano orodje predstavlja inovativen način reševanja instrumentarijev, ki z relativno majhnim številom vprašanj pridobi relativno zadostno število podatkov, da lahko za vsakega uporabnika opredeli njegove učne in osebnostne karakteristike.

Spletno orodje bomo širili po šolah – orodje lahko pomaga učiteljem, razrednikom, svetovalnim delavcem, psihologom tj. vsem, ki želijo spoznati sebe oziroma druge. Spletno orodje bomo tako ponudili šolam ter ga razvijali še v prihodnje.

Literatura

A. Abdennur. Cultural Background and the Epistemic Orientation of University Students: An Exploratory Study. University of Ottawa, 1998.

Simon Cassidy. Learning styles: An overview of theories, models, and measures. *Educational Psychology*, 24:419–444, 2004.

N. D. Fleming and Colleen Mills. Not another inventory, rather a catalyst for reflection. *To Improve the Academy*, 11:137–155, 1992.

A. Y. Kolb and D. A. Kolb. Learning styles and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning & Education*, 4:193–212, 2005.

R. Rancourt. K.A.M.I.: Consultant's manual to style interpretation. Impact Inc., Ontario, 1988.

C. Rose. Accelerated learning. Dell Pub. Co., 1987.

R. Zenhausern. Hemispheric dominance. *Learning Styles Network Newsletter*, 1(2), 1980.

OŠ ŠEMPETER V SAVINJSKI DOLINI

Šolska ul. 2

3311 Šempeter v Savinjski dolini

NOVONASTALE TVORJENKE ME NAGOVARJAJO

(2013–2015)

Vodja inovacijskega projekta:

Valentina Toman Čremožnik, prof. slov.

Sodelavki:

BARBARA COTIČ PAPOTNIK, univ. dipl. soc. kult. in prof. slov.

MAJA BLAŽIČ, prof. ang. in nem.

Konzulentka:

mag. SONJA ZAJC, ZRSŠ, OE CELJE

Povzetek:

Z učenci smo želeli predstaviti nadvse živahno leksikalno dinamiko priložnostnic in novotvorjenk v besedišču osmošolcev, pa tudi tvorjenje kratkih umetnostnih besedil, z besedotvornega vidika pa pokazati, da ima tvorba besed poleg sistemske, integracijske, kondenzacijske in vključitvene tudi pomembno stilistično vlogo v leksiki slovenskega jezika, ki je sposoben prenovitveno in ponovitveno moč črpati ne samo iz prevzetih, ampak tudi iz lastnih tvorbenih prvin in vzorcev obeh jezikov – angleščine in slovenščine. Pokazati smo hoteli, da literarni ali t. i. umetnostni jezik ne odraža v času in prostoru preverljive stvarnosti, zato je tudi sam neomejen in je zanj značilna »likovnost/figurativnost«, ki med drugim vključuje nove, nenavadne ali razširjene (ne)pomenske rabe besed in besednih zvez. Nastale (izmišljene, skovane) tvorjenke, t. i. priložnostnice iz korena besedne družine imajo (tudi ponavljajočo) besedilno vlogo, izzivajo že obstoječe (novo)tvorbene vzorce, večini pa je osrednji namen besedna igra v slovenščini in angleščini z razsežnostjo nesmisla (nonsensa).

Abstract:

Together with the students we wanted to present an extremely lively lexical dynamics of neologisms and occasional words in the vocabulary of eighth graders as well as the creation

of short artistic texts. From the point of view of word formation we wanted to show that forming words carries an important integrative, condensational as well as stylistic role in the lexis of the Slovene language which is capable of acquiring its renovative and iteration power not only from words with foreign origin but also from its own formation elements and samples of both languages – English and Slovene. We wanted to show that literary or the so-called artistic language does not mirror the reality that can be provable in time and place therefore it is by itself unlimited and metaphorical and includes new, unusual or well-known uses of words and word groups. The newly formed words, the so-called occasional words derived from the stem of a word family carry a (often repetitive) word role, they tease the well-established word formation patterns but mostly their purpose is word play in Slovene and English with the dimension of nonsense.

Ključne besede: besedotvorje, novonastale tvorjenke, prevod, moč izraznosti in pomen besed

Problemsko stanje

V slovenščini je novemu besedju v zadnjem času posvečene veliko pozornosti, saj se zanj zanimata tako slovenistična stroka, ki zbira novejšje besedje slovenskega jezika zaradi aktualizacije obstoječih slovarjev (Gložančev, Kostanjevec, 2006; Gložančev idr. 2009), kot tudi širša neslovenistična javnost.

Opazamo pa, da osnovnošolski otroci imajo slabše razvit oz. pomanjkljiv besedni zaklad, zato smo ga s projektom želeli okrepiti, razširiti.

Opazovanje priložnostnic v umetnostnih in neumetnostnih besedilih ter tvorjenje novih, samosvojih, zahteva posebno pozornost, saj so oblika nazorne, pojasnjene literarne komunikacije, ki poteka med tvorcem besedila in naslovnikom, bralcem. Stilistična in estetska vloga takih besed sta tukaj primarni. Predstavljajo namreč individualni in izvirni pristop pri poimenovanju zunajjezikovne pojavnosti in odražajo avtorjevo izvirnost in jezikovno spretnost, s katero spodbuja naslovnika, mladega bralca k interpretaciji.

Slovenski jezikoslovci odkrivajo v leksikologiji prepoznavno distinkcijo med novotvorjenko/pomenko kot izrazom, ki je v rabi že razširjen kot slovarska enota z ustaljenim slovarskim pomenom, čeprav ga govorci zaznavajo kot novega, in priložnostnico kot izrazom, ki ni ustaljen kot slovarska enota. (Stramljič Breznik 2010: 142)

Priložnostnico razumemo kot za določeno priložnost tvorjeno besedo. Na eni strani se priložnostnice obravnavajo v okviru neologizmov, po drugi strani pa je jasno opazno razlikovanje med neologizmom kot besedo, ki je v neki jezikovni skupnosti že lahko sprejeta, a še občutena kot nova, in priložnostnico kot besedo, ki je enkratna in neustaljena tako v slovarju kakor tudi v jezikovnem sistemu. Jože Toporišič (2000: 130–131) navaja, da »priložnostne besede govoreči delajo po običajnih besedotvornih vzorcih in jih bralci ali poslušalci tudi razumejo, vendar besede ne postanejo splošna last jezika«, torej niso

podružabljene, ker so omejene na določen govorni ali besedilni položaj (Toporišič: 1992: 222)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Učenci bodo spoznali različne načine in postopke tvorjenja novonastalih besed SKJ, ki jih bodo predstavili v angleščino, svoje bodo smiselno uporabili v lastnih povedih oz. daljših umetnostnih in neumetnostnih besedilih. Uporabili jih bodo v vezani in nevezani obliki ter jih vsebinsko medpredmetno povezali, oblikovali, snovali.

Pričakovani cilj inovacije JE dosežen, in sicer 3. raven – razvoj dobre prakse.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Nastajanje novih besed je v prvi vrsti zanimivo za stroko, in to zlasti za leksikologijo in leksikografijo, pa tudi za učence. Novi izrazi so namreč odraz jezikovne kreativnosti in s tem sredstvo regeneracije, rekonstrukcije in stabilizacije besedja slehernega jezika. Njihovo raziskovanje pa pomaga presojati in reševati vprašanja jezikovne prakse, politike in jezikovne kulture ter pri učencu spodbujati kreativnost, igranje z jezikom rabo domišljije ter eksperimentiranje (Martincova 2005: 7).

Kot potencialno sistemske novotvorjenke razumemo nove tvorbe, pri katerih ostaja logična delitev na besedotvorno podstavo in obrazilo, tvorjene so na osnovi produktivnih tvorbenih vzorcev, vendar (pogosto zaradi neobičajne kombinacije sestavin v tvorjenki), še ne del ustaljene leksike, a toliko pomembnejše pri raziskovanju jezika v osnovni šoli.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Po zgledu slovenskega besedotvorja so nastale učenčeve zbirke novonastalih besed in njihova razlaga. Z novotvorjenkami si učenci bogatijo besedni zaklad, slogovno in metajezikovno zmožnost, tudi v angleščini.

Učenci se s tem (ne)hoteno približujejo otroški govorici, hkrati pa jim pomeni eksperimentiranje in rojevanje novih besed vir ustvarjalnega jezikovnega užitka, ki ga uporabljajo v svojih krajših izmišljenih besedilih. Zanje je bistvena lastnost zavestno jezikovno ustvarjanje, ki ima določen čustven naboj in ritem ter zato posledično večji vpliv na naslovnik. Razlog pogosto tiči v otroški potrebi po ritmu, v veselju do igre ter v omejenem poznavanju in sprejemanju jezikovnega sistema. Učenci ne poznajo etimologije, zato besed sprva ne razstavljajo in sestavljajo po korenskih morfemih, ampak na podlagi prepoznavanja identične skupine glasov.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Raziskovalno področje smo razdelili na tri dele. V prvem delu raziskovanja smo uporabili *deskriptivno* metodo, saj smo iz različnih virov povzeli različne teorije o tvorjenju besed in jih predstavili učencem. Da smo lahko priložnostnice in novotvorjenke umestili v leksikološki sistem, smo uporabili metodo *klasifikacije*.

V drugem delu raziskovanja smo uporabili metodo *analize*, saj smo poiskali in nazorno prikazali primere iz kratkih umetnostnih (literarnih) besedil, za primerjavo različnih slogov pa še *komparativno* metodo.

Za predstavitev širših spoznanj smo uporabili metodo *generalizacije, predstavitve*.

Ugotovitve in spoznanja

Učenci Vrednotijo svoja nastala domišljajska besedila.

Spoznajo, da so besede lahko otroci miru, ki ščebetajo kot ptice. Visoka plima jih vrže na površje, da jih poljubi sonce in v poltišnih pogovorih postanejo ljubljenske duš. So kot sončni žarki, ki preslišijo rahel šum dežja in prijazno svetijo skozi line dreves.

Besede nežnih pastelnih barv so kakor otroci, ki plavajo v gorski reki in rastejo iz krvi domače prsti. Najgloblje besede prihajajo iz tišine, rastejo na poljih molka in cvetijo na vrtovih ljubezni.

Širjenje novosti

Učenci so z navdušenjem sprejeli nov način dela, bili so močno motivirani, pri delu so aktivno sodelovali, začeli so spoznavati nove tvorbene postopke in eksperimentiranje z jezikom, t. i. etimologiziranje.

Otroci radi jezik zelo naravno vpletajo v svoje igre tako, da sprejete vzorce ustvarjalno spreminjajo: pri prvem gre za naivno etimologiziranje in iskanje novih besed v besedah na podlagi letrističnih prvin, pri drugem gre za ustvarjalen tvorbeni postopek z močno pri analognih in šibkejšo vpetostjo pri izvirnih priložnostnicah. Pri tem gre tudi za prestavljanje besed v angleščino.

In ne nazadnje, s projektom smo želeli pri bralcih doseči zanimanje za to področje – tako za branje različnih vrst »pravljичnih« zgodb in igranje z angleškim in s slovenskim jezikom, kot nadaljnje raziskovanje tega področja ter uporabo pridobljenega znanja, ugotovitve v širše družbene, jezikovne in ožje slovenistične – leksikološke namene.

Literatura

Bajec, Anton, *Besedotvorje slovenskega jezika III, Zloženske*, Ljubljana 1952.

Slovar slovenskega knjižnega jezika I–V, Ljubljana 1970, 1975, 1979, 1985, 1991.

Stramljič-Breznik, Irena, *Prispevki iz slovenskega besedoslovja, Zora 7*, Maribor 1999.

Stramljič-Breznik, Irena, *Ko cvetje spregovori jezikoslovcu*, Maribor 2008.

Toporišič, Jože, *Besedoslovne razprave*, Ljubljana 2006.

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana

Vojkova 74

1000 Ljubljana

VZGOJNA SKUPINA ZA OTROKE Z AVTISTIČNO MOTNJO

2014 -

Vodja inovacijskega projekta: mag. Valerija Janhar Černivec, prof. ped., svetovalka

Sodelavci: Bernarda Kokalj, univ. dipl. org. dela, svetnica

Darij Bodlaj, vzgojitelj MVO, mentor

Katarina Lovšin, prof. ped., mentorica

Dušan Kuhar, dipl. psih., svetnik

mag. Simona R. Ožek, prof. soc. ped., svetnica

Konzulent: mag. Natalija F. Kocjančič

Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V strokovnem prispevku govorimo o inovaciji na področju institucionalne vzgoje otrok s posebnimi potrebami. Na ZGN Ljubljana smo začeli z novo obliko vzgojne skupine: vzgojna skupina za otroke z avtističnimi motnjami (v nadaljevanju AM). Dolgoletne izkušnje pri vzgojnem delu z otroki s posebnimi potrebami, znanje in težke razmere v življenju in delu v domu ZGN Ljubljana so nas vodile k smeli odločitvi, da izpeljemo notranjo organizacijo tako, da omogočimo otrokom z AM vključitev v tako vzgojno skupino. Na vzgojno delo smo se pripravili z operacionaliziranim vzgojnim načrtom, ki smo ga pustili do neke mere odprtega. K predlogom smo pozvali še otroke, ki smo jih vključili v to skupino, in njihove starše. Tekom šolskega leta smo naleteli na številne ovire, probleme, incidente, nasilja. Konec šolskega leta lahko sklenemo z ugotovitvijo, da je bila odločitev pravilna. Smer poti, ki jo ubiramo, je prava. Potrebno je še veliko popravkov, sprememb, izboljšav. Z delom v taki vzgojni skupini bomo

nadaljevali tudi prihodnje šolsko leto. Skupino bomo razširili na eno in pol vzgojne skupine in jo kadrovsko okrepili. K aktivnemu sodelovanju bomo povabili še več strokovnih sodelavcev.

Abstract:

In this article we speak about novelty in the field of the institutional care for children with special needs. In The Institute for Deaf and Hard of Hearing Ljubljana we have started with the new shape of a boarding group: the boarding group for children with autism. Long term working experiences from educating of children with special needs, knowledge and difficult conditions for work and life in our boarding school drove us to the brave decision: to organise our work in a way, to include the children with autism in that kind of group. We had prepared on our work with structured educational plan, which we have lived it a little open. We have invited children, who we have included and their parents to give their proposals too. In the last year we had many obstacles, problems, incidents, violence. In the end of this first year of our new project we can conclude: the decision was right. The new direction of our work is right too. We need to make many corrections, differences and improvements. We are going to continue with that kind of work. We are going to spread the group on one and a half. It will be supported with more experts. We are going to invite more experts from our Institute to work with us too.

Ključne besede: avtistična motnja, vzgojna skupina, vzgoja.

Problemsko stanje

Za ZGN Ljubljana avtistična motnja ni nekaj novega. V tej instituciji srečujemo otroke z avtistično motnjo (v nadaljevanju AM) že desetletja. Res so bili maloštevilni in res smo imeli samo nekaj strokovnih delavcev, ki so se strokovno posvetili temu izzivu. Ko se danes oziramo nazaj z izkušnjami, ki jih imamo, z znanjem, ki smo ga osvojili, lahko precej suvereno ugotovimo, da so bili nekateri med njimi nesporno pionirji razvoja strokovnega dela z otroki z AM in pionirji razvoja strokovnih podlag za delo z otroki z AM v naši državi in že pred njo.

Zadnje desetletje prihaja v našo ustanovo vse več otrok z AM in zadnja leta ti otroci že predstavljajo tretjino populacije otrok, ki jih v ustanovi obravnavamo. Otroke z AM obravnavajo naši govorni terapevti, imamo jih v vrtcu, še mnogo več v osnovni šoli, veliko jih je v srednji šoli, posledično jih imamo vsako leto več tudi v domu. Iz predstavljenega je moč razumeti, da teh nekaj, prej omenjenih, strokovnih delavcev ni bilo več dovolj za obvladovanje situacije. K novonastalim razmeram smo pristopili sistematično: po znanje smo šli v tujino. Organizirali smo notranja strokovna izobraževanja. Prijavljali smo se na evropske projekte, ki so nam omogočili daljše obiske tujine, tam hospitirali v institucijah, ki se ukvarjajo z vzgojo, izobraževanjem in usposabljanjem otrok z AM. Spoznavali smo njihove primere dobrih praks.

V šolskem letu 2006/07 smo začeli z uvajanjem novosti: »Oblikovanje in delovanje oddelkov za predšolske otroke s posebnimi potrebami z avtističnimi razvojnimi motnjami«.

Ministrstvo za zdravje je šele leta 2009 objavilo Smernice za celostno obravnavo oseb s spektroavtističnimi motnjami. Objava je bila osnova za začetek urejanja zakonodaje za področje obravnave oseb z AM. V šolskem letu 2011/12 je bil tudi naš zavod povabljen v delovno skupino pri pristojnem ministrstvu za izdelavo izhodišč za pripravo strokovnih podlag za izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela z otroki z AM. Leta 2013 smo bili vključeni v delovne skupine Zavoda RS za šolstvo, in sicer v delovno skupino za pripravo navodil za delo v prilagojenem programu OŠ za otroke z AM v enakovrednem izobrazbenem standardu, v delovno skupino za pripravo navodil za delo z otroki z AM v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno specialno pomočjo, v delovno skupino za pripravo navodil za delo z otroki z AM v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom, v delovno skupino za pripravo prilagojenega vzgojnega programa domov za učence s posebnimi potrebami za otroke z AM. Seveda se je z delom mudilo, Zavod RS nam je postavil za delo kratek časovni rok. Kakor nam je znano, so vse delovne skupine svoje delo opravile. Opravile so ga nedvomno dobro, saj so bile sestavljene iz strokovnih ekspertov iz prakse, ki se pri svojem delu dnevno srečujemo z otroki z AM. Do danes navodila za delo z otroki z AM niso objavljena, prav tako niso objavljeni normativi in standardi za delo z otroki z AM v vzgojno-izobraževalni vertikali.

Kakorkoli že, v našem domu nismo stali križem rok. Na osnovi napisanega in na osnovi dejstva, da tako, kot smo delali v praksi v našem domu do zdaj, več ne gre naprej, smo pripravili inovacijski projekt za delo z otroki z AM v našem domu in ga prijavili na razpis Zavoda RS za šolstvo za šolsko leto 2014/15.

Kaj pa ni bilo dobro v naši praksi?

Otroci in mladostniki (v nadaljevanju otroci) z AM so bili do lani vključeni v klasične vzgojne skupine, ki štejejo do 12 otrok, ki so gluhi ali naglušni, imajo govorno-jezikovne motnje ali imajo AM. Skupine so mešane po starosti in spolu. Skupino vodita dva vzgojitelja.

Prišli smo do spoznanja, da je sobivanje omenjenih skupin otrok in mladostnikov znotraj ene vzgojne skupine skrajno problematično.

Gluh otrok enega čutila nima. Prikrajšan je za niz stvari. Ne manjka mu samo zvok, manjkajo mu tudi številne informacije, ki zvok spremljajo in so nanj pripete: jakost glasu, intonacija, čustvena nota. Tukaj so še številni šumi, hrup, ropot, glasba, cviljenje, tuljenje, škripanje, šelestenje ... Vse to polni človekov prostor. Seveda tudi prostor otroka z AM. Zanj je značilna povsem drugačna senzorna integracija kot za njegovega gluhega vrstnika. Pogosto so izjemno občutljivi na dražljaje. Otroci z AM lahko celo slišijo zvoke, ki jih drugi ne, kakšnih preprosto ne prenesejo (npr. sesalec za prah). Takim zvokom se panično umikajo. Njihovi gluhi vrstniki običajno niso občutljivi na zvok ne glede na vrsto in jakost. Otroci z AM nimajo radi dotikov, objemov, poljubov ... Njihovi gluhi vrstniki so takim načinom komunikacije naklonjeni. Njihovo zelo močno področje je govorica telesa, saj ogromno informacij dobijo iz obrazne mimike, iz načina gibanja ... Te stvari otroke z AM običajno zelo motijo, saj ne marajo gest, hitrih premikov telesa, ne prepoznajo mimike telesa, drža telesa jim skoraj nič ne pove. Pogosto uporabljajo neprimerno neverbalno komunikacijo: agresija, avtoagresija, stereotipije.

Gluh vrstnik je pogosto sposoben branja z ustnic. Otrok z AM ima lahko prehter govor, zabrisan, pretirano melodičen, robotski. Takega govora gluht otrok ni sposoben brati z ustnic. Če je gluhemu otroku človekov obraz knjiga, iz katere bere, njegov vrstnik z AM te knjige sploh ne vidi. Ne samo da ne bere z obraza, celo sam ima težave tudi pri procesiranju obrazne mimike.

In tukaj je srž problematičnega sobivanja gluhih otrok in otrok z AM. Gluhi otroci imajo res močno sposobnost, da potrpijo v sobivanju in da se prilagodijo, ni pa ta sposobnost neskončna in do konfliktov je prihajalo. Ti pogosti medsebojni konflikti so vodili v izolacijo otrok z AM. Zatekali so se v svoje sobe in bili za svojimi računalniki. Da bi se jim vzgojitelj lahko individualno posvetil, ni bilo možnosti. Vzgojni proces tako za ene kot druge ni potekal konstruktivno. Škoda se je dogajala pri vseh.

Cilji projekta

Z uvedbo inovacijskega projekta smo se želeli prepričati, ali bo oblikovanje vzgojne skupine za otroke z AM prinesla boljše pogoje za življenje in delo v našem domu.

Potek dela

Oblikovali smo vzgojno skupino za otroke z AM. V strokovnih podlagah, ki smo jih že omenili, smo zagovarjali stališče, da ima vzgojna skupina za otroke z AM lahko tri otroke. S strani države smo dobili namig, da bi to število v novih dokumentih, ki bodo normativno in standardno urejali področje dela z otroki z AM, lahko bilo pet. Zato smo vključili pet otrok. Žal so bili samo fantje, ker v danem trenutku v domu nismo imeli dekleta z AM. V skupino smo vključili tiste otroke z AM, ki so imeli v odločbi o usmeritvi zapisano, da imajo AM. V domu imamo še nekaj otrok, ki imajo po našem mnenju AM, vendar tega nimajo zapisanega v odločbi.

Vzgojno skupino vodimo trije vzgojitelji, vendar je tretja vzgojiteljica prisotna le polovico svojega delovnega časa, drugo polovico opravi na srednji šoli kot asistentka za AM. To je sicer odlično tudi zato, ker spremlja nekaj fantov iz naše vzgojne skupine tudi dopoldne pri pouku in tako posreduje res pomembne informacije iz doma v SŠ in obratno.

Program življenja in dela za to vzgojno skupino smo sestavili na osnovi Vzgojnega programa domov za učence s posebnimi potrebami, ki je bil sprejet na Strokovnem svetu januarja 2011, na osnovi Smernic za izvajanje vzgojnega programa za otroke z AM, vključenih v domove pri zavodih za otroke s posebnimi potrebami, OŠPP, samostojne domove ter njihove dopolnilne oblike, ki smo jih v delovni skupini, imenovani s strani ZRSŠ, pripravili maja 2014 na osnovi hišnega reda našega doma, na osnovi dolgoletnih izkušenj z delom z otroki s posebnimi potrebami in na osnovi znanja, ki smo ga pridobili doma in v tujini na formalen in neformalen način. Program življenja in dela za vzgojno skupino za otroke z AM smo pustili nekoliko odprt: k sodelovanju smo povabili tudi vključene otroke z AM, njihove starše in projektno skupino za inovacijski projekt. V šolskem letu smo realizirali dva roditeljska sestanka. Na obeh smo starše vključili v aktivno sodelovanje. Na prvem roditeljskem sestanku smo njim in njihovim otrokom predstavili okvirni vzgojni program in jih pozvali k dopolnitvam. Bili so precej zadržani, nekateri otroci so bili celo malo oportuni. Nekaj predlogov smo dobili in jih vključili. Sestanek smo vodili interaktivno, tako da je bil na koncu

sprejet dogovor o veljavi vzgojnega programa, ki je zavezujoč za vse tri strani vključenih: za otroke, njihove starše in za vzgojitelje. Na drugem roditeljskem sestanku ob polletju smo bili že veliko bolj konstruktivni: staršem smo predstavili rezultate vprašalnikov, na katere so odgovarjali njihovi otroci o tem, kako se v skupini počutijo. Tako staršem kot otrokom smo razdelili vprašalnike, kjer so lahko izrazili občutke in vedenja o tem, kako otroci vidijo sami sebe oziroma kako starši vidijo svoje otroke (vse napisano smo skušali do konca šolskega leta uresničiti, npr. fant si je želel znanja iz nemščine, omogočili smo mu individualne ure učenja nemščine). Veliko smo se pogovarjali o tem, kako nam gre. Pripomb o tem, da nekaj ni v redu, ni bilo niti s strani otrok niti s strani staršev. Imeli smo jih pa vzgojitelji: zelo slabo nam je šlo pri omejevanju rabe računalnika (zaveza v vzgojnem programu je bila do 3 ure na dan za šolo in prosti čas), precej neuspešni smo bili pri omejevanju nasilnih vsebin na računalniku.

Tekom šolskega leta smo imeli dva sestanka projektne skupine za inovacijski projekt.

Ključne probleme pri delu v vzgojni skupini za otroke z AM smo obravnavali na obeh sestankih projektne skupine za inovacijski projekt. Prvi sestanek smo realizirali po treh mesecih dela. V vzgojni skupini smo imeli nekaj težjih incidentov in konzulentka nas je opozorila, da moramo pripraviti protokol reševanja konfliktov. Iz dinamike življenja in dela v skupini je bilo razvidno, da je nujna stalna istočasna prisotnost še drugega strokovnega delavca. Pobudo je ravnateljica, ki je tudi odgovorna nosilka projekta, predstavila kolegiju vodstvenih delavcev našega zavoda, ki je poslal prošnjo ministrstvu (ministrstvo je prošnjo odobrilo). Strokovna in laična javnost sta premalo ozaveščeni o socialnih, čustvenih in vedenjskih posebnostih otrok z AM. Sprejeli smo odločitev, da napišemo več strokovnih člankov. Ugotovili smo, da moramo preverjati stanje in počutje otrok in njihovih staršev v določenih časovnih intervalih, da bomo lažje spremljali napredek, stranpoti, zmote ... Nujno je potrebno dodatno strokovno izobraževanje kadra: udeležba matičnih vzgojiteljev v evropskem projektu Erasmus +, obisk The Royal School for Deaf Children, Margate, Velika Britanija.

Na drugem sestanku projektne skupine smo obravnavali smiselnost nadaljevanja inovacijskega projekta. Odločili smo se, da je nadaljevanje nujno. Da se moramo še bolj približati posameznemu otroku, še več individualizacije. Ukvarjali smo se z vprašanjem, kako dolgo naj bo otrok z AM vključen v tako vzgojno skupino, kdaj ga premestiti v klasično vzgojno skupino oziroma ga vključiti v polnočutno okolje. Odgovora nismo našli. Pripravili smo tudi nekaj izzivov in idej za delo v prihodnjem šolskem letu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Neposredni pogovori z otroki vzgojne skupine. Njihovo počutje. Upad incidentov.

Tedensko kratko individualno vzgojno elektronsko poročilo staršem, njihov odziv. Roditeljski sestanki, povratna informacija staršev o počutju njihovega otroka, o tem, kaj pove doma. Izjemno vzpodbudne pohvale za delo ob koncu šolskega leta s strani staršev.

Drugi vzgojitelji so na konferencah vzgojiteljev doma sporočali, kako se je klima v domu z novim načinom vzgojnega dela spremenila v pozitivno smer.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzgojni skupini je bilo pet otrok z AM.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Poročilo o incidentu. Vprašalnik: Kako se počutiš. Vprašalnik: Starši ocenjujejo svojega otroka. Vprašalnik: Otrokova ocena samega sebe. Vprašalnik: Učitelj ocenjuje svojega učenca.

Metode obdelave podatkov

Zbiranje in analiziranje odgovorov.

Prikaz rezultatov

Otroci se v vzgojni skupini počutijo dobro in bi se v novem šolskem letu radi vrnil vanjo. Ne bi zamenjali vzgojiteljev. Predvsem cenijo mir v skupini in samostojno pripravo kuhanih obrokov. Starši so izjemno zadovoljni z novim načinom dela.

Ugotovitve in spoznanja

Tudi v prihodnjem šolskem letu bomo imeli vzgojno skupino za otroke z AM. Dva otroka z AM moramo nujno še vključiti, zato bomo naredili vzgojno skupino s sedmimi otroki z AM, imeli bomo štiri vzgojitelje.

Enkrat mesečno bomo matični vzgojitelji za otroke iz skupine in za zainteresirane mladostnike z AM iz SŠ ter za zainteresirane mladostnike iz drugih vzgojnih skupin izvajali socialno delavnico na temo socialnih in komunikacijskih veščin.

Učenje za samostojno pripravo kuhanih obrokov, jedilnik bo nekoliko bolj usmerjen. Vzgojitelji bomo otroku z AM ponudili tri možnosti in izmed teh bo izbral tisto, ki jo bo potem pripravil za vse.

Ureditev mirnega kotička za prehranjevanje v jedilnici. Pogosto ne gredo na kosilo v centralno jedilnico zavoda, ker tam ni miru.

Individualizacija pri zadovoljevanju interesov. Spremljanje otroka v opero, v muzej, na observatorij ...

Staršem otrok z AM, ki bodo vključeno v našo vzgojno skupino, in drugim zainteresiranim bomo ponudili mesečna srečanja s strokovnjakom, skupinske pogovore, svetovanje, konzultacije.

Strožji režim pri rabi »ekrančkov«: ob 21. uri bo otrok pospravil telefon, tablico, osebni računalnik v kovinsko omarico na ključ.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V domskem življenju se je ozračje umirilo. Po skupinah so še incidenti, vendar drugačne narave. Upad nasilnega vedenja pri otrocih z AM. Otroci z AM se raje vračajo v dom. Manj napetosti tudi doma.

Širjenje novosti

Vzgojno skupino za otroke z AM bomo prihodnje šolsko leto razširili na 1,5. Imeli bomo 7 otrok, z njimi bomo delali 4 vzgojitelji.

Možnosti uvajanja v druga področja

Taka oblika vzgojnega dela bi bila potrebna v vseh domovih za učence s posebnimi potrebami, ki sprejemajo tudi otroke z AM.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na strokovnem delu z otroki z AM.

Literatura

Farmer S. J., L. (2013). *Library services for youth with autism spectrum disorders*. Chicago: American Library Association.

Hribar, K., Janhar Černivec, V., Japelj, A., Tratnik Jerončič, T., Kavčič G., L. idr. (2014). *Smernice za izvajanje vzgojnega programa za otroke z AM, vključene v domove pri zavodih za otroke s posebnimi potrebami, OŠPP, samostojne domove ter njihove dopolnilne oblike*. Neobjavljeno gradivo.

Janhar Černivec, V. (1998). *Vpliv izvendružinske vzgoje na razvoj osebnosti gluhega otroka*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. Magistrsko delo.

M. Kolenec, F. (2010). *Končno poročilo o projektu »Oblikovanje in delovanje oddelkov za predšolske otroke s posebnimi potrebami z avtističnimi razvojnimi motnjami«*. Ljubljana: ZRSŠ.

Simone, R. (2012). *22 Things a Woman with Asperger's Syndrome Wants Her Partner to Know*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Trtnik, A., Zadnik, A., Zagoričnik, B., Sikošek, E., Janhar Černivec, V. idr. (2011). *Vzgojni program domov za učence s posebnimi potrebami*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Žiberna, E., Rogič Ožek, S., Filipčič Mrak, T. Werdonig, A., Kuhar, D. idr. (2013). *Strokovne podlage za izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela z otroki z motnjami avtističnega spektra v osnovni šoli*. Neobjavljeno gradivo.

OŠ Vojnik

Prušnikova 12

3212 Vojnik

INTEGRACIJA ANGLEŠKEGA JEZIKA V POUK

1. TRIADE

2011-2015

Vodja inovacijskega projekta: Vesna Sevšek Kolin, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Lea Rezar, Jerneja Kompan, Natalija Ožek

Konzulent: Mihaela Brumen, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Angleščino kot integracijo v redni pouk v 1. triadi smo izvajali v obliki inovacijskega projekta 6 let. Začeli smo v 1. razredu in postopno nadaljevali z delom do 3. razreda. Pouk je potekal v celoti le v angleškem jeziku. Angleščino smo poskušali integrirati v različne šolske predmete tako, da so učenci spoznavali ter izkusili različne teme in aktivnosti. Tako smo pri matematiki spoznavali števila in računali, pri slovenščini smo se spuščali v svet pravljic, 'oživljali' pravljичne like pri likovni umetnosti, spoznavali okolje, prepevali pesmi ter telovadili in plesali pri športu.

Učenci so vsako leto pokazali napredek in več znanja, ki so ga v tem času posrkali vase. Tako so tretješolci že razumeli konkretna navodila, poimenovali živali, šteli in računali do 100, ...

Otroci so se veselili ur angleščine, in še toliko raje na nastopih in prireditvah staršem predstavili kakšen angleški ples, pesem ali celi kratko dramatizacijo. Še toliko bolj so bili navdušeni starši, ki so se pripravljali na vpis bodočega prvošolca v šolo. Njim smo predstavili skrajšano učno uro, da so dobili vpogled v 'delo' šolarjev.

Zgodnje poučevanje tujega jezika otrokom daje ogromno – ne le novo znanje, temveč otroci v treh letih pridobijo zaupanje do tujega jezika, sproščenost, motivacijo ter se pripravijo na 'resno' učenje, ki jih čaka v višjih razredih.

Abstract:

We have already been practicing teaching English language in the form of an integration process within the regular courses in the first "triade" as an innovation project for six years, starting in the first class and gradually continuing the project to the third class. The lessons

were performed entirely in English language. We tried to integrate English into various subjects by presenting various themes and activities. Numbers and counting were presented within mathematics, during Slovene language classes the pupils could experience fairy tales, stories and fairy characters, learn about environment during drawing classes, then also accompany some physical exercises at Sports with English songs.

Each year a certain improvement and additional knowledge was evident so that in the third class the pupils could follow the direct instructions, name the animals, count to hundred.

Children enjoyed English classes and were proud to present their knowledge to parents or at the occasion of certain events either dancing, singing or in short drama performances. Parents also showed enthusiasm especially when they decided to sign in their next first class child. They were presented a short sample lesson to get an insight to the school work of the pupils.

Early teaching of the foreign language gives a lot to children, not only the knowledge but also the confidence in the foreign language, motivation and prepares them to the advanced learning in higher classes.

Ključne besede: integracija, angleščina, spoznavanje, igra, pouk

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Do petega leta si normalno razvit otrok izoblikuje materinščino po intuitivni poti. Z učenjem angleščine začnemo v 4.r., ko pričakujemo, da bodo učenci pokazali nek nivo znanja ustno in pisno. To pa je preobremenitev otrok, ki povzroči, da se jim tuj jezik 'zameri', saj niso zmožni izpolnjevati zahtev učnega načrta.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Nujno je potrebno izstopiti iz varnega zavetja enojezičnosti, ki je udobna in pomirjujoča iluzija, da je samo lasten jezik tisti, ki je možen in veljaven. Pri starosti desetih mesecev se odpre 'okence' za učenje jezikov. Kdaj se 'okence' zapre, če se sploh zapre, ni povsem dorečeno, je pa vsekakor znano, da je optimalna starost za učenje jezika, ko je otrokov um še fleksibilen in odprt. Optimalen čas za pričetek učenja drugega jezika je hkrati s prvim jezikom tj. od rojstva pa do tretjega leta starosti. Naslednje obdobje, ki je primerno za učenje tujih jezikov je med drugim in sedmim letom.

Učenje in poučevanje tujega jezika v predšolski dobi in v prvih letih osnovne šole se je v zadnjih dvajsetih letih razširilo po vsej Evropi, še bolj pa Aziji. Bela knjiga Evropske komisije navaja, da naj bi vsi državljani Evrope govorili tri jezike Evropske unije in priporoča uvajanje tujega jezika v vrtec in na *razredno (primarno) stopnjo osnovne šole*, in sicer z namenom, da bi se učenci na predmetni stopnji učili še druge tuje jezike.

Razlogi za učenje tujih jezikov v zgodnjem otroštvu:

- pospešuje sporazumevanje in medsebojno razumevanje,
 - otroci se učijo bolj spontano kot odrasli in se osredotočajo bolj na pomen jezika,
 - otroci so bolj odprti in samozavestni, zato lahko razvijejo naravno izgovorjavo,
 - več samospoštovanja, ambicij do dela,
 - od rojstva do pubertete se otroci lažje učijo jezikov zaradi elastičnih možganov.
- (Pižorn, 2009)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako pri učencih na zgodnji stopnji razvijati 'posluh za tuj jezik'?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zgodnje učenje tujih jezikov neposredno in pozitivno vpliva na intelektualni in osebni razvoj otroka. Začetek učenja tujega jezika v zgodnjem otroštvu, še pred 12. letom, pomeni za otroka hitrejše učenje tujega jezika, boljše poznavanje materinščine in več uspeha na drugih področjih. Zgodnji stik s tujim jezikom dolgoročno pomeni neprekinjeno, dolgotrajno učenje jezika, več samozavesti ter boljše poznavanje in razumevanje drugih kultur.

Z učenjem tujega jezika otrok spoznava drugačnost, pridobi si 'posluh za tuj jezik', razvija slušno razumevanje, se odziva na zahteve, spodbude ter prepoznava in poimenuje predmete iz njegovega najbližjega okolja. Otrok se uči z vsemi čuti, kar vpliva na njegov spoznavni, jezikovni, osebni in družbeni razvoj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrtovanje:

- Načrtovanje skupaj z razrednimi učitelji,
- priprava tem,
- seznaničev staršev s projektom,
- seznaničev učencev z novim načinom dela.

Uvajanje:

- Predstavitev, pogovor in dogovarjanje z ravnateljico, s sodelavkami (razrednimi učiteljicami v prvi triadi),
- soglasja za starše (vsi starši morajo soglašati),
- sodelovanje učiteljice za angleščino in razredne učiteljice (pri načrtovanju in pri sami učni uri).

Izpeljava:

- enkrat tedensko,
- šolski predmeti (vsi predmeti po urniku – usklajujemo se na podlagi tem, ki se jih da prikazati/poučevati v tujem jeziku),
- sprotno (vsakotedensko) dogovarjanje,
- razredni učitelj ne 'izgubi ure', saj se v angleščini obravnava snov, ki je bila predvidena za obravnavo v maternem jeziku,

- učitelj angleškega jezika govori le v angleščini,
- razredni učitelj ne prevaja, lahko le učencem pomaga tako, da pokaže, kaj mora storiti ali da mu postavi dodatno vprašanje v slovenskem jeziku.

Rešitev:

- Učenci nastopajo na prireditvah (krajše angleške 'točke'),
- tekmujejo v angleški bralni znački,
- samoiniciativno sodelujejo pri predstavitvi projekta za novince...

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Učenci se bojijo sodelovati, kaj povedati, ker bi se lahko zmotili.
- Učence je strah, da bodo 'prisiljeni' sodelovati.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Predstavitve angleščine za novince, kjer z drugošolci ali tretješolci prikažemo skrajšano obliko učne ure angleščine za starše bodočih prvošolcev, iz katere je razvidno, da so učenci motivirani, reagirajo spontano in jim je učenje igra.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Naš inovacijski projekt je integracija angleščine v redni pouk v 1. triadi. Vključene so bile učiteljice razrednega pouka, ki so izvajale angleščino; razredničarke 1. triade, s katerimi so učiteljice angleščine načrtovale; učenci 1 triade, ki so bili vključeni v pouk angleščine; starši.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Zbiranje soglasij staršev za izpeljavo projekta,
- pogovor.

Metode obdelave podatkov

- Zbirniki mnenj-

Prikaz rezultatov

- Aktivni nastopi za starše,
- rezultati tekmovanj (EPI Reading Badge),
- dramatizacija, petje, ples.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki:

- Nastop na prireditvah, ki vključujejo angleške pesmi, plese, dramatizacije,
- angleška bralna značka EPI Reading Badge v 2. in 3. razredu.

Interpretacija spoznanj:

- Učenci v roku treh let izjemno napredujejo, saj po tem času razumejo osnovna navodila, spremljajo zgodbe (in ne potrebujejo več toliko slikovne podpore) ter poznajo veliko besed različnih tematskih sklopov (živali, barve, poklici, narava, ...).

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Pozitiven odnos staršev, učencev in lokalne skupnosti,
- v 4.r., ko formalno začnejo s poukom angleškega jezika, imajo že 'dobro podlago'.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- Predstavitev širšemu kolektivu,
- integracija nemščine.

Možnosti uvajanja v druga področja

- Na enak način poteka pouk nemškega jezika v 1. razredu, ki poteka kot interesna dejavnost.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- Dramatizacija,
- nastopi za starše,
- medpredmetno povezovanje,
- vključevanje plesno-dramskih elementov.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

- Pižorn, K. *Dodatni tuji jeziki v otroštvu*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2008.

Osnovna šola Ivana Cankarja

Podružnica Cvetka Golarja

Cankarjeva 10

9240 Ljutomer

TO ZMOREM TUDI JAZ – ŽIVETI TRAJNOSTNO

2014/2015

Vodja inovacijskega projekta: Vida Klun, svetnica

Sodelavci: Alenka Tancoš, mentorica

Mateja Štefanec, mentorica

Marjetka Vidovič, mentorica

Maja Rajh

Marina Gracin, svetovalka

Srečko Štuhec, svetovalec

Mertka Sobočan Sarjaš, mentorica

Robi Stajnko

Brigita Čeh

Natalija Šparakl, mentorica

Nelica Petek, mentorica

Konzulentka: Sonja Dobravc

Zavod RS za šolstvo Ljubljana, OE Celje

Povzetek:

Ni nam vseeno, kako ravnamo z Zemljo, ki je naš dom. Zato je čas, da pričnemo razmišljati, kako bivamo, kako želimo bivati in kakšno zapuščino bomo zapustili prihodnjim rodovom. Projekt izvajamo na POŠ Cvetka Golarja Ljutomer, kjer se izobražujejo učenci s posebnimi potrebami v treh oddelkih posebnega programa z nižjim izobrazbenim standardom in v dveh oddelkih posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Z inovacijskim projektom nadgrajujemo šolski model odprtega in fleksibilnega učnega okolja. Menimo, da mora šola

imeti pomembno vlogo pri implementaciji vsebin trajnostnega razvoja v šolski prostor. Njegovo vključevanje predstavlja ustvarjalnejšo in sodobnejšo obliko učenja, ki jo uresničujemo s povezovanjem in prepletanjem učnih vsebin in dejavnosti, spremembami oblik in metod dela, kjer uresničujemo projektno in problemsko naravnano vzgojno-izobraževalnega dela in gradimo nova znanja. Pri izvajanju presegamo stroge delitve dela po predmetih, starosti, razredih. Učenci se učijo v heterogenih skupinah, učencem s posebnimi potrebami se pridružijo učenci matične šole, zunanji sodelavci, prostovoljci. Ob tem uresničujemo načela vseživljenjskega učenja, ki sega čez okvirje formalnega izobraževanja, kjer krepimo učenceva močna področja in razvijamo socialno in ekološko mišljenje. S povezovanjem s širim družbenim okoljem smo šolski prostor odprli za soustvarjanje novih oblik sodelovanja in vključevanja šole v širši družbeni prostor.

Abstract:

We care about how we treat our home, the Earth. Therefore, it is time to begin thinking how we live, how we want to live and what kind of legacy we will leave to the future generations. The project is carried out at Cvetko Golar Ljutomer, where we educate pupils with special needs. They are divided into three classes of the specific program with lower educational standards and two classes of the specific program of education. With the innovation project we are upgrading the school model of open and flexible learning environment. We believe that the school should play an important role in the implementation of sustainable development contents in the school space. Its inclusion represents a creative and modern form of learning, which we realize by combining and interweaving of learning content and activities, changing forms and methods of work, where we realize project and problem-oriented training-educational activities and build new skills. We surpass the strict division of work by subject, age and classes. Students learn in heterogeneous groups: pupils with special needs join the students without special needs, external collaborators and volunteers. We realize the principle of lifelong learning, which extends beyond the frame of formal education. This strengthens the student's strengths and develops social and ecological thinking. By connecting with the wider social environment, we opened the school space for co-creation of new forms of cooperation and integration of the school into a broader social space.

Ključne besede: trajnostni razvoj, odprt učni prostor, kompetence, vseživljenjsko učenje, posebne potrebe.

Problemsko stanje

Smo POŠ, ki izvaja izobraževanje učencev s posebnimi potrebami v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom in posebnem programu vzgoje in izobraževanja. V šolo je vključenih 31 učencev s posebnimi potrebami. V šoli poučujejo učitelji s specialno pedagoško izobrazbo, v zadnjem triletju pa tudi učitelji, ki prihajajo poučevati iz matične šole.

Z vključevanjem elementov trajnostnega razvoja v šolski kurikulum želimo razvijati vseživljenjsko učenje in vseživljenjska znanja. Oblikovati želimo stališča, življenjske in učne navade, ki spodbujajo ekološko ozaveščenost in odgovornost, razvoj socialnih kompetenc, zdrav življenjski slog ter krepijo zdravo samozavest in samopodobo. Učence, strokovne delavce šole, starše in prostovoljce spodbujamo za kakovostno preživljanje prostega časa. Z osebnim prepričanjem in odločitvami ter majhnimi koraki lahko vsi skupaj prispevamo k trajnostnemu razvoju.

Na področju izobraževanja in vključevanja učencev s posebnimi potrebami opažamo po končanem osnovnošolskem izobraževanju neenoten pristop in neenake možnosti za vključevanje v izobraževanje, usposabljanje in zaposlitev. Učenci se po končanem osnovnošolskem izobraževanju vključujejo v nižje poklicno izobraževanje, nekateri izobraževanje nadaljujejo v poklicnem izobraževanju, vendar pa po končnem šolanju dobijo zaposlitev le redki. Tako jih veliko ostaja doma.

Tudi učenci posebnega programa se zaradi omejitev v zadnjih letih manj vključujejo v vzgojno varstvene centre. S spremembo ZOŠ jim je omogočeno nadaljevanje usposabljanja v šoli do 26. leta, vendar pa zanje ni urejenega financiranja šolskega prevoza in prehrane, zato se le redki odločijo in ostanejo v šoli po 18. letu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Če se želimo odzivati na izzive sodobnega sveta, moramo začeti razmišljati o tem, kam vodi današnji potrošniški način življenja. Odločiti se moramo, ali želimo biti le nemi opazovalci ali želimo tudi na področju vzgoje in izobraževanja uresničevati cilje in vrednote trajnostnega razvoja. Imamo izbiro! Če si odgovorimo z DA, moramo začeti iskati nove poti in oblikovati nova znanja in veščine, razvijati kritično in ekosistemsko mišljenje, spreminjati utrjene vzorce vedenja in razviti sistem stališč, vrednot in življenjskih navad, ki sprožajo spremembe v vedenju.

Z izvajanjem inovacijskega projekta nadgrajujemo šolski model odprtega in fleksibilnega učnega okolja s cilji, vsebinami, dejavnostmi trajnostnega razvoja in oblikujemo integrativni kurikulum. Letni delovni načrt šole dopolnjevamo s cilji, vsebinami in dejavnostmi trajnostnega razvoja, ki jih bomo uresničevali v okviru obveznega programa (posameznih učnih predmetih in predmetnih področjih), specialno-pedagoških dejavnostih, razširjenem programu in izven pouka (prostovoljno delo s starši, prostovoljci, zunanji sodelavci, širšo družbeno skupnostjo). V kurikulum vključujemo ekološke, gospodarske in socialne vsebine.

Sledimo potrebam učenca in razvijamo vseživljenjsko učenje ter funkcionalna znanja, kar je še posebej pomembno, saj se na šoli izobražujejo učenci s posebnimi potrebami. S takšnim

načinom dela jih želimo usposobiti za čim bolj samostojno in kakovostno življenje. Pridobljena funkcionalna znanja bodo kasneje uporabili v domačem in širšem okolju.

V okviru društva RAST si bomo kot šola s širšo družbeno skupnostjo prizadevali ustanoviti delovni center, v katerega se bodo po končanem izobraževanju vključevali učenci s posebnimi potrebami.

Cilji projekta:

- Vključitev vsebin trajnostnega razvoja v učni in LDN – v obvezni in razširjeni program, v specialno-pedagoške dejavnosti in v izvenšolske dejavnosti.
- Spodbujanje učencev, učiteljev, staršev in širše skupnosti za razvoj kompetenc za trajnostni razvoj.
- Ustanovitev društva RAST, ki deluje v javnem interesu in je namenjeno izboljšanju socialnega položaja, lažšanju psihosocialnih stisk in težav ter ustvarjanju možnosti za čim bolj kakovostno in samostojno življenje oseb s posebnimi potrebami.
- Skrb za šolski EKO vrt, ki učencem predstavlja učilnico na prostem, kjer učenci pridobivajo vseživljenjska znanja in se usposabljaajo živeti trajnostno (samooskrbno).

Raziskovalno vprašanje

Kako za učence s posebnimi potrebami razviti model odprtega in fleksibilnega učnega okolja, s katerim pri učencih razvijamo vseživljenjsko učenje in znanja ter s tem razvoj kompetenc trajnostnega razvoja, kar dviga kakovost njihovega življenja in vključevanja v širšo družbeno skupnost?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Z vključitvijo šole v inovacijski projekt želimo razvijati in dograjevati koncept odprtega učnega okolja s cilji, vsebinami in dejavnostmi trajnostnega razvoja za učence s posebnimi potrebami.
- V okviru društva RAST želimo za učence s posebnimi potrebami, ki ostajajo po končanem izobraževanju ali usposabljanju doma, ustanoviti zaposlitveni center, kamor bi se lahko vključili po končanem izobraževanju.
- Pri učencih s posebnimi potrebami želimo razvijati vseživljenjska funkcionalna znanja, veščine, kompetence ter vrednote, ki bodo izboljšala kakovost njihovega življenja, jim koristila v domačem in širšem okolju ter življenju.
- Posebno skrb želimo namenjati tudi sodelovanju s starši in družbeno skupnostjo ter njihovem vključevanju v delo in življenje šole.

Potek dela

1. Korak

1. Oblikovanje skupine za pripravo in izvajanje IP
2. Izobraževanje strokovnih delavcev
3. Izbor predmetov, predmetnih področij in dejavnosti, ki jih bomo dopolnili z vsebinami trajnostnega razvoja, kjer bomo upoštevali tudi želje in potrebe učencev, učiteljev ter staršev

2. Korak

1. Dopolnitev učnih načrtov z vsebinami, cilji in dejavnostmi TR (obvezni in razširjeni programa ter izvenšolske dejavnosti)
2. Izvajanje vsebin TR, ki smo jih dopolnili v šolskem kurikulumu
3. Evalvacija izvedbe dopolnjenih vsebin

3. Korak

1. Zaključna evalvacija ob koncu šolskega leta

Šolsko leto 2015/2016 – izvajanje programa TR v skladu z LDN.

Pregled in podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta. Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so bili doseženi posamezni cilji projekta.

Učitelji so pregledali učne načrte in jih dopolnili s ključnimi področji trajnostnega razvoja. Vključili so okoljsko, socialno in gospodarsko področje. Po dopolnitvi vsebin, ciljev in dejavnosti trajnostnega razvoja v učni načrt in po prvem izvajanju so se lotili medpredmetnega povezovanja za prilagojen program z NIS (kjer so vključeni učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju) in za posebni program vzgoje in izobraževanja (kjer vključeni učenci z zmerno, težjo in težko motnjo), kjer naj bi učenci v okviru načrtovanih dejavnosti dosegali vseživljenjska znanja.

Medpredmetno so povezovali posamezne cilje, vsebine, predmete, predmetna področja, dneve dejavnosti in projektno učno delo. Kasneje so ugotavljali, da je potrebno uskladiti tudi organizacijo dela, urnike, oblikovanje skupin in vse dejavnosti skrbno načrtovati, vsaj mesečno.

S tematsko načrtovanimi dejavnostmi socialnega in čustvenega opismenjevanja, ki so jih vključili, so spodbujali razvoj socialnih kompetenc (kvalitetne medosebne odnose, sodelovanje, solidarnost, nenasilje, odgovornost, pozitivno samovrednotenje in samopodobo, zdrav slog življenja, skrb za zdravje, zdrava prehrana idr.).

Razvijali so odprt in fleksibilen učni prostor. Izvajali so različne organizacijske oblike dela. Povečali so samostojno delo učencev. Sledili so potrebam učenca in učitelja, kjer je bil prostor tudi za izmenjavo izkušenj, razvijanje interesov in socialno učenje idr. Učenci so znanja pridobivali v različnih življenjskih situacijah. Šolski bio vrt je postal učilnica na prostem.

Z aktivnimi oblikami in metodami dela so pri učencih razvijali ekosistemsko mišljenje, funkcionalna znanja, vplivali na oblikovanje pozitivnih stališč, vrednot in življenjskih navad.

Povečala se je avtonomija učitelja, ki samostojno izbira in izvaja učenje. Postal je organizator učenja, učenec pa njegov aktivni tvorec. Učenje postaja vse bolj individualni proces, ki predpostavlja lastni napor in trud posameznika. Učenec se uči z lastno dejavnostjo, odkrivanjem, poskušanjem, izkušnjo, kar mu zagotavlja v vseh fazah učenja aktivno vlogo in trajnejšo znanje.

S sodelovanjem in vključevanjem staršev in širše družbene skupnosti so le-te ozaveščali s smernicami trajnostnega razvoja. Z njihovim vključevanjem in delovanjem na področju oseb s posebnimi potrebami so razvijali vizijo inkluzije.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Z vključevanjem vsebin trajnostnega razvoja v kurikulum smo dograjevali model odprtega učnega okolja.

S povezovanjem in prepletanjem učnih vsebin, predmetov, dejavnosti, oblik in metod dela smo uresničevali medpredmetno povezovanje, pouk naravnali problemsko in razvijali projektno učno delo. Presegli smo stroge delitve po starosti, razredih, predmetih in oblikovali heterogene skupine. Krepili smo otrokova močna področja. Občasno smo vključili v dejavnosti učence in učitelje matične šole, starše, srednješolce in prostovoljce.

V življenje in delo šole smo vključevali prostovoljce in člane širše družbene skupnosti, ki si skupaj s člani društva RAST prizadevajo za ustanovitev delovnega centra za osebe s posebnimi potrebami, ki bi se po končanem izobraževanju in usposabljanju lahko vključile v delovni center.

Obdelava podatkov

Uporabili smo metodo akcijskega raziskovanja. Tehnike in pripomočki: analiza, spin analiza, opazovanje, razgovor, dnevnik, poročilo, priprava, izdelava plakata, oglasne deske, delo v tehnični delavnici, učni kuhinji, na vrtu, razprave, avdio in video posnetki, dokumentiranje, interpretacija, portfolio, urejanje gradiv, dnevnik, terensko delo, samorefleksija.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija): Izvedli smo postopek triangulacije, tako da smo dogajanje pogledali s perspektive učenca, učitelja ali drugih strokovnih delavcev šole in staršev.

Metode obdelave podatkov: kvalitativna analiza (parafraziranje, povzemanje, interpretacija).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Nadgrajevanje šolskega modela odprtega in fleksibilnega učnega okolja predstavlja sodobnejšo obliko učenja in poučevanja, ki jo uresničujemo z implementacijo ciljev, vsebin in dejavnosti trajnostnega razvoja v šolski kurikulum. V projektu je bil presežen okvir formalnega izobraževanja.

Medpredmetno smo povezali posamezne vsebine, predmete, predmetna področja, dneve dejavnosti za prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program vzgoje in izobraževanja. V učni načrt smo vključevali tudi cilje in vsebine čustvenega in socialnega opismenjevanja.

Učenci povedo, da so pridobili veliko uporabnega znanja za življenje. Spoznali so praktično delo na vrtu, pripravo zemlje za setev, pridelavo zelenjave, skrbeti za rastline, ločevati odpadke, pripraviti zdrav obrok, spoznali, kaj je samooskrba, odgovornost, nenasilje, kako reševati konflikte idr.

Posebej so jih pritegnile praktične dejavnosti, ko so izdelali hotel za žuželke, koše za smeti, nabrali zelišča in pripravili namaz ter recept zapisali, pripravili kosilo, konzervirali živila, pripravili ozimnico idr.

Pri učenju smo izvajali naslednje oblike in metode dela: skupinsko delo, delo v dvojicah, opazovanje, učne delavnice, delo v učni kuhinji in tehnični delavnici, merjenje in beleženje, eksperimentiranje, delo z besedilom, demonstracija, izdelava referata, plakata, predstavitev s pomočjo računalnika idr.

Najpogostejša je bila skupinsko oblika dela — kooperativno učenje, ki je pozitivno vplivalo na kvaliteto medsebojnih odnosov med učenci ter učenci in učitelji. Učenci povedo, da je v skupini delo zabavnejše, vsak da svoj prispevek k celoti opravljenega dela. Naučili so se tudi bolje organizirati. Učenci so postali bolj komunikativni in samozavesti. Sledili so ciljem skupine in tudi osebnim ciljem, ki so si jih zadali ter tako razvijali odgovorno vedenje.

Učenci s takšnim načinom dela razvijajo funkcionalna znanja, ki jih kasneje prenesejo v domače in širše okolje, kar je še posebej pomembno, saj jih večina po končani šoli ostaja v domačem okolju.

Povečala se je vloga in avtonomija učitelja. Povečalo se je samostojno delo učencev. Učitelj je organizator učenja, učenec pa ima aktivno vlogo v vseh fazah učenja. V ospredju pri načrtovanju pouka je osmišljeno vseživljenjsko učenje. Povečalo se je samostojno delo učencev. Znanje, ki je tako pridobljeno, je trajnejše, napor odtehta zadovoljstvo, ki se oblikuje pri kooperativnem učenju skupine. Takšen način vzgojno-izobraževalnega dela omogoča učitelju individualni pristop. Tako učitelj razvija lastno ustvarjalnost in vzgaja učence za trajnosti razvoj.

V projekt so se vključevali tudi starši in zunanji sodelavci in tako sodelovali pri pripravi permakulturnega vrta ob šoli. Vrtnarji so nam darovali bio sadike, ki smo jih potem zasadili na grede. Podjetniki so nam donirali finančna sredstva, s katerimi smo ob šoli uredili šolsko igrišči z bio igrali. Organizirali smo tudi dobrodelni koncert in pridobili finančna sredstva. S povezovanjem s širšo družbeno skupnostjo se je krepilo medgeneracijsko sodelovanje.

Inovacijski projekt je nastal na osnovi potreb učencev in je šolo naredil bolj odprto, koristno in »uporabno«. V njej učenci pridobivajo vseživljenjska, funkcionalna znanja, ki jih bodo v življenju lahko uporabili. Učilnica na prostem je postala prostor za odprto komunikacijo med učenci, med učenci in učitelji, za izmenjavo izkušenj in interesov, za učenje drug od drugega. Učitelji učenje načrtujejo in reflektirajo skupaj z učenci. Učenci zadovoljno pripovedujejo, kako v domačem okolju povežejo znanje in izkušnjo pridobljeno v šoli in na domačem vrtu posadijo jagode, posejejo solato, uredijo zeliščno gredo ali poučijo starše o ločenem zbiranju odpadkov, varčevanju z vodo, električno energijo idr. O svojih uspehih se pogovarjajo s sošolci, prijatelji, starši, jih povedo učiteljici. Učenje je postalo zanimivo in privlačno. Znanje tako postane uporabnejše. Povečali sta se motivacija in odgovornost. Učenci pri predelavi informacij uporabljajo vse čute.

Izvajanje projekta predstavlja sodoben pristop, samo izvajanje učenja in poučevanja ter spremembe v oblikah in metodah dela pa učence motivirajo k osebnim odločitvam in spremembah v vedenju in življenjskem slogu – živeti trajnostno.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V projekt se vključujejo starši in člani družbene skupnosti, ki se udeležujejo delovnih akcij in se tako usposablajo za trajnostno vedenje in ravnanje. Z njihovim vključevanjem v življenje in delo šole razvijamo vizijo inkluzije.

Posamezniki so šoli donirali finančna sredstva, da smo ob šoli dokončali otroško igrišče.

Člani društva RAST si prizadevajo skupaj s šolo ustanoviti zaposlitveni center, v katerega bi se vključevali učenci s posebnimi potrebami in se tako zaposlovali v domačem okolju. Program društva RAST (ustanovitev zaposlitvenega centra) je vključen v finančne načrte

Razvojnega centra POMURSKE REGIJE za sonaravno preskrbo zavodov z zdravo prehrano.

Širjenje novosti

Projekt smo predstavili sodelavcem na strokovnem zboru. Inovacijski projekt predstavlja model dobre, ki ga je mogoče ob prilagoditvah izvajati tudi na drugih vzgojno – izobraževalnih institucijah. Z njim smo razvili nov pristop k odprtemu učnemu okolju za učence s posebnimi potrebami, kjer je prostor za soustvarjanje novega trajnejšega sveta. Menimo, da je bila v inovacijskem projektu dosežena 5. stopnja novosti: odkritje novega vzgojno – izobraževalnega elementa ali oblikovanje nove celote s kombinacijo že znanih didaktičnih elementov. mi.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt je mogoče uvajati tudi na področje vrtcev in srednjih šol.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

S cilji, vsebinami in dejavnostmi trajnostnega razvoja smo dopolnili učne načrte in jih medpredmetno povezali in tako obogatili, dopolnili šolski kurikulum. Pridobili smo izkušnje z načrtovanjem organizacije vzgojno – izobraževalnega dela, ki zahteva veliko fleksibilnost. Pridobili smo veliko novih znanj in izkušenj, ki jih lahko prenesemo v obliki izobraževanja v šolsko polje.

Literatura

1. <http://www.solskiekovrt.si/>
2. Ilc. Z.: Medpredmetno povezovanje – prispevek k vseživljenjskemu učenju. Zavod Republike Slovenije za šolstvo Ljubljana. Dostopna na spletni strani.
3. Klun V. (2010). Udeležanje načel vseživljenjskega učenja - Podaljšano izobraževanje za učence s posebnimi potrebami. Inovacijski projekt.
4. Komljanc, N.: Šola Brez meja. Trajnostni razvoj v šoli in vrtcu. (2009), št. 2, str. 9–14.
5. Komljanc, N.: Odprta šola in učenje. Didakta, let. 20, šte. 133, str. 8–10.
6. Komljanc, N.: Koncept odprtega učenja. Trajnostni razvoj v šoli in vrtcu. (2012), let. 6, šte. 1–2.
7. Marentič Požarnik, B.: Akcijsko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju (1990), str. 67–75.
8. Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja. Republika Slovenija. Ministrstvo za šolstvo in šport. Dostopno na spletni strani.

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD

FRANA MILČINSKEGA SMLEDNIK

VALBURGA 5, 1216 SMLEDNIK

" STARI/A NE MI TEŽIT" VODIČ ZA STARŠE OTROK S ČUSTVENIMI IN VEDENJSKIMI MOTNJAMI

2014 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Marjeta Dečman, psihologinja

Sodelavci: Nataša Kmet, socialna delavka

Konzulent: Mirjana Pavlin, dipl. biol., spec. manag. izobr.

Povzetek

V Vzgojno izobraževalnem zavodu Frana Milčinskega v Smledniku se ukvarjamo z otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Z inovacijskim projektom smo poskušali v naš vzgojno izobraževalni program bolj aktivno vključiti tudi starše, saj se otrok po končanem bivanju v našem zavodu ponovno vrača v družinsko okolje. Vodič za starše je pripomoček, ki staršem pomaga pri načrtovanju skupnega bivanja, spremljanju otrokovega vedenja ter spodbuja starše k aktivnemu razmišljanju in spreminjanju svojega vzgojnega stila. Staršem smo ob sprejemu otroka v zavod dali vodič za starše, ki je zajemal delovne liste za posamezen konec tedna. Starši so tako ob vsakem koncu tedna beležili, kako so preživeli skupen čas po vnaprej pripravljeni predlogi. Poudarek je bil na vzgojnem stilu: jasna pričakovanja do otroka, pravila in pohvale. Staršem smo tekom leta nudili svetovanje in pomoč pri iskanju bolj učinkovitih vzgojnih metod. Ob koncu leta so starši izrazili zadovoljstvo nad pripomočkom, saj so preko njega spremljali napredek otroka in tudi njih samih ter se ob njem veliko naučili. Ob koncu leta so opažali večjo vzgojno moč in boljši odnos z otrokom.

Abstract

In our educational institution and boarding school VIZ Frana Milčinskega Smlednik we work with children and young people with emotional and behavioural disorders. With a new and inovative project we've tried to involve children's parents, since children return back to their home environment after finishing our educational programme. Parenting guide is a helping guide that helps children's parents with mutual living issues, it also helps them to analyse child's behaviour and finally it encourages them to think actively and change their raising habits and style.

Every parent was given the parenting guide when their child was accepted into our programme. The guide includes working sheets for each end of the week. Parents have had to fill in special form sheets in which they've had to describe how they spent the time with their child.

The accent was on improving parenting skills: they had to conclude clear expectations from the child as well as rules and reward for positive behaviour. During the whole year we've offered parents additional advising and parental education – teaching parents how to communicate with and manage their children. At the end of the school year parents have expressed their satisfaction with the guide since with its help they could follow the progress of their children as well as their own and they've learnt a lot in the process. They also noticed that their influence, as well as the communication with their child has improved a lot..

Ključne besede: starši, vzgojni stil, čustvene in vedenjske motnje,

Problemsko stanje v praksi

V Vzgojno izobraževalnem zavodu Frana Milčinskega Smlednik, se ukvarjamo z otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. V okviru zavoda imamo organizirano interno osnovno šolo od šestega do devetega razreda ter domsko vzgojo. Namen bivanja v zavodu je, da se otroku pomaga, da je v šoli bolj uspešen, da zna primerno vzpostavljati odnose z vrstniki, da ima primeren odnos do avtoritet, da je bolj samozavesten, da vzpostavi s svojimi starši odnos do te mere, da se lahko uspešno vrne v domače okolje.

V okviru zavoda izvajamo različne vrste in oblike pomoči kot npr.: učno-vzgojna pomoč, interesne dejavnosti, svetovanje, postavljanje meja in pravil ter upoštevanje le teh. Te vrste in oblike ukvarjanja pomagajo otrokom pri razreševanju nastalih težav, zaradi katerih so prišli v zavod. Praksa in izkušnje so pokazale, da so otroci in mladostniki v zavodu dobro sodelovali in upoštevali pravila, v domačem okolju pa so delovali po ustaljenih vzorcih vedenja. Prišli smo do spoznanja, da bo potrebno nekaj storiti, da bo do pozitivnih sprememb prišlo tudi doma. Ugotovili smo, da morajo starši v času bivanja otroka v zavodu prevzeti bolj aktivno vlogo in tudi sami začeti spreminjati svoj vzgojni stil ter odnos z otrokom.

S priročnikom smo staršem dali priložnost, da vsak konec tedna spreminjajo dosedanje neučinkovite vzorce, bolje razumevajo svojega otroka, izboljšujejo svoj odnos z njim in posledično krepijo svojo vzgojno moč. S tem, ko smo staršem dali večjo odgovornost in podprli njihovo vzgojno vlogo, smo dali pomembno sporočilo tudi otrokom in mladostnikom, da so dolžni tudi doma upoštevati pravila in spoštovati svoje starše.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje: Kako starše bolj vključiti v vzgojno izobraževalni program tekom bivanja otroka v zavodu?

Cilji projekta so bili naslednji:

1. starši bodo z uporabo priročnika pridobili večji vzgojni vpliv pri otroku,
2. starši bodo izboljšali svoj odnos z otrokom,
3. otroci bodo začeli bolj spoštovati starše kot avtoriteto,
4. starši bodo pridobili boljše veščine komunikacije z otrokom,
5. v družini se bodo vzpostavile ustrezne vloge.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve:

1. faza – IDEJA

Ob zaključku šolskega leta smo na zaključnih sestankih ugotavljali, da otroci ločujejo sodelovanje v zavodu in doma. Kljub temu, da so v zavodu otroci pokazali napredek, so se držali pravil, spoštovali hišni red, sledili učiteljem in vzgojiteljem, se doma situacija ni bistveno spremenila. Tako starši kot otroci med konci tedna niso ničesar spreminjali, temveč so delovali po ustaljenem načinu, kot pred namestitvijo v zavod. Zato smo začeli razmišljati, kako bi starše bolj vključili in spodbudili k sodelovanju.

2. faza – OBLIKOVANJE VODIČA IN CHEK LISTE

Da bi starše bolj spodbudili k aktivni vzgojni funkciji, smo oblikovali delovni priročnik. Priročnik je vseboval delovne liste za vsak konec tedna posebej. V delovnem listu so bili vsebovani elementi vzgojnega stila:

1. jasna pričakovanja do otroka,
2. predstavljene jasne posledice ob neupoštevanja pravila,
3. pohvala otroka ob upoštevanju pravila.

Poleg tega je delovni list zajemal tudi beleženje počutja staršev, ter evalvacijo preživetih dni (kaj je bilo dobro in kje so imeli težave). Ti zapisi so bili izhodišče za iskanje boljših rešitev na svetovanju.

Poleg tega smo oblikovali dve chek listi, ki smo jih aplicirali na začetku in na koncu šolskega leta, da bi ugotavljali spremembo pri vzgojni moči staršev.

3. faza – IZVEDBA

Vodič za starše smo nato izročili vsem staršem ob sprejemu otroka v zavod. Prav tako so izpolnili chek listo ob sprejemu, kjer smo ugotavljali tedanje stanje vzgojne moči staršev.

Tekom šolskega leta smo starše, ki so izpolnjevali vprašalnik povabili na svetovalne pogovore, da bi ponudili pomoč ob težavah in iskali ustrezne rešitve. Prav tako smo jim svetovali vključitev v delavnice za starše, ki smo jih izvajali skozi šolsko leto v našem zavodu.

Ob koncu leta so nam nekateri starši izročili celotni izpolnjeni vodič za starše, izpolnili pa so tudi ček listo ob koncu leta. S starši pa smo se pogovorili tudi o izkušnji izpolnjevanja vodiča, o prednostih in pomanjkljivostih le – tega.

4. faza – ANALIZA

Ob koncu leta smo pregledali izpolnjene delovne liste staršev, obe ček listi ter mnenja staršev o samem priročniku, ter naredili analizo le tega.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V zavodu so sicer vsi starši ob sprejemu otroka v zavod dobili vodič za starše, redno pa je vodič izpolnjevalo sedem staršev, ki ga je ob koncu tudi oddalo vodji projekta.

Metoda zbiranja podatkov

Podatke smo zbirali od staršev preko oddanih delovnih listov ter izpolnjenih ček list, svetovalnih pogovorov tekom šolskega leta, ter evalvacije ob koncu šolskega leta.

Metode obdelave podatkov

Kvalitativna analiza dobljenih podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultate raziskave smo predstavili strokovnim delavcem v zavodu, ki so posredno sodelovali pri projektu in ga tudi spodbujali. Z Vodičem pa smo seznanili tudi centre za socialno delo, ki so imeli otroke v našem zavodu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob zaključku projekta lahko rečem, da nam je uspelo aktivirati starše, da so bili bolj udeleženi v vzgojno izobraževalnem programu tekom bivanja otroka v zavodu. Ker je bilo

izpolnjevanje vodiča prostovoljno, se je tretjina staršev odločila za bolj aktivno sodelovanje, kar ocenjujemo kot zelo dobro. Ob koncu šolskega leta smo opazili tudi posreden učinek vodiča, saj pri otrocih nismo opazili več ločevanja med sodelovanjem v zavodu in doma. Starši so tekom leta poskušali spreminjati svoj vzgojni stil, jasno izražati svoja pričakovanja do otroka, postavljati določene meje, opaziti otrokov napredek, ga pohvaliti, razumevati otroka in njegovo vedenje. Opazili smo tudi določene pomanjkljivosti, saj določeni starši niso povsem razumeli navodil, manjkalo pa je tudi področje, kjer bi starši lahko opisali kako se izboljšuje njihov odnos z otrokom. Razmišljamo tudi o tem, kako spodbuditi več staršev, da bodo aktivno izpolnjevali vodič. Starši so izrazili tudi zadovoljstvo nad tem, da so lahko tekom leta spremljali spremembe pri sebi in otroku, ker je bilo to zapisano.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Izvajanje inovacijskega projekta so pozitivno ocenili tudi predstavniki centrov za socialno delo, ki vidijo v tem dodano vrednost našega zavoda in že pred prihodom otroka v zavod starše seznani s tovrstno dodatno ponudbo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Ob zaključku inovacijskega projekta ugotavljamo, da je vodič za starše uporaben pripomoček za delo s starši. Prednosti so naslednje: starši z izpolnjevanjem prevzamejo večjo odgovornost za svojo starševsko vlogo, več razmišljajo o otroku in o sebi, se več z otrokom pogovarjajo, poskušajo postavljati meje in se spopadati z upornim vedenjem otrok. Redno beleženje in spremljanje otrokovega sodelovanja starše prisili k razmišljanju in izboljševanju dosedanjih vzorcev vzgoje. Vendar pri tem potrebujejo pomoč, spodbude, svetovanje in spremljanje strokovnjaka.

Možnosti uvajanja v druga področja

Vodič je tako uporaben tudi za svetovalne delavce in druge strokovnjake, ki se ukvarjajo s svetovanjem staršem, saj preko vodiča pridobijo konkretne podatke o odnosu med starši in otroci, ki so lahko osnova za nadaljnje svetovanje.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V našem zavodu že vrsto let dajemo velik poudarek staršem in njihovem sodelovanju in imamo na tem področju bogate izkušnje. Starši otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami so pogosto vzgojno nemočni in si želijo postati bolj uspešni in boljši starši, vendar ne vedo kako. Menimo, da so starši za otroka najbolj pomembne osebe, zato se zelo trudimo, da se odnos med njimi izboljša in da se vzpostavijo in spoštujejo ustrezne vloge. Poleg delavnic za starše, kjer starši lahko pridobijo nova znanja in spoznanja, smo izdelali uporaben pripomoček – vodič, ki staršem ponuja aktivno udeležbo pri vzgoji otrok. Ker gre za zahtevno in zelo občutljivo populacijo, je takšen priročnik zelo dobrodošel, saj je konkreten in ciljno usmerjen. Podobnega priročnika do sedaj v našem prostoru še nismo zasledili.

Literatura

Steiner, T....et al. Mala knjiga za velike starše. Ljubljana: Mladinski dom Jarše, 2004.

Jensen, E. Dialog s starši. Ljubljana: Inštitut za sodobno družino Manami, 2011.

Strojin, M. Otroci potrebujejo mejo. Ljubljana: Otroci, 2006.

Pšunder, M. Kaj bi učitelji in starši še lahko vedeli? Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.

Vrtec Mavrica Vojnik

Prušnikova ulica 29a

3212 Vojnik

DELAVNICE ZA SPODBUJANJE OTROKOVIH MOČNIH PODROČIJ

2013-2015

Vodja inovacijskega projekta: Martina Ošlak, uni. dipl. pedagoginja; dipl. vzgojiteljica

Sodelavci: - Fanika Čečko, vzgojiteljica, Vesna Kalčič, vzgojiteljica, Irena Štravs, vzgojiteljica, Andreja Mirnik, vzgojiteljica, Suzana Videnšek, vzgojiteljica, Irena Fevžer, vzgojiteljica, Damijana Čretnik, vzgojiteljica, Katarina Antloga, vzgojiteljica, Polona Kralj, vzgojiteljica

Konzulent: Tamara Maleševič

Zavod RS za šolstvo, OE Novo Mesto

Povzetek:

Smoter našega projekta je omogočiti otrokom optimalni napredek na vseh področjih razvoja, hkrati pa spodbujati njihova močna področja in krepiti šibka.

Odkrivanje, prepoznavanje in razvijanje otrokovih močnih področij je pomembno že v predšolskem obdobju.

V začetku našega projekta so strokovni delavci najprej prepoznavali in razvijali svoja močna področja, nato pa spoznanja prenašali na otroke in preko dejavnosti opazovali otrokova močna področja. Naše teoretično izhodišče je bila Gardnerjeva teorija mnogoterih inteligenc, na osnovi katere so bile zasnovane različne dejavnosti, kjer so imeli strokovni delavci možnost opazovati otroke ter njihova močna in šibka področja.

V ta namen je razvojni tim strokovnih delavcev pripravil diferencirane aktivnosti, pri katerih smo upoštevali otrokovo radovednost, interes in željo po spoznavanju novega. Dejavnosti smo organizirali tako, da so otroci prehajali med skupinami in se pri posamezni aktivnosti zadržali glede na svoj interes. Otrokom smo pripravili izzive in spodbude na različnih področjih in jim pustili, da izrazijo svojo domišljijo.

Abstract:

Early childhood education is very important. Children learn in very different ways.

Our project takes after dr. Howard Gardners Theory of childrens multiple intelligence. Our aim is to achieve progress on all areas of childrens intelligences. At the same time we try to encourage childrens areas of the highest intelligence and strengthen the weak ones.

The first step was to find out which professional worker had the highest skills and potencial to create and lead a workshop which identifies an intelligent area. With the help of theese workshops children were offered different kinds of activities wich identified the intelligent areas. The children had a chance to choose a workshop that attracted them the most.

In this way we had a chance to observe the children.

Ključne besede: otrokovo močno področje, diferencirane naloge in izzivi, uravnotežen razvoj otroka

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri otrocih v vrtcu do sedaj nismo imeli nekih sistematičnih oblik za prepoznavanje močnih področjih. Pri delu s predšolskimi otroki že vrsto let opazamo, da so v skupinah otroci, ki izstopajo od vrstnikov na enem ali na več področjih. Takšni otroci, ki zmorejo več, hitreje, uspešneje, drugače, boljše od vrstnikov. V javnih vrtcih posebnega koncepta oz. smernic za načrtno delo s takšnimi mlajšimi otroci nimamo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ameriški razvojni psiholog dr. Howard Gardner je postavil teorijo mnogoterih inteligentnosti. Skozi psihološke raziskave v različnih kulturnih okoljih je ugotovil, da imajo ljudje vrsto pomembnih intelektualnih zmožnosti. Dokazal je sedem inteligentnosti in dobro desetletje kasneje še osmo (logično-matematična, jezikovna, telesno-gibalna, vizualno-prostorska, glasbena, osebna, medosebna ter naravoslovna inteligentnost) (Gardner, 1995). Prav Gardnerjeva teorija mnogoterih inteligenc je bila izhodišče našega inovacijskega projekta.

Zgodnja leta razvoja od rojstva do petega leta so najpomembnejša, ker takrat možgani najhitreje rastejo, so najbolj »plastični« in je lahko vpliv okolja ključnega pomena. To kaže na nujnost zagotavljanja optimalnih razmer za zdrav razvoj in odraščanje vseh otrok od rojstva dalje (George, 1997, str. 142).

Za učinkovito odkrivanje nadarjenih otrok in delo z njimi v vrtcu je pomembno delo v tandemu. Omogoča opazovanje pri neposrednem delu, izmenjavo opažanj, načrtovanje dela, konkretno delo v manjši skupini, otrokovo socialno interakcijo in evalvacijo dela z otrokom (Logar, 2010, str. 155).

V zgodnjem otroštvu je zaradi hitrega razvoja težko ugotoviti kaj otroka bolj zanima in kaj manj, zato mu ponudimo čim bolj raznolike dejavnosti na vseh področjih in pozorno opazujemo otrokov odziv, njegove sposobnosti, motivacijo za dejavnost, lastno aktivnost,

zavzetost, vztrajnost, željo po ponovitvi dejavnosti in rezultate, izdelke, uspešnost, veselje ob izvedbi in zaključku dejavnosti (Krafft, Semke, 2008).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S katerimi aktivnostmi pripravimo izzive iz vseh področij otrokovega razvoja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V vrtcu vse pogosteje opažamo, da se pojavljajo velike razlike med otroki enake starosti pri dojemljanju, izvajanju dejavnosti, hitrosti, interesu, sposobnostih... Glavni namen raziskave je bil otrokom ponuditi in organizirati izzive in diferencirane dejavnosti z vseh področij otrokovega razvoja. In na ta način krepiti njegova močna področja in hkrati spodbujati šibka področja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Ugotavljanje močnih področij strokovnih delavcev s pomočjo vprašalnika-Gardnerjeva teorija mnogoterih inteligenc – dostopen na spletni povezavi:
(http://deepblue.uni-mb.si/lukoper/umetnost_ucenja/test_sedmih_inteligenc.html)
in oblikovanje strokovnih timov za posamezno področje dejavnosti glede na ugotavljenja močna področja strokovnih delavcev.
2. Priprava izvedbenih dejavnosti za otroke na sedmih področjih - logično-matematično, jezikovno, telesno-gibalno, vizualno-prostorsko, glasbeno, osebno in medosebno ter naravoslovno področje (nastanek zbirnika dejavnosti po posameznih področjih in izdelava različnih didaktičnih pripomočkov).
3. Delo na oblikovanju kriterijev za opazovanje in prepoznavanje močnega področja pri otroku.
4. Izvajanje diferenciranih dejavnosti po posameznih vlohah z možnostjo prehajanja otrok (1 krat tedensko).
5. Pri vsaki dejavnosti smo jasno opredelili vlogo odraslega pri spremljanju, prepoznavanju in spodbujanju otrokovih interesov.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

K. fazi 1 K uspešnosti projekta je pripomoglo vedno boljše timsko sodelovanje med strokovnimi delavci vhoda pri načrtovanju, spremljanju in evalviranju dejavnosti (oblikovani timi za mesečno načrtovanje).

K. fazi 2 Priprava zbirnika diferenciranih dejavnosti in izdelava didaktičnih pripomočkov.

K. fazi 3 Pri pripravi kriterijev za opazovanje otrokovih močnih področij je imela velik vpliv subjektivna presoja strokovnega delavca.

K. fazi 4 Delavnice so bile pripravljene po posameznih vseh. Otroci so lahko prehajali med igralnicami, kjer so bile pripravljene različne diferencirane dejavnosti. Na začetku smo opazovali, da so otroci manj prehajali iz skupine v skupino, zaradi pomanjkanja izkušenj s prehajanjem (občutek varnosti, predvsem pri najmlajših). Tako smo v nadaljevanju projekta večjo pozornost namenili prehajanju med skupinami in starostnemu mešanju skupin.

K. fazi 5 Natančneje smo definirali vlogo odraslega pri pripravi diferenciranih izzivov za otroke in vodenje otrok do bližnjega razvoja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. Prvi cilj, kjer so strokovni delavci najprej prepoznavali in razvijali svoja močna področja, nato pa spoznanja prenašali na otroke in preko dejavnosti opazovali otrokova močna področja se odraža z naslednjimi kazalniki:

- Izboljšano timsko sodelovanje med strokovnimi delavci (strokovne debate).
- Večja sistematičnost pri prepoznavanju, spremljanju, spodbujanju in evalviranju otrokovih močnih področij.
- Natančno definirana vloga odraslega pri izvajanju, načrtovanju in spremljanju dejavnosti.

• Pri drugem cilju je razvojni tim strokovnih delavcev pripravil diferencirane aktivnosti, ki so bile organizirane tako, da so otroci prehajali med skupinami in se pri posamezni aktivnosti zadržali glede na svoj interes. Na doseg cilja kažejo naslednji kazalniki:

- Aktivno sodelovanje otrok in večja sproščenost pri prehajanju med igralnicami.
- Večja socialna kompetentnost otrok.
- Večja pestrost in uravnoteženost dejavnosti in sredstev z vseh področij otrokovega razvoja.
- Nastanek akcijskih načrtov posameznih timov za spodbujanje otrokovih močnih področij (nastanek zbirnika – primeri dobre prakse).
- Vnašanje invencije odprtih vrat igralnic (ponudba različnih dejavnosti) v izvedbeni kurikulum vrtca.
- Večja sistematičnost pri izvajanju dejavnosti in pestra ponudba diferenciranih dejavnosti.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorec so bili vključeni otroci, strokovni delavci in starši otrok vrtca Mavrica Vojnik.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

1. Opazovanje otrok med izvajanjem dejavnosti (anekdotski zapisi)
2. Anketni vprašalnik za strokovne delavce
3. Analiza rezultatov projekta (strokovni delavci)
4. Anketni vprašalnik za starše

Metode obdelave podatkov

- K 1. Kvalitativna analiza anekdotskih zapisov močnih področij posameznega otroka
- K 2. Statistična obdelava s pomočjo programa Excel
- K 3. Kvalitativna analiza rezultatov projekta
- K 4. Osnovna statistična obdelava podatkov zbranih z vprašalnikom za starše.

Prikaz rezultatov

Anketni vprašalnik za strokovne delavce je pokazal, da:

- po zaključku projekta pri 68% zaposlenih večino drži in pri 13% popolnoma drži, da lažje opažajo otrokova močna področja.
- pri 70% zaposlenih večinoma drži in 13% popolnoma drži, da otrokova močna področja lažje umeščajo v kategorije Gardnerjevih inteligenc.
- Pri 63% zaposlenih večinoma drži in pri 25% popolnoma drži, da lažje spremljajo razvoj otrokovih močnih področij.
- Pri 70% zaposlenih večinoma drži in pri 23% zaposlenih popolnoma drži, da lažje spodbujajo razvoj otrokovih močnih področij.
- Da so strokovni delavci poglobljali svoje močno področje na različne načine in sicer: z branjem strokovne literature, s strokovnimi debatami, z izobraževanji zunaj vrtca in od vseh zaposlenih je razvijalo svoja močna področja s timskim sodelovanjem po vhodih.
- Timsko sodelovanje med zaposlenimi po vhodih se je po dvoletnem projektu močno izboljšalo pri 23% zaposlenih in precej spremenilo pri 50% zaposlenih.

Analiza rezultatov projekta s strani strokovnih delavcev je pokazala:

UGOTOVITVE:	PASTI – TEŽAVE:
• Večja pestrost ponudbe • Sistematični pristopi gibanju • Večja občutljivost za prepoznavanje otrokovih močnih področij • Ozaveščanje in zavedanje lastnih močnih področij • Zadržanost otrok pri prehajanju na vходу • Vnašanje primerov dobre prakse s področja NTC	• Temperament otrok in vpliv družinske vzgoje • Preobremenjenost s projekti (čas) • Težave pri izvedbi delavnic zaradi starostnih razlik • Izvajanje dejavnosti in hkrati opazovanje otrok • Vzdrževanje motivacije otrok • Oblikovanje kriterijev • Prehod otrok v nov prostor (uvajalno)

• Timsko sodelovanje po vseh vstopih • Lažje spremljanje močnih področij otrok, izhodišča za poglobljeni pogovor, uravnotežen otrokov razvoj • Razvita samopodoba (zmorem in znam)	obdobje) • Organizacijske težave (prevelike ali preobsežne skupine otrok) • Pripravljenost strokovnih delavcev pri izvedbi
PLAN ZA NAPREJ – IZBOLJŠAVE: • Prenos dejavnosti na prosto (čutno učenje) • Učenje po NTC metodi – gibanje • Gibanje v povezavi z intelektualnim razvojem • Skrb za uravnoteženo ponudbo različnih dejavnosti z vseh področij kurikula • Fleksibilnost med prehodi dnevne rutine	KAJ POTREBUJEMO? • Čas in upoštevanje načel dobrega sodelovanja • Strokovne in konstruktivne debate • Zavedanje lastne strokovne odgovornosti • Veliko znanja in izkušenj, različne ideje • Pomoč zunanjih strokovnjakov • Veliko dobre volje in strpnosti • Sredstva – izdelava čutne poti

Anketni vprašalnik za starše je pokazal, da:

- Več kot polovica staršev pri otroku tudi doma opazi spremembe v načinu igre in sicer navajali so, da otrok bolj samostojno rešuje probleme, dlje časa vztraja pri igri in sredstva uporablja na nov, drugačen način.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Anketni vprašalnik za strokovne delavce nam je pokazal, da več kot dve tretjini strokovnih delavcev opazi, da lažje prepozna otrokova močna področja, jih lažje umešča v kategorije Gardnerjevih mnogoterih inteligenc, lažje spremlja in spodbuja razvoj otrokovih močnih področij. Strokovne delavke prav tako opazajo, da se je precej izboljšalo timsko sodelovanje.

Na podlagi rezultatov ankete za starše smo ugotovili, da so starši tudi doma opazili, da so se pri otrocih pojavile kvalitativne in kvantitativne spremembe v načinu igre. Otroci so bolj samostojno reševali izzive in probleme, dlje časa so vztrajali pri igri in uporabljali igralna sredstva na nov, izviran način.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

1. Otroci so se pozitivno odzvali na dejavnosti, kar se je kazalo v njihovi radovednosti, navdušenju, čudenju, motiviranosti, pripravljenosti vztrajati, iskanju izvirnih rešitev...

2. Strokovni delavci so projekt v dveh letih dobro sprejeli in vnašali številne novosti in ideje pri delu z otroki v smeri razvijanja otrokovih močnih področij.
3. Starši otrok so pomagali pri izvajanju glede na svoja močna področja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- 1. Strokovni delavci so najprej prepoznavali in razvijali svoj močna področja, nato pa spoznanja prenašali na otroke in preko dejavnosti opazovali otrokova močna področja.** Strokovni delavci so poglobljeno razmišljali o svojih močnih področjih in se strokovno izpopolnjevali ter ozaveščali vlogo odraslega.
- 2. Razvojni tim strokovnih delavcev je pripravil diferencirane aktivnosti, ki so bile organizirane tako, da so otroci prehajali med skupinami in se pri posamezni aktivnosti zadržali glede na svoj interes.** Pri tem je bilo vodilo sistematična skrb za spremljanje in razvijanje otrokovih močnih področij. Pripravili smo zbirnik dejavnosti in diferenciranih izzivov, ki so jih strokovni delavci izvajali po posameznih vhodih. Invencija odprtih vrat igralnic, kjer se izvajajo dejavnosti s posameznega področja se je uveljavila kot redna oblika dela v izvedbenem kurikulumu vrtca. Posebej bi želeli izpostaviti področje gibanja, kjer so otroci aktivno sodelovali pri usmerjenih gibalnih dejavnostih (povezava z NTC-metodo, ki smo jo spoznavali na internih izobraževanjih).

Možnosti uvajanja v druga področja

Dejavnosti projekta: Delavnice za spodbujanje otrokovih močnih področij, so vpletene v vse dejavnosti, življenje in delo v vrtcu. Enakomerno so bila zastopana vsa področja dejavnosti po Kurikulumu in s tem uravnotežen in sistematičen razvoj otrok na vseh področjih. Izboljšalo se je timsko sodelovanje med strokovnimi delavci.

Prenos dejavnost na prosto –čutno učenje.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim:

- Priprava dejavnosti in diferenciranih izzivov, kjer otroci prehajajo med igralnicami na podlagi lastnih interesov in izkazane motivacije.
- Strokovni delavci z načrtovanjem, spremljanjem, evalviranjem in opazovanjem otrok, pripravljajo dejavnosti in izzive, ki pri otrocih krepijo njihova močna področja in na drugi strani pri nekaterih otrocih spodbujajo in razvijajo šibka področja.
- Razvoj socialnih kompetenc otrok
- Timsko sodelovanje strokovnih delavcev.

Literatura:

- Gardner, H. *Razsežnosti uma: teorija o več inteligencah*. Ljubljana: Tangram, 1995.
- George, D. *Nadarjeni otrok kot izziv*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 1997.

- Krafft, T. in Semke, E. *Odkrijmo in razvijmo otrokovo nadarjenost*. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba d.d., 2008.
- Logar, D. *Odkrivanje nadarjenih in talentiranih otrok v vrtcu*. V: Željeznov, Seničar, M. II. Mednarodna znanstvena konferenca: Socialne in čustvene potrebe nadarjenih in talentiranih. Ljubljana: MIB d.o.o., 2010, str. 153-159.
- Rajović, R. *IQ otroka – skrb staršev*. Ljubljana: Mensa Slovenija, 2013.

OŠ RODICA

Kettejeva 13

1230 Domžale

GIBANJE MI JE V POMOČ

2012-2015

Vodja inovacijskega projekta: Kristina Zupančič

Sodelavci: Tjaša Kranjc, Irena Jeretina, Milena Vidovič

Konzulent: **Božena Stritih**

Povzetek: V okviru Gibanja mi je v pomoč, so učenci spoznavali spretnosti in veščine, ki jim bodo omogočale, da se bodo v svojem telesu počutil prijetno, da bodo čim bolje spoznal vsa svoja močna in šibka področja, da bodo prepoznal vse svoje občutek in jih zaznali v vseh situacijah.

V okviru programa so spoznali načine kako v točno določeni situaciji, uporabiti njim najbližjo strategijo, da bodo na vse svoje občutke in potrebe reagiral na okolici sprejemljiv način.

Abstract:

The students, during the programme “it helps me to move”, learn about skills that will allow them to feel more comfortable in their own bodies, to recognize all of their strengths and weaknesses as closely as possible, to identify all of their feelings and perceive them in all situations.

During the programme, they also get to know different strategies and how to use them in a specific situation. Therefore, they can react accordingly to their feelings and to their surroundings in an acceptable manner.

Ključne besede: pozornost, koncentracija, sproščanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vse več učencev ima težav s pozornostjo in koncentracijo, kar jih močno ovira pri uspešnem delu in sledenju pouka. Pogosto so označeni kot leni, težave pa se skrivajo nekje drugje (v vzdrževanju in ohranjanju pozornosti). Zato menimo, da je nujno potrebno, da učence opremimo z ustreznim znanjem, veščinami in tehnikami, s katerimi bi lahko sami razvijali, usmerjali in vzdrževali pozornost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko z gibalnimi dejavnostmi zboljšamo pozornost in koncentracijo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vse več učencev ima težav s pozornostjo in koncentracijo, kar jih močno ovira pri uspešnem delu in sledenju pouka. Pogosto so označeni kot leni, težave pa se skrivajo nekje drugje (v vzdrževanju in ohranjanju pozornosti). Zato menimo, da je nujno potrebno, da učence opremimo z ustreznim znanjem, veščinami in tehnikami, s katerimi bi lahko sami razvijali, usmerjali in vzdrževali pozornost.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvem delu akcijskega raziskovanja, smo največ časa namenili iskanju gibalnih dejavnosti, ki bi otrokom pomagale pri vzdrževanju, ohranjanju in pridobivanju pozornosti in koncentracije. Izbrali smo tudi manjšo skupino otrok, s katerimi izvajamo gibalne aktivnosti enkrat na štirinajst dni v sklopu SUT.

V drugem krogu smo izbrane dejavnosti preizkušali na izbranih otrocih in jih glede na odziv otrok opustili ali pa uvrstili v krog dejavnosti, ki so se v zadnjem letu inovacijskega projekta izvajale .

V tretjem akcijskem krogu imamo že točno izbrane dejavnosti, ki jih enkrat tedensko izvajamo s posameznimi učenci, pred začetkom pouka.

V okviru dejavnosti veliko časa namenjamo učenju pravilnega dihanja in ozaveščanju učencev o njihovih lastnih močnih in šibkih področjih na področju osnovnega gibanja. Učence usmerjamo k samorefleksiji in samoevalvaciji njihovega dela.

Obdelava podatkov

Na začetku in na koncu ure učenci s pomočjo opazovalnih lističev ozavešajo svoje počutje. To nam je v veliko pomoč pri ozaveščanju učencev o lastnih občutkih in o prepoznavanju le teh pri drugih, saj se je med samimi dejavnostmi izkazalo, da imajo vsi učenci na tem področju kar precej težav in zato potrebujejo vodenje in usmerjanje, predvsem pri ubesedovanju.

Učenčeva lastna refleksija, pa je zgolj podlaga na skupno refleksijo, ki jo izvedemo na koncu vsake učne ure.

Kar se je izkazalo za zelo koristno in mi je v veliko pomoč pri načrtovanju naslednje ure.

Opis vzorca

V skupino je bilo vključenih 8 otrok, starih od 8 do 10 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija), Prikaz rezultatov

Na začetku in na koncu ure učenci s pomočjo opazovalnih lističev ozavešajo svoje počutje.

Učenčeva lastna refleksija, pa je zgolj podlaga na skupno refleksijo, ki jo izvedemo na koncu vsake učne ure.

Refleksije otrok in samorefleksije so nam bile v pomoč pri končni evalvaciji programa.

Ugotovitve in spoznanja

Dosega 4. raven razvoja novosti: odkritje novega vzgojno-izobraževalnega elementa ali oblikovanje nove celote s kombinacijo že znanih didaktičnih elementi.

V okviru Gibanja mi je v pomoč se otrok nauči spretnosti in veščine, ki mu bodo omogočale, da se bo v svojem telesu počutil prijetno, da bo čim bolj spoznal vsa svoja močna in šibka področja, da bo prepoznal vse svoje občutek in jih zaznal v vseh situacijah.

Ob tem pa bil opremljen z ustreznimi strategijami, kako v točno določeni situaciji, uporabiti njemu najbližjo strategijo, da bo na vse svoje občutke in potrebe reagiral na okolici sprejemljiv način. S tem se poveča njegova osredotočenost, pozornost in koncentracija.

S pomočjo Gibanja mi je v pomoč otrok razvija kompetence, ki so nujne za dobro sobivanje v družbi, saj otroku omogočajo, da boljše deluje v učni in kateri drugi situaciji.

Širjenje novosti

V okviru inovacijskega projekta je nastal program, ki otrokom omogoča, da se preko TEHNIK SPROŠČANJA Z GIBOM, ČUJEČNOSTI IN SENZOMOTORIKE, lažje soočamo z hitrim tempom, bombardiranjem z informacijami, prenasičenostjo s hrupom, stresom, šibko pozornostjo in koncentracijo, ADHD,...

Možnosti uvajanja v druga področja

Program zajema zelo raznolike dejavnosti, ki jih lahko uporabimo na različnih vzgojno izobraževalnih področjih, kot uvodno motivacijo oz. za zaključek miselno napornega procesa. Najbolj pa je priporočljivo, da ga izvajamo kot samostojen program, za razvijanje pozornosti in koncentracije.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V okviru projekta smo spoznali veliko novih oblik in metod dela, ki v pedagoško prakso vnašajo nov veter, otrokom pomagajo pri spoznavanju samega sebe, nam omogočajo, da vstopamo v kotičke otroške duše, ki so pogosto skrite očem javnosti. S tem veliko pridobijo tako otroci kot učitelji.

Literatura

J. Bovee: Mindfulness, Movement, and the ADHD Student. Master of arts and education. 2011.

M. Černetič: Biti tukaj in zdaj. Psihološka obzorja 14. 2005.

T. Artnik. Knibbe: S čuječnostjo do globjega stika s sabo. Mojezdravje. Oktober. 2009.

Bremer, Falk: Otrokove ustvarjalne igre. 1992

M. končar: Brain gym. Gradivo za seminar.

OŠ Škofja Loka - Mesto

Šolska ulica 1

4220 Škofja Loka

ZAČUTIMO DRUGAČNOST

2012 - 2015

Vodja inovacijskega projekta: Simona Podobnik, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Andreja Hafner, učiteljica razrednega pouka; Lidija Hafner, profesorica razrednega pouka; Li – An Kozmelj; socialna pedagoginja; Marjeta Kavčič, učiteljica razrednega pouka, Marija Marjetka Benedik, vzgojiteljica

Konzulent:mag. Leonida Novak, Zavod RS za šolstvo, Maribor

Povzetek:

Učiteljice vemo, da sta medsebojno spoštovanje in sodelovanje pogoj za uspešno delo. Ko učitelji in učenci naletimo na drugačnost, se pokaže, kakšna je naša spretnost, sprejeti jo.

Poklic učitelja je gotovo eden najlepših in najpomembnejših poklicev.

Vsak učitelj želi učinkovito izrabiti čas. Zavedamo se, da so naši učni načrti obsežni. Same verjamemo v to, da je moč najti nekaj dodatnih minut za vzgojo in vodenje učencev, za spodbujanje osebne rasti in razvoja učencev.

Odločile smo se, da bomo z mlajšimi učenci izvedle projekt, s katerim bomo pri učencih načrtno vzgajale čut za soljudi in za potrebe drugih, drugačnih. Navajale jih bomo na strpnost drug do drugega ter na medsebojno spodbujanje in skupno iskanje rešitev.

V dobri šoli je potrebno upoštevati individualnost. Vsak učenec prinese s seboj drugačne prednosti in šibke točke, različne potrebe in svojo lastno osebnost. Spoštovati ga je potrebno kot osebo, da bo lahko razvil svojo moč in bo resnično postal uspešen. Vloga učitelja pri pouku je zelo pomembna. Učitelj učencu sporoča – besedno in nebesedno, – kaj pričakuje od njega. Učenec si nato ustvari sliko o sebi, ki lahko ovira ali pa spodbuja razvoj posameznika ali pa skupine učencev. Dober učitelj je tisti, ki vliva samozavest, gradi spoštovanje in vodi svoje učence do uporabnih, kakovostnih učnih izkušenj.

Abstract:

The teachers know that mutual respect and cooperation are prerequisites of successful work. The skill to accept diversity is shown when teachers and students are faced with it.

The teaching profession is certainly one of the most beautiful and the most important professions.

Every teacher wants to use their time efficiently. We are aware that our curricula are extensive. We believe that it is possible to find a few extra minutes to educate and guide the students, to encourage personal growth and development of students.

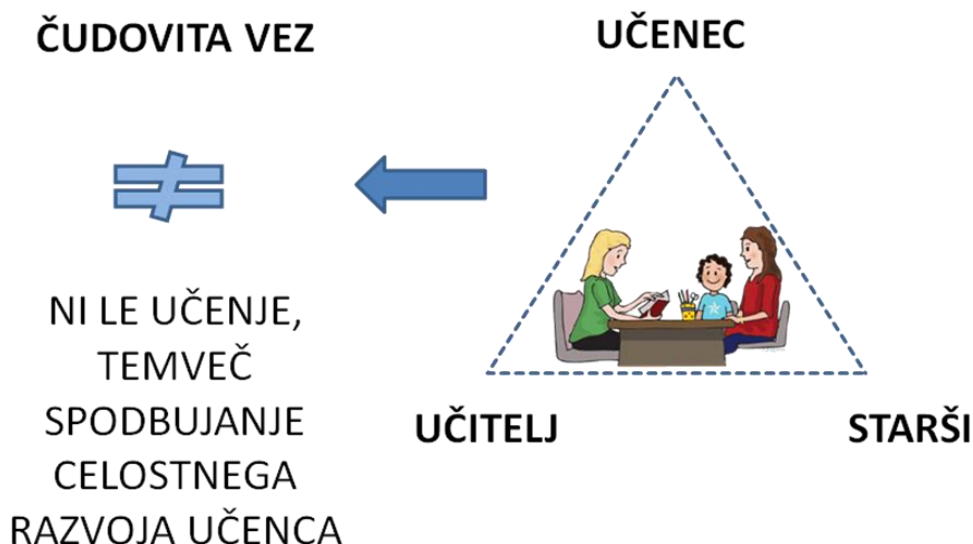
We have decided to carry out a project which intends to systematically educate the students the sense of fellow humans and the needs of others, people who are different. We will encourage students to accustom tolerance towards one another, mutual promotion and joint search for solutions.

Individuality must be considered in a good school. Each student brings different strengths and weaknesses, different needs and their own personality. A student must be respected as a person so that they may develop their strength and actually become successful. The teacher role is very important in class. The teacher reports to the student, verbally and non-verbally, what is expected. Hence the student forms a picture of himself, which can be an obstacle or an incentive to the development of a student or a group of students. A good teacher inspires confidence, builds respect and guides their students towards useful and quality learning experience.

Ključne besede: močna področja, individualnost, osebna rast in razvoj učenca

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

Na področju vzgoje in izobraževanja se srečujejo odnosi učenec – učitelj – starši. Pri poučevanju gre pravzaprav za odnos med učiteljem in učencem – za tisto čudovito vez, ki ne omogoča le učenja, temveč spodbuja celostni razvoj učenca ter ga usposobi za samostojno, vseživljenjsko učenje. Zavedamo se, da so naši učni načrti obsežni. Same verjamemo v to, da je moč najti nekaj dodatnih minut za vzgojo in vodenje učencev, za spodbujanje osebne rasti in razvoja učencev

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po besedah dr. Glasserja v dobri šoli ustvarjajo toplo in spodbudno delovno okolje učitelji in drugi. Potruditi se moramo, da bo delo kakovostno in uporabno, da bo temeljilo na spretnostih in ne na podatkih. Učitelj ima nalogo, da učenca uči spretnosti. Spretnosti, kot so branje, pisanje, uporabna matematika, reševanje problemov in komuniciranje, vedno izboljšajo kakovost našega življenja. Vendar samo to ni dovolj. Dr. Glasser tudi pravi, da ima vsak človek pet osnovnih človeških potreb, ki jih mora izpolniti.

- varnost
- ljubezen (pripadnost)
- svoboda
- moč
- zabava

Dober učitelj je tisti, ki vliva samozavest, gradi spoštovanje in vodi svoje učence do uporabnih, kakovostnih učnih izkušenj

Vsak učenec bi moral biti navdušen nad šolo in pripravljen, da gre domov in reče: Danes sem se v šoli naučil nekaj pomembnega.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako učence pripraviti in naučiti sprejemati in prepoznavati drugačnost?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Posebnost projekta je v tem, da so bili učenci obravnavani in aktivirani kot posamezniki. Kljub številčnejšim razredom, smo učiteljice in druge strokovne delavke v timu skrbele za

posameznika, iskale njihova močna in šibka področja. Osnovni princip delovanja je bil – preko močnih področij posameznika, skrbeti za razvoj šibkih. Aktivno so bili vključeni tudi starši. Nenehno iskanje priložnosti in učnih situacij za razvoj socialnih veščin učencev so pokazale izjemno pestrost in nabor priložnosti, za katere smo začutile, da bi jih bilo pametno predstaviti še drugim.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Z omenjenim projektom smo članice tima Lidija Hafner, Marjeta Kavčič, Simona Podobnik ter socialna pedagoginja Li-An Kozmelj pričele **v šolskem letu 2012/13**. Takrat smo si zastavile raziskovalno vprašanje: Kako učence pripraviti in naučiti sprejemati drugačnost? V omenjenem šolskem letu je imela vsaka od učiteljic v razredu vsaj enega učenca, ki je bil na kakršen koli način drugačen od ostalih. Odločile smo se, da bomo v razredu načrtno navajale učence na sprejemanje drugačnosti v vseh pogledih, da bomo odkrivale močna področja učencev. To nam je lepo uspevalo, saj se je odnos med učenci izboljšal. Drugačnost smo spoznavali preko pravljic, z igrami, ki spodbujajo učenčevo pozitivno samopodobo. Izvedle smo kar nekaj med razrednih srečanj, kjer so učenci med seboj sodelovali, se povezovali in ustvarjali ne glede na to, da so prihajali iz različnih oddelkov. Na to je pomembno vplivalo tudi sodelovanje s starši. Učence, ki so na nek način drugačni, smo sistematično vključevale tudi v širše okolje (sodelovanje z učenci šole s prilagojenim programom OŠ Jela Janežiča, Varstveno delavnim centrom Škofja Loka, Centrom slepih, slabovidnih in starostnikov, Pediatrično kliniko).

Ugotovile smo, da učenci teoretično zelo dobro vedo, kaj je drugačnost, znajo jo prepoznati in že znajo ponuditi pomoč sošolcem, ki so na nek način drugačni.

V šolskem letu 2013/14 se je projektu priključila še vzgojiteljica Marjetka Benedik, ki je svojim načinom dela, s svojim pristopom in pogledom odlično pripomogla k razvijanju projekta. V tem šolskem letu se je vsaka učiteljica soočala z novo skupino, zato smo imele veliko dela na področju spoznavanja, počutja učencev, z učenjem strpnosti in sprejemanjem različnosti, pripravljenostjo na sodelovanje v skupini, z izbiranjem pravilnega načina vedenja, z upoštevanjem dogovorov, graditvijo zaupanja med člani skupine učencev. Tudi v tem šolskem letu smo se trudile širiti projekt navzven. Navezale smo stik s POŠ Ledine, s POŠ Sv. Lenart. Spoznali smo delo v kombiniranem oddelku z manjšo skupino učencev. Naši učenci so se srečali z učenci s posebnimi potrebami. Ob različnih oblikah so učenci sodelovali med seboj (izmenjava elektronskih sporočil, fotografij, izveden naravoslovni dan...). Nadaljevale smo s sodelovanjem s šolo s prilagojenim programom v okviru projekta SKK, Varstveno delovnim centrom ter gospo slepo Ančko.

Članice tima smo se odločile, da bomo v naslednjem šolskem letu cilje še nadgradile. Pri posameznih učencih so se že pokazala močna področja, ki bi jih predstavili vrstnikom ostalih

oddelkov oziroma 1. triadi. Zastavile smo si naslednja raziskovalna vprašanja: Kako se bodo učenci, ki so pokazali močna področja, znašli v novi skupini, kako jih bodo vrstniki sprejeli?

V šolskem letu 2014/15 se je projektu priključila Andreja Hafner, učiteljica 4. razreda. V timu smo se odločile, da bomo vse članice tima sledile enakim ciljem (spodbujanje socialne vključenosti – na šoli, v okolje, med vrstniško učenje – močna področja, spodbujanje samo evalvacije). Skozi celo šolsko leto je nastajala skupna mapa aktivnosti, v kateri so priprave na delo, delavnice, različne samo evalvacije, samorefleksije učencev, fotografije ter drugi prispevki. Članice skupine smo se redno srečevale na skupnih sestankih, kjer smo analizirale dejavnosti, se dopolnjevale, oblikovale dejavnosti za vključevanje v širše okolje. Ker so v letošnjem šolskem letu v projekt vključeni tudi učenci 4. razredov, smo lahko uporabile med vrstniško učenje tudi po vertikali.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci so sodelovali z nastopanjem, dramatizacijo, petjem, igranjem, Skupaj z drugačnimi iz različnih ustanov so izdelovali izdelke, skupaj so se igrali, pogovarjali, poslušali pravljice, hodili skupaj na športne dneve, se družili... Učitelji smo jih učili, zakaj so taki, jih spodbujali k razumevanju, strpnosti.

Ob tem so začutili drugačnost nekaterih. Ker so bili mlajši učenci zelo odprti, so veliko spraševali, drug drugega so opazovali, risali so čustva, izdelovali znake za čustva in ob tem urili občutenja. Njihovi izrazi so kazali več veselja, bilo je manj negativnih čustev, saj jim je večkratno druženje omogočalo, da so razvili več pozitivnih čustev, kar je bil tudi namen naših srečanj.

Učenci so večkrat govorili o svojem obnašanju, bolj se kontrolirajo, pri sošolcih iščejo pozitivne lastnosti, pri igri so bolj strpni. Večkrat rečejo, zdaj vem, kako odreagirati, ko mi je težko. Več razmišljajo o svojem počutju in počutju drugih.

Razredna klima je boljša. Manj problemov je z vrstniki, manj emocionalnih težav, radi hodijo v šolo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učiteljice smo ugotovile, da se je s takim načinom dela izboljšala klima v razredu. Še posebej zadovoljne smo, da se je s pohvalo, s pozitivno naravnostjo, z iskanjem učenčevih močnih področij izboljšala samopodoba učencev. Spoznale smo, da je pomembno, kako odrasli sprejemamo otroka in kako se otroci ob nas počutijo. To vpliva na odnos in spoštovanje. Ljudje, in ne samo učenci, ki so zadovoljni in se počutijo varne, sprejemajo informacije bolj učinkovito in jih znajo uporabiti. Opaziti je napredek na socialno čustvenem učenju (samozavedanju, obvladovanju čustev, motivaciji, empatiji) na celotni šoli.

S projektom smo se bogatile tudi učiteljice.

Ponosne smo, da na šolo prihajajo pozitivne povratne informacije o našem delu tudi s strani staršev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Po končani dejavnosti je v razredu potekala refleksija med učenci in nam učitelji. Učence smo spraševale, kako so se počutili, kaj se jim je zdelo težko, kaj so se naučili, kaj so spoznali, kaj bi naredili drugače...Tudi med nami učiteljicami je potekala podobna analiza dejavnosti: kaj smo naredile dobro, kaj bi izboljšale.

Nekaj misli naših učencev:

- ✓ Začudena sem bila, da sta bila tako dobre volje, kljub temu, da sta invalida. Pričakovala sem žalostne obraze.
- ✓ Njihovo življenje je zapleteno. Zdaj razumem, zakaj se starši in učitelji tako bojijo za mojo varnost.
- ✓ Četudi si invalid, lahko razvijaš druge talente, si poiščeš srečo, prijatelje in zadovoljstvo na drugačen način.
- ✓ Nisem bil jezen, ker sem moral biti v paru z nekom, ki ga ne poznam.
- ✓ Vem, da smo pomagali drug drugemu, ko smo bili skupaj. Tako se mi zdi. Ne vem, zakaj tako mislim.
- ✓ Nisem mogel verjeti, da se slepi in slabovidni med malico niso nič polili. Med seboj so si pomagali.
- ✓ Ni važno, kako izgledaš, kje si dober in kje slab. Pomembno je, da znaš vse to sprejeti.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Učiteljice smo se redno dobivale na delovnih sestankih, kjer smo načrtovale za delo v naprej. Sproti je nastajala mapa aktivnosti. Učiteljice smo bile tudi fleksibilen in smo upoštevale predloge staršev, zunanjih sodelavcev in se jim prilagajale.

Metode obdelave podatkov

Sprotna evalvacija učencev in učiteljev je bila spodbuda za nadaljnje delo. To se lepo vidi v mapi aktivnosti.

Prikaz rezultatov

Ob vseh sodelovanjih z zunanjimi ustanovami so torej učenci razvijali svoja močna področja, med vrstniško učenje, začutili so drugačnost pri učencih, s katerimi so se družili. To se je

začutilo na obrazih učencev (čustva), medsebojnimi pogledi in pripombami. Kasneje so učenci sami dajali predloge za delo v naprej.

Tudi učiteljice smo spoznale, da samospoštovanje, veščine reševanja težav, pozitivni odnosi z vrstniki, samokontrola, razumevanje občutkov, vodijo k razvoju in napredku otroka, pa tudi nas samih.

Mnenji učiteljic:

Tudi sama sem zelo uživala. Obe delavnici sta bili super, škoda, ker nismo videli in sodelovali še v preostalih. Ker tudi sama vsaj občasno še živim v svetu pravljic, mi je bila pravljíčna delavnica še posebej všeč. Kup idej se mi poraja - kaj od tega bi lahko naredili tudi za naše otroke. Vaše učiteljice imajo ogromno znanja in če bi se na kakšni odrasli delavnici srečali in združili moči, delo, ustvarjalnost in ideje, bi lahko nastali odlični pripomočki za vaš in naš pouk.

Vesela sem bila, ker sem lahko v prvem delu gledala dve naši bivši učenki, ki na naši šoli nista bili preveč srečni. Pri vas pa sta delovali zelo zadovoljno.

Upam, da naša srečanja ostajajo tudi za v bodoče. Misli otrok sem napisala. Morali pa bi videti še njihov izraz na obrazu, ko so pripovedovali. Več bi izvedeli kot pa iz mojih zapisanih besed. Oči so jim sijale, globoke besede so govorili in upam, da bodo znali nekaj tega lepega prenesti tudi v realno življenje.

Zapisala: Marjeta Kavčič

Hvala še enkrat za povabilo. To moraš sam doživeti, da začutiš, kako pomembno je tako sodelovanje. Predlagam, da na preprost način druženja z našo in vašo šolo vzdržujemo, saj pozitivno deluje na večino otrok.

So pa otroci iz razreda, ki jih je strah iti in z njimi delam še posebej. Pripovedujejo, zakaj. Občutim, da še vedno pri nekaterih otrocih in starših veljajo stereotipi in prepričanja, da vse za otroka ni dobro. Zaradi tega je še kako pomembno, da vse otroke navajamo, da začutijo drugačnost. Nikoli ne veš, kaj se nam lahko zgodi.

Vsak otrok iz razreda bi moral imeti priložnost, da se sreča z vami, zato predlagam, da bi se morda odločili rajši za en dopoldanski sprehod skupaj čez TRIM STEZO in nazaj vsak v svojo šolo.

Zapisala: Lidija Hafner

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S pripravo na obisk, z obiskom v različnih ustanovah, učence učimo tudi empatije. Vedeti moramo, da empatija ni nekaj, s čimer se rodimo, ampak je sposobnost, ki se je naučimo. Zavedati pa se moramo, da mora učenec najprej prepoznati in priznati svoje občutke, da bo lahko stopil korak naprej, da bo pozoren na občutke drugega.

Ravno zmožnost, da se znamo vživeti v drugo osebo, je temelj vseh socialnih spretnosti in življenjskih veščin.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vodstvo šole je začutilo smisel našega projekta in si želi, da s takim načinom dela nadaljujemo. Hkrati se trudi k takemu načinu dela privabiti tudi ostale delavce.

Vesele in ponosne smo, da na šolo prihajajo pozitivne povratne informacije o našem delu tudi s strani staršev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V prvem letu izvajanja projekta smo učiteljice ugotovile, da učenci teoretično zelo dobro vedo, kaj je drugačnost, znajo jo prepoznati in že znajo ponuditi pomoč sošolcem, ki so na nek način drugačni. V naslednjih letih smo nadaljevale, širile in spodbujale socialno vključenost celotne skupine v okolje, gradile zaupanje posameznikov v novi skupini, učence pa smo ves čas učile empatije. Učiteljice smo razvijanje primere dobre prakse in le te širile med zaposlene in v okolje.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt smo učiteljice širile med zaposlene na šoli. Izredno pomembno se nam zdi med vrstniško učenje po vertikali, ki nam je v letošnjem šolskem letu, s priključitvijo starejših učencev, lepo uspevalo. Vedeti moramo, da lahko težavni, drugačni učenci ob pomoči strokovnjaka in empatije ljudi zrastejo v odlične ljudi. Omenjena misel nas je vodila pri delu. Rade bi jo širile naprej.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Menimo, da je bila naša pot do cilja dobro zapeljana. Z delom smo zadovoljne. Pokazal se je napredek pri učencih. S pohvalo, s pozitivno naravnostjo in z učenčevimi močnimi področji se je izboljšala klima v razredu. Če je v razredu prišlo do težav, smo se z učenci pogovorile, naredile načrt, kako težavo rešiti, poiskati tisto, kar lahko učenec sam stori bolje, hkrati pa smo jih učile tudi kritičnosti do sebe. Ponosne smo na naše učence. Znali so se vživeti v vsako situacijo, v njej poiskati nekaj pozitivnega. Znali so dobro izražati svoja čustva.

Ob projektu smo se bogatile tudi učiteljice – predvsem z obiskom zunanjih ustanov ter s prebiranjem strokovne literature o drugačnih poteh poučevanja in pristopih do učencev.

Tudi izbira izobraževanja je temeljila na drugačnih, težavnih učencih.

NAMESTO KONCA:

Morje je na obalo naplavilo nešteto rib. Deček jih je metal nazaj v morje. Mimo pride gospod in dečka vpraša:« Zakaj mečeš ribe v morje? Ne vidiš, da jih je nešteto in nima smisla?» Deček odgovori:« Vprašaj tisto, ki sem jo vrgel v morje, če ima smisel!»

Če se je zgodba, ki smo jo predstavile tudi učencem, dotaknila vsaj koga izmed njih, smo naredile veliko, največ! Ponosne smo, da jih učimo za življenje!

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

Anderson, J. (1997), 50 korakov od teorije do prakse dobre šole: priročnik za uporabo kontrolne terapije v razredu. Radovljica: Regionalni izobraževalni center.

Easley, S., Mitchell, K.(2007). Porfolio v ocenjevanju. Kaj, kje, kdaj, zakaj in kako ga uporabiti. Nova Gorica. Educa

Jennings, Terry: Čustvena inteligenca otrok, Tehniška založba Slovenije, 2009

Glasser, W. (1998). Dobra šola. Vodenje učencev brez prisile. Radovljica. Didakta.

Glasser, W. (1994). Učitelj v dobri šoli. Radovljica: Regionalni izobraževalni center.

Shirley, Dale Easley: Portfolio v ocenjevanju, založba Educa, 2007

Vtič Tršinar, D. (2006). Pri nas doma se pogovarjamo. Maribor: Društvo za boljši svet.Vtič

Tršinar, D. (2004). Iskalci biserov. Maribor: Društvo za boljši svet.

OŠ Litija

Ulica Mire Pregljeve 2

1270 Litija

KAKO NAREEDITI DOMAČO NALOGO?

2011-2015

Vodja inovacijskega projekta: Sabina Krajnc, uni. dipl. pedagog in prof. zgodovine, mag. prof. predšolske vzgoje in mag. Katarina Lenič, uni. soc. ped

Sodelavci: Marjeta Mlakar-Agrež, pomočnica ravnatelja, Barbara Babnik Mravlja, Mirjana Kelavić, Janja Krofl, Milica Bučar in Tjaša Brinovec, učiteljice DSP ter Branka Friškovec, pripravnica.

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, ZRSŠ Ljubljana

Povzetek:

V OŠ Litija smo se v šolskem letu 2011/12 zaradi vse večjega števila učencev, ki so v šolo prihajali brez opravljene domače naloge odločili, da na šol poiščemo za naše učence ustrezno pomoč pri opravljanju le te. Vzpostavili smo t.im. učilnico za opravljanje domače naloge, ki je bila odprta za vse učence od 6. do 9. razreda, vsak šolski dan, 6. in 7. šolsko uro. V učilnici je bil vsak dan prisoten eden izmed učiteljev dodatne strokovne pomoči ali predmetnega pouka, ki je nudil našim učencem pomoč pri opravljanju domače naloge in ostalem šolskem delu. Ker se je vzpostavitev učilnice pokazala na naši šoli kot pozitivna pomoč za naše učence, smo mnenja, da je naš projekt uporaben za vse osnovne šole, še posebej pa je namenjen učencem od končanega 5. razreda naprej, kar natančneje predstavljamo v prispevku.

Abstract:

In the school year 2011/12 teachers in elementary school Litija noticed that many of our pupils came to school without completed homework. Because of that we decided to establish a classroom, where our students from 6th to 9th grade could do their homework in school. In this classroom was one of our teacher who offered our students help with homework and other school work. Our project "classroom for doing homework" showed in our school as a positive support for our students and because of that we recommended it also for other schools.

Ključne besede: domače naloge, učilnica za domače naloge, tutorstvo

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelji predmetnega pouka in v programu nižjega izobrazbenega standarda že vrsto let opozarjajo na nevestno opravljanje domačih nalog naših učencev. Ker pa so domače naloge nujne za utrjevanje učne snovi, za pridobivanje učnih navad in s tem tudi za dvig učne uspešnosti, želimo učencem ponuditi vzpodbudno okolje, kamor bodo po pouku radi prihajali in izpolnjevali svoje obveznosti. S projektom Kako narediti domačo nalogo? bi tako učencem ponudili ustrezen prostor in strokovnega delavca, ki bi jih s pozitivnimi spodbudami motiviral za učenje in jih usposobil za domače delo. Apelirali bi tudi na učitelje, da naloge prilagodijo sposobnostim posameznega učenca.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Čagran (1993, str.114) s pojmom domače naloge označuje pisno, ustno in praktično obliko učenčevega dela, ki jo posreduje učencem učitelj, in je neposredno povezana s poukom ter jo učenci opravljajo praviloma samostojno po rednem šolskem delu. Novak (1978, str. 1) opredeli domače naloge kot »aktivnosti, ki izhajajo iz vsakodnevnih obvez pouka in jih učenci izvajajo doma. Vahčič Mlakar (2007, str. 55) dodaja, da so domače naloge nadgradnja učnih ur, s katerim učenec znanje utrdi, poleg tega pa krepi delovne navade in učenca povezujejo z družino ter okolico. Domača naloga ima izobraževalno funkcijo, s katero skušamo doseči trajnost znanja (utrjevanje, poglobljanje, razširjanje znanja; razvijanje psihofizičnih sposobnosti razvijanje sposobnosti samostojnega učenja) in vzgojno funkcijo (razvijanje učnih navad, razvijanje različnih osebnostnih lastnosti) (Čagran, 1993).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako odpraviti problem neopravljanja domačih nalog in pomagati učencem, ki doma nimajo ustrezne pomoči?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Kot že omenjeno smo na šoli opazili večje število učencev, ki so v šolo pogosto prihajali brez opravljene domače naloge. Zato smo se na OŠ Litija odločili, da poiščemo razloge zakaj učenci ne opravljajo domačih nalog in načine, kako učence dodatno motivirati k opravljanju domačih nalog in jim ponuditi ustrezno pomoč pri opravljanju le te.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V šolskem letu 2010/11 smo z učenci, ki so bili pogosto brez domače naloge opravili razgovore, ker nas je zanimalo, zakaj ne naredijo nalog, ki so jim postavljene s strani učiteljev. Med razlogi neopravljanja domače naloge so najpogostejše navajali naslednje: da pozabijo narediti domačo nalogo, da so naloge zanje preobsežne in pretežke, starši pa jim pri domači nalogi ne znajo pomagati ali pa nimajo časa. Nekateri učenci so izpostavili, da doma nimajo ustreznega prostora za opravljanja domače naloge, nekateri pa so izpostavili željo, da bi domače naloge raje pisali v šoli, skupaj z njihovimi vrstniki, kar bi jih dodatno motiviralo. Na podlagi dobljenih rezultatov smo najprej apelirali na učitelje, da domače naloge poskusijo prilagajati sposobnostim, predznanju in motivaciji posameznega učenca. Naloge smo želeli narediti čim bolj zanimive, drugačne in jih skušali spreminjati, kot navaja Čagran B. (1993) glede na tehniko izvedbe (pisno, ustno, praktično); obliko izvedbe: (individualne, parne, skupinske); čas izvrševanja (kratkoročne, dolgoročne); upoštevanje učenčeve individualnosti (nediferencirane, diferencirane) in glede na cilje (naloge ponavljanja in utrjevanja ter naloge aktivnega miselnega sodelovanja, uporabe znanja, samostojnega pridobivanja znanja). Poleg omenjenega smo se v šolskem letu 2011/12 na OŠ Litija odločili za vzpostavitev učilnice za opravljanje domačih nalog. Omenjena učilnica je bila odprta za vse učence od 6. do 9. razreda, vsak šolski dan, 6. in 7. šolsko uro, v kateri je bil prisoten eden izmed učiteljev dodatne strokovne pomoči ali predmetnega pouka. Učilnico je redno obiskovalo 10 do 20 učencev, ki je pod nadzorom učitelja, ki jim je nudil pomoč ob morebitnih težavah opravljajo domače naloge, nekateri učenci pa so učilnico izkoristili tudi za učenje ali pripravo seminarskih oz. projektnih nalog. Učilnica se je pokazala kot dobrodošel prostor na šoli, kjer so učenci v mirnem okolju lahko opravili šolske obveznosti in imeli na voljo učitelja ali vrstnike, ki so jim pri tem nudili pomoč. So se pa pri organizaciji učilnice pokazale tudi težave, pomanjkljivosti, ki smo jih ob pogovoru z učitelji in učenci skušali sproti reševati. Učitelji, ki so bili prisotni v omenjeni učilnici so izrazili željo, da bi jim učitelji predmetnega pouka pripravili rešitve posameznih nalog, da bi tako lažje pomagali učencem pri njihovih dilemah in težavah, kar smo pri predmetih, kjer so se pojavile težave realizirali. Na posamezne dni je bila učilnica za delanje domače naloge precej natrpana z učenci, kar je vodilo do tega, da je dežurni učitelj težko nudil pomoč vsem učencem, ki so jo potrebovali, posledično pa se je v učilnici naredil tudi nemir. Učenci so dostikrat ob spodbudi učitelja prišli v učilnico z enim od sošolcev, ki jim je lahko nudil pomoč, zato smo se v šolskem letu 2014/15, ko smo v Litiji dobili novo osnovno šolo, s številnimi učilnicami, kotički v knjižnici odločili, da inovacijski projekt Kako narediti domačo nalogo nadgradimo z vzpostavitvijo tutorske mreže.

Na začetku šolskega leta 2014/15 smo tako ukinili učilnico za delanje domače naloge, kot je bila sprva zasnovana in smo vzpostavili mrežo učencev tutorjev, od 6. do 9. razreda, ki so pripravljeni pomagati svojim sošolcem ali mlajšim učencem pri delanju domačih nalog in drugem učnem delu. K projektu se je pridružilo 20 učencev, ki so ob soglasju staršev tekom šolskega leta nudili učno pomoč učencem, ki so pomoč pri učnem delu želeli. Na podlagi želja in potreb smo učencem tutorjem dodelili učence, ki so jim lahko pomagali, kar so izvajali vsak šolski dan, 6. in 7. šolsko uro in

sicer v različnih prostih učilnicah ter kotičkih v šolski knjižnici. V projektu je tako sodelovalo 40 učencev. Tutorji mlajšim učencem so le tem pomagali pri in branju in delanju domačih nalog. Učenci, ki so bili tutorji svojim sošolcem, pa so se poleg domačih nalog dostikrat skupaj učili in pripravljali na pisno ter ustno ocenjevanje znanja. Glede na to, da učilnice za domače naloge in učitelja v njej v tem šolskem letu nismo imeli več, je učencem pri morebitnih težavah s prostorom, fotokopiranjem in oskrbovanju z učnih pripomočkih bil na voljo učitelj-koordinator tutorske pomoči. Poleg učne pomoči učencem, so tutorji imeli redne mesečne sestanke z učiteljem koordinatorjem, kjer so se pogovarjali o težavah, dilemah pri delu, se podpira s pozitivnimi spodbudami, motivirali drug drugega in pridobivali kompetencami za delo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci so ob ustrezni pomoči učitelja ali tutorja bolj motivirani za delo in postopoma pridobivajo kompetence za vse bolj samostojno opravljanje domačih nalog in učenje. Dobro prakso smo nadgradili oz. izpopolnili s tutorsko pomočjo, ki se nam kaže kot dobra praksa in jo bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učitelji poročajo, da je vse manj takšnih učencev, ki domače naloge ne opravijo, saj jih večina redno opravi svoje obveznosti. Učenci ne iščejo več izgovorov, da naloge niso znali narediti ali da niso imeli nikogar, ki bi jim pri tem pomagal, za njeno samostojno reševanje so bolj motivirani in usposobljeni. Opaziti je izboljššan odnos do šolskega in domačega dela, saj imajo učenci aktivno vlogo pri izbiri naloge in jim tako le te predstavljajo izziv. Izboljšal se je tudi odnos med šolo in domačim okoljem učencev, saj domače naloge predstavljajo konstruktivno vez med šolo in starši učenca.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Čez celotno šolsko leto smo z učenci, ki so obiskovali učilnico za delanje domačih nalog in v tem šolskem letu tudi s tutorji in njihovimi »tutorandi« imeli redne razgovore, prek katerih smo spremljali njihove učne rezultate. Opažanja so podali tudi učitelji.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Kot najbolj učinkovita metoda za zbiranje podatkov so se izkazali razgovori z učenci, ki so bili pogosto brez domače naloge ter ugotovitve učiteljev, ki so izpostavili, da je neopravljenje domačih nalog velik problem.

Metode obdelave podatkov

Na podlagi podatkov, ki so jih v povezavi z opravljanjem domačih nalog pridobili, smo se najprej dogovorili z učitelji, da bodo bolj dosledni pri diferenciaciji domačih nalog glede na sposobnosti učencev. Učence smo nato spodbujali k obiskovanju učilnice za opravljanje domačih nalog ter nato natančno spremljali in vodili evidenco obiskovanja ter opravljanja domačih nalog.

Prikaz rezultatov

Po opravljeni analizi obiska v učilnici za opravljanje domačih nalog je bilo že na prvi pogled vidno, da je večina učencev, ki učilnico obiskujejo, stalnih. Zanimivo je bilo, da je občasno prišel celo kakšen učenec, ki tisti dan ni imel domače naloge, a je prišel že čisto iz navade. Za učence, ki so redno hodili so učitelji lahko povedali, da se je njihovo opravljanje šolskih in domačih obveznosti vidno izboljšalo, popravil se jim je celo učni uspeh. Za učence, ki so bili v projekt redno vključeni in so še posebej vestno obiskovali učilnico, smo ob konferenci in ob koncu leta pripravili tudi posebne pohvale in simbolična darila.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- ✓ Učenci so ob pomoči bolj motivirani za redno opravljanje DN;
- ✓ oblikovati pozitiven odnos do šolskega in domačega dela;
- ✓ učencem olajšati vključevanje v učno okolje;
- ✓ razvijanje zaupanja učencev v lastne sposobnosti in odgovornost;
- ✓ oblikovanje in nadgradnja kulture govora in medsebojnega spoštovanja;
- ✓ nadgradnja, dopolnjevanje in poglobljanje znanje tutorjev in »tutorandov«;
- ✓ učence usmerjati skozi učni proces in svetovati ob učnih vprašanjih, ki se ob tem pojavljajo;
- ✓ vzpostavljanje odnosov med sodelujočimi;
- ✓ izboljševanje učnih rezultatov in večja kakovost znanja;
- ✓ pestrost, diferenciacija in individualizacija DN.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naš cilj, ki smo si ga zadali ob začetku projekta so bili odgovorni učenci, ki se bodo zavedali svojih dolžnosti in jih vestno opravljali. V uresničevanje tega cilja smo bili vključeni vsi pedagoški delavci šole, starši učencev in tako tudi širše okolje. Naloga vsakega izmed nas je bila, da smo pri učencih razvijali občutek odgovornosti in delovne navade, saj bodo to v življenju močno potrebovali. Vse to pa je od nas zahtevalo vztrajnost in doslednost, saj smo cilj lahko dosegli le s skupnimi močmi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenci so se v projektu naučili sprejeti odgovornost pri opravljanju domačih nalog. Ob začetku ure so pripravljeni na pouk, na mizi imajo pripravljeno narejeno domačo nalogo. Pri pouku lažje sodelujejo in poslušajo razlago učitelja ter s tem omogočajo drugim, da sodelujejo. Primerno označijo, kaj je za domačo nalogo – v zvezek ali beležko. Po svojih močeh pomagajo sošolcem pri razlagi, s svojimi zapiski ob morebitni odsotnosti. Skrbijo za svoje potrebščine in jih k pouku vestno prinašajo, kažejo spoštljiv odnos do potrebščin drugih učencev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt smo tekom izvajanja razširili z uvajanjem in vzpostavitvijo tutorske mreže ter tako nadgradili pomoč učitelj - učenec na medvrstniško sodelovanje, podkrepljeno z empatijo, prevzemanjem odgovornosti in deljenjem izkušenj.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Inovacijo projekta Kako narediti domačo nalogo lahko uporabijo vse osnovne šole za vse učence. Še posebej je projekt namenjen učencem od končnega 5. razreda naprej, saj ti učenci nimajo več možnosti, da domače naloge opravijo v podaljšanem bivanju in tako nimajo ustrezne pomoči in podpore, ko jo potrebujejo. Sodelovanje v projektu priporočamo predvsem učencem z učnimi težavami, učencem tujcem in otrokom iz drugih ranljivih skupin.

Literatura

1. Čagran, B. (1993). Nekatere metodološke in didaktične smernice inoviranja konvencionalne prakse domačih nalog. *Sodobna pedagogika*, 44, št. 3-4, str. 143-151.
2. Novak, H. (1978). Analiza nekaterih socialnih in pedagoških dejavnikov, ki v osnovni šoli vplivajo na preobremenjenost učencev z domačimi nalogami. Ljubljana: Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani.
3. Vahčič Mlakar, N. (2007). Nujnost domačih nalog v 5. razredu. V J. Bukovec (ur.), *Domača naloga – izziv ali obveza* (53-55). Ljubljana: Supra.

Osnovna šola Kozara Nova Gorica

Kidričeva 35

5000 Nova Gorica

S ŠTEVILI SE IGRAJMO IN JIH SPOZNAJMO

2013-2015

Vodja inovacijskega projekta: Gabrijela Kverh Žgur

Sodelavci: Tina Bizjak, Tanja Tomažič in Lara Likar

Konzulentki: Jerneja Bone (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Nova Gorica)in

Mojca Dolinar(Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Ljubljana)

Povzetek:

V inovacijskem projektu *S števili se igrjmo in jih spoznajmo* smo pripravile model poučevanja in gradivo za poučevanje matematike v prvem razredu osnovne šole. V matematiko vnaša zgodbice, izštevanke, gibalne in ritmične aktivnosti. Dejavnosti so načrtovane tudi kot igra, delo po kotičkih in delo v dvojicah. Učencem omogoča, da kljub postavljenim pravilom razvijajo svojo ustvarjalnost. Model poučevanja matematike, ki smo ga v okviru projekta *S števili se igrjmo in jih spoznajmo* razvile in preizkusile, se je izkazal kot zelo dober. Učenci so odlično usvajali učne cilje, razvili so pozitivna stališča do matematike, pri učnih urah so uživali in doma niso potrebovali veliko dodatnega dela. Kot je razvidno iz samorefleksije učiteljice, se model razlikuje od metod, ki jih je učiteljica prej uporabljala pri poučevanju števil; zajema namreč številna področja poleg matematike: spomin, groba in fina motorika, senzorika, koncentracija. Sistematično gradi matematično znanje na konkretni, slikovni in simbolni ravni ter omogoča učencem celostno učenje.

Ključne besede: številske predstave, celostno učenje, prikaz števil s prstki, računanje do 20, matematične zgodbice, domine

Abstract:

In the context of the innovation project *Let's play with numbers and get to know them* we have prepared the model of teaching and the material for teaching mathematics in the first grade of elementary school. It includes different stories, counting-out rhymes, movement and rhythmic activities which are designed to be implemented also through play, work in kids'

corners, or work in pairs. It enables the children to develop their creativity in spite of set rules. The model of teaching mathematics that we have developed and tested within the scope of the project *Let's play with numbers and get to know them* has proved excellent. The pupils have achieved the learning objectives excellently, they have developed positive attitudes towards mathematics, they enjoyed the classes and they did not have much additional work to do at home. Based on the teacher's self-reflection, this model differs from the methods of teaching the numbers used by that teacher before as it includes several other fields in addition to mere mathematics: memory, gross and fine motor skills, sensory perception, concentration. It systematically builds knowledge at the concrete, visual and symbolic level and provides the opportunity for the pupils to learn holistically.

Key words: numerical comprehension, holistic learning, showing the numbers with fingers, counting to 20, mathematical stories, dominoes

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Izkušnje s števili, ki jih učenci pridobijo v predšolskem obdobju, se od učenca do učenca močno razlikujejo, zato naj bi učitelj v prvem razredu prvošolcem nudil takšno matematično okolje, ki učencem omogoča na konkretni, slikovni in simbolni ravni, da razvijejo številske predstave in razumejo matematična pravila, hkrati pa mora biti to okolje tako strukturirano, da v poplavo števil s katerimi se učenec sreča vnaša red in zakonitosti.

Inovacijski projekt smo zasnovali tudi na spoznanju, da učenci sprejemajo informacije celostno, preko različnih senzornih poti. V nižjih razredih se pri poučevanju matematike poudarja potreba po gibanju, manipuliranju z materiali in uporabi prstov. Učenje je najbolj učinkovito, ko smo pozitivno naravnani do vsebine, ko nas ta pritegne, ko se med učenjem zabavamo in igramo.

Učitelji, ki poučujejo v prvem razredu so izrazili potrebo po tovrstnem pristopu in gradivu in nas spodbudili k iskanju novih metodičnih načinov in vsebin.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V strokovni literaturi se poudarja več pomembnih elementov, na katere mora biti učitelj pri poučevanju matematike v prvem razredu osnovne šole pozoren. Učitelj mora poznati razvojne značilnosti učenja matematike. Zavedati se mora pomena učenja, ki bazira na učenčevem predhodnem znanju, razumevanju in izkušnjah. Upoštevati mora, da se učenci v prvi vrsti učijo matematiko tako, da delajo, govorijo, premišlujejo, poslušajo, razpravljajo, opazujejo, raziskujejo in sklepajo. (Copley, 2000, str. 29)

Prsti so naravna danost, ki jo nosimo vedno s seboj in jo po potrebi lahko kadarkoli uporabimo. Učenci uporabljajo prste v povezavi s števili in štejem spontano in celo slepi učenci (Collen in osvetlila, 2011) in učenci z amputacijo rok (Poeck po Di Luca, 2011) uporabljajo njihove (fantomske) roke in prste kot zunanji pripomoček za štetje.

Štetje s prsti nam iz nevrokognitiven perspektive omogoča multisenzorno zaznavo, ki prinaša informacije o kardinalni in ordinalni vrednosti števila (Moeller in ostali, 2011) in velja za mediatorja med notranjim občutkom za števila in razvitim simboličnim konceptom števila. (Fayol in Seron, po Di Luca, 2011)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S čim razvijati številske predstave v številskem obsegu do 20 in pri tem izhajati iz otrokovih izkušenj in upoštevati načela celostnega učenja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Gradivo je nastajalo iz prakse za prakso. Učiteljici v prvem razredu sta izrazili potrebo po gradivu za poučevanje matematike v 1. razredu, ki bi števila obravnavalo veččutno in celostno. Gradivo smo sproti preizkušale pri delu z učenci in ga dopolnjevale.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Gradivo je začelo nastajati v šolskem letu 2012/2013. Avgusta 2013 smo na ZRSŠ prijavile inovacijski projekt S števili se igramo in jih spoznajmo. V sklopu projekta je nastalo gradivo za poučevanje matematike v 1. razredu osnovne šole, ki vključuje grafomotorično pripravo na pisanje števil, obravnavo števil z zgodbicami, izštevankami, prsti, naravnim materialom, dominami, ritmom in gibalnimi aktivnostmi. Vsebuje pa tudi velikostne odnose in računanje do 20. Preizkušale in dopolnjevale smo ga v šolskem letu 2012/2013 in 2014/2015.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Veliko inovativnosti in ustvarjalnosti je projekt zahteval od nas v začetni fazi, ko smo morale poiskati takšne predmete, ki nedvoumno predstavljajo obravnavano število (npr. šolska torba je le ena) in iz ilustracije tega predmeta izdelati ponazorilo številke (npr. v obrisu šolske torbe smo poudarile številko 1). Za obravnavo števil smo zapisale postopek, ki se pri vsakem številu ponovi. Izbrati je bilo potrebno pravilno zaporedje dejavnosti od konkretnih, k slikovnim in simbolnim, kar je učencem omogočalo predvidevanje korakov, hkrati pa je bilo potrebno dejavnosti popestriti z novimi, nepričakovanimi aktivnostmi, da smo ohranjale njihov nivo motiviranosti.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Gradivo, ki smo ga pripravile in preizkusile v praksi, je dosežek našega skupnega dela, ko smo aktivno in inovativno poskušale odgovoriti na naše raziskovalno vprašanje. Gradivo poskuša izhajati iz otrokovih izkušenj in upoštevati načela celostnega učenja.

Z namenom evalvacije projekta smo junija 2015 izvedle anketo za starše, vodene razgovore z učenci, analizo opisnih ocen, predstavitev obravnave števil do 20 za starše in zabeležile samorefleksije.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Gradivo je bilo preizkušeno pri poučevanju matematike v razredu z 19 učenci. V tem razredu ni bil nihče od učencev usmerjen kot učenec s posebnimi potrebami, 1 učenec pa je bil deležen individualne pomoči.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke za vrednotenje projekta smo zbirale z vodenim razgovorom z učenci, anketnim vprašalnikom za starše, analizo opisnih ocen in beleženjem samorefleksije učiteljice, ki je gradivo uporabljala pri poučevanju.

Metode obdelave podatkov

Ker so bili podatki zbrani na majhnem vzorcu učencev, smo jih lahko obdelale brez uporabe računalniških programov. Za lažjo interpretacijo smo jih zapisale v obliki preglednic. Nato pa smo jih interpretirale.

Prikaz rezultatov

Na podlagi odgovorov, ki so jih dali učenci v vodenih razgovorih, lahko zaključimo, da je vsak učenec našel eno, največkrat pa več dejavnosti, ki so mu bile všeč. Všeč so jim bile najrazličnejše dejavnosti (16 različnih odgovorov). Najbolj priljubljene pa so bile zgodbe, predmeti, ki nastopajo v zgodbicah, gibalne aktivnosti, didaktičen material in oblikovanje, pisanje števil z različnimi materiali. Glede na odgovore, ki so jih posredovali starši pa tudi izštevanka.

Z analizo opisnih ocen smo ugotovile, da učenci dosegajo zelo dobre učne rezultate pri matematiki, saj dosegajo najvišje cilje iz opisnih kriterijev. Od 19 učencev dosega kar 8 učencev (42 %) oba cilja na področju poznavanja, primerjanja in urejanja števil v obsegu do 20 in računanja v obsegu do 10 na najvišji simbolni ravni. 5 je takih učencev, ki potrebujejo pomoč prstov pri računanju v obsegu od 5 do 10. (26 %). 6 učencev (32 %) si pri računanju uspešno pomaga s prsti. Učenci so samostojni in računajo brez napak. Samo 2 učenca (11

%) potrebuje pomoč učitelja (eden pri urejanju števil in drugi pri določanju predhodnika in naslednika).

Učenci so domačo nalogo pisali v šoli. Iz anketnega vprašalnika za starše smo ugotovili, da se 9 učencev dodatno doma ni učilo matematike. (56 %) 4 so se učili približno 1 uro na teden (25 %). 3 učenci (19%) so se učili več kot 1 uro na teden oz. skoraj vsak dan. (19 %). 15 učencev ni imelo težav pri usvajanju matematičnega znanja (94 %), samo en učenec je imel težave z zrcaljenjem števk. Učenci so doma o učnih urah matematike radi pripovedovali. 12 učencev je takih, pri katerih starši navajajo, da jim je bilo pri učenju matematike vse všeč (75 %)

V samorefleksiji je učiteljica zapisala, da se model razlikuje od metod, ki jih je prej uporabljala pri poučevanju števil predvsem v tem, da vsebuje veliko raznovrstnih dejavnosti in aktivnosti, ki zajemajo tako razvoj motorike, kot tudi razvoj čutil. Učenci so pri vsakem številu uporabljali različna čutila, poleg tega pa so razvijali tudi grobo in fino motoriko. Za izvedbo dejavnosti je potrebovala veliko raznovrstnega didaktičnega in drugega materiala. Všeč ji je bilo, ker je posamezni material lahko uporabila za usvajanje vseh števil, tisti material, ki pa se je pri posameznem številu razlikoval, je bil že vnaprej pripravljen in ga je našla v prilogi.

Učenci so po obravnavi prvih dveh, treh števil že razumeli postopek usvajanja le teh in so posledično nestrpno pričakovali novo zgodbo (kdo bo v njej nastopal,...) in izštevanko. Ker so bile same zgodbe in izštevanko povezane z njihovimi izkušnjami in predznanjem, so si izštevanko hitro zapomnili in se jo brez težav naučili na pamet. Junaki zgodbic obravnave posameznega števila so jih spremljali tudi pri drugih predmetih, saj so bili realni in so jih lahko brez težav povezali z vsakdanjim življenjem, dogodki v njem, ostalimi učnimi snovmi, izkušnjami učencev ...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Na podlagi rezultatov triangulacije lahko rečemo, da je bil model poučevanja S števili se igranje in jih spoznajmo dobro sprejet pri učencih, učiteljici, ki ga je uporabljala, in starših. Učenci so odlično usvajali učne cilje, razvili so pozitivna stališča do matematike, pri učnih urah so uživali in doma niso potrebovali veliko dodatnega dela.

Cilj projekta je bil dosežen, saj je gradivo bilo pripravljeno in izpeljano tako, da je izhajalo iz otrokovih izkušenj in interesov ter gradilo matematična znanja na načelih celostnega učenja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V razredu se je med učenci vzpostavila pozitivna klima. Za učenje matematike in drugih predmetov so bili navdušeni. Šola je postala zanje kraj, kjer se vedno nekaj zanimivega učimo. Učiteljica je sistematično in dosledno uporabljala nastalo gradivo in postopke in

pripravila učencem matematično okolje, v katerem so lahko v največji meri razvili svoje številske predstave.

Ob koncu šolskega leta so učenci z učiteljico pripravili za starše predstavitev usvajanja števil od 1 do 20. Pri predstavitvi so bili izredno samostojni, razigrani, pristni. Števila, ki so jih predstavili, so bila prikazana načrtno, sistematično in vsem gledalcem v dvorani razumljivo. Učenci so tako zgodbe kot izštevanke povedali na pamet in doživeto. Zraven so odigrali tudi prizor, ki število predstavljala. Pri tem se je videlo, da učenci zgodbe, izštevanke in same igre niso zgolj naučeni na pamet, ampak, da jo tudi razumejo, jim je ta blizu in so se z njo poistovetili.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gradivo S števili se igrjmo in jih spoznajmo ponuja celostno in sistematično poučevanje in učenje matematike v prvem razredu osnovne šole. Zajema obravnavo števil na konkretnem, slikovnem in simbolnem nivoju z uporabo vseh čutil ob konkretnem in didaktičnem materialu. V matematiko vnaša zgodbe, izštevanke, gibalne in ritmične aktivnosti. Dejavnosti so načrtovane tudi kot igra, delo po kotičkih in delo v dvojicah. Učencem omogoča, da kljub postavljenim pravilom, razvijajo svojo ustvarjalnost.

Možnosti uvajanja v druga področja

Gradivo S števili se igrjmo in jih spoznajmo je bilo pripravljeno za učitelja in učence prvega razreda. Veliko uporabnega pa bodo v njem našli tudi učitelji-defektologi, specialni pedagogi in starši.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Gradivo nameravamo izdati v obliki priročnika in CD-ja s ponazorili in didaktičnim materialom. Razmišljamo tudi o vzpostavitvi spletne strani.

Literatura

- Clemens, D (1999). Subitizig: What Is It? Why Teach It? *Teching Children Mathematics*, 5(7) 400-405.
- Copley, J.V. (2000). The young child and mathematics. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Douglass, H. R. (1925). The Development of Number Concept in children of Preschool and Kindergarten Ages, *Journal of Experimental Psychology*, 8, 443-470.

- Moeller, K., Martignon, L., Wessolowski, S., Engel, J., Neuk, H. (2011): Effects of Finger Counting on Numerical Development- The Opposing Views of Neurocognition and Mathematics Education, *Frontiers in Psychology*, 2, 328.

Osnovna šola Kozara Nova Gorica

Kidričeva 35

5000 NOVA GORICA

Z IKT PODPRTO POUČEVANJE V KOMBINIRANEM ODDELKU

2012

Vodja inovacijskega projekta: Mateja Ivanuša, profesorica defektologije

Sodelavci: Janja Žnidarčič, Erika Perič, Irena Dirjec, Sanja Bekrić, Erika Orel, Jasna Caiffa

Konzulentka: mag. Mirjam Podsedenšek, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Projekt je bil zastavljen kot pedagoški izziv učitelju, ki poučuje v kombiniranem oddelku posebnega programa, v katerega so vključeni učenci z različnimi posebnimi potrebami, ki zahtevajo individualizacijo in diferenciacijo pouka. Sodelujoče učiteljice je zanimalo, kako se na rabo IKT pri pouku odzivajo učenci kombiniranih oddelkov. V 3 šolskih letih smo odkrile, da raba IKT v kombiniranem oddelku prilagojenega programa pozitivno vpliva tako na motivacijo, kot tudi na vztrajanje pri aktivnosti in zapomnitev. Obenem omogoča tudi individualizacijo pouka. Izboljšala se je informacijsko znanje učencev. Sodelovanje pri projektu je vplivalo tudi na druge oblike dela na šoli. Povečala se je raba IKT pri projektnem delu.

Abstract:

We started this project as pedagogical challenge for teachers in combined classes of special school program that includes pupils with various special needs. Working with these students demands constant individualisation and differentiation within lessons. Participating teachers wanted to find out how pupils would react to the use of ICT in class.

In the past three years we discovered that the use of ICT in combined classes of special school program has had a positive influence on pupils' motivation, persistence within various activities and memorizing. It also allows teachers to individualize lessons. Pupils' ICT

knowledge improved. Collaborating in this project positively influenced other forms of school work. The use of ICT within projects increased.

Ključne besede: prilagojen program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom, IKT, e gradiva, spletne učilnice

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V šolskem letu 2012/13 je večina pouka na šoli potekala v kombiniranih oddelkih. Šola izvaja prilagojen program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. V ta program so vključeni učenci s posebnimi potrebami, ki imajo lažjo motnjo v duševnem razvoju, in učenci z več motnjami, ki imajo tudi lažjo motnjo v duševnem razvoju (Pravilnik o organizaciji ..., 2003). Učencem smo želeli ponuditi sodoben pouk, ki bo v čim večji meri upošteval njihove posebne potrebe. Inovacijski projekt je bil zastavljen kot pedagoški izziv učitelju, ki poučuje v kombiniranem oddelku prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom, kjer je pri učencih poudarjena potreba po individualizaciji in diferenciaciji učnega procesa. Šola je bila dobro opremljena z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, ki pa so jo pri pouku uporabljali le redki učitelji. S projektom smo želeli spodbuditi aktivno rabo IKT na vseh stopnjah, obenem pa nas je zanimalo, kako uporaba IKT vpliva na poučevanje v kombiniranem oddelku.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako uporaba IKT vpliva na poučevanje v kombiniranem oddelku?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Članice projekta smo želele ugotoviti, kako uporaba IKT v različnih fazah poučevanja vpliva na potek učne ure, motiviranost učencev za delo, izrabo časa in doseganje ciljev pouka.

Prav tako nas je zanimalo, katere oblike dela z IKT se zdijo učinkovitejše učiteljem in kako se nanje odzivajo učenci.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Delo smo sodelujoče načrtovale po posameznih šolskih letih.

Šolsko leto 2012/13 – Usposabljanje za rabo IKT

- Anketa, s katero smo ugotavljali usposobljenost udeleženk za rabo IKT pri pouku.

- 2 delavnici, v okviru katerih so se sodelujoče seznanile z uporabo spletnih učilnic in i-table pri pouku.

Šolsko leto 2013/14 – Preizkušanje novosti v praksi

- Izdelava in dopolnitev spletnih učilnic za sodelujoče razrede.
- Izdelava prilagojenih e-gradiv.
- Vključevanje IKT v različne oblike pouka.

Šolsko leto 2014/15 – Prenos izkušenj in spoznanj iz prejšnjih šolskih let na nove učne situacije

- Uvajanje rabe IKT v samostojne oddelke.
- Uvajanje multimedije v pouk.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- *Postavitev spletnih učilnic za večino razredov,*
- *Večina sodelujočih učiteljev je izdelala avtorsko gradivo, ki ga je uporabila pri uri, izvedeni s pomočjo IKT,*
- *Boljše IKT kompetence učencev, ki so vidne pri vsakdanjem delu v šoli.*

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šolskem letu 2012/13 in 2013/14 so bili v projekt vključeni učenci vseh kombiniranih oddelkov na šoli. V šolskem letu 2014/15 je večina pouka na šoli potekala v samostojnih oddelkih. V projekt so bili vključeni učenci 3., 6., in 7. razreda ter učenci kombiniranih oddelkov 8. in 9. ter 4. in 5. razreda.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri mlajših učencih smo učitelji zbirali njihove odzive na rabo IKT pri pouku ter opisno vrednotili njihov napredek na področju rabe IKT. Pri starejših učencih smo ob koncu šolskega leta izvedli anketo, s pomočjo katere smo ugotavljali odnos učencev do različnih oblik rabe IKT pri pouku. Učitelji so svoje izkušnje in odzive učencev na rabo IKT pri pouku evalvirali ob zaključku vsakega šolskega leta.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V 3 šolskih letih, kolikor je projekt trajal, se je raba IKT na šoli zelo razširila. Vzpostavile so se spletne učilnice za skoraj vse razrede od 1. do 9. razreda. Projektu so se pridružili tudi nekateri učitelji, ki niso poučevali v kombiniranih oddelkih, a jih je raba IKT pri pouku zanimala. V zadnjem letu projekta so se projektu pridružili tudi učenci enega oddelka

posebnega programa. Učitelji so izdelali številna gradiva, ki so prilagojena tako učnemu načrtu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom, kot tudi posebnim potrebam njihovih učencev.

Učiteljice ocenjujemo, da nam je sodelovanje pri projektu omogočilo sledenje sodobnim trendom pouka. Ugotovile smo, da dejavnosti, ki smo jih uspešno vključevale v pouk kombiniranega oddelka, dobro vplivajo tudi na motivacijo učencev samostojnih oddelkov osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom.

Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v osnovni šoli s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom spodbuja samostojno delo učencev in hkrati omogoča individualizacijo učnega procesa. Pri tem je potrebno dobro izbrati vsebine, ki so za ta način dela primerne, ter upoštevati sposobnosti in nivo samostojnosti učencev.

Učenci vseh razredov so uvajanje IKT v pouk zelo dobro sprejeli in za take oblike dela pokazali izjemno motiviranost in željo po učenju novih spretnosti pri uporabi IKT. Uporaba IKT učence pritegne, saj lahko na tak način pri pouku vključimo skoraj vse senzorne poti. Poveča se motivacija in vztrajanje pri aktivnosti. Zapomnitev pridobljenega znanja je večja, kot če jo učencu poda učitelj na klasičen način. V višjih razredih učenci več delajo samostojno z različnimi gradivi v spletni učilnici. Pri takšni obliki dela učenci kot prednost najpogosteje navajajo to, da lahko delajo v svojem tempu, brez prilagajanja drugim, počasnejšim ali hitrejšim sošolcem.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Med učenci se je zvišala informacijska pismenost. Pri stikih z učenci drugih šol je bila opazna zvišana samozavest naših učencev ob suvereni rabi informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sodelujoče v projektu smo spoznale in pri svojem delu v praksi preizkusile nekatere sodobne oblike uporabe IKT pri pouku, ki služijo tako popestritvi, posodobitvi in konkretizaciji pouka, kot tudi individualizaciji in diferenciaciji učnega procesa. Le-te smo prilagodile posebnim potrebam učencev, ki obiskujejo našo šolo.

Ob tem smo odkrile tudi, da sodelovanje pri projektu nudi tudi možnost za strokovno rast in pridobivanje novih znanj. Nov je bil predvsem način dela, ko je središče projektnega dela predstavljala spletna učilnica. Sodelovanje v projektu je vplivalo tudi na delo pri projektih, ki jih vodijo članice projektnega tima. Z uporabo IKT smo olajšale delo strokovnih skupin, strokovnih aktivov in delo pri projektih. Zmanjšalo se je število fizičnih sestankov.

Možnosti uvajanja v druga področja

Z delom v spletni učilnici in z izobraževalnimi delavnicami smo odkrile novo obliko neformalnega prenosa znanja med sodelavci, ki ga je možno uporabiti tudi na drugih področjih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

S sodelovanjem pri projektu smo pridobili številne izkušnje z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije na različnih področjih izobraževanja učencev s posebnimi potrebami. Imamo znanje in tehnologijo za izvajanje sodobnega, z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo podprtega pouka za učence s posebnimi potrebami.

Literatura

Splošni del programa in predmetnik: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 27. 1. 2013 s <http://www.zrss.si/default.asp?rub=3067>

Osnovna šola Glazija

Oblakova 15

3000 Celje

POVEŽIMO SE

2013/14

Vodja inovacijskega projekta: Polona Siussi Podergajs

Sodelavci: Marinka Lorber, varuhinja

Romana Lebič, ravnateljica

Roman Žerjav, vodja enote Ročna dela Ostrožno

Konzulent: Mag. Natalija F. Kocjančič

Povzetek:

V želji, da bogatimo drug drugega ter se drug od drugega učimo se je rodil projekt POVEŽIMO SE. Projekt je povezoval učence posebnega programa IV. b razreda Osnovne šole Glazija in uporabnike Centra za varstvo in delo Golovec. Glavni cilj projekta je bil učinkovito in konstruktivno sodelovanje v skupini z namenom učenja drug od drugega. V projektu smo tako udeležencem ponudili možnost različnega sodelovanja v obliki delavnic, skupnih izletov in druge oblike druženja, s katerimi so udeleženci predvsem razvijali ustvarjalnost, medsebojno sodelovanje in pomoč ter krepili timsko delo in pozitivno samopodobo. Sodelovanje je zajemalo naslednja področja: področje komunikacije, področje razvijanja socialnih veščin in razvoj delovnih sposobnosti ter navad. Vsi udeleženci so pridobili veliko novih izkušenj na področju komunikacije, vzpostavljanja ustreznega medsebojnega odnosa ter si pridobili nova znanja tudi na ostalih področjih izobraževanja.

Abstract:

In an effort to enrich each other and learn from each other was born project Connect. The project is hosted by the students of the specific programme IV. b class of primary school Glazija and users of the Centre for the protection and work Golovec. The main goal of the project was effective and constructive participation in the group with a view to learning from each other. The project participants are also offered the opportunity to participate in different workshops, common trips and other forms of socializing in which the participants are mainly developing creativity, mutual cooperation and assistance and to strengthen teamwork and a

positive self-image. The cooperation covered the following areas: communication area, the area of developing social skills and develop work skills and habits. All participants have gained a lot of new experiences in the field of communication, the establishment of an appropriate peer relationships and gain new knowledge in other areas of education.

Ključne besede: učenci s posebnimi potrebami, odrasli s posebnimi potrebami, sodelovanje, delavnice

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Brez socialnih spretnosti učenci ne morejo učinkovito funkcionirati v medosebnih odnosih, se spopadati z življenjskimi zahtevami in konstruktivno prispevati k razvoju družbe, ko odrastejo.

Delo z otroki z motnjo v duševnem razvoju je pokazalo, da otroci zelo dobro funkcionirajo individualno. V skupini pa ne znajo na socialno sprejemljiv način izraziti svoje želje in potrebe ter prisluhniti drugemu.

S tem projektom smo želeli udeležencem ponuditi možnost, da se skozi druženja naučijo učinkovito funkcionirati v skupini.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje:

Katere aktivnosti spodbujajo učinkovito in konstruktivno sodelovanje v skupini?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi so naslednji:

- Hitrejše, lažje in boljše pridobivanje znanj in izkušenj
- Krepitev socialne mreže
- Zapolnitev in kvalitetno preživljanje prostega časa
- Spoznavanje generacij

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pred pričetkom izvajanja srečanj smo strokovni člani projektne skupine sestavili načrt dela, s katerim smo opredelili natančen potek srečanj. Na srečanjih so sodelovali učenci IV.b oddelka posebnega programa OŠ Glazija in uporabniki zavoda CVD Golovec, ki so se na posamezna srečanja vključevali glede na njihov interes. Sodelovanje je potrkalo v okviru rednih mesečnih srečanj, ki so bile obarvane z različno tematiko. Srečanja so potekala v

prostorih OŠ Glazije in CVD Golovec (enota Ostrožno) ter na drugih mestih, ki so bila primerna za izvedbo načrtovanih aktivnosti (na prostem, Planet Tuš...). Skupaj smo izvedli smo petnajst srečanj. Ob koncu srečanj so vsi udeleženci sami evalvirali svoje delo tako, da so napisali, narisali ali samo povedali svoje občutke in doživetja na srečanjih. Odzivi uporabnikov in učencev so bili zelo pozitivni. Vsi udeleženi so se z veseljem udeleževali delavnic in tako spoznavali generaciji, krepili socialno mrežo, si pridobivali izkušnje in skupaj kvalitetno preživljali dopoldneve.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo 7 učencev s posebnimi potrebami starih od 15 do 18 let in 12 odraslih s posebnimi potrebami, uporabniki zavoda CVD Golovec.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- skupinska diskusija
- vprašalniki, risbe

Metode obdelave podatkov

Pri vodenih diskusijah z učenci smo si zapisovali njihova mnenja. Te zapise smo analizirali v diskusijah na srečanjih članov strokovne skupine ob koncu leta.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V tem procesu so se učenci in uporabniki med seboj zelo povezali. Zgradili in izboljšali so se medsebojni odnosi, napredek je viden še na izboljšanju komunikacijskih in socialnih veščin, krepitvi samopodobe, udeleženci so razvili občutek koristnosti. Ta povezanost med njimi pa je posledično prispevala tudi k boljši klimi v razredu.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zaradi projekta so se učenci bolj povezali z okoljem v svoji neposredni bližini. Navezali so stike z uporabniki zavoda in njihovimi zaposlenimi ter spletli prijateljske vezi. Tako bo zanje prehod iz šole v zavod lažji in manj stresen.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenci so ob skupinskem druženju odkrivali raznovrstne sposobnosti svojih vrstnikov, se učili od starejših, bili »prisiljeni« sodelovati in se prilagajati – vse v korist skupnemu cilju. Vsi udeleženci so bili motivirani za sodelovanje, saj smo izbirali vsebine srečanj, ki so jim bile všeč.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uvedbo medsebojnega sodelovanja je primerna za vse šole, vrtce, domove za ostarele in varstveno delovne centre, ki si želijo v prijetnem vzdušju polepšati vsakodnevne dejavnosti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo primer dobre prakse.

Literatura

- Kramer, M., Koželj, M.: Spletni zvezek akcijskega raziskovanja (online)
- Saksida, M.: Mladinske delavnice. 1.izd. Nova Gorica: Mladinski center, 2006. ISBN 961-91940-0-4
- Bolčina, B. in Ličen, N. (2010) (ur.): Izobraževanje – most med generacijami. Priročnik za medgeneracijsko učenje. Ajdovščina: Ljudska univerza Ajdovščina.
- Hozjan Tanja (2010): Aktualne dejavnosti na področju medgeneracijskega sodelovanja v Sloveniji. Andragoška spoznanja, letnik 16, št. 4/2010. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Schmidt, G. (2007): Igre zaupanja in sodelovanja. Ljubljana, Pedagoška fakulteta.

Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini

Šolska ulica 2

3311 Šempeter v Savinski dolini

MOTIVACIJA ZA DELO DOMA PRI POUKU MATEMATIKE

2013–2015

Vodja inovacijskega projekta: Ksenija Guštin, prof. mat. in ptv

Sodelavci: Nevenka Prislan, predmetna učiteljica mat. in fiz., Simona Rotovnik Stergar, prof. mat. in fiz.

Konzulent: Mateja Peršolja

Povzetek:

V šolskem letu 2013/2014 smo se učiteljice matematike odločile, da s projektom Motivacija za delo doma pri pouku matematike spodbudimo učence k opravljanju domačih nalog. Vsako leto namreč opažamo, da so domače naloge učencem v breme. Zdi se jim nepotrebne. Včasih so učenci nalogo prepisali, danes je raje nimajo, kot da bi jo prepisali.

Učenci dostikrat ne razumejo, zakaj je domača naloga pomembna in da je učenje lahko zabavno. Namen domačih nalog je, da učenci ponovijo snov in pridobivajo delovne navade. Vsekakor naj bi domače naloge opravili sami, če pa jih prepíšejo od sošolcev, te ne dosežejo pravega namena. Namen projektne skupine je bil poiskati način oz. motivirati učence za boljše, rednejše in predvsem samostojno opravljanje domačih nalog.

Najboljša motivacija za opravljanje domačih nalog je, da učenec dela nekaj, kar ga veseli, kar mu je blizu in kar zmore, vsebina naloge pa mora biti prilagojena njegovemu predznanju in sposobnostim. Učenci bi morali biti notranje motivirani in bi se morali zavedati, da z nalogami utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje. Poleg učitelja veliko pri motivaciji za delo doma doprinesejo tudi starši.

Abstract:

In the school year 2013/14 the Maths teachers in our school decided to use the project *Motivation for homework in Maths* to encourage students to do their homework regularly. We have namely been noticing lately that students perceive homework as an unnecessary burden. They often do not understand why homework is important and that studying can be

fun. The purpose of homework is that students repeat what they have learnt at school and acquire work habits.

Homework should be done by students themselves. If it is copied from fellow students the goal has not been achieved.

The purpose of our project group was to find a way to motivate students to do homework more regularly, to do it better and to do it alone.

Our students used to copy their homework from other students before class but nowadays they would rather come to class without it than copy it. The best motivation for doing homework is if students get to do the things they like, know and are able to do therefore homework must be adjusted to their prior knowledge and abilities.

Students should be internally motivated and aware that homework is their tool to refresh and upgrade their knowledge. Apart from the teachers, parents have an important role in motivating children at home.

Ključne besede: motivacija, domača naloga, diferenciacija

Problemsko stanje

Učenci velikokrat ne opravljajo domačih nalog, le-te so jim v breme. Le zakaj bi se popoldan doma še obremenjevali s šolo, učenjem ali domačo nalogo, če lahko ta čas preživijo zunaj in se imajo lepo. Tudi starši na govorilnih urah velikokrat izpostavijo ta problem. Zato smo se učiteljice matematike odločile, da izvedemo projekt, v katerem bi učence čim bolj motivirale za delo doma.

Cilji projekta

Domače naloge imajo izobraževalno in vzgojno funkcijo. Z njimi učenci utrjujejo, poglobljajo in razširjajo znanje ter se navajajo na samostojno delo, učitelju pa pokažejo, ali so razlago snovi razumeli. Učinek domačih nalog je odvisen od motivacije, umskih zmožnosti in delovnih navad učencev, seveda pa tudi od razmer oziroma okolja, v katerem otrok živi. Domače naloge pripomorejo tudi k uspešnejšemu reševanju nalog na višji taksonomskih ravni znanja. Glavni cilji so bili: povečanje odgovornosti za delo doma, pridobivanje delovnih navad in izboljšanje učnega uspeha.

Potek dela

Načrt izpeljave:

- seznanitev učencev (7. in 8. razred) in staršev s cilji,
- predstavitev pravil pri opravljanju domačih nalog.

Potek izpeljave:

- seznanitev učencev s cilji in pravili za opravljanje domačih nalog pri prvi učni uri,
- seznanitev staršev s cilji in pravili za opravljanje domačih nalog na prvem roditeljskem sestanku,
- redno pregledovanje domačih nalog in beleženje,
- redno sporočanje staršem o opravljanju domačih nalog,
- razlaga nerešenih problemov pri pouku,
- občasno napovedano preverjanje znanja, pridobljenega pri domačih nalogah (preverjane so bile iste naloge, ki so jih učenci rešili doma),
- vodenje rezultatov preverjanj za doprinos uspeha v pisno ocenjevanje znanja,
- učencem smo predlagali, da za doseg boljšega rezultata izberejo in rešijo dodatne naloge,
- evalvacija učencev – 7. in 8. razred (anketni vprašalnik).

Obdelava podatkov

V projekt so bili vključeni učenci sedmega in osmega razreda. Anketni vprašalnik je bil razdeljen učencem na sredini projekta. Iz vprašalnika je bilo razvidno, da učenci ne porabijo veliko časa za opravljanje domačih nalog, prav tako se jim naloge ne zdijo pretežke, saj so prilagojene njihovim sposobnostim. Še vedno pa so za opravljanje domačih nalog predvsem zunanje motivirani.

Ugotovitve in spoznanja

Domača naloga je sestavni del učnega procesa. Učitelji si zelo težko predstavljamo učni proces brez nje. Učenci pa nalogo čutijo kot neko dodatno obremenitev. Zaradi pomanjkanja motivacije pri učencih za opravljanje domačih nalog smo se na naši šoli učiteljice matematike odločile, da poiščemo rešitev in učence motiviramo za opravljanje le-teh. Opravljanje domačih nalog se je vsakodnevno beležilo in tudi redno preverjalo in vrednotilo z odstotki. Ti odstotki so se upoštevali pri pisnem ocenjevanju znanja. Učenci so to obliko vrednotenja domačih nalog sprejeli zelo dobro. Tudi če kakšne naloge niso znali, je bilo v zvezku dobro vidno reševanje le-teh. Pri pouku smo analizirali vse nerešene ali delno rešene naloge. Naloge so bile prilagojene njihovim sposobnostim in smiselno izbrane. Tisti učenci, ki so redno opravljali domače delo, so učni uspeh izboljšali. Učenci so ugotovili, da se je vredno truditi in prispevati h kvalitetnejšemu učenju, s tem se je izboljšal tudi njihov učni uspeh.

Širjenje novosti

Novost lahko uporabijo vsi učitelji, na vseh področjih, ki želijo motivirati učence za opravljanje domačih nalog, le-te redno pregledovati in evalvirati opravljeno domače delo.

Literatura

1. Senekovič, Jožef: Domače naloge in poučevanje matematike. Matematika v šoli.13 (3–4), str. 186–195, 2007.
2. Bukovec, Janja: Domača naloga – izziv ali obveza. Ljubljana, Supra, 2007.

Gimnazija Šiška

Aljaževa 32

1000 Ljubljana

S SAMOZAVEDANJEM DO USPEHA

2007- 2015

Vodje inovacijskega projekta:

š.l. 2007/2008- 2011/12: mag. Mojca Zupan Zadravec, univ. dipl. psih.

š.l. 2012/13: Marija Mišmaš Pintar, prof. angleščine in dipl. bibl.

š.l. 2013/14, 2014/15: Mateja Turk, prof. matematike

Sodelavci:

Zdenka Krzyk, prof. zgodovine in geografije

Magda Marciuš, prof. ped. in soc.

Marija Mišmaš Pintar, prof. angleščine in dipl. bibl.

Mateja Turk, prof. matematike

Nataša Urankar, prof. zgodovine in sociologije

mag. Mojca Zupan Zadravec, univ. dipl. psih

Jana Koncilija, prof. slovenščine

Janja Dermastja, prof. nemščine in pedagogike

Konzulent: dr. Natalija Komljanc,

Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Na Gimnaziji Šiška imamo večinoma športne oddelke. Dijaki športniki imajo poleg šolskih obveznosti še vsakodnevne treninge, za vikend tekme, nekateri izmed njih pa so tudi člani različnih reprezentanc in so veliko odsotni od pouka. Zaradi očitne (pre)obremenjenosti dijakov športnikov se je v porodila ideja, da bi dijake učili, kako razvijati uspešne strategije učenja, ki bi jim pomagale pri učinkovitejšem učenju.

Že na začetku izvajanja našega inovacijskega projekta smo se odločili tako za direktni kot tudi za indirektni pristop poučevanja učnih strategij. Direktni pristop pomeni poučevanje o splošnih učnih strategijah (npr. kako organizirati čas za učenje, kako povečati zapomnitev, izboljšati koncentracijo za učenje), indirektni pristop pa pomeni, da učitelj nekega predmeta s svojim načinom poučevanja in vodenja pri dijakih razvija kompetenco učenje učenja za svoj predmet. Da bi bil transfer učenja učnih strategij uspešnejši, smo načrtovali istočasno razvijanje strategij učenja pri različnih predmetih (psihologiji, zgodovini, angleščini,

matematiki) in kot del obveznih izbirnih vsebin v prvih letnikih. Dijaki so sistematično spoznali pomen dobrih zapiskov in izpiskov, uporabljali kompleksne bralne učne strategije (PV3P, VŽN, Paukovo strategijo, različne grafične organizatorje) in nekatere specifične strategije v naravoslovnih znanostih (zaporedje korakov za reševanje problemov). Poleg tega smo se ves čas zavedali, da je pri dijakih zelo pomembno spodbujati osebno refleksijo v zvezi z učenjem, da se zavedajo svojega procesa učenja, kaj je dobro v tem procesu in kaj bi bilo potrebno spremeniti oziroma izboljšati in da ga znajo nadzorovati (metakognitivne strategije).

V projekt so bili v začetku vključeni samo rokometni oddelki. Kasneje smo aktivnosti v zvezi z zapiski in bralnimi učnimi strategijami postopoma razširili na vse oddelke na šoli. Začeli smo s prvimi letniki in vsako leto dodali novo generacijo. S sprotnimi evalvacijami smo ugotavljali, da dijaki bolje poznajo pomen in načela dobrih zapiskov in izpiskov. S podrobnejšo analizo (predstavljeno v drugem delu tega zapisa) smo ugotovili, da so dijaki, ki so bili več let pri več predmetih vključeni v naš projekt, poznali in uporabljali raznovrstne pristope pri učenju iz teksta in so bolj ozavestili svoj način učenja.

Abstract:

At Gimnazija Šiška we have mostly sports classes. In addition to school work student athletes have daily practices, matches at the weekends, some of them are also members of different national teams and they rarely attend school lessons. Because student athletes have many commitments, we came up with an idea that students should learn how to develop successful study strategies that would help them to learn more effectively in less time.

At the beginning of our innovative project, we decided for both direct and indirect approach to teaching study strategies. The direct approach means the teaching of general study strategies (e.g. how to organize time for studying, how to retain more information, how to improve concentration for learning). The indirect approach means, however, that the teacher of a certain subject develops the competency Learning to learn for their subject with their method of teaching and leading the students. To increase the transfer of learning the study strategies, we planned simultaneous development of study strategies in different subjects (psychology, history, English, mathematics), and as part of the compulsory optional subjects in the first year classes. Students systematically met and learnt about the importance of good notes (and note-taking) and extracts, the use of complex study-reading strategies (SQ3R, KWL, Cornell method, a variety of graphic organizers) and some specific strategies in the natural sciences (the sequence of steps for solving problems). In addition, we have realized that it is very important to encourage students to reflect on and be aware of their learning process; what is good in this process and what would be advisable to change or improve; and that they know how to regulate learning (metacognitive strategies).

At first, the project included only handball classes. Later we gradually extended the activities in connection with note-taking and study-reading strategies to all classes of our school. We started with the first year students, and each year added a new generation. At the end of each year we carried out evaluation, which proved that students had better knowledge of the importance and principles of good notes and extracts. With a more detailed analysis (to be presented in the second part) we have realized that students who participated in our project in several subjects for several years knew and used a variety of approaches for learning from a text and were more aware of their own way of learning.

Ključne besede:

učenje-učenja, bralne učne strategije, delo z zapiski in izpiski, metakognitivne strategije

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zaradi velike obremenjenosti dijakov športnikov smo razvili idejo, da bi dijake učili, kako razvijati uspešne strategije učenja, ki bi jim pomagale pri učinkovitejšem učenju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učenje učnih strategij je potrebno integrirati v gimnazijski učni načrt. V skladu z ugotovitvami različnih avtorjev (npr. Pečjak in Gradišar, 2002) je učenje učenja najbolj učinkovito, če se ga izvaja na indirektnen način, pri katerem učitelj s svojim načinom poučevanja in vodenja razvija to kompetenco pri dijakih.

Cilji projekta - Raziskovalna vprašanja

4. Kako spodbujati dijake k izdelavi ustreznih zapiskov med poukom glede na vnaprej podane kriterije?
5. Kako spodbujati dijake k razvijanju in učinkoviti rabi bralnih učnih strategij (PV3P, ribja kost, zaporedje dogodkov, VŽN, miselni vzorci ali Paukova metoda)?
6. Kako razvijati samoevalvacijo znanja?

Potek dela

- Dijaki 1. letnikov pri OIV, pri posameznih predmetih in na razrednih urah spoznajo pomen in kriterije dobrih zapiskov.
- Dijaki pri različnih predmetih spoznajo in nato samostojno izdelajo izpiske po ustrezni bralni učni strategiji.
- Učitelji predstavijo kriterije za ocenjevanje zapiskov ali izpiskov, jih ocenjujejo ali kako drugače upoštevajo pri ocenjevanju.
- Učitelji spremljajo uvajanje učnih strategij pri svojem predmetu.
- Pri dijakih spodbujamo samoevalvacijo znanja z vprašalniki in razgovori o njihovem znanju in uporabljenih učnih strategijah.
- Pri učiteljih spodbujamo evalvacijo o učinkih posameznih strategij na podlagi vprašalnikov.

Obdelava podatkov, ugotovitve in spoznanja

S podrobnejšo evalvacijo projekta učenje učenja, predstavljeno v prilogi, smo primerjali dva razreda – razred dijakov, ki so bili sistematično vključeni v naš projekt in kontrolni razred.

Na podlagi evalvacijskih vprašalnikov za učitelje in dijake o zapiskih, izpiskih in bralnih učnih strategijah smo ob koncu šolskega leta ugotavljali doseganje naslednjih ciljev:

4. Dijaki imajo pri vseh predmetih izdelane zapiske po kriterijih dobrih zapiskov.
5. Dijaki izdelujejo izpiske po ustrezni bralni učni strategiji.

6. Učitelji, imajo izdelane ustrezne kriterije za ocenjevanje zapiskov ali izpiskov.

Ugotovili smo, da smo 1. cilj delno dosegli, 2. in 3. cilj pa smo dosegli v celoti:

- Slaba polovica učiteljev poroča, da jim je v celoti uspelo, da so imeli dijaki izdelane zapiske po kriterijih dobrih zapiskov, ostali ocenjujejo, da jim je to uspelo le delno.
- Dijaki v 1., 2. in 3. letnikih so imeli možnost spoznati in izdelati samostojne izpiske po različnih metodah bralnih učnih strategij. Strategije, ki so bile uporabljene, so bile naslednje: Paukova metoda, PV3P, hierarhična pojmovna mreža, miselni vzorci, ribja kost, primerjalna matrika, VŽN, zaporedje dogodkov, Vennov diagram. Približno dve tretjini dijakov, ki so bili vključeni v direktno učenje učnih strategij, meni, da bodo uporabljeno znanje še kdaj uporabili pri svojem učenju.
- Večina učiteljev je poročala, da spremljajo zapiske dijakov in jim nudijo povratno informacijo glede kvalitete zapiskov, vendar jih zapiske ocenjuje le tretjina. Učitelji, ki ocenjujejo izdelavo zapiskov ali izpiskov, imajo izdelane ustrezne kriterije za ocenjevanje le-teh.

Širjenje novosti

Možnosti uvajanja v druga področja

Ob koncu izvajanja projekta razmišljamo o naslednjih možnostih razširitve:

- K indirektnemu pristopu poučevanja učnih strategij ter spremljanja in ocenjevanja zapiskov dijakov privabiti še več učiteljev naše šole.
- Dijakom ponuditi širši izbor grafičnih organizatorjev in bralnih učnih strategij, ki bi jih uporabljali pri učenju različnih predmetov glede na zahteve le-teh in glede na lastno motiviranost.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Članice projekta smo bile v letih 2010 do 2014 večkrat letno povabljene k vodenju predavanj in/ali delavnic za učitelje iz cele Slovenije na temo uvajanja bralnih učnih strategij pri pouku različnih predmetov.

Poleg tega smo v teh letih kreirale tudi članke na temo uvajanja bralnih učnih strategij ter pomena zapiskov pri pouku, ki so bili objavljeni v različnih strokovnih revijah (Vzgoja in izobraževanje ter Svetovalno delo) in priročnikih, ki jih je izdal Zavod RS za šolstvo (Medpredmetne in kurikularne povezave, Posodobitve pouka v gimnazijski praksi).

Literatura

8. Ažman, T. (2008). Učenje učenja – kako učiti in se naučiti spretnosti vseživljenjskega učenja. Ljubljana: ZRSŠ;
9. Marentič – Požarnik, B. (2003). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS;
10. Pečjak, S. in Gradišar, A. (2002). Bralne učne strategije. Ljubljana: ZRSŠ;
11. Pečjak, S. in Košir, K. (2002). Poglavlja iz pedagoške psihologije: izbrane teme. Ljubljana: Filozofska fakulteta;
12. Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T. in Curk, J. (2010). *Uvod v psihologijo*. Ljubljana: DZS;
13. Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T. in Curk, J. (2011). *Psihologija: Spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS;

14. Polya, G.(1989). Kako rešujemo matematične probleme. Ljubljana: DMFA

Priloga:

EVALVACIJA PROJEKTA UČENJE UČENJA - PRIMERJAVA REZULTATOV V 2.E IN 2.D (šolsko leto 2012/2013)

datum eksperimenta: 8.5.2013

RAZRED VKLJUČEN V PROJEKT: 2.e

KONTROLNI RAZRED: 2.d

V obeh razredih je bilo prisotnih po 20 dijakov.

4. Delo s tekstom in izpisovanje

Dijaki so najprej dobili liste z besedilom Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu in prazne liste za izpiske. Opazovali smo jih in sproti beležili delo z besedilom. Na koncu ure so vse liste (z besedilom in z izpiski) oddali, da smo jih analizirali.

DELO S TEKSTOM

		1 - PODČRTAVANJE			2	3 – ROBNE OPOMBE
		a	b	c		
frekvenca	2.e	4	7	3	2	3
	2.d	3	1	3	0	0

LEGENDA:

4. Podčrtuje ključne besede
 - a. Samo podčrtavanje (brez različnih barv in oblik)
 - b. Uporaba barv
 - c. Uporaba različnih oblik podčrtavanja
5. Uporaba drugih vizualnih oznak (?, !, povezave s črtami)
6. Robne opombe – izpis ključnih besed

IZPISOVANJE

		VRSTA IZPISKA	ZNAČILNOSTI
--	--	---------------	-------------

			a	b	c	d	e	f
frekvenca	2.e	15 a, 3 b (1 zap. dog., 1 miselni vzorec, 1 primerjalna matrika)	18	12	4	15	3	6
	2.d	13 a, 2 b (2 miselni vzorec) 1 c 4 d (grafične sheme)	17	7	8	10	2	12

LEGENDA:

1. Vrsta izpiska:

- e. Klasični,
- f. Grafični organizatorji
- g. Skica,
- h. Drugo

2. Značilnosti:

- g. Zajeto vse bistveno
- h. Izpisano ustrezno število ključnih besed
- i. Smiselna uporaba barv
- j. Sistematičnost, preglednost klasičnega izpiska
- k. Smiseln izbor grafičnega organizatorja glede na vsebino
- l. Pravilno označena logična razmerja med pojmi

Sklep: Opazna je bila razlika pri delu z besedilom: 15 dijakov 2.d je samo bralo besedilo, v 2.e je bil samo en tak dijak. Pri izpiskih ni pomembnih razlik med razredoma.

5. Skupinski intervju

Pred testom in po njem smo opravili skupinski intervju. Primerjali smo odgovore:

Skupinski intervju pred testom

Odgovorjali so na vprašanja o načinu učenja. Razlika je pri vprašanju: »Kako si se učil?« Dijaki 2.e so znali natančno opredeliti faze učenja, v 2.d tega ni bilo. Več dijakov 2.e navaja kot prvo fazo hitro branje, v 2.d tega ne navajajo.

Skupinski intervju po testu

Dijaki so presojali svoje znanje. Pri vprašanju »Kaj v tvojem načinu učenja ni bilo dobro?« se v 2.d pojavlja odgovor, da bi moral še enkrat prebrati in narediti izpiske, v 2.e teh odgovorov ni bilo.

Sklep: V 2.e je več dijakov dobro ozavestilo svoj način učenja- znajo dobro opredeliti korake.

6. Rezultati preizkusa znanja

Teste smo točkovali. Največje možno število točk je bilo 10. V 2.e so v povprečju dobili 7,98 točk v 2.d pa 7,77.

Sklep: Dijaki obeh oddelkov so na preverjanju znanja dosegli podoben uspeh.

OŠ RODICA

Kettejeva 13

1230 Domžale

GIBANJE MI JE V POMOČ

2012-2015

Vodja inovacijskega projekta: Kristina Zupančič

Sodelavci: Tjaša Kranjc, Irena Jeretina, Milena Vidovič

Konzulent: Božena Stritih

Povzetek: V okviru Gibanja mi je v pomoč, so učenci spoznavali spretnosti in veščine, ki jim bodo omogočale, da se bodo v svojem telesu počutil prijetno, da bodo čim bolje spoznal vsa svoja močna in šibka področja, da bodo prepoznal vse svoje občutek in jih zaznali v vseh situacijah.

V okviru programa so spoznali načine kako v točno določeni situaciji, uporabiti njim najbližjo strategijo, da bodo na vse svoje občutke in potrebe reagiral na okolici sprejemljiv način.

Abstract:

The students, during the programme “it helps me to move”, learn about skills that will allow them to feel more comfortable in their own bodies, to recognize all of their strengths and weaknesses as closely as possible, to identify all of their feelings and perceive them in all situations.

During the programme, they also get to know different strategies and how to use them in a specific situation. Therefore, they can react accordingly to their feelings and to their surroundings in an acceptable manner.

Ključne besede: pozornost, koncentracija, sproščanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vse več učencev ima težav s pozornostjo in koncentracijo, kar jih močno ovira pri uspešnem delu in sledenju pouka. Pogosto so označeni kot leni, težave pa se skrivajo nekje drugje (v vzdrževanju in ohranjanju pozornosti). Zato menimo, da je nujno potrebno, da učence opremimo z ustreznim znanjem, veščinami in tehnikami, s katerimi bi lahko sami razvijali, usmerjali in vzdrževali pozornost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko z gibalnimi dejavnostmi zboljšamo pozornost in koncentracijo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vse več učencev ima težav s pozornostjo in koncentracijo, kar jih močno ovira pri uspešnem delu in sledenju pouka. Pogosto so označeni kot leni, težave pa se skrivajo nekje drugje (v vzdrževanju in ohranjanju pozornosti). Zato menimo, da je nujno potrebno, da učence opremimo z ustreznim znanjem, veščinami in tehnikami, s katerimi bi lahko sami razvijali, usmerjali in vzdrževali pozornost.

Potek dela

Opis fаз izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvem delu akcijskega raziskovanja, smo največ časa namenili iskanju gibalnih dejavnosti, ki bi otrokom pomagale pri vzdrževanju, ohranjanju in pridobivanju pozornosti in koncentracije. Izbrali smo tudi manjšo skupino otrok, s katerimi izvajamo gibalne aktivnosti enkrat na štirinajst dni v sklopu SUT.

V drugem krogu smo izbrane dejavnosti preizkušali na izbranih otrocih in jih glede na odziv otrok opustili ali pa uvrstili v krog dejavnosti, ki so se v zadnjem letu inovacijskega projekta izvajale .

V tretjem akcijskem krogu imamo že točno izbrane dejavnosti, ki jih enkrat tedensko izvajamo s posameznimi učenci, pred začetkom pouka.

V okviru dejavnosti veliko časa namenjamo učenju pravilnega dihanja in ozaveščanju učencev o njihovih lastnih močnih in šibkih področjih na področju osnovnega gibanja. Učence usmerjamo k samorefleksiji in samoevalvaciji njihovega dela.

Obdelava podatkov

Na začetku in na koncu ure učenci s pomočjo opazovalnih lističev ozavešajo svoje počutje. To nam je v veliko pomoč pri ozaveščanju učencev o lastnih občutkih in o prepoznavanju le teh pri drugih, saj se je med samimi dejavnosti izkazalo, da imajo vsi učenci na tem področju kar precej težav in zato potrebujejo vodenje in usmerjanje, predvsem pri ubesedovanju.

Učenčeva lastna refleksija, pa je zgolj podlaga na skupno refleksijo, ki jo izvedemo na koncu vsake učne ure.

Kar se je izkazalo za zelo koristno in mi je v veliko pomoč pri načrtovanju naslednje ure.

Opis vzorca

V skupino je bilo vključenih 8 otrok, starih od 8 do 10 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija), Prikaz rezultatov

Na začetku in na koncu ure učenci s pomočjo opazovalnih lističev ozavešajo svoje počutje.

Učenčeva lastna refleksija, pa je zgolj podlaga na skupno refleksijo, ki jo izvedemo na koncu vsake učne ure.

Refleksije otrok in samorefleksije so nam bile v pomoč pri končni evalvaciji programa.

Ugotovitve in spoznanja

Dosega 4. raven razvoja novosti: odkritje novega vzgojno-izobraževalnega elementa ali oblikovanje nove celote s kombinacijo že znanih didaktičnih elementi.

V okviru Gibanja mi je v pomoč se otrok nauči spretnosti in veščine, ki mu bodo omogočale, da se bo v svojem telesu počutil prijetno, da bo čim bolj spoznal vsa svoja močna in šibka področja, da bo prepoznal vse svoje občutek in jih zaznal v vseh situacijah.

Ob tem pa bil opremljen z ustreznimi strategijami, kako v točno določeni situaciji, uporabiti njemu najbližjo strategijo, da bo na vse svoje občutke in potrebe reagiral na okolici sprejemljiv način. S tem se poveča njegova osredotočenost, pozornost in koncentracija.

S pomočjo Gibanja mi je v pomoč otrok razvija kompetence, ki so nujne za dobro sobivanje v družbi, saj otroku omogočajo, da boljše deluje v učni in kateri drugi situaciji.

Širjenje novosti

V okviru inovacijskega projekta je nastal program, ki otrokom omogoča, da se preko TEHNIK SPROŠČANJA Z GIBOM, ČUJEČNOSTI IN SENZOMOTORIKE, lažje soočamo z hitrim tempom, bombardiranjem z informacijami, prenasičenostjo s hrupom, stresom, šibko pozornostjo in koncentracijo, ADHD,...

Možnosti uvajanja v druga področja

Program zajema zelo raznolike dejavnosti, ki jih lahko uporabimo na različnih vzgojno izobraževalnih področjih, kot uvodno motivacijo oz. za zaključek miselnega procesa. Najbolj pa je priporočljivo, da ga izvajamo kot samostojen program, za razvijanje pozornosti in koncentracije.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V okviru projekta smo spoznali veliko novih oblik in metod dela, ki v pedagoško prakso vnašajo nov veter, otrokom pomagajo pri spoznavanju samega sebe, nam omogočajo, da vstopamo v koticke otroške duše, ki so pogosto skrite očem javnosti. S tem veliko pridobijo tako otroci kot učitelji.

Literatura

J. Bovee: Mindfulness, Movement, and the ADHD Student. Master of arts and education. 2011.

M. Černetič: Biti tukaj in zdaj. Psihološka obzorja 14. 2005.

T. Artnik. Knibbe: S čuječnostjo do globjega stika s sabo. Mojezdravje. Oktober. 2009.

Bremer, Falk: Otrokove ustvarjalne igre. 1992

M. končar: Brain gym. Gradivo za seminar.